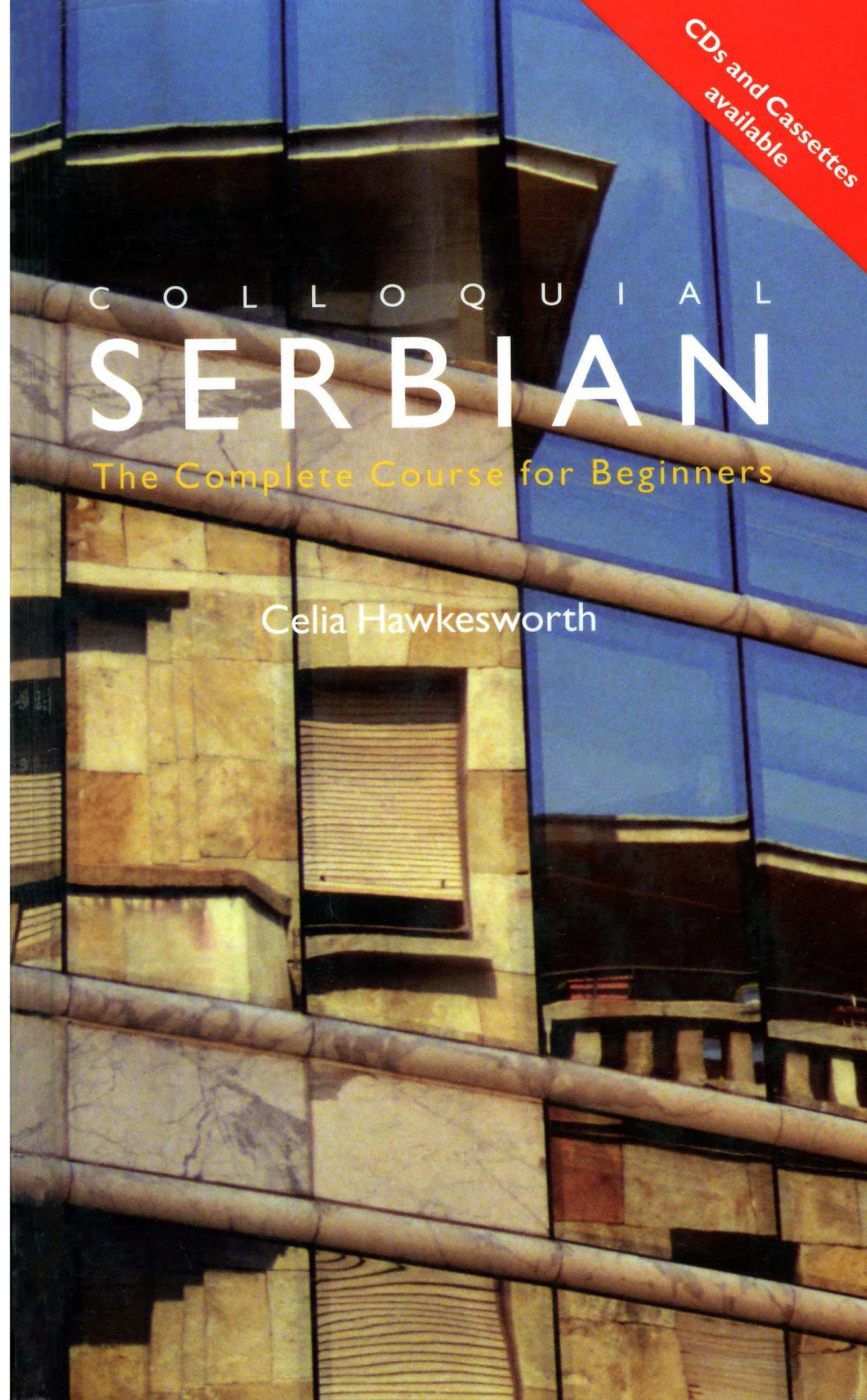

CDs and Cassettes
available

C O L L O Q U I A L
SERBIAN

The Complete Course for Beginners

Celia Hawkesworth

The Colloquial Series

Series Adviser: Gary King

The following languages are available in the Colloquial series:

Afrikaans	French	Portuguese of
Albanian	German	Brazil
Amharic	Greek	Romanian
*Arabic (Levantine)	*Gujarati	Russian
Arabic of Egypt	Hebrew	Scottish Gaelic
*Arabic of the Gulf and Saudi Arabia	Hindi	Serbian
*Basque	Hungarian	Slovak
Breton	Icelandic	Slovene
*Bulgarian	Indonesian	*Somali
Cambodian	Italian	Spanish
Cantonese	Japanese	Spanish of Latin
Catalan	Korean	America
Chinese	Latvian	Swahili
Croatian	Lithuanian	Swedish
Czech	Malay	Tamil
Danish	Mongolian	Thai
Dutch	Norwegian	Turkish
English	*Panjabi	Ukrainian
Estonian	Persian	*Urdu
Finnish	Polish	Vietnamese
	Portuguese	Welsh

COLLOQUIAL CD-ROMs

Multimedia Language Courses

Chinese	French	Portuguese
Spanish		

Accompanying cassette(s) and CDs are available for all the above titles (cassettes only for the titles marked with *). They can be ordered through your bookseller, or send payment with order to Routledge Ltd, ITPS, Cheriton House, North Way, Andover, Hants SP10 5BE, or to Routledge Inc, 270 Madison Ave, New York, NY 10016, USA.

COLLOQUIAL 2s Series

The Next Step in Language Learning

Dutch	French	Italian
Russian	Spanish	Spanish of Latin
		America

Colloquial Serbian

The Complete Course
for Beginners

Celia Hawkesworth
with Jelena Čalić

First published 2006
by Routledge
2 Park Square, Milton Park, Abingdon, Oxon OX14 4RN

Simultaneously published in the USA and Canada
by Routledge
270 Madison Ave, New York, NY 10016

Routledge is an imprint of the Taylor & Francis Group

© 2006 Celia Hawkesworth

Typeset in Times by
Florence Production Ltd, Stoodleigh, Devon

Printed and bound in Great Britain by
TJ International Ltd, Padstow, Cornwall

All rights reserved. No part of this book may be reprinted
or reproduced or utilized in any form or by any electronic,
mechanical, or other means, now known or hereafter invented,
including photocopying and recording, or in any information
storage or retrieval system, without permission in writing
from the publishers.

British Library Cataloguing in Publication Data

A catalogue record for this book is available from the
British Library

Library of Congress Cataloging in Publication Data

Hawkesworth, Celia, 1942–

Colloquial Serbian: the complete course for beginners/
Celia Hawkesworth; in association with Jelena Čalić.
– 1st edn.

p. cm – (The colloquial series)

Includes index.

1. Serbian language – Textbooks for foreign speakers –
English. 2. Serbian language – Spoken Serbian.

I. Čalić, Jelena. II. Title. III. Series

PG1239.5.E5H298 2005

491.8'282421 – dc22

2004029633

ISBN 0–415–34892–7 (pbk)

ISBN 0–415–34890–0 (audio cassettes)

ISBN 0–415–34891–9 (audio CDs)

ISBN 0–415–34889–7 (pack)

Contents

Acknowledgements	vii
Map of Serbia	viii
Introduction	1
Table of pronunciation and alphabets	6
1 Upoznavanje	8
Meeting	
2 Putnici idu u hotel	23
The travellers go to the hotel	
3 Dolazak u hotel	37
Arrival at the hotel	
4 Odlazak u grad	51
Going into the city	
5 U Beogradu	64
In Belgrade	
6 Razgovor o stanu	77
Conversation about a flat	
7 U pošti	90
At the post office	
8 U restoranu	103
In the restaurant	
9 U turističkoj agenciji	118
At the tourist agent's	

10 Putovanje autobusom	132
Bus journey	
11 Porodični odnosi	146
Family relationships	
12 Seoski život	163
Village life	
13 Muzika	177
Music	
14 Pakovanje	190
Packing	
15 Polazak	205
Departure	
16 U kvaru	217
Breakdown	
17 U kupovini	229
Shopping	
18 Dolazak u Kotor	246
Arrival in Kotor	
19 U Kotoru	263
In Kotor	
20 Kraj	280
The end	
Grammar summary	298
Key to exercises	313
Translations of main texts	326
Serbian–English glossary	345
English–Serbian glossary	368
Subject index	375

Acknowledgements

I would like to thank the friends and colleagues who have helped with the various stages of the evolution of this book, which has grown out of the earlier volume *Colloquial Croatian and Serbian*. Nada Šoljan, Damir Kalogjera, Ljiljana Gjurgjan, Višnja Josipović and Vesna Domany-Hardy all generously advised on its various different drafts. The present work is the result of a most enjoyable collaboration with Jelena Čalić. Her advice and help on many aspects of life in Serbia and Montenegro, in addition to her skills as a teacher of the Serbian language, as seen in the exercises she has devised, have been invaluable. She has also provided the numerous illustrative photographs which enhance the text. I shall always be grateful to her for her hard work, patience and cheerfulness throughout the production of the book.

Introduction

Learning Serbian

Serbian, and its close relations, Bosnian and Croatian, belongs to the South Slavonic group of languages, along with Bulgarian, Macedonian and Slovene. Of all the Slavonic languages, the Bosnian/Croatian/Serbian linguistic complex is the easiest for English speakers to master, and it is considered one of the easiest of all the European languages for English speakers to pronounce. There is just one small hazard for those who have difficulty in producing a rolled 'r'. In some words 'r' has the value of a vowel and carries the stress. Innocent students should be prepared to be exposed to a series of tongue-twisters, such as **Navrh brda vrba mrda** 'On top of the hill a willow sways', or words such as **Grk** 'Greek', or the onomatopoeic **cvrčci** 'cicadas' (pronounced 'tsvrchtsi' with the stress on the 'r').

The alphabet consists of thirty phonemes: one letter for each sound. The pronunciation of these letters is constant, not varying with its position in a word. Each letter is pronounced, e.g. **pauk** 'spider' consists of two separate syllables. Notice the spelling of **Srbija**: without the **j** there would have to be a break between the two final vowels **i-a**. Also, the spelling is phonetic. That is to say, words are written just as they are spoken. In other words, the learner could gain full marks in dictation from the very beginning.

Dialects

Serbian has two main dialects, defined by the pronunciation of the letter 'e' in certain situations. As each written letter is pronounced, this difference in sound is reproduced also in writing. Thus, for example, the word for 'milk' is pronounced and written **mleko** in Ekavian and **mljeko** in Ijekavian. The Ekavian dialect is used in

the greater part of Serbia, while Ijekavian is used in some parts of Serbia, in Montenegro and by Serbs living in Bosnia-Herzegovina and Croatia. This book uses Ekavian throughout, but the two Bosnian characters who appear in the Dialogue 'Ekipa' speak Ijekavian.

Alphabets

The historical division of the South Slav lands between the Orthodox and Catholic spheres of influence has meant that the Serbian language may be written in either the Cyrillic or the Latin script. Both have been modified for the language's phonetic system, and transliteration letter for letter is possible from one to the other.

Stress and tone

Stress

There is no absolute rule for the position of the stressed syllable in a word, except that it is never the final syllable. In a polysyllabic word it is generally the pre-penultimate syllable – which in practice generally means the first syllable. This is a fairly safe principle for you to adopt. Listen carefully for words in which there is a long syllable in addition to the stressed syllable: it can sometimes sound as though there are in fact two stresses on a word, see the section on tone below. In certain words, the stress may shift from singular to plural or from one case to another, e.g. **vreme** 'time, weather' has genitive singular **vremena** and nominative plural **vremena**. This is something to listen for in the more advanced stages of learning the language. In this book the stress is marked by underlining in the new vocabulary as it is introduced and throughout some of the reading passages so that you do not have to think about it too much as you read. In a word of two syllables the stress is not marked, as it will always fall on the first.

Tone

The Serbian language has a system of tonal stress, which, on the one hand, is quite complex and, on the other, more marked among the speakers from some areas than others. This question may be

largely ignored in the early stages except for one or two situations indicated below. Nevertheless, the student should be encouraged from the outset to listen carefully to examples of the spoken language and observe the variations in tone. Traditional textbooks identify four tones to indicate the rising or falling of the voice on (a) short and (b) long stressed syllables:

1 short rising	˘	gospòdin (Mr)
2 short falling	˘˘	gòspoda (Mrs)
3 long rising	˘˘˘	víno (wine)
4 long falling	˘˘˘˘	dân (day)

Naturally, these variations are more noticeable on long syllables. Occasionally they indicate a difference in meaning:

grád	town	gràd	hail
pàs	belt	pàs	dog
lùk	arch	lùk	onion

One particularly obvious example is when unstressed verbal **sam** 'am' is used in conjunction with the adjective **sam** 'alone'. The statement **sam sam** 'I am alone' consists of two quite distinct sounds.

The recordings which accompany this book enable the learner to hear the language spoken by native Serbian speakers. Dialogues and other sections of text for which there are recordings are marked with the icon .

Note: When writing Serbian, pay particular attention to the diacritic marks: **c**, **č** and **ć** are all different letters and to omit the diacritic will result in misunderstandings (as in English, if 't' is not crossed it can be read as 'l'). Also, when using dictionaries, be aware that **d**, **đ**, **l**, **lj** and **n**, **nj** are all *separate* letters: i.e. **ljiljan** 'lily' will not be found under **l** but under **lj**.

Using the book

The grammar presented here may appear complicated at first as it contains so much that is new to the English speaker. The student is advised to learn to observe the language in practice by close analysis of the reading passages, which have been designed to illustrate each point as it arises. Tackle only one topic at a time and refer frequently to the main text of each unit to observe each point 'in action'. Make sure that you have fully understood and absorbed

each point before going on to the next. Use the exercises to test your understanding and return to the relevant section if you make a mistake or are at all uncertain. The exercises marked with a dagger (†) have answers given in the 'Key to exercises' at the end of the book.

There are two stories running through the book which may be used to monitor your progress: translate each instalment into English, checking your version with the translation at the back of the book, and, at a later date, translate it back into Serbian. If you make a mistake be sure that you understand how you went wrong.

By the end of the book you will have covered all the main points of the grammar and much essential vocabulary. You will then need to consolidate your knowledge and expand your vocabulary by further reading. You should be able to read newspapers with relative ease, as well as more complex texts with the help of a dictionary. Suggestions for further study are listed below.

Every effort that you put into learning the language will be richly rewarded as you find yourself able to communicate increasingly freely.

Good luck!

Suggestions for further study

History, culture and politics

- Benson, Leslie, *Yugoslavia: A Concise History*, Palgrave, London, 2001
- Glenny, Misha, *The Balkans 1804–1999: Nationalism, War and the Great Powers*, Granta Books, London, 1999
- Gordy, Eric D., *The Culture of Power in Serbia: Nationalism and the Destruction of Alternatives*, Pennsylvania State University Press, University Park, PA, 1999
- Iordanova, Dina, *Cinema of Flames: Balkan Film, Culture and the Media*, British Film Institute, London, 2001
- Judah, Tim, *The Serbs: History, Myth and the Destruction of Yugoslavia*, Yale University Press, New Haven, CT and London, 1997
- Pavlowitch, Stevan K., *Serbia: The History of an Idea*, New York University Press, NY, 2002
- Thomas, Robert, *Serbia under Milošević: Politics in the 1990s*, Hurst, London, 1999
- Wachtel, Andrew, *Making a Nation, Breaking a Nation. Literature and Politics in Yugoslavia*, Stanford University Press, Stanford, CA, 1998

Dictionaries

Ignjatović, Zdravko *et al.*, *ESSE English–Serbian Serbian–English Dictionary*, The Institute for Foreign Languages, Belgrade, 2002

Benson, Morton, *Standard English–Serbo–Croatian, Serbo–Croatian–English Dictionary*, Cambridge University Press, 1998

Hlebec, Boris, *Osnovni englesko–srpski, srpsko–engleski rečnik*, Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, Belgrade, 2003

Internet sources

General, tourism

www.mfa.gov.yu

Ministry of Foreign Affairs

<http://www.serbia-tourism.org/>

tourist info on Serbia

<http://www.visit-montenegro.cg.yu>

tourist info on Montenegro

<http://www.beograd.org.yu>

tourist info on Belgrade

<http://www.beograd.com/>

links to general sites

Culture

<http://www.msub.org.yu/main.htm>

Museum of Contemporary Art,
Belgrade

<http://www.narodnopoistorije.co.yu/>

National Theatre, Beograd

<http://www.jdp.co.yu/>

Jugoslovensko dramsko Pozoriste,
Beograd

<http://www.kinoteka.org.yu/>

National Film Archive

Media

<http://www.mediacenter.org.yu>

links to media sites

<http://www.politika.co.yu>

Politika newspaper

<http://www.b92.net>

Radio B92

<http://www.setimes.com>

South East European Times

Pronunciation and alphabets

<i>Latin</i>		<i>Cyrillic</i>		<i>Approximate pronunciation</i>	<i>Example</i>	<i>Cyrillic order</i>
A	a	А	а	a in father	mama 'mum'	А
B	b	Б	б	as English <u>b</u>	brat 'brother'	Б
C	c	Ц	ц	ts in <u>cats</u>	otac 'father'	В
Č	č	Ч	ч	ch in <u>church</u>	čaj 'tea'	Г
Ć	ć	Ћ	ћ	tj in <u>capture</u>	kuća 'house'	Д
D	d	Д	д	as English <u>d</u>	da 'yes'	Ђ
Dž	dž	Џ	џ	J in <u>John</u>	džemper 'jumper'	Е
Đ	đ	Ђ	ђ	roughly <u>dj</u>	đak 'pupil'	Ж
E	e	Е	е	<u>e</u> in bed	krevet 'bed'	З
F	f	Ф	ф	as English <u>f</u>	fotografija 'photograph'	И
G	g	Г	г	as English <u>g</u>	govoriti 'to speak'	Ј
H	h	Х	х	<u>ch</u> in <u>loch</u>	hvala 'thank you'	К
I	i	И	и	<u>e</u> in <u>he</u>	ili 'or'	Л
J	j	Ј	ј	y in <u>yes</u>	jaje 'egg'	Љ
K	k	К	к	as English <u>k</u>	karta 'ticket', 'map'	М
L	l	Л	л	as English <u>l</u>	lep 'beautiful'	Н
Lj	lj	Љ	љ	<u>ll</u> in <u>million</u>	ljubav 'love'	Њ
M	m	М	м	as English <u>m</u>	molim 'please'	О
N	n	Н	н	as English <u>n</u>	ne 'no'	П
Nj	nj	Њ	њ	<u>n</u> in <u>news</u>	konj 'horse'	Р
O	o	О	о	<u>o</u> in <u>not</u>	ovde 'here'	С
P	p	П	п	as English <u>p</u>	pesma 'song'	Т

<i>Latin</i>	<i>Cyrillic</i>	<i>Approximate pronunciation</i>	<i>Example</i>	<i>Cyrillic order</i>
R r	Р р	rolled	roditelji 'parents'	Ѡ
S s	С с	<u>ss</u> in <u>ble</u> ss	sestra 'sister'	Ѣ
Š š	Ш ш	<u>sh</u> in <u>sh</u> y	šljiva 'plum'	Ѣ
T t	Т т	as English <u>t</u>	trg 'square'	Ѣ
U u	У у	<u>ou</u> in <u>shou</u> ld	učiti 'to learn'	Ѣ
V v	В в	as English <u>v</u>	vino 'wine'	Ѣ
Z z	З з	as English <u>z</u>	zašto 'why'	Ѣ
Ž ž	Ж ж	<u>s</u> in <u>plea</u> sure	život 'life'	Ѣ

1 Upoznavanje

Meeting

In this unit we will look at:

- the verb **biti**
- personal pronouns: 'I', 'you' etc.
- nationalities
- basic word order
- formation of questions
- introducing yourself

Dialogue 1

Džon i Anđela Braun putuju u Beograd

John and Angela Brown are travelling to Belgrade. As the plane touches down, Angela's neighbour speaks to her. What is his name?

(A)

- MILAN: Dobar dan.
 ANĐELA: Dobar dan.
 MILAN: Ja sam Mijlan Jovanović.
 ANĐELA: Ja sam Anđela Braun, a ovo je moj muž, Džon.
 MILAN: Drago mi je. Dobro došli u Beograd!

Vocabulary

a	and/but	dan	day
dobar (m.)	good	dobro došli	welcome
drago mi je	pleased to meet	ja	I
	you (lit. 'it is dear to me')	je	is
muž	husband	moj	my (m.)
sam	am	ovo	his (n.)
		u	to, into

Купон за улазак у авион
Boarding Pass Jat Airways***

Име пушника / Name of passenger
 AURAMOVIĆ/SU*

Од / NON SMOKING CABIN
From BELGRADE

До /
To LONDRES/HEATHROW

Лет / Flight	Класа / Class	Датум / Date	Време поласка / Departure Time
JU210	Y	04 DEC	1040

Излаз / Gate	Време / Time	Седиште
10H00	24F	10

Укрцавање / Boarding

Пршљаг / Baggage
 1 12 ECONOMY /Y/

SUPPORT Handling agent 066

(B) Cyrillic

DŽON:	Vi ste Srbin, zar ne?	Ви сте Србин, зар не?
MILAN:	Da, ja sam Srbin, a vi?	Да, ја сам Србин, а ви?
DŽON:	Mi smo Englezi.	Ми смо Енглези.

Vocabulary

da	yes	Englez	an English person
mi	we	smo	are (1st pers. pl.)
Srbin	a Serb (pl. Srbi)	ste	are (2nd pers. pl.)
vi	you (2nd pers. pl.)	zar ne?	aren't you? (isn't it? etc.)

Language points 1**Greetings**

Dobar dan 'good day' is used as the basic greeting for most of the day. The phrase for 'good morning' – **dobro jutro** – is used only up to about 10 a.m., and that for 'good evening' – **dobro večer** – after about 6 p.m. Informal greetings are: **zdravo, čao**.

Personal pronouns

	<i>Singular</i>		<i>Plural</i>	
1st	ja	I	mi	we
2nd	ti	you (familiar)	vi	you (formal, polite)
3rd	on	he	oni	they (m. or mixed gender)
	ona	she	one	they (f.)
	ono	it	ona	they (n.)

Notice the two different words for 'you'. **Ti** is the familiar singular form, used for family, contemporaries, close friends, colleagues, children and animals. **Vi** is used for more than one person and also as a more formal way of addressing one person to show distance and respect for age or social status. Like nouns and adjectives, the

pronouns have different forms depending on their function in a sentence. You will learn these later.

Because the verb endings in Serbian clearly denote the person of the subject, personal pronouns are not used when they are the subject (in what is called the nominative case), except for emphasis. Compare:

Kako se zovete? (no personal pronoun)
What are you called?

Zovem se Milan. Kako se vi zovete?
I'm called Milan. What are *you* called?

Ne razumeju engleski. Da li on govori srpski?
They don't understand English. Does *he* speak Serbian?

Dialogue 2

Questions

- (A) – Zdravo Andela, kako si?
– Dobro, hvala, a kako si ti?
– I ja sam dobro, hvala.
- (B) – Govorite li srpski?
– Nažalost, još ne. Ali učimo!
– Bravo!

Vocabulary

kako si?	how are you?	dobro	well
hvala	thank you	govoriti	to speak
srpski	Serbian	nažalost	unfortunately
još ne	not yet	ali	but
učimo	we are learning		

Vocabulary building

Nationalities 1

Read this list of nationalities and try to work out what they are. Once you are confident that you recognize all the Latin script names, cover them up and try to read them in Cyrillic:

Srbin	Hrvat	Bosānac
Englez	Irac	Škotlanđanin
Velšanin	Francuz	Amerikanac
Србин	Хрват	Босанац
Енглез	Ирац	Шкотланђанин
Велшанин	Француз	Американац

Note: These nouns all have feminine forms as well. Try to read them in Cyrillic:

Српкиња	Хрватица	Босанка
Енглескиња	Иркиња	Шкотланђанка
Велшанка	Францускиња	Американка

Language points 2

The verb biti 'I am'

This is the first verb you must learn. It has two forms: a long stressed form and a short unstressed (*enclitic*) form. The short form is the more common, while the stressed form is used in certain specific situations.

In Serbian there are several short forms of the kind known as 'enclitics'. These are words which carry no stress and are pronounced as though they were part of the preceding word. Consequently, they cannot be placed first in a sentence or clause.

The short form of biti

(I)	(ja)	sam
(you)	(ti)	si
(he/she/it)	(on/ona/ono)	je
(we)	(mi)	smo
(you)	(vi)	ste
(they)	(oni/one/ona)	su

Ja sam Englez.
I am English.

Ona je Srpkinja.
She is Serbian.

Vi ste Srbin.
You (formal) are Serbian.

Mi smo studenti.
We are students.

Exercise 1†

(a) Fill in the gaps with the appropriate form of **biti**:

- 1 Ja ___ Engleskinja. Moj muž ___ Škotlandanin.
- 2 Oni ___ Amerikanci, a mi ___ Englezi.
- 3 Vesna i Neda ___ Hrvatice. One ___ studentkinje.
- 4 Vi ___ Bosanac?
- 5 Oni ___ dobro.

(b) Choose the correct pronoun:

- 1 ___ ne govorimo srpski.
- 2 ___ si Francuz.
- 3 ___ ste studenti?
- 4 Andela i Džon su muž i žena. ___ su Englezi.
- 5 Zovem se Milan. ___ sam iz Beograda.

Language points 3**The long form of biti**

Once you have learned the short forms, you can move on to the long forms. You will see that the endings are the same but they have an additional syllable (**je**). They are generally used *without the personal pronoun*.

(I)	jesam	(we)	jesmo
(you)	jesi	(you)	jeste
(he/she/it)	jest(e)	(they)	jesu

Remember: the short forms are the norm, the long forms are used only in certain specific situations:

1 In questions which follow this model:

stressed verb + interrog. particle **li** + subject

Jeste	li	(vi)	Englez?
Jesu	li	(oni)	Srbi?
Jesi	li	(ti)	Francuz?

2 In single-word answers to such questions as:

Jeste li Englez? Jesam. Are you English? Yes, I am.

3 For special emphasis:

Jeste li umorni? Ja jesam, ali Andela nije.

Are you tired? Yes, *I* am, but Angela is not.

Note: In the case of the third person singular *only*, it is possible to use the short form when asking questions with the interrogative **li**:

Tvoj muž je Irac, je li?

Exercise 2†

Answer the following questions using the long forms:

- 1 Je li Neda Srpkinja? _____
- 2 Jesu li Dado i Denis Bosanci? _____
- 3 Jesmo li mi Srbi? _____
- 4 Je li moj muž Irac? _____
- 5 Jesi li ti Amerikanac? _____

Language points 4

The negative form of biti

(I)	nisam	(we)	nismo
(you)	nisi	(you)	niste
(he/she/it)	nije	(they)	nisu

Try reading these in Cyrillic: **нисам, ниси, није, нисмо, нисте, нису**

Ja nisam umoran. On nije Srbin. Mi nismo studenti.
 I am not tired. He is not Serbian. We are not students.

Exercise 3†

Use the negative form of **biti** to complete the following sentences:

- 1 Mi _____ studenti.
- 2 Oni _____ muž i žena.
- 3 Ti _____ Englez.
- 4 On _____ moj muž.
- 5 Ja _____ dobro.

Dialogue 3

Tanja and Ljiljana meet in a Belgrade street.

- Тања: Здраво, Љиљана!
 Љиљана: Гао, Тања!
 Тања: Како си?
 Љиљана: Добро, хвала. Како си ти?
 Тања: Нисам лоше.
- TANJA: Hi, Ljiljana!
 LJILJANA: Hi, Tanja!
 TANJA: How are you?
 LJILJANA: Fine, thanks. How are you?
 TANJA: Not bad.

Exercise 4

Fill in the gaps in the following dialogue with suitable words:

- Z _____ , ja _____ Marko. A kako se _____ zoveš?
 - Z _____ , _____ se zovem Džon.
 - D _____ mi je.
 - _____ .
 - J _____ li ti Englez, Džon?
 - N _____ . Ja _____ Amerikanac. A _____ Marko?
 - _____ Srbin.

Language points 5

Word order

There are several small unstressed words which the foreign learner can find tiresome to start with. They include the short forms of **biti**, which we have learned, the short forms of the personal pronouns, the interrogative particle **li** and the reflexive particle **se**. They must be placed immediately *after* the *first* stressed word or phrase in a sentence or clause. We will return to this later.

Examples:

Ja sam umoran.

I am tired.

Mislim da ste umorni.

I think that you are tired.

Nisam umoran, gladan sam.

I'm not tired, I'm hungry.

It follows that, where unstressed forms are concerned, word order is quite strict and that it is affected by the presence or absence of the personal pronoun.

Compare:

Mi smo gladni.

Gladni smo.

We are hungry.

The meaning here is identical, except that the use of the personal pronoun tends to make the sentence emphatic.

Zovem se Marija. (neutral)

Ja se zovem Marija. (emphatic)

For example, someone else has been addressed as Marija and the speaker is pointing out that *she* (the speaker) is Marija and not the other person.

Exercise 5

Put the sentences in the jumbled-up dialogue below in the right order:

Mi smo dobro.

Zdravo Vesna.

Kako ste?

A ti?

Ćao, Džon. Ćao Anđela.

Nisam loše.

Language points 6

Formation of questions

As in English, in speech questions may be expressed through intonation alone:

Vi ste Englez?

You're English?

In the written language, however, and more formal speech, one of the other forms must be used.

- 1 Questions may be introduced by an interrogative:

Interrog. Verb

Zašto učite srpski?

Why are you learning Serbian?

Ko ste vi?

Who are you?

Šta radiš ovde?

What are you doing here?

- 2 When a sentence does not contain an interrogative word, the particle **li** is used (a particle is a short, indeclinable part of speech). This is placed immediately after the main verb, which must then be the first word in the sentence:

Verb Interrog. part.

Dolazite li često ovamo?

Do you come here often?

Čeka li vaša žena?

Is your wife waiting?

- 3 Another way of using the particle **li** is to combine it with the conjunction **da**. In this case the main verb may be placed anywhere in the sentence:

Question marker

Da li govorite srpski?

Do you speak Serbian?

Da li razumete engleski?

Do you understand English?

Note: Method (3) is far more common in Serbian, while (2) is favoured in Croatian.

- 4 Negative questions are introduced by **zar**:

Particle Negative verb

Zar ti nisi Englez?

Aren't you English?

Zar studenti ne razumeju?

Don't the students understand?

See 'Grammar summary' for three other patterns, section 7 (p. 307).

Reading passage 1

Kulturni život u Beogradu (1)

Cultural life in Belgrade

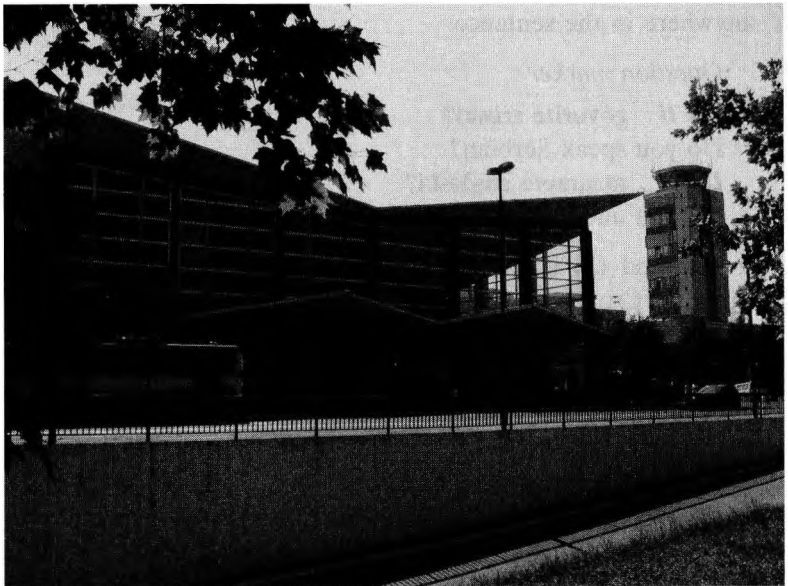
This story follows the experience of Ben Wilson, a journalist from London, who is on an assignment from his paper to give a comprehensive picture of cultural life in and around Belgrade. Who is waiting for him at the airport?

Ben Vilson je iz Londona. On je novinar po zanimanju. Sada je u Beogradu. Njegov prijatelj Dejan čeka na aerodromu. Ben izlazi.

- Ej, zdravo, Bene, dobro došao!
- Hvala, Dejane!¹ Bolje te našao!

Dejan vodi Bena do automobila i oni odlaze u Zemun.

¹ This is the vocative case, used when addressing people. It is becoming less frequent, but listen out for such changes to the endings of people's names.

Beogradski aerodrom

Vocabulary

aerodrom	airport	automobil	car
bolje te našao!	used as a response to dobro došao (lit. 'better to have found you')	čekati	to wait
na	at, on	do	to, up to
novinar	journalist	iz	from
prijatelj	friend	izlaziti	to come/go out
u	in	njegov	his
zanimanje	occupation, profession	odlaziti	to go, leave
		sada	now
		voditi	to lead

Note: You will see in the text that some words have altered endings. We shall learn these in the coming units.

Exercise 6

(a) Answer the following questions:

- 1 Da li je Ben iz Londona?
- 2 Da li je on sada u Parizu?
- 3 Ko čeka Bena na aerodromu?
- 4 Gde odlaze Ben i Dejan?

(b) Match the following questions and answers to make a dialogue:

- CARINIK: Dobar dan, gospodine Vilson.
Vaš pasoš, molim.
Sve je u redu. Dobro došli u Beograd.
- BEN: Izvolite.
Hvala.
Dobar dan.

Vocabulary building

Nationalities 2

For the time being you will need to learn each of these individually: there are set patterns and with time you will recognize them. In many cases the name of the country is the feminine form of the adjective, which also gives the name of the language, but the nationalities have to be learned. Try to read the lists in Cyrillic below.

<i>Country</i>	<i>Language</i>	<i>Nationality (m.)</i>	<i>Nationality (f.)</i>
Енглеска	енглески	Енглеz	Енглескиња
Србија	српски	Србин	Српкиња
Црна Гора	српски	Црногорац	Црногорка
Хрватска	хрватски	Хрват	Хрватица
Босна	босански	Босанац	Босанка
Словенија	словенски	Словенац	Словенка
Македонија	македонски	Македонац	Македонка

Language in action

Questions and answers *Pitanja i odgovori*

Predrag is showing Tom round his home town.

TOM:	Šta je ovo?	<i>What is this?</i>
PREDRAG:	Ovo je pošta.	<i>This is a post office.</i>
TOM:	Šta je to?	<i>What is that?</i>
PREDRAG:	To je pozorište.	<i>That is a theatre.</i>
TOM:	Da li je to kafić?	<i>Is that a café?</i>
PREDRAG:	Ne, to je knjižara.	<i>No, that's a bookshop.</i>
TOM:	Gde je apoteka?	<i>Where is the chemist's?</i>
PREDRAG:	Tamo, preko puta.	<i>There, across the road.</i>

New words

pošta	post office	pozorište	theatre
kafić	small café	knjižara	bookshop
apoteka	chemist		

Culture point

Drago mi je and **milo mi je** mean 'I am glad' or 'I am delighted'. These expressions are used frequently when people are introduced to each other. A third person need not make the introduction: strangers will introduce themselves, telling you their name, or just their surname, as they shake your hand.

Exercise 7

(a) Fill in the missing information:

Country	Nationality		Language
	Male	Female	
_____	Hrvat	Hrvatica	hrvatski
Engleska	Englez	_____	engleski
Francuska	Francuz	Francuskinja	_____
Srbija	_____	Srpkinja	srpski
Nemačka	Nemac	Nemica	_____
_____	Amerikanac	Amerikanka	engleski
Italija	_____	Italijanka	italijanski
Rusija	Rus	Ruskinja	_____
Španija	Španac	Španjolka	_____

(b)[†] Fill in the gap with the appropriate word:

- Ja sam Anđela. Džon je moj _____ .
(a) prijatelj (b) muž (c) automobil (d) novinar
- On ne _____ srpski, ali malo razume.
(a) govori (b) uči (c) radi (d) misli
- Nisam dobro. Malo sam _____ .
(a) nažalost (b) bolje (c) drago (d) umoran
- _____ se ona zove?
(a) Šta (b) Ko (c) Kako (d) Zašto

(c) Make dialogues out of the following jumbled sentences:

- A: ti Kako Zdravo se ? zoveš.
B: Tanja. mi Drago je.
A: sam. novinar Ja ? ti A
B: studentkinja. Ja sam
- A: Dejan. Kako? zoveš ti se sam Ja
B: Ljiljana.
A: mi Drago je
B: ti si Šta po zanimanju?
A: sam inženjer Ja.

Reading passage 2

Екипа (1)

The gang

This story describes the life of a group (екипа) of young people in Belgrade. It is printed in the Cyrillic script to offer you an extra challenge in the early stages of your mastering it. Good luck!

Маја се јавља пријатељу Луки мобилним телефоном.
Maja telephones her friend Luka. What does Luka suggest they do?

Здраво, Лука, шта радиш?

Ништа. Ти?

Ништа.

Ајдемо у клуб!

Важи!

Vocabulary

ајдемо!	let's go!	важи!	ОК! Agreed!
јављати се	to contact, get in touch with	клуб	club
радити	to do	ништа	nothing
		шта	what

2 Putnici idu u hotel

The travellers go to the hotel

In this unit we will look at:

- main conjugations of verbs
- verbal aspect
- reflexive verbs
- adverbs

Dialogue 1

Razgovor na aerodromu

Conversation at the airport

John and Angela discuss the best way to get to their hotel. Does Milan live in Belgrade? How does he suggest that they go to the hotel? Why is a minibus such a good idea?

- MILAN: Vi ste prvi put u Beogradu?
ANĐELA: Jesmo. Da li vi živite ovde?
MILAN: Ne, živim u Nišu, ali ostajem nekoliko dana u Beogradu.
DŽON: Možete li nam reći kako da odemo u grad?
MILAN: Možete da idete autobusom ili taksijem. Ali ja vam preporučujem kombi.
ANĐELA: Šta je to?
MILAN: To je mali autobus koji vozi do hotela i privatnih adresa, što je vrlo zgodno. Plus, nije tako skup kao taksi.
DŽON: Hvala, to zvuči odlično!

Vocabulary

ali	but	autobusom	by bus
kombi	minibus	koštati (koštam)	to cost
mali	small	moći (irreg. mogu, možeš, može, možemo, možete, mogu)	to be able
nekoliko	a few	odličan, -čna	excellent
ostajati (ostajem)	to stay	otići (odem)	to go (away)
ovde	here	preporučivati (preporučujem)	to recommend
prvi	first	put	time
reći (reknem)	to say	skup	expensive
tako	so	taksijem	by taxi
voziti (vozim)	to drive	zgodno	convenient
zvučati (zvučim)	to sound	živeti (živim)	to live

Language points 1

Verbs 1: Main conjugations

There are several classes of regular verbs. See 'Grammar summary', section 4 (p. 302) for a complete list of these. For the time being it will be enough to learn the three main sets of endings, which are classified according to the first person singular ending in the present tense. These endings are **-am**, **-im**, **-em**. Once you know the first person singular of any regular verb, the other persons of the present tense can be deduced.

-am

This is the most straightforward set of endings. The infinitive of these verbs ends in **-ati**: **imati** (**imam**) 'to have'; **morati** (**moram**) 'to have to, must'.

-im

This set of endings is usually derived from an infinitive ending in **-iti**: **govoriti** (**govorim**) to speak; but they may also be derived from **-ati**: **držati** (**držim**) to hold; or **-eti**: **voleti** (**volim**) to love, **želeći** (**želim**) to want.

-em

This is the most frequent set of endings and is derived from many different infinitives.

Note: The first person present of every new verb you come across should always be learned.

	<i>morati</i> to have to	<i>govoriti</i> to speak	<i>razumeti</i> to understand	<i>zvati (se)</i> to call/ be called
(ja)	moram	govorim	razumem	zovem (se)
(ti)	moraš	govoriš	razumeš	zoveš (se)
(on/ona/ono)	mora	govori	razume	zove (se)
(mi)	moramo	govorimo	razumemo	zovemo (se)
(vi)	morate	govorite	razumete	zovete (se)
(oni/one/ona)	moraju	govore	razumeju	zovu (se)

Dialogue 2

Two passengers are talking at the airport as they wait for their plane to depart.

- Биљана: Идем на кафу, а ви?
 Весна: Идем прво да купим новине.
 Биљана: А ја морам да нађем дјути-фри: желим да купим цигарете.
 Весна: Ја желим да купим виски и коњак.

Vocabulary

идем на кафу	I'm going for a coffee		
прво	first		
да	to, in order to		
купити (купим)	to buy	новине	a newspaper
наћи (нађем)	to find	желети (желим)	to want

Narodna Banka Srbije
 Menjarnica AERODROM
 Beograd 59
 Tel: 601-555 lok 3270

=====

Datum: 30/11/2004 17:39:32
 SB: 001140152041130100110043

 Osnova: Otkup efektivne
 Valuta: 826-GBP
 Iznos: 40.00
 Kurs: 109.31580 4372.63
 0.0000% prov. 0.00

 Ukupno: 4372.63
 796-----

=====

Potvrda o promeni novca

Exercise 1

(a)† Put the verbs in brackets into the correct form:

- 1 Ti odlično _____ srpski. (govoriti)
- 2 _____ vam da idete taksijem. (preporučivati, ja)
- 3 Šta da _____ ? (kupiti, ja)
- 4 Oni ne _____ automobil. (voziti)
- 5 Kada _____ u kafić? (ići, ti)

(b) Fill in the gaps in the dialogue with appropriate verbs:

A: Halo, taksi!

B: Izvolite, kuda želite da _____ ?

A: _____ da idem u centar, na Trg Republike.

B: Dobro, nema problema.

Trg Republike Republic Square (lit. 'The Square of the Republic')

(c)† Fill in the gaps with the missing pronouns:

- 1 _____ ne razumemo srpski.
- 2 Da li _____ govoriš engleski?
- 3 _____ razgovaraju.
- 4 _____ ne znam gde je taksi.
- 5 _____ mora da nađe poštu.

Language points 2**Verbs 2: aspect 1**

This is largely a new idea for native English speakers, although English continuous and simple tenses reflect something of what is involved. We shall return to it in greater detail later. For the time being, you should know that most Serbian verbs have two forms, known as the *imperfective* and the *perfective* aspects.

It is possible to express a great range of different meanings by modifying the form of the verb, introducing ideas of repetition, partial action etc. The basic division is into:

- 1 action which is thought of as continuing, incomplete, 'ongoing': *imperfective*;
- 2 action which is thought of as complete or limited: *perfective*.

For example:

stvarati (imperfective): to be creating

the noun derived from this verb, **stvaranje**, means the *process* of creating, e.g. **stvaranje sveta** 'the creation of the world' (the act of creating);

stvoriti (perfective): to create and complete the action

the noun derived from this verb, **stvorenje**, means a 'creature' (the completed thing created), e.g. **ljudsko stvorenje** 'a human being'.

In Dialogue 2 there is an example of the use of the perfective aspect, **da kupim cigarete**. The speaker is thinking of a completed action of buying rather than the process of shopping. In this case the imperfective has a longer form, **kupovati (kupujem)**, and is roughly equivalent to 'to be buying'. Another example, using the verb **piti (pijem 'to drink')** would be **Idem da popijem kafu**. The speaker is thinking of drinking up the whole cup and then doing something else. The imperfective means 'to drink' in a general way, e.g. **piješ li pivo?** 'Do you drink beer?' or 'Are you at the moment drinking beer?'.

Reading passage 1

Kulturni život u Beogradu (2)

As Ben and Dejan drive to Zemun, on the edge of Belgrade, where Dejan lives, they discuss what Ben wants to see while he is in Serbia. What does Ben want to do? Is he interested in travelling through Serbia?

Dok se voze u Zemun, razgovaraju. Dejan želi da zna šta Ben treba da vidi dok je u Srbiji. Dejan pita da li Ben želi da putuje po Srbiji ili želi da ostane u Beogradu. Ben želi da upozna kulturni život u Srbiji. Ali on misli da se mnogo toga dešava baš u Beogradu. Dejan se slaže i kaže da može da napravi lep program. Ben je vrlo zadovoljan.

Vocabulary

baš (emphatic particle)	just, right	da li	whether
dok	while	dešavati se (dešavam)	to happen

ili	or	kazati (kažem)	to say
kulturni	cultural	lep	nice, beautiful
misliti (mislim)	to think	mnogo toga	a lot of things
napraviti (napravim)	to make (of)	ostati (ostanem)	stay, remain
pitati	to ask (a question)	po (+ loc.)	through, round
razgovarati	to talk, converse	putovati (putujem)	to travel
treba (impersonal)	one (etc.) should	slagati se (slažem)	to agree
videti (vidim)	to see	upoznati (upoznam)	to get to know
vrlo	very	zadovoljan	pleased
znati (znam)	to know		

Language points 3

Word formation

The verb ići 'to go'

You will have noticed from the examples in the Verbs 2 section that one means of making a perfective is by the addition of a prefix. The verb **ići** and its derivatives offer a useful example of the way in which the addition of a prefix modifies the meaning of a verb. **Ići** itself is bi-aspectual and the only neutral verb of motion. All its derivatives convey some further information about the nature of the movement:

od 'away from' + **ići** = **otići (odem)**
'to go away, leave'

Moram sutra da odem.

I must leave tomorrow.

Once the new meaning has been established, a new imperfective must be formed to express that meaning:

otići (pf.) odlaziti (imp.)

Odlazim u podne.

I am leaving at noon.

Verbal prefixes

Here are some prepositions which can be used as prefixes: **u** 'in, into'; **do** 'up to'; **na** 'on, onto'; **iz** 'out of'; **s** 'down from'. Other common prefixes are not prepositions: **po** (a very common perfective prefix with no intrinsic meaning); **pre** (denotes 'over'); **pro** ('passing by'); **raz** ('dispersal').

Examples of verbs of motion deriving from **ići**:

- do Dolazite li često ovamo?**
Do you come here often?
- Moraš doći da vidiš kola!**
You must come to see the car!
- u Ulazi polako u vodu.**
He goes slowly into the water.
- Dete ne želi da uđe u kuću.**
The child does not want to go into the house.
- na Ona uvek nalazi dobre restorane.**
She always finds (lit. 'comes on') good restaurants.
- Ne mogu da nađem adresu.**
I can't find the address.
- s Da li silazite ovde, gospodine?**
Are you getting off here, sir?
- Siđi kod pošte.**
Get off by the post office.

The verbs in the following pairs of sentences are formed with other prefixes from the list above. Try to see whether you can work out what they mean. To make this more interesting for you, the sentences are printed in Cyrillic.

Гледају како брод одлази.
They watch the boat _____

Зар мораш тако брзо да одеш?
Must you _____ so soon?

Излазимо сваки дан у 8 сати.
We _____ every day at 8 o'clock.

Не жели да изађе из базена.

He doesn't want to _____ of the pool.

Воз полази у 10 сати.

The train _____ at 10 o'clock.

Морамо одмах да пођемо!

We must _____ immediately!

Никада не прелазе сами улицу.

They never _____ the road by themselves.

Пређите сада, светло је зелено!

_____ now, the light is green!

Пролази често поред њеног прозора.

He often _____ her window.

Овај дан мора брзо да прође!

This day must _____ quickly!

Do not attempt to learn all of these forms straight away. Remember the effect of the addition of prefixes to form perfectives and use these sentences for later reference.

Exercise 2†

(a) Choose the verb with the correct form to complete the dialogue:

- Želim da _____ novac. (promenim/promenite)
Moram da _____ dinare za taksi. (imam, imaš)
Gde se _____ (nalazi, nalaze) menjačnica?
- Tu odmah preko puta. Zar ne _____? (vidiš, vidim)

promeniti to change **preko puta** opposite

(b) Choose the correct form of the verb (the first one is perfective, the second is imperfective):

- Ben želi da _____ Beograd. (upoznati/upoznavati)
- Dejan često _____ po Srbiji. (otputovati/putovati)
- Kad je u Beogradu, Ben uvek _____ kod Dejana. (ostati/ostajati)

- 4 Mislim da se mnogo toga _____ baš u Beogradu. (desiti se/ dešavati se)
- 5 Moram da _____ rečnik u knjižari. (kupiti/kupovati)
- rečnik** dictionary **knjižara** bookshop

Language points 4

Sentence building

Dependence of one verb on another

One verb can depend on another in two basic ways:

- (a) Main verb + infinitive

Moram **otići.**

I must leave.

Žele **kupiti vino.**

They want to buy wine.

Volite li **putovati?**

Do you like to travel?

Note: This is the construction favoured in Croatian and in some Serbian dialects (e.g. in Vojvodina).

- (b) Main verb + **da** (conjunction) + present tense

Moram **da** **odem**

Žele **da** **kupe vino**

Da li volite **da** **putujete?**

Note: This construction is favoured in Serbian and is the one you should use.

Exercise 3

Make sentences from the words given below:

- 1 morati, kupiti, rečnik, Anđela
- 2 želeći, videti, Beograd, Ben
- 3 voleti, putovati, po Srbiji, oni

- 4 ne želeti, ići, u poštu, Milan
5 morati, popiti, kafu, ja

Language points 5

Reflexive verbs

There are many reflexive verbs in Serbian. They consist of a verb, which is conjugated in the normal way, and the indeclinable reflexive particle **se**. **Se** is an enclitic and therefore subject to the same rules of word order as the short forms of **biti**. Where it occurs with other enclitics, it comes after all the others except **je** (third person singular of **biti**):

sećati se (imp.), **setiti se** (pf.) to remember

Rado se sećam

I like to remember (lit. 'I gladly remember')

Želi da se seti

S/he wants to remember

Some verbs are always reflexive, while others may be used reflexively or as ordinary transitive verbs with a direct object:

Zovem sina svaki dan.

I call (my) son every day.

Zovem se Monti Pajton.

I'm called Monty Python.

Zatvaram knjigu i gledam kroz prozor.

I close the book and look out of the window.

Knjiga se zatvara i pada na pod.

The book closes and falls on the floor.

Volim te.

I love you.

Mi se volimo./Volimo se.

We love each other.

Gleda more.

She is looking at the sea.

Oni se gledaju. Gledaju se.

They are looking at each other.

Exercise 4

Complete these pairs of sentences by putting the reflexive particle **se** in the appropriate place:

- 1 Ben, slaže / Slažemo, dobro
- 2 Zove, Ana / Studentkinja, zove, Ana
- 3 Vidimo, tamo / Beograd, vidi, tamo
- 4 Pošta, zatvara / Zatvara, sada
- 5 Gledaju, Ivo i Mara / Mi, gledamo

Language points 6

Adverbs

You will probably be relieved to know that these cannot be declined! Some must be individually learned (**ponekad** 'sometimes', **negde** 'somewhere'), others are like the neuter nominative form of adjectives (**dobro** 'well', **rado** 'gladly', **brzo** 'quickly').

Exercise 5

(a) Answer the following questions on the text at the beginning of the unit:

- 1 Da li su Anđela i Džon prvi put u Beogradu?
- 2 Gde živi Milan?
- 3 Kako Anđela i Džon mogu da putuju u Beograd?
- 4 A šta im Milan preporučuje?
- 5 Da li je kombi tako skup kao taksi?

im to them

(b)† Fill in the gap with the appropriate adverb from the list below:

odlično ponekad dobro rado brzo

- 1 Milan _____ dolazi u Beograd.
- 2 Zvuči _____ !
- 3 Da li se _____ sećaš prijatelja?
- 4 On vozi vrlo _____ .
- 5 Džon i Anđela govore _____ srpski.

Jat Airways * **86072**

АУТОБУСКА КАРТА BUS TICKET
 ТЕРМИНАЛ - АЕРОДРОМ TOWN TERMINAL AIRPORT
 АЕРОДРОМ - ТЕРМИНАЛ AIRPORT-TOWN TERMINAL
 ЦЕНА 120,00 дина FARE 120,00 din.

Карта важи само за један правец. This ticket is valid for one way only.
 Купљена карта не може вратити. This ticket is not refundable. At the
 На захтев путника, At the request of the passenger,
 контроле купаца је дужан да прикаже карту. the passenger is to show the ticket.
 У случају губитка карте, мора да се купи друга. Should the ticket get lost another one must be bought.

Путник без карте плаћа новчану казну. Passenger without ticket shall be fined.

(c)† Translate the following dialogue into Serbian:

- ANA: I'm tired. And besides, I don't like travelling by bus.
- MARKO: A taxi costs a lot, but . . . OK, we can go by taxi.
- ANA: That sounds good! I just want to buy newspapers and cigarettes.
- MARKO: Fine, but we have to find the duty-free first.

Dialogue 3

Екипа (2)

Маја и Лука, Јелена и Филип се састају у клубу

Maja and Luka, Jelena and Filip meet at the club. Why are Jelena and Filip celebrating? What does Luka say he will do?

- Еј, другари! Како сте? – пита Лука.
- Супер! Славимо! – одговара Јелена.
- Шта славите? – пита Маја.
- Данас ми је рођендан – објашњава Филип.
- Честитамо! Ајде да наручимо пиће! Ја частим! – каже Лука.

Vocabulary

данас	today	ми (dative of ја)	lit. 'to me'
наручити (наручим)	to order	објашњавати (објашњавам)	to explain
одговарати (одговарам)	to reply	питати (пита́м)	to ask
рођендан	birthday	пиће	drink
славити (славим)	to celebrate	састати се (састанем)	to meet
честитати (честитам)	to congratulate	супер	great
		частити (частим)	to treat (here 'pay')

3 Dolazak u hotel

Arrival at the hotel

In this unit we will look at:

- nouns
- the nominative case
- the vocative case
- simple letters
- adjectives from proper nouns
- double negatives

Dialogue 1

Dolazak u hotel

Arrival at the hotel

*The Browns arrive at their hotel. What does the receptionist ask for?
Do the Browns want to have dinner?*

- RECEPCIONAR: Dobar dan, izvolite!
DŽON: Mi smo Džon i Anđela Braun. Imamo rezervacije.
RECEPCIONAR: Dobro došli! Samo da pogledamo . . . Kako se prezivate?
DŽON: Braun.
RECEPCIONAR: Aha, da. Dvokrevetna soba. Molim vaš pasoš, gospodine Braun. Hvala. I vaš, gospođo Braun. Izvolite, ovo je vaš ključ. Želite li da večerate?
ANĐELA: Rado, hvala! Ja sam baš gladna!

RECEPCIONAR: Nema problema! Restoran je tamo, preko puta. Kolega može da odnese vaš prtljag. Želim vam prijatno večer!

DŽON & ANĐELA: Hvala!

Vocabulary

gospodin	Mr, sir	gospođa	Mrs, madam
izvolite	please, here you are	ključ	key
molim	please (lit. 'I pray')	kolega	colleague
odneti	to take (away)	nema problema!	no problem!
(odnesem)		pasoš	passport
prezivati se	to be called	preko puta	opposite
(imp.)	(prezime: surname)	prijatan, -tna	pleasant
restoran	restaurant	prtljag	luggage
večer	evening	rado	gladly
		vaš	your
		večerati	to have
		(večeram)	dinner

Na hotelskoj recepciji

Language points 1

Nouns

Every Serbian noun has a gender – masculine, feminine or neuter – which determines its declension. In the great majority of cases, the gender is immediately obvious from the nominative ending of the noun (the form in which it appears in a dictionary).

Masculine nouns

Most masculine nouns end in a consonant. Consonants may be ‘hard’ or, less frequently, ‘soft’. The soft consonants are given here in Cyrillic. Find the equivalents in the Latin script: **ц, ч, њ, џ, љ, њ, ш, ж**. All other consonants are hard.

hotel	(hard)
avion	(hard)
prijatelj	(soft)

Some masculine nouns end in **-o** (or **-e** after a soft consonant). This is the case with several proper names, e.g. **Marko, Branko, Djorđe** and a number of nouns which used to end in **-l**. This **l** recurs in other cases:

sto	table
na stolu	on the table

Masculine nominative plural ending: -i

hotel	hoteli
avion	avioni
prijatelj	prijatelji

Note: Most monosyllabic masculine nouns have an additional syllable in the plural:

sto	stolovi
voz ‘train’	vozovi

If the final consonant is soft, then **-ovi** becomes **-evi**:

muž ‘husband’	muževi
ključ	ključevi

Certain combinations of consonants and vowels involve consonant changes, for example the combination **k + i** becomes **-ci**:

putnik 'traveller' **putnici**

Neuter nouns

Neuter nouns end in **-o** or **-e**; nominative plural ends in **-a**:

selo 'village' **sela**
more 'sea' **mora**

Feminine nouns

The great majority end in **-a**: **soba** 'room', **torba** 'bag'. A few feminine nouns end in a consonant. There are not many and they must be learned. They include a large number of abstract nouns, and all abstract nouns ending in **-ost**:

noć 'night' **stvar** 'thing'
ljubaznost 'kindness'

Feminine plural

For nouns whose singular ends in **-a**, the nominative plural ending is **-e**:

torbe **sobe** **gospođe**

For nouns ending in a consonant, the nominative plural ending is **-i**:

noći **stvari**

Dialogue 2

Two travellers are discussing their luggage. There seems to have been a mix-up.

Тања: Извините, господине, да ли је то ваша торба?
Ненад: Јесте. Зашто питате?
Тања: Мислим да је то моја торба.
Ненад: Мислим да грешите.
Тања: Али, погледајте: ово је моје име!

- Ненад: Ох, у праву сте! Опростите! Онда је ово моја торба!
- Тања: Тако је! Хвала вам!
- Ненад: Хвала вама!
- TANJA: *Excuse me, sir, is this your bag?*
- NENAD: *Yes. Why do you ask?*
- TANJA: *I think it's my bag.*
- NENAD: *I think you're mistaken.*
- TANJA: *But look: this is my name!*
- NENAD: *Oh, you're right! I'm sorry! Then this is my bag!*
- TANJA: *That's right! Thank you.*
- NENAD: *Thank you!*

Exercise 1

- (a) Which of these nouns are masculine, feminine or neuter? Write them in columns, according to their gender and give their plural forms as well:

**prijatelj grad prezime (pl. prezimena) kuća mesto
more stvar dan (pl. dani) selo kafić pozorište
pošta ulica taksu hotel soba ime (pl. imena)**

- (b) Make sentences with the nouns below. Some are singular and some are plural, so remember to adjust the possessive pronoun and verb accordingly. Notice that the nominative endings of the possessive pronoun **vaš** 'your', **moj** 'my' are the same as those of the nouns: m. sing. **vaš**, pl. **vaši**; f. sing. **vaša**, pl. **vaše**; n. sing. **vaše**, pl. **vaša**.

*Example: Izvinite, gospodine, da li su ovo vaše torbe?
(torbe)*

**ključ torba knjige ime pasoši prijatelj
kišobran prtljag rečnik karte**

kišobran umbrella karta ticket

- (c)† Put the verbs in brackets into the correct form:

- 1 Džon i Anđela _____ u hotel. (stizati)
- 2 Anđela _____ baš gladna. (biti)

- 3 Ona želi da _____ . (večerati)
 4 Džon _____ (kazati): Ali Anđela, mi _____
 umorni. (biti)
 5 Anđela _____ (kazati): Ja _____ (morati) prvo da
 _____ . (jesti)
 jesti (imp. jedem) to eat

Language points 2

The nominative case (name/subject case)

The main uses of the nominative case are:

- 1 For the subject of a sentence or clause:

Milan Jovanović putuje u Beograd.

Milan Jovanović is travelling to Belgrade.

Vi pijete šljivovicu, a on pije pivo.

You are drinking plum brandy, *he* is drinking beer.

Mislim da Nada dolazi sutra.

I think that *Nada* is coming tomorrow.

Nažalost, avion kasni.

Unfortunately, *the plane* is late.

- 2 For the complement of **biti**:

Džon je Englez.

John is English (lit. 'an Englishman').

Kažu da nisi Srkinja. Da li je to istina?

They say you are not *Serbian* (lit. 'a Serbian woman').
Is that true?

Moj sin je dobar student.

My son is a good student.

Vesna je vrlo lepa žena.

Vesna is a very beautiful woman.

Vocabulary building

Hotel accommodation

smeštaj	accommodation	apartman	(self-catering) suite
jednokrevetna soba	single room	dvokrevetna soba	double room
polupansion	half board	punpansion	full board

Exercise 2

(a)† Fill in the gap with the appropriate noun

novinari, aerodrom, knjižara, srpski, prijatelji, kombi, Amerikanac

- 1 Gde su vaši _____ ?
- 2 _____ se nalazi blizu grada.
- 3 _____ se nalazi preko puta pošte.
- 4 Da li ste vi _____ ?
- 5 Oni su _____ .
- 6 Koliko košta _____ ?

(b) Find the appropriate hotel accommodation for these people:

A Porodica Jovanović (mama, tata, sin, ćerka)
– žele da kuvaju sami

B Gospodin Nikolić
– planira da provodi samo večer i jutro u hotelu

C Marko i Vesna
– žele da se odmore

ćerka	daughter	kuvati (imp.)	to cook
sam	oneself	provoditi (imp.)	to spend (time)
jutro	morning	odmoriti se (pf.)	to rest

Reading passage 1

Kulturni život u Beogradu (3)

Dejan and Ben arrive in Zemun. Who does Ben meet when they get there? What does he give the children? What does Ben want to drink?

Uskoro stižu u Zemun, gde Dejan predstavlja Bena ženi Nadi i deci Ani i Janku. Ben vadi englesku čokoladu iz torbe i daje je deci. Nada kaže deci da moraju da kažu 'hvala'. Kažu: 'Hvala, čika Bene!' Dejan pokazuje Benu gde se nalazi soba za spavanje i kupatilo. Nada priprema večeru. Dejan pita Bena da li želi da pije vino ili pivo. Ben kaže da više voli vino, a moli i čašu vode.

Vocabulary

Benu	(dat. 'to Ben')	davati (dajem)	to give
deca	children (f. sing. collective noun, sing. dete , gen. deteta)	deci	(dat. 'to the children')
i	and	čaša	glass
kupatilo	bathroom	čika	uncle
moliti (imp.)	to ask (favour, service)	je	it (object case of ona)
piti (pijem)	to drink	morati	to have to
pokazivati	to show	nalaziti se	to be found, situated
(pokazujem)		(nalazim se)	
		pivo	beer
		predstavljati	to introduce
		(predstavljam)	

pripremati	to prepare	spavanje	sleeping
(pripremam)		stizati (stižem)	to arrive
uskoro	soon	vaditi (vadim)	to take out
večera	dinner	vino	wine
više voliti	to prefer	voda	water
za	for		

Exercise 3

Answer the following questions on 'Kulturni život u Beogradu' (3):

- 1 Šta Ben daje deci?
- 2 Šta oni kažu?
- 3 Šta Dejan pokazuje Benu?
- 4 Šta radi Nada?
- 5 Šta Ben više voli da pije?

Language points 3

The vocative case

In Dialogue 1, the receptionist said: '... **gospodine**' and '**gospođo Braun**'. This is the vocative case used for persons addressed in speech, or at the beginning of letters:

Dobar dan, gospodine Jovanoviću.

Good day, Mr Jovanović.

Draga gospođo Nado¹

Dear 'Mrs Nada'

¹ This is a useful stage between the formal **gospoda** + surname, and the more familiar use of the first name on its own. Of course there is no equivalent in English.

There are no vocative endings for neuter nouns or for the plural of any gender. So, only two sets of endings have to be learned.

Masculine

Hard consonants: **-e** **gospodin, gospodine**

Soft consonants: **-u** **prijatelj, prijatelju; Jovanović,**
Jovanoviću

*Feminine*¹

Nouns ending in	-a, -o	gospođa, gospođo; Nada, Nado
Nouns ending in	-ca, -e	gospođica, gospođice; (Miss) Ljubica, Ljubice

¹ These may also be men's names with diminutive feminine forms: **Novica, Novice.**

Nouns ending in a consonant:	-i	o, noći!
---------------------------------	-----------	-----------------

Language in action

Examples of simple letters or email messages:

1 To friends, informal:

Dragi Ivane,
Ovde je prekrasno. Šteta što i ti nisi ovde!
Voli te Biljana

*Dear Ivan,
It's lovely here. It's a shame you're not here too!
Love, Biljana*

2 More formal, addressee slightly known:

Dragi gospodine Filipoviću,
Stižemo u ponedjeljak. Radujemo se skorom viđenju.
Srdačan pozdrav,
Vaši Tim i Anna Smith

*Dear Mr and Mrs Filipović,
We are arriving on Monday. We are looking forward to
seeing you soon.
Warm greetings/best wishes,
Tim and Anna Smith*

3 Addressee unknown or known only officially:

Poštovana gospođo Ivić,
Slobodna sam da Vam se javim u vezi sa našim boravkom.
Molim Vas da nam rezervišete sobu za avgust mesec.
S poštovanjem,
Betty Jones

*Dear [lit. 'respected'] Mrs Ivić,
I am taking the liberty of writing in connection with our stay.
Please would you reserve a room for the month of August.
Yours sincerely,
Betty Jones*

Note: Notice that with women's surnames there is no vocative ending: it is impossible to mix feminine and masculine endings, so only the first part – **gospođa** or the first name – declines, the surname is unchanged. Notice also that in formal letters the pronoun 'you' is capitalized.

Exercise 4

(a)† Write the vocative forms of the following names:

**Ivan Marko Milan Zorica Dragan
Maja Svetlana Đorđe Vera**

(b) Write the following letters:

- 1 Ben is writing to Dejan informing him that he is coming to Belgrade on Monday.
- 2 Andela is writing to a hotel manager, Mr Popović, asking him to book a room for August.

(c) Now you phone a hotel and book a room:

RECEPCIONAR: Halo, dobar dan. Hotel 'Moskva', izvolite.

VI: *Say you want to book a single room.*

RECEPCIONAR: Pun pansion?

VI: *No, half board.*

RECEPCIONAR: Kada stižete?

VI: *On Monday.*

RECEPCIONAR: Koliko ostajete?

VI: *Sedam dana.*

RECEPCIONAR: Kako se zovete i prezivate?

VI: *My name is _____ . My surname is*

_____ .

Language points 4

Word formation

Adjectives formed from proper nouns

All adjectives are written with a small letter, even when formed from proper nouns:

Ovo je beogradski aerodrom.

This is Belgrade airport.

Ovo je srpska zastava.

This is the Serbian flag.

Gledam londonske ulice.

I'm looking at London streets.

Exercise 5

Form adjectives from the nouns in brackets:

- 1 Danas u Beograd stiže _____ (Engleska) fudbalski tim.
- 2 _____ (Nemačka) predsednik ostaje ovde jedan dan.
- 3 Ovo je _____ (Francuska) vino.
- 4 Volim _____ (Bosna) humor.
- 5 Gledamo _____ (Španija) film.

predsednik president

Language points 5

Sentence building

Examples of questions and answers

Look at the following constructions. Notice the way the words for **ovo** 'this' and **to** 'that' do not change.

Dobar dan, da li je ovo vaš pasoš? Da, to je moj pasoš.

Da li je ovo vaša torba?

Ne, to nije moja torba.

Da li su to vaše stvari?

Jesu, hvala!

Mama, ovo je moja devojka.

Je li? Drago mi je, dušo.

Da li je ovo vaš sin?
A da li su to vaše ćerke?
Nije moguće!

devojka girlfriend
ćerka daughter
moguće possible

Jeste, zove se Janko.
Ne, to su moje unuke!
Jeste, verujte mi!

duša soul, dear
unuka granddaughter
verujte me believe me

Double negative

The existence of two or more negative words in a sentence does not have the effect of making the sense positive. On the contrary, a negative pronoun or adverb (such as **niko** 'no one', **ništa** 'nothing', **nikad** 'never') require a negative verb:

Nemamo ništa da prijavimo.

We have nothing to declare.

Ništa ne vidim kroz prozor.

I see nothing through the window.

Nikad ne putujem autostopom.

I never hitch-hike.

Exercise 6

(a) Answer the following questions on Dialogue 1 at the beginning of the unit:

- 1 Da li su Andela i Džon i dalje na aerodromu?
- 2 Šta Andela i Džon daju recepcionaru?
- 3 Da li oni žele da večeraju?
- 4 Ko nosi njihov prtljag?

(b) Supply the missing half of the dialogue and then translate it:

DEJAN: Dobro došao!

BEN: _____ !

DEJAN: Bene, ovo je moja žena Nada.

BEN: _____ !

NADA: _____ ! Želite li odmah da večerate?

BEN: _____

DEJAN: Izvoli, trpezarija je tu preko puta.

trpezarija dining room

(c)† Choose the right word to complete the sentences:

- 1 _____ što i ti nisi ovde.
(a) drago; (b) lepo; (c) dobro; (d) šteta
- 2 _____ ništa da prijavimo.
(a) imamo; (b) nemamo; (c) nismo; (d) jesmo
- 3 Ma nije _____ da si već gladna!
(a) još; (b) skupo; (c) moguće; (d) rado
- 4 _____, da li znate gde je hotel *Moskva*?
(a) izvinite; (b) pogledajte; (c) molim vas; (d) izvolite
- 5 Ja _____ volim crno vino nego pivo.
(a) već; (b) prvo; (c) više; (d) još

Dialogue 3

Екипа (3)

Dado and Sanja arrive at the club. Who are they? What does everyone want to drink?

- Филипе – каже Јелена – ово су моји нови пријатељи.
- Здраво, ја сам Сања, а ово је мој брат Дато.
- Драго ми је. Изволите, седите – каже Филип.
- Мајо, има ли места до тебе?
- Свакако. Седи ту, Сања.
- Јесмо ли сви за црно вино? – пита Лука.
- Јесмо, хвала ти, Лука! – одговарају сви.

Vocabulary

брат	brother	до	beside (here)
има ли?	is there?	место	place, space
мој	my (m. sing.; моји, m. pl.)	нов	new
сви	all, everyone	свакако	certainly
тебе	you (long form of gen. of ти)	седети (седим)	to sit
црн	black (of wine = red)	ти	you (dat. of ти)
		ту	here

4 Odlazak u grad

Going into the city

In this unit we will look at:

- accusative case
- accusative case after certain prepositions
- genitive case
- **nema** + genitive
- prepositions
- questions and answers

Dialogue 1

Džon i Anđela idu u turističku agenciju

*John and Angela go to the tourist office. What do they want to see?
How do they go to Kalemegdan? What is Kalemegdan?*

ANĐELA: Dobro jutro, želimo da idemo u grad i da vidimo glavne znamenitosti Beograda.

AGENT: Dobro, gospođo. Imate odavde autobus koji vozi do Brankovog mosta. Staje ispred hotela.

DŽON: Da li je Brankov most blizu Kalemegdana? Želimo da odemo na Kalemegdan.

AGENT: Jeste. Odatle lako možete da stignete peške do parka. Samo pitajte za Knez Mihajlovu ulicu. To je veoma lepa ulica, gde nema vozila.

ANĐELA: Divno! Hvala!

AGENT: Nema na čemu! Lepo se provedite!

PUTNIK

ZIMA 2004/2005

PLANINE

ZLATIBOR je planina izuzetne lepote koju krase prijatna klima, blago podneblje, prostorni proplanci, bujni pašnjaci ispresecani planinskim potocima i prošarani borovima po kojima je ova planina i dobila ime. Prosečna nadmorska visina je 1000 metara, a okružuju je visovi: Čigota (1422 m), Murtenica (1480m), Tornik (1496m), Vogor (1281m) i niz drugih manjih brda. Zlatibor je udaljen od Užica 25 km.

Hotel **PALISAD** ***

Nedaleko od jezera, u prijatnom ambijentu borove šume, smešten je kompleks PALISAD. Sve sobe su sa kupatilima i telefonima. Za vreme boravka gosti se mogu zabaviti u salonima za dnevni boravak u čijem se delu nalazi aperitiv bar i TV sala, posetiti restoran i poslastičarnicu, kupovati u brojnim buticima, a večer provesti u dansing baru sa muzičkim programom.

CENE ARANŽMANA SA SOPSTVENIM PREVOZOM - 7 POLUPANSIONA

Polasci	Decembar		Januar		Februar		Mart
Hotel	18.	8.	15, 22.	29.	5, 12.	19, 26.	5, 12, 19, 26.
PALISAD-A deo	14.550	15.300	14.850	15.750	15.750	14.700	14.550

Napomene:

- Usluge polupansiona obuhvataju: doručak (švedski sto), večeru (pansionska) i noćenje
- Boravišna taksa i osiguranje nisu uključeni u cenu i plaćaju se na recepciji hotela

Turistička reklama

Vocabulary

blizu (+ gen.)	near	Brankov most	Branko's Bridge
divno	wonderful	glavni	main
imati (imam)	to have	ispred (+ gen.)	in front of
jutro	morning	Kalemegdan	park at the
Knez Mihajlova	Prince Mihajlo		confluence of
	Street		the Sava and
koji	which		Danube
lepo se provedite!	have a good	nema na	you're welcome!
	time!	čemu!	
nema	there is not	odatle	from there
odavde	from here	peške	on foot
stajati	to stop, stand	stići	to arrive, reach
(stajem)		(stignem)	
ulica	street	veoma	very
vozilo	vehicle	znamenitost	sight

Language points 1

The accusative case (the direct object case)

This case is used if the question ‘what?’ (**šta?**) or ‘whom?’ (**koga?**) can be asked after the verb in a sentence:

Ima veliki crni kišobran. Šta ima? Kišobran.

He has a big black umbrella. He has what?

An umbrella.

Vidim more. Šta vidiš? More.

I see the sea. What do you see? The sea.

Note: You will see that this has the same function as English ‘I, me’, ‘he, him’ etc. For example, ‘He sees me’, ‘I see him’ etc.

Formation of the accusative (singular)

Masculine inanimate nouns and neuter nouns

The accusative is the same as the nominative:

Nominative

Ovo je kišobran.

This is an umbrella.

Ovo je naliv-pero.

This is a fountain pen.

Accusative

Imam kišobran.

I have an umbrella.

Vidim naliv-pero.

I see the fountain pen.

Masculine animate nouns

The accusative of masculine nouns denoting animate beings is like the genitive ending. We shall come to this later in the unit.

Nominative

Ovo je moj sin.

This is my son.

Accusative

Vidim sina.

I see (my) son.

Feminine nouns

(1) *Ending in a consonant.* The accusative is the same as the nominative:

<i>Nominative</i>	<i>Accusative</i>
Ovo je lepa noć.	Volim noć.
This is a lovely night.	I like the night.

(2) *Ending in -a.* The accusative ending is made by removing the final **-a** and replacing it with **-u**:

Ovo je moja ulica.	Volim ovu ulicu.
This is my street.	I like this street.
Ovo je moja torba.	Da li imate torbu?
This is my bag.	Have you got a bag?

Exercise 1

(a)† Fill in the gaps with the appropriate singular form of the noun in brackets:

- 1 Volim _____ . (Beograd)
- 2 Imamo _____ . (problem)
- 3 Vidim _____ i _____ . (Dejan, Janko)
- 4 Iz naše sobe vidimo _____ . (Kalemegdan)
- 5 Ko ima _____ ? (ključ)
- 6 Džon pita _____ (Anđela) za _____ .
(Knez Mihjalova ulica)
- 7 Nada priprema _____ . (večera)
- 8 Ben daje deci _____ . (čokolada)
- 9 Moram da kupim _____ . (torba)
- 10 Ne mogu da vidim _____ . (more)

(b) Write short texts about these people, using the words in the order they are given:

- 1 On, Ben, Engleska, novinar, pisati, za novine, voleti, čitati knjige
- 2 Ona, Nada, operaska pevačica, Srbija, pevati, u pozorištu, voleti, putovati
- 3 Oni, Džejs i Meri, studenti, Amerika, studirati, na fakultetu, želeti, učiti, srpski jezik

operska pevačica opera singer

Language points 2

Accusative plural

Masculine

The accusative plural is formed by removing the final **-i** of the nominative plural and replacing it with **-e**:

Ovde hoteli nisu dobri. **Ne volim ove hotele.**
The hotels aren't good here. I don't like these hotels.

Take care with words in which the nominative plural **-i** has caused the final consonant of the stem to be altered, e.g.:

putnik (n. sing.) **putnici**
but **Vidim putnike.** I see the passengers.

There are similar changes with other consonants, for example **-g+i: zi:**

Ovo je moj kovčeg. **Ovo su moji kovčezi.**
This is my suitcase. These are my suitcases.
but **Nosim kovčege.** I am carrying the suitcases.

Note: kovčeg is an archaic word, you should use **kofer**.

Neuter

The accusative plural of neuter nouns is the same as the nominative plural:

<i>Nominative</i>	<i>Accusative</i>
Ovo su prijatna mala sela. These are pleasant little villages.	Volim ova mala sela. I like these little villages.

Feminine

The accusative plural of feminine nouns is the same as the nominative plural, whether they end in a consonant or in **-a**:

<i>Nominative</i>	<i>Accusative</i>
To su naše stvari. Those are our things.	Svi nosimo stvari. We are all carrying things.

To su naše torbe.

Those are our bags.

Svi nosimo torbe.

We are all carrying bags.

Exercise 2

Form sentences according to the example, putting the nouns in the accusative plural case:

Example: stvar: Ne vidim naše stvari.

torba soba žena knjiga karta

Example: autobus: Ne vidim naše autobuse.

hotel prijatelj ključ prozor pasoš

Language points 3

Sentence building

The accusative case after certain prepositions

The accusative case is used after certain prepositions. These include:

kroz 'through'

Pospani putnik gleda kroz prozor.

The sleepy passenger looks *through the window*.

za 'for'

Ovo je pismo za moju majku.

This is a letter for my mother.

The accusative case is used after prepositions denoting motion:

u in, into **Idemo u grad.**

We're going into town.

na on, onto **Stavljam kafu na sto.**

I'm putting the coffee on the table.

Broadly speaking, **u** is used of a closed space, and **na** of an open space. Airports, stations and islands are thought of as open spaces, while a park is often thought of as a closed space.

Exercise 3

(a)[†] Use the appropriate preposition to complete the sentences:

- 1 Džon i Anđela idu ____ grad.
- 2 Ben i Dejan stižu ____ Kalemegdan.
- 3 Ovo je čokolada ____ Janka i Anu.
- 4 ____ prozor se vidi prelepa crkva.
- 5 On ide ____ aerodrom.
- 6 Mi dolazimo ____ hotel.
- 7 Idemo odmah ____ našu sobu.
- 8 Putujemo ____ Sveti Stefan uskoro.
- 9 Ovo su karte ____ Džona i Anđelu.
- 10 Prolazimo ____ stari deo grada.

(b) Form questions according to the example:

Example: Španija: Da li sutra putujete u Španiju?

Italija Rusija Francuska Norveška Nemačka Bugarska

Reading passage 1 **Kulturni život u Beogradu (4)**

What are Ben and Dejan going to do the next day? Who will they find in the café?

Dok večeraju, Ben i Dejan prave planove za sledeći dan. Slažu se da je dobra ideja da odmah odu u grad – iako Dejan kaže da ima mnogo toga da se vidi i u Zemunu. Dejan predlaže da odu u kafanu na glavnom trgu gde se često nalaze njegovi prijatelji, novinari, pa onda mogu da se dogovaraju i svi zajedno.

Vocabulary

ako	if	često	often
dogovarati se	to arrange, agree	i	also (here)
iako	although	kafana	café
mnogo	much	najbolje	best
odmah	immediately	onda	then
pa	then, so	plan	plan

praviti ¹	to make	predlagati	to suggest
sledeći	next	(predlažem)	
takođe	also	trg	square
zajedno	together		

¹ From now on, if the first person present can be deduced from the infinitive, it will not be given.

Exercise 4

(a) Ben and Dejan are making plans for tomorrow. Fill in the gaps in the dialogue based on the text above:

BEN: Dejane, šta radimo sutra?
 DEJAN: Ja mislim da je dobra ideja _____ .
 Iako ima mnogo toga _____ .
 BEN: Dobro, onda idemo prvo u šetnju po Zemunu.
 DEJAN: Možemo prvo da _____
 i da se onda svi zajedno _____ .
 BEN: Važi.

šetnja a walk

(b) Answer the following questions on 'Kulturni život u Beogradu' (4):

- Šta rade Ben i Dejan?
- Da li idu prvo u grad ili ostaju u Zemunu?
- Ko se nalazi u kafani u centru?
- Šta planiraju da rade svi zajedno?

(c) Fill in the gaps in the following dialogue by putting the words in brackets into the appropriate form:

A: Kako da dođemo do Zelenog Venca?
 B: Ne znam. Sad smo blizu Slavije. Da li imaš _____
 (mapa)?
 A: _____ (nemati). A da li ti imaš _____ (vodič
 kroz Beograd)?
 B: _____ (nemati). Šta da _____ (raditi)?
 A: Možemo da _____ (pitati) nekoga. Izvinite, kako da
 _____ (doći) do Zelenog Venca?

mapa map **vodič** guide, guidebook

Language points 4

The genitive case (the possessive case)

Without a preposition, the genitive case is used primarily to denote possession:

Ovo je glavna znamenitost *Beograda*.

This is the main sight *of Belgrade*.

Ovo je slika *moje ćerke*.

This is a picture *of my daughter*.

It is also used after nearly 80 per cent of all prepositions. These generally denote origin, distance or removal from somewhere or something.

iz + gen.: 'out of, from'

Da li ste *iz Beograda*?

Are you from *Belgrade*?

Izvadi pasoše *iz torbe*.

Take the passports out of *the bag*.

blizu + gen.: 'near' (i.e. not distant from)

Hotel je *blizu autobuske stanice*.

The hotel is near *the bus stop*.

Formation of the genitive

Singular

Masculine. Genitive ends in **-a**:

To je torba *gospodina Jovanovića*.

That's *Mr Jovanović's* bag.

Neuter. Genitive ends in **-a**:

Grad je *nedaleko od mora*.

The town is not far from *the sea*.

Feminine.

(i) Nouns ending in **-a** have genitive in **-e**:

Engleske. Mi smo *iz Engleske*.

(ii) Nouns ending in a consonant have genitive in **-i**:

Posle te lepe noći . . .

After that beautiful night . . .

Plural

The genitive plural for all genders is **-a**, except for a very small number of feminine nouns ending in **-a** (**sekunda** 'second', **žurka** 'party') and those ending in a consonant, which have genitive plural in **-i**.

Sentence building

Structures using the genitive case

(i) **nema** 3rd pers. sing. of **nemati** 'there is/are not' or 'he has not':

Nema nikoga kod kuće.

There is no one at home.

Nema ni novca ni novčanika.

He has neither money nor wallet.

(ii) **Evo** + gen. 'here is/here are' (like French 'voici');

Evo mora!

Here is the sea!

Evo naše adrese!

Here is our address!

Exercise 5†

Put the words in brackets into the genitive case:

1 Dejan i Nada su iz _____ . (Zemun)

2 Oni žive blizu _____ . (trg)

3 Blizu njihove _____ (kuća) je pošta.

4 Preko puta _____ (pošta) je supermarket.

5 Oni vole svoju ulicu i nemaju _____ . (problemi)

Language points 5

Language in action

Questions and answers

Two drivers are talking in a motel on the motorway near Stuttgart.

- A – Одакле долазите?
 В – Долазимо из Лондона.
 А – Да ли путујете у Аустрију?
 В – Не, путујемо у Србију.
 А – Сјајно. Познајете ли Србију?
 В – Још не, али имамо тамо пријатеље.
 А – Да ли планирате да идете на планине?
 В – Свакако, идемо на Копаоник.
 А – Ах, Копаоник је прекрасан! А да ли познајете црногорско приморје?
 В – Не баш, али имамо проспекте. Одакле ви сада долазите?
 А – Долазим из Париза. Тамо радим.
 В – А да ли идете сада кући?
 А – Да, идем у Шумадију, у једно мало село.
 В – Мора да је тамо лепо.
 А – Да, треба да видите и тај крај!
 В – Следећи пут! Да ли сте за неко пиће?
 А – Врло радо.
 В – Овде близу је један одличан бар!

познавати (познајем)	to know
Црногорско приморје	the Montenegrin coast
проспект	prospectus, brochure
мора да ...	it must be ...
крај	region

Exercise 6†

- (a) Put the words in brackets in either the genitive or the accusative case as appropriate:

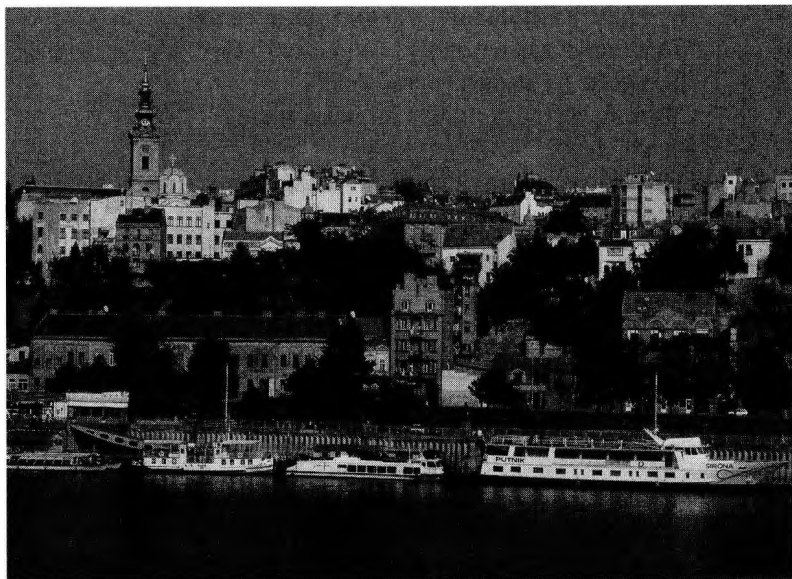
Evo _____ (Džon)! On je iz _____
 (Engleska). Njegova žena Anđela je takođe iz _____

_____ (Engleska), iz _____ (London). Oni su sada u Beogradu. Žele da vide _____ (znamenitost) _____ (Beograd). Imaju _____ (mapa) _____ (grad) i autobuske _____ (karta). Planiraju da prvo odu na _____ (Kalemegdan), a onda i u _____ (Knez Mihajlova ulica).

(b) Choose the appropriate word or phrase from the list below to complete the dialogues:

**sledeći put vrlo rado nema na čemu
lepo se provedite**

- 1 – Da li želite da vidite naš stan?
– _____ .
- 2 – Sutra putujemo u Hrvatsku. Idemo na more.
– Baš lepo. _____ .
- 3 – Hvala puno što nosite moje torbe.
– _____ .
- 4 – Ne idete sada da vidite Kopaonik!?
– Ne, nažalost. Možda _____ .

Pogled na Beograd

Reading passage 2

Екипа (4)

Dado and Sanja introduce themselves. Where are they from? Where is Jelena from? Is anyone from Belgrade?

- Одакле сте, вас двоје? – пита Филип.
- Из Босне смо, из Зенице. А ви, да ли сте сви из Београда?
- Нисмо – одговара Филип. – Ја сам из Новог Сада, а Јелена је Црногорка.
- Тако је – каже Јелена. – Ја сам из Подгорице.
- А ја сам из Крушевца – каже Маја.
- Барем сам ја прави Београђанин! – каже Лука.
- Добро дошли у Београд! – каже Јелена.

Vocabulary

барем	at least	двоје	two (mixed gender)
прави	real, true	тако је	that's right

5 U Beogradu

In Belgrade

In this unit we will look at:

- the dative case
- the locative case
- the instrumental case

Note: From this unit on, the main dialogues will be in Cyrillic.

Dialogue 1

When they get off the bus, the Browns ask a passer-by the way to Knez Mihailova Street. Why do they say they want to go to Kalemegdan? What does the passer-by tell them about Knez Mihailova Street?

Анђела: Опростите, госпођо, да ли нам можете рећи како се иде до Кнез Михаилове улице?

Пролазница: Треба да идете право до поште и да онда скренете лево. Али, идем и ја у том правцу. Можемо заједно.

Џон: Желимо да одемо на Калемегдан, да видимо ушће Саве у Дунав.

Пролазница: То свакако треба да видите. Али идите полако Кнез Михаиловом улицом: тамо има врло занимљивих зграда и радњи.

Анђела: Можемо ли негде успут да попијемо кафу?

Пролазница: Сигурно: има неколико кафана и много кафића у Кнез Михаиловој.

Џон: На Калемегдану се налази турска тврђава, зар не?
 Пролазница: Да, и то вреди да се види. Ево, радим у овој згради.
 Ово је почетак Кнез Михаилове.
 Анђела: Хвала на помоћи!
 Пролазница: Нема на чему.

Vocabulary

вреди	it is worth	занимљив	interesting
зграда	building	и ја	I too
лево	left	полако	slowly
помоћ (f.)	help	почетак	beginning
правац	direction	право	straight
радња	shop	са мном	with me
сигурно	surely	скренути	to turn
тај	that	(pf. скренем)	
тврђава	fortress	турски	Turkish
у том правцу	in that direction	успут	on the way
ушће	confluence		

Džezva i šoljica za kafu

Language points 1

The dative case (the indirect object case)

The dative is used without a preposition, mainly to indicate the indirect object of a verb. In English this would generally denoted by the preposition 'to'.

Govorim čoveku.

I speak *to the man*.

Dajem dečaku prtljag.

I give the luggage *to the boy*.

In English, the preposition 'to' may be omitted:

Daje ženi ključ.

He gives *his wife* the key.

Here 'the key' answers the question 'what does he give?'; 'his wife' answers the question 'to whom?'

Govorim policajcu istinu.

I tell *the policeman* the truth.

'Speaking to' and 'giving to' are the most common uses of the dative case, but in Serbian there are several instances of verbs, which express related ideas, but where the need for the dative case may not be so immediately obvious:

pomagati (imp.), pomoći (pf.)

to help (to give help to)

Deca pomažu majci.

The children help (*their*) mother.

obećavati (imp.), obećati (pf.)

to promise (to give a promise to)

Devojčica obećava majci da nikad neće da puši.

The little girl promises *her mother* that she will never smoke.

verovati (imp.), poverovati (pf.)

to believe (to give one's trust to)

Moras da veruješ dečaku: on govori istinu.

You must believe *the boy*: he's telling the truth.

Masculine and neuter: the ending for singular nouns is **-u**; for plural nouns is **-ima**.

Feminine: for nouns ending in **-a**, the final **-a** becomes **-i** singular, **-ama** plural; for nouns ending in a consonant, **-i** is added for singular nouns, **-ima** plural.

Exercise 1

(a)† Fill in the gaps with the dative form of the nouns:

- 1 Anđela govori _____ (Džon) da ponese mapu.
- 2 Recepcionar daje _____ (Anđela) ključ.
- 3 Ne moraš da veruješ _____ (novine).
- 4 Treba da pomažemo _____ (roditelji).
- 5 Nada kaže _____ (deca) da kažu hvala.

poneti (pf. ponesem)	to take, carry
verovati (imp. verujem + dat.)	to believe
novine	newspaper(s)
pomagati (imp. pomažem)	to help
roditelj	parent

(b) Answer the following questions on Dialogue 1:

- 1 Da li su Anđela i Džon već u Knez Mihajlovoj ulici?
- 2 Šta žele da vide?
- 3 Da li oni idu u radnju?
- 4 Šta se nalazi na Kalemegdanu?

Language points 2***The locative case (1)***

You will be relieved to know that the endings of this case are identical to those of the dative. Unlike the dative, however, it is always used with a preposition, which is why it is sometimes called the 'prepositional' case. One of its most frequent uses is to express *location*. This is why it is frequently called the 'locative' case, and this is the term we shall use in this book.

You remember that the accusative case must be used after verbs denoting motion:

Džon i Anđela idu u hotel.

But the locative case must be used to describe static location:

Džon i Anđela su u hotelu.

Compare:

Putujemo u Beograd.

We are travelling to Belgrade.

Ostajemo tri dana u Beogradu.

We are staying three days in Belgrade.

Exercise 2

- (a) Supply the prepositional case for the following nouns, making sentences using the verb **biti**, according to the example:

Example: **hotel, ja:**

Ja sam u hotelu.

autobus, mi pošta, oni Zemun, mi

kafana, ti Kalemegdan, vi

Note: **Kalemegdan** is thought of as an open space.

- (b) Form questions for the following answers:

- 1 Treba da idete pravo pa da onda skrenete desno kod hotela *Moskva*.
- 2 Na Kalemegdanu se nalaze tvrđava, galerija i zoološki vrt.
- 3 U Knez Mihailovoj ima puno starih zgrada i zanimljivih radnji.
- 4 Knjižara je na kraju ulice, preko puta pijace.
- 5 Autobus staje tačno ispred hotela.

- (c)[†] Translate the following dialogue into Serbian:

A: Hello, can you tell us where the main square is?

B: The main square? It is not far away. Have you got a map?

A: Yes, we have. Here it is.

B: Do you see this street? You just need to go straight. The main square is at the end of the street, opposite the church.

A: Thank you.

B: You are welcome.

Language points 3

The locative case (2)

The locative of feminine nouns:

Ovo je lepa soba.

This is a nice room.

Džon i Andela su u sobi.

John and Angela are in *the room*.

Sarajevo je u Bosni.

Sarajevo is in *Bosnia*.

Ljubljana je u Sloveniji.

Ljubljana is in *Slovenia*.

Rim je u Italiji.

Rome is in *Italy*.

Pasoš je u torbi.

The passport is in *the bag*.

Ivan je u kafani.

Ivan is in *the café*.

Note: With the locative singular of feminine nouns ending in **-a**, there are two points to be wary of:

- 1 Certain consonants are subject to changes when they are followed by **-i** (we have already met this with the masc. pl. of **putnik, putnici**):

k + i	-ci	ruka	hand	u ruci
		banka	bank	u banci
g + i	-zi	knjiga	book	u knjizi

See also 'Grammar summary', section 6 (p. 306).

- 2 The names of certain countries etc. are not in fact nouns, but adjectives: e.g. **Engleska (zemlja) England** (lit. 'the English land'), and they are declined like adjectives. These words are easily identified, because they end in **-ska; -čka** or **-ška**. The prepositional singular ends in **-oj**:

Engleska, u Engleskoj

Hrvatska, u Hrvatskoj

Grčka (Greece), u Grčkoj

Nemačka (Germany), u Nemačkoj

Norveška (Norway), u Norveškoj

Exercise 3

(a) Gde se nalaze ovi gradovi?

Rim Moskva Frankfurt Sofija Pariz Edinburg

Example: Rim se nalazi u Italiji.

Italija Rusija Bugarska Francuska Škotska Nemačka

(b)[†] Fill in the gaps with the noun in the appropriate case:

- 1 Ja sam na _____ (more).
- 2 Oni sutra idu u _____ (Hrvatska).
- 3 Želim da ostanem u _____ (Beograd).
- 4 Kalemegdan nije u _____ (Zemun).
- 5 Ben je kod Dejana u _____ (stan).
- 6 Ja i moji prijatelji idemo u _____ (banka).
- 7 Ključevi su u _____ (torba).
- 8 Mi smo sada na _____ (Trg Republike).
- 9 Oni su u _____ (autobus) na _____ (put) ka _____ (centar).¹
- 10 Moja kuća se nalazi na _____ (početak ulice).¹

k, ka + loc. to, towards

¹ Note that **centar** and **početak** lose 'a' in the declension: **u centru, na početku**.

Reading passage 1

Kulturni život u Beogradu (5)

How do Dejan and Ben go into the centre? How did Belgrade get its name?

Ben i Dejan idu autobusom u grad. Benu je veoma zanimljivo u autobusu: prvo idu kroz stari centar Zemuna, pa onda prelaze Savu i kreću prema belom gradu na brdu. Dejan objašnjava Benu da je grad dobio ime po tome što se bela boja grada vidi izdaleka. Silaze kod Zelenog venca, gde ima mnogo autobusa i sveta.

Vocabulary

autobusom	by bus	beo, bela	white
boja	colour	centar	centre

dobiti (dobijem)	to acquire	izdaleka	from a distance
kod	at	kretati (krećem)	to move, set off
kroz	through	po tome što	according to the fact that
prelaziti	to cross	silaziti	to get off (down)
prema (+ loc.)	towards	svet	people (lit. 'world')
stari	old		
zanimljiv	interesting		
Zeleni venac	The Green Wreath (a busy market near Branko's Bridge)		

Knez Mihailova ulica

Exercise 4

Answer the following questions on Dialogue 2:

- 1 Kako Dejan i Ben idu u grad?
- 2 Kuda idu prvo?
- 3 Koju reku prelaze?
- 4 Šta Dejan objašnjava Benu?
- 5 Šta ima na Zelenom vencu?

Dialogue 2

Разговор у возу

Conversation in a train

Two passengers travelling by train through Austria discuss their journeys.

A – Да ли смо сада у Словенији?

B – Јесмо. Остајете ли овде?

A – Не, идемо у Грчку.

B – Да ли већ познајете Грчку?

A – Још не. Добро познајемо Турску.

B – Је ли? И ја желим да идем у Турску.

A – Да ли путујете у Београд?

B – Да, живим у Београду.

A – Да ли познајете цео Балкан?

B – Не баш цео, али доста путујем по Балкану.

A – У које земље најчешће идете?

B – Па најчешће идем у Црну Гору, на море. Онда идем у Бугарску, на скијање. Идем понекад у Босну и у Хрватску.

A – А замислите, ја још не познајем Шкотску!

B – Ма немојте! А Ирску?

A – Мало. А у Велс идем често.

B – Мора да је веома лепо у Велсу.

A – Да, али има тако много лепих крајева у свету. Човек не може да стигне да све види.

B – Имате право, а често путујемо више по далеким земљама, него по суседним!

Vocabulary

цео, цела	whole, complete
најчешће	most often
замислити	to imagine
немојте!	Don't! You don't say!
све	everything
имати право	to be right
далек	distant, far
суседни	neighbouring

Language points 4

The instrumental case

There is one more case to learn. Its use is quite straightforward and we have already seen it in action. This is the instrumental case, used to express the means by which an action is carried out:

Putujem vozom.	I travel <i>by train</i> .
Idemo liftom.	We go <i>by lift</i> .
Pismo ide avionom.	The letter goes <i>by airmail</i> .

The instrumental is also used after certain prepositions:

s, sa 'with'

Džon dolazi liftom sa prtljagom.
John is coming <i>by lift</i> with <i>the luggage</i> .

Singular

The instrumental ending is the same for all genders: **-om**:

Putujem sa bratom, sestrom i detetom.
I am travelling with (my) brother, (my) sister and the child.

Plural

The endings are the same as for the dative and prepositional cases:

masculine and neuter: **-ima**

Idem s prijateljima.	I'm going with friends.
-----------------------------	-------------------------

feminine ending in a consonant:

Putujem sa stvarima.	I'm travelling with the things.
-----------------------------	---------------------------------

feminine ending in **-a**: **-ama**

Putujem s devojkama.	I'm travelling with the girls.
-----------------------------	--------------------------------

Note: The masculine singular instrumental ending **-om** changes to **-em** after a soft consonant:

Razgovaram s prijateljem.
I'm talking with (my) friend.

For exceptions, and a complete list of noun declensions, see 'Grammar summary', section 1 (pp. 298–300).

Notice that **s** and **sa** are used equally frequently. There is no rule for you to learn here: **sa** tends to be used before similar letters **s**, **z** etc. or before groups of consonants, e.g. **sa mnom** 'with me', but it is used in other situations as well.

Exercise 5

(a) Answer the question using the appropriate means of transport:

*Example: **Idemo tramvajem.***

We are going by tram.

- 1 Kako/čime idete iz Zemuna u centar? (autobus)
- 2 Kako/čime putujete u Ameriku? (avion)
- 3 Kako/čime idete do njihovog stana? (lift)
- 4 Kako/čime idu na more? (voz)
- 5 Kako/čime idete do fakulteta? (bicikl)

čime by what means (instr. of **što**)

(b)[†] Answer the following questions:

- 1 S kim putuješ na more? S _____ (prijatelji)
- 2 S kim ideš u centar grada? S _____ (muž)
- 3 S kim ideš na žurku? S _____ (drugarica)
- 4 S kim putuješ u Ameriku? S _____ (deca)
- 5 S kim pričaš? S _____ (repcionar)

žurka party **drugarica** friend (female) **pričati** to talk

(c) Select the most appropriate endings to the sentences numbered 1 to 5 from the column lettered (a) to (e):

- 1 Na Kalemegdanu nema puno kafana,
- 2 Ne moramo da nosimo mapu
- 3 Idemo na Kalemegdan
- 4 Idu prvo autobusom kroz centar
- 5 Ne možemo da popijemo kafu ovde,
- 6 Dejan kaže

- (a) da je to dobra ideja.
 - (b) pa onda prelaze most.
 - (c) ali možemo da kupimo kafu.
 - (d) negde usput.
 - (e) jer poznajemo dobro grad.
 - (f) da vidimo ušće.
 - (g) ali u Knez Mihajlovoj ima.
- (d) Make questions relating to the underlined words, using **s kim** 'with whom', **čime** 'by what means' or **kako** 'how', as appropriate:

Example: Pričamo sa prijateljicom. S kim pričaš?

- 1 Živim sa ćerkom.
- 2 Idem u bioskop pešice.
- 3 Pišem pismo olovkom.
- 4 Pričam sa mužem telefonom.
- 5 Putujemo u Beograd kolima.

Dialogue 3

Екипа (5)

The friends talk at the club. When did Sanja and Dado come to Belgrade? Are their parents still in Bosnia?

Сања седи поред Маје, прекопута Јелене и Луке.

– Лука, послужи наше нове пријатеље вином! – каже Јелена.

Лука сипа Сањи и Дади вина.

– Откад сте у Београду? – пита Маја.

– Од зиме – одговара Дадо.

– Да ли су ваши родитељи још увек у Босни?

– Јесу, али више нису у Зеници. Сада су у Бања Луци, код наше баке.

– Добро дошли и живели! – каже Филип. – За ново пријатељство!

– Живели! – одговарају сви.

– Живјели! – кажу Дадо и Сања.

Vocabulary

бака	grandmother	више	more
живели!	Cheers! (lit. 'long live')	зима	winter
још увек	still	наш	our
откад	since when	поред (+ gen.)	beside
послужити	to serve ¹	пријатељство	friendship
родитељ	parent	сипати	to pour

¹ Notice the construction: the people served are in the accusative, the thing with which they are served in the instrumental.

6 Razgovor o stanu

Conversation about a flat

In this unit we will look at:

- adjectives
- the nominative case of adjectives
- vocabulary about flats and furniture

Dialogue 1

Позив на вечеру

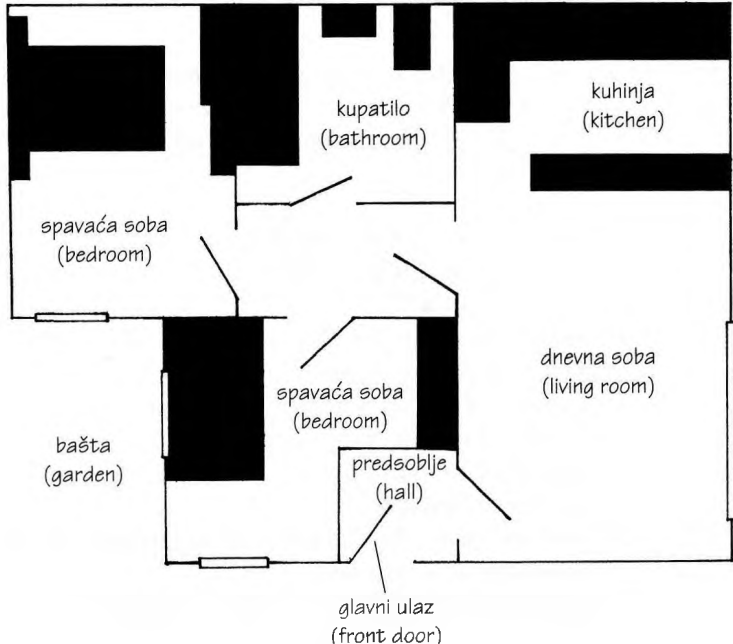
The Browns' friends, Ana and Danilo, invite them home to dinner. The telephone rings in the Browns' room. Are they ready to leave? What is their friends' flat like? How many bedrooms are there? Is it is a quiet area?

- Џон: Хало, Џон Браун на телефону.
- Данило: Здраво, Џоне, добро дошао! Овде Данило.
- Џон: Данило! Где си?
- Данило: У хотелу сам, на рецепцији. Извини што долазим овако ненајављено, али Ана и ја желимо да вас позовемо на вечеру. Јесте ли можда спремни да кренете? Ана нас чека код куће.
- Џон: Јесмо, ево, сад силазимо!
Код Ане и Данила
- Анђела: Какав леп стан, Ана! Простран је, удобан и светао. Задовољни сте, зар не?
- Ана: Јесмо, и ми мислимо да је леп. И довољно је велик за нас, сад кад деца више нису код куће.

- Анђела: Хоћеш ли да ми покажеш стан?
 Ана: Радо. Као што видиш, ово је трособан стан. Ово је дневна соба, ту су две мале спаваће собе, а тамо у оном ходнику су кухиња и купатило.
 Анђела: Имате јако леп намештај. Одлична је та стара фотеља у углу и та модерна лампа поред полице за књиге.
 Џон: А тек стари дрвени сто и столице у трпезарији! Него Ана, да ли је ово миран крај?
 Ана: Не баш, јер је центар јако близу. Али, на срећу, наша улица није толико бучна.
 Џон: Имате и прекрасан балкон, пун цвећа.
 Ана: Да, можемо тамо мало и да поседимо, док нас Данило служи неким домаћим пићем. Изволите!

Vocabulary

балкон	balcony	бучан	noisy
две (f.)	two	дневна соба	living room
довољан, -љна	sufficient	домаћи	local, home-made
дрвени	wooden	књига	book

код куће	at home	крај	area, region
кухиња	kitchen	миран (-на)	peaceful
на срећу	luckily	наместај	furniture
неки	some	ненајављен	unannounced
позивати (imp.)	to invite	показати	to show
полица	shelf	(pf. покажем)	
поседети (pf.)	to sit for a while	прекрасан, -сна	beautiful
простран	spacious	пун	full
светао, светла	light, bright	сићи (pf. сиђем)	to go/come down
служити (imp.)	to serve	сматрати (imp.)	to consider
спаваћа соба	bedroom	трџобан, -бна	three-room
угао (gen. угла)	corner	удобан -бна	comfortable
фотеља	armchair	ходник	corridor
цвеће (n., coll.)	flowers		

Language points 1

Adjectives 1

Like nouns, adjectives have three genders, singular and plural forms and case endings, which, unfortunately, differ somewhat from those of the nouns. Adjectives must agree in gender, number and case with the nouns they qualify.

Masculine: nominative case

Singular

Most, but not all, masculine singular adjectives have an additional dimension: they may be definite or indefinite. The use of these forms corresponds roughly to the idea of definiteness or indefiniteness conveyed by the English articles.

Imate lep stan. (indef.)

You have a *nice* flat.

Taj lepi (def.) stan je udoban. (indef.)

That *nice* flat is *comfortable*.

Taj udobni (def.) stan je prostran. (indef.)

That *comfortable* flat is *spacious*.

- The *definite* form ends in **-i**. There are certain situations in which it must be used: after demonstrative and possessive pronouns; and, as in English, once the subject has been mentioned.
- The *indefinite* form must be used when the adjective is the complement of **biti**:

Taj student je mlad.

That student is young.

but **Mladi student je umoran.**

The young student is tired.

Do not be too alarmed by this additional complication: the definite adjective differs from the indefinite only in the masculine singular nominative, genitive and dative/prepositional cases, and neuter singular genitive and dative/prepositional. What is more, the rule is strictly applied only in situations such as those mentioned here.

The indefinite form ends either in a consonant or in **-o** which is derived from **-l**. This **-l** is present in the other genders and in all cases other than masculine nominative:

Taj čovek je debeo.

That man is *fat*.

Moja mačka je debela.

My cat is *fat*.

Vi niste debeli.

You are not *fat*.

Plural

The masculine plural ends in **-i**. There are no indefinite forms.

Debeli ljudi su često veseli.

Fat people are often cheerful.

Ti putnici su umorni.

Those travellers are tired.

Final -o of masculine adjectives and 'mobile a'

The final **-o** of masculine adjectives is always preceded by a vowel. If the stem does not otherwise contain a vowel before the **-l** from which the **-o** is derived, something known as 'mobile a' is inserted. For a general note on 'mobile a' see 'Grammar summary', section 5 (p. 305). Many indefinite masculine adjectives may have 'mobile a' inserted between the final two consonants of the nominative singular. The **a**, which is only added for convenience where necessary, disappears in the other cases and other genders.

On je dobar čovek.	He is a good man (person).
Oni su dobri ljudi.	They are good people.
To je dobra riba.	That is a good fish.
Ovo je dobro vino.	This is good wine.

When you learn a new adjective with indefinite masculine nominative ending in **a** + *consonant*, check in a dictionary to see whether this is a mobile **a**. In exercises in this book such adjectives will be marked with an asterisk.

Exercise 1

- (a) Which of the following statements are true and which false? Mark them as either **Tačno (T)** 'correct' or **Netačno (N)** 'incorrect':

1 Džon i Anđela su u parku.	T/N
2 Danilo je na recepciji.	T/N
3 Stan Ane i Danila nije dovoljno velik.	T/N
4 Oni imaju dvosoban stan.	T/N
5 Lampa se nalazi pored fotelje.	T/N
6 Njihova ulica je vrlo bučna.	T/N
7 Ana i gosti žele da posede u dnevnoj sobi.	T/N

- (b) John is telling Ana about their hotel room. Here are his answers. What are her questions?

ANA: _____ ?

JOHN: Zadovoljni smo smeštajem u našem hotelu. Jedino što nam smeta je naša bučna ulica, ali sve ostalo je u redu.

ANA: _____ ?

JOHN: Imamo dvokrevetnu sobu. Soba je mala, ali ima sve što nama treba: veliki orman za stvari, udoban krevet, kupatilo sa tuš kabinom.

ANA: _____ ?

JOHN: Da, vrlo je čisto.

smeštaj	accommodation
jedino	only
smetati + dat.	to bother (someone)
tuš kabina	shower unit

- (c) Supply the definite form of the following masculine adjectives, as in the example:

Example: Taj student je mlad. Mladi student je ovde.

- 1 Vaš hotel je velik. _____ hotel se nalazi preko puta trga.
- 2 Moj automobil je crn. _____ automobil je ispred kuće.
- 3 Naš stan je prostran. _____ stanovi su skupi.
- 4 Vaš prijatelj je umoran. _____ prijatelj je na aerodromu.

- (d) Supply the indefinite form, as in the example:

Example: Imate prostrani stan. Vaš stan je prostran.

- 1 Zadovoljni prijatelj spava. Prijatelj je _____ .
- 2 Gledam kroz veliki prozor. Prozor je _____ .
- 3 On ima moderni* šešir. Šešir je _____ .
- 4 Imate lepi pogled na grad. Pogled na grad je _____ .
- 5 Selim se u mirni* kraj grada. Ovaj kraj grada je _____ .

šešir hat seliti se to move (house)

- (e) Match the nouns with appropriate adjectives. Pay attention to both the meaning and the form:

ulica	prostran
stan	drvena
stolica	udobna
piće	moderna
fotelja	domaće
lampa	bučna

Language points 2

Adjectives 2

Neuter: nominative case

There is an indefinite form, but only of the genitive and dative/prepositional cases.

Singular: -o lepo, veliko, dobro

or after soft consonants: **-e domaće**

Plural: -a lepa, velika, dobra, domaća

Jadransko more
the Adriatic sea

mala šumadijska sela
small Šumadija villages

Ohridsko jezero
Ohrid lake

dobra domaća vina
good local wines

Feminine: nominative case

Singular: -a lepa, velika, dobra

Plural: -e lepe, velike, dobre

Voda je topla.
The water is warm.

Devojke su umorne.
The girls are tired.

Lepa letnja noć.
A lovely summer night.

Prostrane sobe su udobne.
The spacious rooms are comfortable.

Reading passage 1

Kulturni život u Beogradu (6)

Dejan takes Ben to visit the National Museum. Where is it? What kind of exhibits does it contain?

Dejan i Ben idu u Narodni muzej. Muzej se nalazi na Trgu Republike, nedaleko od Knez Mihailove ulice. To je velika, stara zgrada sa više spratova. Tu ima eksponata iz različitih oblasti i perioda srpske kulture. Tu su narodne nošnje, seoska rezbarija, umetničke slike i moderne skulpture. Dok gledaju prostrane sale u pratnji direktora Muzeja, Dejan objašnjava neke važne momente iz srpske istorije.

Vocabulary

eksponat	exhibit	gledati (imp.)	to look
ima	there is/are	istorija	history
moderan	modern	moment	moment, event
narodni	national	nedaleko od	not far from
nošnja	costume	oblast (f.)	area
pratnja	company,	različit	various
	accompaniment	rezbarija	carving

sa	with	sala	hall
seoski	village (adj.)	skulptura	sculpture
slika	painting	sprat	storey, floor
umetnički	artistic	važan	important
velik	large	više	several

Exercise 3

(a) Answer the following questions on Dialogue 2:

- 1 Gde se nalazi Narodni muzej?
- 2 Kakva je to zgrada?
- 3 Šta tamo ima?
- 4 Da li su Ben i Dejan sami?
- 5 Šta Dejan objašnjava?

(b) Complete the sentences with the appropriate adjective from the list below. Remember to alter the ending to agree with the noun:

**domaći lep udoban* svetao* zadovoljan* zanimljiv
velik narodni moderan* prijatan***

- 1 Beograd je _____ grad.
- 2 Njegova soba je _____ .
- 3 Fotelja je _____ .
- 4 Prijatelji su _____ vinom.
- 5 Ljudi ovde su _____ .
- 6 Šljivovica je _____ piće.
- 7 Želimo vam _____ boravak.
- 8 Dejan ima nov i vrlo _____ automobil.
- 9 _____ nošnja nije više moderna.

Language points 3

Adverbs

As we saw in Unit 2, many adverbs are the neuter nominative singular of adjectives:

<i>Masculine</i>	<i>Neuter</i>	<i>Adverbial use</i>
dobar	dobro	Dobro došli! Welcome! (lit. 'well come')

lep	lepo	Soba je lepo nameštena. The room is nicely furnished.
mali	malo	On je malo umoran. He's a little tired.
lak	lako	lako možemo da nademo hotel. We can easily find the hotel.
divan	divno	Večera divno miriše! Dinner smells wonderful!

Vocabulary building

Kuća, stan, nameštaj house, flat, furniture

Building

jednospratnica 'one-storey house'; **dvospratnica** 'two-storey house'; **zid** 'wall'; **krov** 'roof'; **vrata** 'door'; **prozor** 'window'; **dimnjak** 'chimney' (**dim** 'smoke') **stambena zgrada** 'block of flats, apartment block'; **ulazna vrata** 'front door'

Rooms

predsoblje 'vestibule'; **hodnik** 'hall'; **dnevna soba** 'living room'; **trpezarija** 'dining room'; **kuhinja** 'kitchen'; **spavaća soba** 'bedroom'; **kupatilo** 'bathroom'

Living room

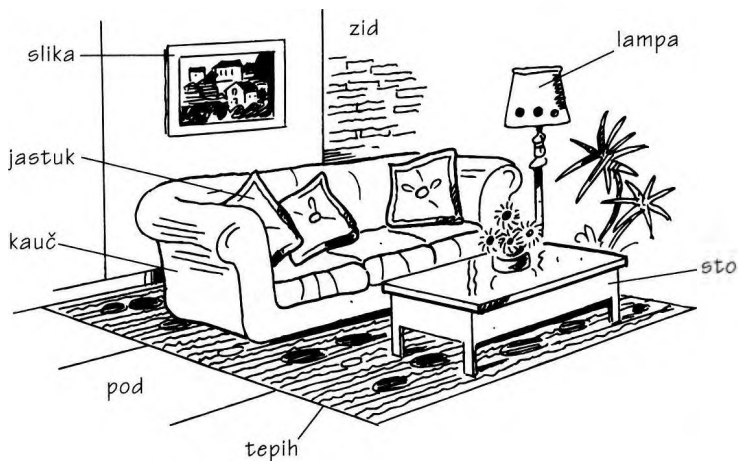
sto 'table'; **stolica** 'chair'; **fotelja** 'armchair'; **tepih** 'carpet'; **slika** 'picture'; **telefon** 'telephone'; **televizor** 'television set'; **zavesa** 'curtain'; **tapete** 'wallpaper'; **polica za knjige** 'bookshelf'

Bedroom

krebet 'bed'; **orman** 'wardrobe'; **ogledalo** 'mirror'; **fioka** 'drawer'; **dušek** 'mattress'; **jorgan** 'duvet'; **posteljina** 'bedclothes'; **ćebe** 'blanket'; **jastuk** 'pillow'

Kitchen

šporet 'cooker'; **reana** 'oven'; **frižider** 'fridge'; **mašina za pranje veša** 'washing machine'; **mašina za pranje suđa** 'dishwasher'; **lonac** 'pot, pan'; **nož** 'knife'; **viljuška** 'fork'; **kašika** 'spoon'; **tanjir** 'plate'; **šolja** 'cup'; **čaša** 'glass'

Exercise 4

In which of the rooms underlined below would you put the following items of furniture:

**krevet polica za knjige sto
fotelja orman lampa stolice šporet
ogledalo frižider**

spavaća soba dnevna soba trpezarija kuhinja

Dialogue 2

Bill has been lent his friend Duško's flat while he is in Belgrade. Duško is showing him round.

- DUŠKO: Ovde se pali svetlo.
 BILL: Gde se uključuje televizor?
 DUŠKO: Ovde. Nema grejanja preko leta. Ako ti je hladno, imaš grejalicu.
 BILL: Gde se nalazi bojler? Treba li da ga uključim?
 DUŠKO: Ne, stalno je uključen. Na plin je. Voda je veoma topla.
 BILL: A šporet je na struju, zar ne?
 DUŠKO: Jeste. A pribor za jelo, noževi, viljuške, kašike, ti je u ovoj fioci.

Vocabulary

paliti (imp.)	to light, switch on	uključiti (pf.)	to plug in
grejanje	heating	grejalica	heater
stalno	constant	plin	gas
struja	electricity (lit. 'current')	pribor za jelo	cutlery
		fioka	drawer

Exercise 5

(a) Describe your house/flat.

(b)† Translate the following sentences into Serbian:

- 1 Is your room comfortable?
- 2 Is your flat modern?
- 3 Their house is big.
- 4 They live close to the centre.
- 5 They go to work by bus.
- 6 They work a lot but they are not tired.
- 7 She is a beautiful and very elegant woman.
- 8 He sees many interesting people.

(c) Look at the advertisement for renting a flat in Sarajevska Street in Belgrade. Mr Popović is calling to find out more about it. Fill in the gaps in the dialogue below with suitable words from the list. Remember you may need to alter the endings.

Sarajevska ulica, centar,
2-sob., 53 m², namešten,
200 evra, 011 762 356

spavaća dvosoban oglas izdajete kirija slobodan

A: Dobar dan, ovde inženjer Popović. Zovem zbog vašeg _____ . Da li vi izdajete stan u Sarajevskoj ulici?

B: Da, izvolite.

A: Stan je _____ ?

B: Da, ima dnevnu i _____ sobu, malu kuhinju i kupatilo. Sve ukupno 50 kvadrata. _____ je 200 evra mesečno.

- A: Od kada je stan slobodan?
 B: Već je _____ i možete doći da ga vidite.
 A: Da li možete prepodne?
 B: Kako da ne. Vidimo se onda sutra.

namešten	furnished	kvadrat(ni metar)	square metre
izdavati (imp. izdajem)	to rent	kirija	rent
mesečno	monthly	oglas	advertisement
već	already	slobodan*	free
kako da ne	of course	prepodne	in the morning
sutra	tomorrow	onda	then

- (d) Now you call and enquire about the following flat:

**Dorćol, jednosoban stan,
 centralno grejanje,
 prvi sprat, nenamešten,
 300 evra**

- A: Dobro večer.
 B: *Say good evening and why you are calling. Ask whether the flat is still available.*
 A: Da, stan je slobodan. Kada možete da dođete da ga vidite?
 B: *Say that you can come tomorrow. Ask how many rooms there are and are they spacious. Say that you have many things and that you need space.*
 A: Stan ima jednu sobu i trpezariju, kuhinju i kupatilo i veliki hodnik. Dosta je prostran.
 B: *Ask if there is a bus stop nearby.*
 A: Ne, nema autobuske stanice u blizini. Treba pešačiti oko 5 minuta do stanice.
 B: *OK then, see you tomorrow.*

nenamešten	unfurnished
centralno grejanje	central heating
pešačiti	to walk
pet	five

Reading passage 2

Екипа (6)

Filip suggests that they go to his place: his mother has made a wonderful cake. What sort of flat does Filip have? How are they all going to get there?

Филип се обраћа пријатељима.

- Имам предлог: идемо сви код мене. Мама је умесила диван колач.
- Филип има прекрасну гарсоњеру у поткровљу једне зграде у Кондиној улици – Јелена објашњава Сањи и Дади. Често се скупљамо тамо.

Лука тражи рачун и плаћа. Остали устају од стола и крећу према вратима.

- Лепо је вече! Идемо пешке – предлаже Јелена.
- Важи, није далеко.
- Ти станујеш у центру? – пита Сања.
- Да, баш имам среће! – одговара Филип уз весели осмех.

Vocabulary

весео (весела)	cheerful	врата (n. pl.)	door
гарсоњера	bachelor flat	далеко	far
код мене	at (to) my place	колач	cake
обраћати се	to turn to	осмех	smile
(imp.)		остали	the others
плаћати (imp.)	to pay	поткровље	attic
предлог	suggestion	рачун	bill, account
скупљати се	to gather,	срећа	luck, happiness
(imp.)	meet up	имати среће	to be lucky
становати	to live, reside	тражити	to seek, ask for,
(imp. станујем)			look for
умесити (pf.)	to bake	устати	to get up
		(pf. устанем)	

7 U pošti

At the post office

In this unit we will look at:

- cardinal numbers 1, 2, 3 etc.
- the use of verbs with numbers
- telephone conversations

Dialogue 1

Where is the post office? How many postcards are the Browns sending? Is it easy to send registered letters? What else do they do in the post office?

Џон и Анђела морају да иду у пошту. Данило им објашњава како да нађу пут. Није далеко: на ћошку је, одмах поред основне школе.

Службеница: Изволите, шта вам треба?

Анђела: Требају нам четири марке за ове разгледнице за Велику Британију. Онда, морамо да пошаљемо и ова два писма препоручено. Требају нам и две коверте.

Службеница: Добро. Ево вам маркице и коверте. Дајте ми писма, а ја вама дајем формулар који треба да поуните.

Џон: Такође морамо да телефонирамо у Енглеску. Да ли се то може из поште?

Службеница: Свакако. Да ли видите та врата у ћошку, иза овог шалтера? Прођите кроз њих и тамо су вам кабине. Ви мени напишите број који треба да позовем.

Џон: Број је девет девет, четири четири. То је позивни број за Велику Британију, зар не?
 Онда: један осам седам пет, један шест осам три два три.

Службеница: Изволите у кабину број два.

После разговора са својом децом, Џон и Анђела долазе да питају колико то свеукупно кошта.

Џон: Колико смо дужни?

Службеница: Марке за разгледнице и коверте: сто двадесет динара, плус два препоручена писма, плус разговор од седам минута – све заједно вам дође четиристо педесет динара.

Анђела: Извините, колико кажете да све кошта?

Службеница: Четиристо педесет динара.

Анђела: Изволите, ево вам петсто динара.

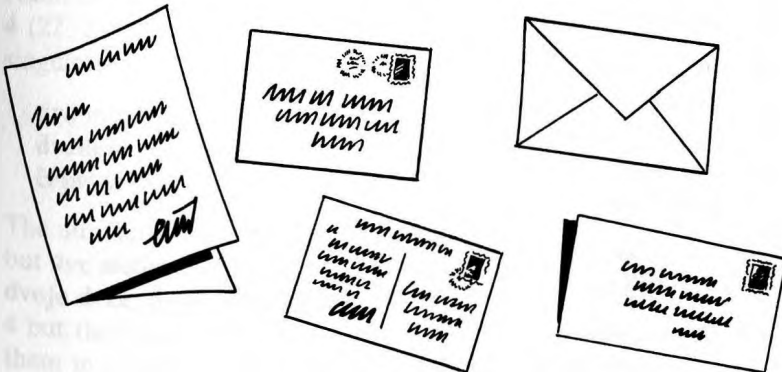
Службеница: Вама враћам педесет динара.

Џон: Најлепше хвала!

Службеница: Нема на чему!

Vocabulary

број	number	враћати се	to return
дужан	in debt, owing	(враћам се)	
им	to them (dat. of они)	коверта	envelope
написати	to write	марка	postage stamp
(напишем)		основни	basic, elementary
		позивни број	area, country code

попунити	to fill in	послати	to send
препоручено	registered	(пошаљем)	
проводити	to spend (time)	проћи	to pass
(време)		(прођем)	(through)
разгледница	postcard	свеукупно	altogether
тачно	exactly	ћошак	corner
формулар	form	шалтер	counter
школа	school		

Language points 1

Cardinal numbers

Numbers (**broj, brojevi**) in Serbian are something of a hurdle, but you will soon become accustomed to them, although they will probably seem quite complicated to start with.

0	nula	7	sedam	14	četnaest
1	jedan, jedna, jedno	8	osam	15	petnaest
2	dva, dve	9	devet	16	šesnaest
3	tri	10	deset	17	sedamnaest
4	četiri	11	jedanaest	18	osamnaest
5	pet	12	dvanaest	19	devetnaest
6	šest	13	trinaest	20	dvadeset
21	dvadeset jedan or dvadeset i jedan				
22	dvadeset dva, dvadeset i dva (dve) etc.				
30	trideset	70	sedamdeset		
40	četrdeset	80	osamdeset		
50	pedeset	90	devedeset		
60	šezdeset				
100	sto or stotina				
200	dvesto or dve stotine				
300	tristo or tri stotine				
400	četiristo				
500	petsto etc.				
1,000	hiljada				
3,000	tri hiljade				
1,000,000	milion				
5,000,000	pet miliona				

Number 1: **jedan**. This at least is straightforward; it is an ordinary adjective, declined like **umoran**.

Note: **Jedan** is sometimes used in place of an indefinite article:

jedan čovek	one man, a man
jedna žena	one woman, a woman
jedno selo	one village, a village

There are also plural forms:

jedni ljudi	some people
jedne cipele	one pair of shoes, a pair of shoes
jedna vrata	one door, a door (vrata , n. pl.)

Otvaraju se jedna vrata.

A door opens./One door opens.

Exercise 1

Supply the correct form of **jedan**:

- _____ žena stoji ispred pošte.
- Idemo u bioskop _____ prijatelj i ja.
- _____ stvar je jasna: ti ne voliš filmove.
- _____ prijatelj ne može da dođe.
- _____ knjiga je na stolu.
- _____ piće za nas, molim vas.

Language points 2

Numbers 2, 3 and 4 and all compound numbers ending in 2, 3 and 4 (22, 23, 24, 92, 104, 553, 2,084 etc.) are followed by the genitive singular:

dva mladića
dvadeset tri putnika
četiri sestre

The number 2 has both a masculine and a feminine form: **dva stola** but **dve stolice**. There is also a neuter form for mixed gender pairs: **dvoje dece**, **dvoje zaljubljenih**. There are declensions for 2, 3 and 4 but they are hardly used in the modern language. You will find them in a grammar book if you are interested.

Note: When adjectives are used with the nouns following these numerals, the same endings are used. You will learn the adjective declensions in the next units. These examples are included here for reference.

dva umorna putnika
tri lepe devojke
četiri mala sela

The remaining numerals, i.e. those higher than 5, are followed by the genitive plural:

5	pet mladića	6	šest devojaka	7	sedam sestara
8	osam sinova	9	devet pisama	10	deset maraka

Exercise 2

- (a) Here is a list of prices in the post office. Form questions and then answer how much the following things cost:

Example: **Koliko košta razglednica?**
Jedna razglednica košta . . .

razglednica	25 dinara
koverta	10 dinara
preporučeno pismo za inostranstvo	139 dinara
1 minut razgovora sa inostranstvom	6 dinara
markice za Srbiju	5 dinara

How much have these people paid in the post office:

<i>A</i>	<i>B</i>	<i>C</i>
2 razglednice	3 razglednice	1 koverta 1 markica
1 koverta	2 markice za Srbiju	2 preporučena pisma
		5 minuta razgovora sa inostranstvom

- (b)[†] Write out the following numbers in word form and translate the sentences into English:

- Moramo rezervisati 2 sobe u hotelu. _____
- U pošti kupujemo 3 razglednice. _____
- Treba da pošaljem 5 pisama. _____
- Moraš pozvati još 2 prijatelja. _____
- Gde mogu da predam ova 4 formulara? _____
- Treba da kupimo 1 čokoladu. _____

- 7 Treba nam još 2 stolice. _____
 8 Možete da promenite 100 dolara u banci. _____

(c)† Put the correct case of the nouns in brackets and write out the numerals in word form:

- 1 U ovom hotelu ima 25 _____ (soba).
 2 Marko ima 2 _____ (brat).
 3 Molim vas 3 _____ (boca vina).
 4 Na putu planiraju da vide 2 _____ (selo).
 5 On ima preko hiljadu _____ (knjiga).
 6 Ostajemo 7 _____ (dan).
 7 Kupujem 4 _____ (rečnik).
 8 Kupuju 22 _____ (karta) za pozorište.
 9 Večera u restoranu košta 742 _____
 (dinara).
 10 Ja sam već 15 _____ (dan) na putu.

Postańska markica

(d) Now you are in the post office:

SLUŽBENICA: Izvolite.

VI: *Say you need to buy 3 stamps and an envelope.*

SLUŽBENICA: Izvolite, to je 25 dinara.

VI: *Ask again for the price.*

SLUŽBENICA: 25 dinara.

VI: *Ask if you could make a telephone call from the post office.*

- SLUŽBENICA: Da, kabina 4 je slobodna.
 VI: *Where is that booth?*
 SLUŽBENICA: Odmah pored šaltera 8.
 VI: *Do I pay now?*
 SLUŽBENICA: Ne, posle razgovora možete platiti sve zajedno.
 VI: *Thank you and see you in 5 minutes.*

Dialogue 2

Mary has been invited to dinner with her friend Mirjana's parents. She needs to have her hair done.

- MARY: Kosa mi je očajna! Moram da se ošišam!
 MIRJANA: Odvešću te kod mog frizera.
 MARY: Molim vas, želim da malo skratim kosu.
 FRIZER: Dobro, gospodice. Hoćete li da vam napravimo trajnu?
 MARY: Hvala ne, samo malo skratite.
 FRIZER: Da vam malo ofarbamo kosu?
 MARY: Hvala lepo, ne. Zadovoljna sam bojom, jedino mi dužina smeta!

Vocabulary

kosa	hair	očajan	desperate, terrible
ošišati se (pf.)	to have one's hair cut	odvesti (pf.)	to take (someone somewhere)
frizer	hairdresser	skratiti (pf.)	to shorten
trajna	permanent wave, perm	ofarbati (pf.)	to colour, dye
		dužina	length

Language points 3

Use of adjectives and verbs with numbers

Numbers 2 to 4

The adjective endings are the same as those of the noun. The verb is plural:

Dva zgodna mladića se voze biciklom.

Two good-looking young men are riding bicycles.

Tri umorne žene čekaju autobus.

Three tired women are waiting for the bus.

Numbers 5 to 20 etc.

The verb is usually singular:

Dvadeset šest putnika čeka autobus.

Twenty-six travellers are waiting for the bus.

Exercise 3†

Complete these sentences with the correct form of the adjective and noun:

- 1 (*umoran* putnik*)
Na stanici čekaju dva _____ .
- 2 (*crvena vaza*)
Na polici stoje tri _____ .
- 3 (*ozbiljan* student*)
U biblioteci sede dva _____ .
- 4 (*crni kofer*)
U hodniku stoje četiri _____ .
- 5 (*prostrana soba*)
Na park gledaju četiri _____ .
- 6 (*udoban* stan*)
U zgradi se prodaju dva _____ .
- 7 (*ukusno jelo*)
Na stolu čekaju tri _____ .
- 8 (*važno pismo*)
Dva _____ za oca su ovde.
- 9 (*telefonski razgovor*)
Četiri _____ dugo traju.
- 10 (*ljut gost*)
Tri _____ čekaju ispred hotela.

Dialogue 3

Telefonski razgovor

A tourist in Belgrade is looking for a telephone box to make an urgent call.

A: Молим вас, где се налази најближа телефонска говорница?

B: Иза угла, десно.

A: Та је говорница у квару. Да ли ви можда имате мобилни телефон? Могу ли да се послужим?

B: Ако је хитно, изволите.

A: Хвала лепо. Хитно је. Касним на сопствени рођендан, а немам мобилни телефон код себе. Да ли знате позивни за Нови Сад?

B: Не знам, али назовите информације [988].

A: Добар дан, треба ми позивни број за Нови Сад.

B: Позивни за Нови Сад је 021.

A: Хвала. . . Хм, прво је заузето, а онда се нико не јавља.

B: Да не зовете погрешан број?

A: Не, али очигледно данас није мој дан.

Vocabulary

телефонска говорница	call box	у квару	broken
хитно	urgent	послужити се	to use
		каснити	to be late

1. Podignite slušalicu i sačekajte da čujete zvuk koji Vam omogućava biranje željenog broja.
2. Ubacite karticu. Na ekranu ćete videti preostali iznos na Vašoj kartici.
3. Izaberite željeni broj. Tokom razgovora na ekranu je prikazan preostali iznos na Vašoj kartici.
4. Na kraju razgovora vratite telefonsku slušalicu na mesto i izvucite karticu iz aparata, ali tek pošto je na ekranu ispisano uputstvo da to uradite. Na taj način izbegavate dodatno zaduživanje Vaše kartice.

200 din

100.000 / 11. 2002.
Važi do/Exp. date: 11. 2004.
0202206254

KROZ SRBIJU / Miroslav Jovanović, Veča

iz zbirke Muzeja naivne umetnosti, Jagodina

сопствен 	own	назвати	to call
заузет	busy, occupied	(назовем)	
нико	no one	јављати се	to answer (here)
погрешан*	wrong	очигледан*	evident

Exercise 4

Put the sentences in the right order to form a complete telephone conversation, taking sentences from those numbered 1 to 5 and those lettered A to G alternately:

- 1 Хало, добар дан.
- 2 Да ли је то стан Марковић?
- 3 Да ли је Ивона код куће?
- 4 Ћао, Ивона, овде Јасна.
- 5 У принципу добро, али зовем те да ти јавим да не могу да дођем на рођендан.
- 6 Е то је супер. Сигурно лазим онда. Да ли имаш број мог мобилног?
- 7 Фино. Дакле, све најбоље за рођендан и видимо се касније.

- A Хвала, видимо се.
 B Добар дан.
 C Ћао, Јасна. Како си?
 D Моменат . . . Ивона, телефон за тебе.
 E Баш штета. Али не брини, планирамо нешто друго за следећу недељу.
 F Јесте, изволите.
 G Имам га у мом телефонском именику.

не брини don't worry именик address book

Reading passage 1

Kulturni život u Beogradu (7)

In the afternoon Dejan takes Ben to the Fresco Gallery. He explains the importance of the frescoes in the Orthodox churches and monasteries for Serbian culture. Are the frescoes in the gallery originals? How does Ben respond to them?

Dejan vodi Bena u Galeriju fresaka i objašnjava važnu ulogu pravoslavnih crkvi i manastira u srpskoj kulturi. Freske u muzeju

su kopije fresaka na zidovima crkvi, ali su veoma verne i u muzeju je moguće detaljno ih razgledati. Ben je duboko impresioniran lepotom, bojama i živahnošću slika. Imaju sreće što Dejan poznaje kustosa muzeja: on može da im objasni sve što Bena zanima. Obilazak galerije traje 2 sata. Nakon toga, umorni i puni utisaka, Ben i Dejan odlaze u jedan obližnji kafić da popiju kafu.

Galerija fresaka se nalazi na Dorćolskoj padini. Ovo je vrlo popularan kraj Beograda prepun šarmantnih starih kuća, modernih kafića i malih, nezavisnih galerija. Dorćol je mesto gde se na jedinstven način ukrštaju staro i moderno.

Vocabulary

detaljno	in detail	duboko	deeply
freska	fresco	impresioniran	impressed
jedinstven	unique	kopija	copy
kustos	curator	im (dat. of oni)	to them
lepota	beauty	manastir	monastery
moguće	possible	nezavisan*	independent
obilazak	visit (lit. 'going round')	obližnji	nearby
poznavati (imp.)	to know	padina	slope
poznajem	(a person)	pravoslavan*	Orthodox
razgledati (imp.)	to look over	prepun	very full
trajati	to last	sve	everything
(imp. trajem)		ukrštati	to cross, merge
utisak	impression	uloga	role
zanimati (imp.)	to interest ¹	veran*	faithful
živahnost	liveliness	zid	wall

¹ The thing that is interesting is the subject and the person interested is the direct object.

Exercise 5

(a)[†] Supply questions for these answers:

- 1 Ona ima 25 godina.
- 2 Kirija je 200 evra mesečno.
- 3 Stan na Dorćolu je vrlo skup.
- 4 On se preziva Popović.
- 5 Taksi do centra košta 300 dinara.
- 6 Oni odsedaju u hotelu *Moskva*.

- 7 Ostajemo 2 meseca u Srbiji.
- 8 Ne možemo da dođemo jer smo zauzeti.
- 9 Ja sam profesor.
- 10 Na posao idem autobusom.

mesečno monthly **odsedati** (imp.) to stay

(b) Dejan has phoned his friend Saša who works in the gallery. He is not at home and Dejan is talking to his wife. Rearrange the words of the dialogue to make sense:

- DEJAN: stan da je Halo, li to Markov?
 SAŠINA ŽENA: izvolite Da.
 DEJAN: govorim Dejan. mogu Ovde Da li da sa Sašom?
 SAŠINA ŽENA: kod Saša nije kuće.
 DEJAN: njegovog li imate Da broj mobilnog?
 SAŠINA ŽENA: njegov je 063 223 343 Da, broj.

Dialogue 4

Екипа (7)

Are there enough chairs for everyone? Does Filip offer them anything to eat? What does Jelena make?

Notice that Sanja and Dado speak the Bosnian Ijekavian dialect, using 'j' and 'ije' where Belgrade speech has 'e'.

- Жао ми је што немам више удобних столица – каже Филип.
- Нема проблема, ја волим да сједим на поду – одговара Сања.
- И ја – слаже се Маја – дођи и ти, Лука, седи поред мене на овај прекрасни тепих!
- Чиме могу да вас послужим? Имам црно и бело вино, наравно. Има свежег хлеба, тврдог сира и нешто воћа, ако је неко за то – нуди им Филип.
- Дај да ти помогнем – каже Јелена. – Да ли неко жели да проба моју сјајну кафу?
- Свакако – каже Лука. – Шта имаш од музике, Филипе?
- Можеш да погледаш: тамо су ти ЦДови и касете.
- Баш је лијепо овдје код тебе! – каже Сања.

Vocabulary

воће	fruit	нешто воћа	some fruit
дај (imp. of дати)	give	дођи (imp. of доћи)	come
жао ми је	I'm sorry	изванредно	exceptionally
касета	cassette	музика	music
наравно	of course	немати (neg. of имати)	not to have
нешто	something	под	floor
нудити	to offer	пробати (imp.)	to try
помоћи (pf. помогнем)	to help (+ dat. of person helped)	провод	entertainment, fun, 'good time'
свеж	fresh	сир	cheese
сјајан*	brilliant	тврд	hard
ти (dat. of ти)	for you (idiomatic use)	уживати (imp.)	to enjoy (+ u + loc.)
хлеб	bread		

8 U restoranu

In the restaurant

In this unit we will look at:

- ordering meals
- the genitive case of adjectives
- the accusative case of adjectives
- vocabulary building: food and drink

Dialogue 1

Браунови иду у ресторан

The Browns' friends, Ana and Danilo, have invited them to spend the day with them in Novi Sad. After looking round the city, they go to a restaurant beside the Danube. Are the Browns hungry? What does Danilo suggest they eat? What are they going to drink?

- Ана: Нама се много свиђа овај мали ресторан. Има пријатан ентеријер, услуга је одлична и није тако скупо.
- Данило: Ево јеловника. Јесте ли гладни?
- Џон: Ја јесам!
- Анђела: И ја! Шта нам препоручујете?
- Ана: За предјело предлажем или рибљу чорбу, која је одлична, или пршут.
- Џон: Ја желим да пробам чорбу. Да ли служе и неке домаће специјалитете?
- Данило: Како да не, ако сте баш гладни можемо да узмемо или рибу или мешано месо на жару и разне салате.
- Анђела: Може риба на жару као главно јело. Уз то добро иде кромпир салата.

- Данило: У праву си. А шта више волите да пијете: црно или бело вино?
- Анђела: Уз рибу можда бело, али како ви желите, мени је свеједно: ја волим и једно и друго.
- Ана: Колико се сећам, овде има одличних црногорских вина. Замоли да донесу винску карту, Данило. Желите ли нешто слатко на крају? Топло вам препоручујем палачинке с орасима за дезерт.
- Данило: Може, а затим кафа и неки укусни ликер уз кафу.

* * *

- Келнер: Ево аперитива. Кућа части. А ево и чорбе. Пазите јако је врућа. Предлажем да сачекате да се мало охлади. Пријатно! Остала јела стижу касније.
- Данило: Хвала. Јако сте љубазни.

Vocabulary

винска карта	wine list	врућ	hot
донети (pf. донесем)	to bring	ентеријер	decor
затим	then	замолити	to ask, request
и једно и друго	both	јело	dish (food)
јеловник	menu	како да не	of course
касније	later	колико	how much, how many
крај	end	мени (dat. of ја)	to me
ликер	liqueur	мешан	mixed
месо	meat	на жару	grilled (on the grill)
може (3rd. pers. sing. of моћи)	all right	орех (pl. ораси)	walnut
нама (dat. of ми)	to us	палачинка	pancake
охладити се (pf.)	to get cool	пријатно!	Enjoy! Bon appétit!
предјело	starter	разни	various
пршут	prosciutto, smoked ham	салата	salad
свеједно	all the same	свиђа нам се	we like
свиђати се (imp.)	to appeal to	сећати се (imp.)	to remember (+ gen. of thing remembered)
сладак, слатка	sweet	уз (+ acc.)	together with
топао, топла	warm	укусан, -сна	tasty, delicious
услуга	service		
узети (pf. узнем)	to take		

Language points 1

Adjectives: genitive case

Masculine and neuter

There are two forms, definite and indefinite, but the definite form is far more common and therefore the one you should use most. The ending for this is: **-og(a)** or, if the final consonant of the stem is soft, **-eg(a)**:

To je sin starog profesora.

That is the *old* professor's son.

Ovo je slika lepšeg pejzaža.

This is the picture of a *more beautiful* landscape.

Ne volim kraj tog novog filma.

I don't like the end of *that new* film.

The optional **-a** is added for stylistic purposes in certain circumstances, for example when the adjective occurs at the end of a sentence:

Ne poznajem starijeg brata, samo mlađega.

I don't know the older brother, only the younger one.

For a note on the use of the longer forms in the genitive, dative and prepositional cases, see 'Grammar summary', section 2 (p. 301).

The indefinite ending, for your information, is **-a**:

Vidim visoka mladića.

I see a tall young man.

Feminine

You will be glad to know that the ending is the same as the genitive of nouns ending in **-a**, namely **-e**:

Restoran je blizu velike pošte.

The restaurant is near the *big* post office.

To je muž mlade glumice.

That is the husband of the *young* actress.

Prozori ove lepe prostrane sobe gledaju na park.

The windows of *this nice spacious* room look onto the park.

Plural

The genitive plural of all genders is **-ih**:

Terase *ovakvih starih* restorana su prijatne.

The terraces of *old* restaurants *like these* are pleasant.

Sviđaju mi se frizure *ovih mladih* devojaka.

I like *these young* girls' hairdos.

Miris *ovih domaćih* jela je veoma privlačan.

The smell of *these national* dishes is most attractive.

Exercise 1

(a)† Put the adjective and noun in brackets into the genitive case:

- 1 Evo adrese _____ .
(moj dobar prijatelj)
- 2 Da li znaš ime _____ ?
(neki novosadski hotel)
- 3 Danilo je dao Džonu flašu _____ .
(domaće vino)
- 4 U ovom restoranu služe mnogo _____ .
(narodni specijaliteti)
- 5 Sviđa mi se terasa _____ .
(ovaj mali restoran)
- 6 Možemo da jedemo ribu na žaru posle _____ .
(riblja čorba)
- 7 Kod vas uvek ima _____ .
(odlične palačinke)
- 8 Nema ničeg boljeg od _____ .
(sveža, domaća hrana)
- 9 Ova kafana je omiljeno mesto za izlazak _____ .
(moji roditelji)
- 10 Ovde služe samo čorbu od _____ .
(sveža riba)

(b) Form sentences from the words listed below:

- 1 mi/morati/zamoliti/doneti/jelovnik i čist escajg
- 2 ti/moći/uzeti/sveža riba i krompir salata
- 3 ona/mi/morati/preporučiti/neko domaće jelo
- 4 ja/želeći/naručiti/nešto za dezert
- 5 trebati/jesti/brzo/pileća supa/da se ne ohladi

escajg a colloquial alternative to **pribor za jelo**

pileći chicken (adj.)

Language points 2

The partitive genitive

This use of the genitive case of nouns shows that you are referring to a part or portion of a whole; it is often the equivalent of 'some' or 'any' in English.

Da li imate hleba?

Have you any bread?

As always, adjectives agree with the nouns:

Da li imate svežeg hleba?

Do you have any *fresh bread*?

Da li imaju dobrog crnog vina?

Do they have any *good red wine*?

Da li imaju narodnih specijaliteta?

Do they have any *national dishes*?

Vocabulary building: meals

obrok

meal

doručak

breakfast

ručak

lunch

večera

dinner

užina

snack

(usually mid-morning
or late evening)

Exercise 2

- (a) Make questions as shown in the example, using **ima** and the partitive genitive:

Example: Hleb: Ima li hleba? Is there any bread?

kafa coffee **šećer** sugar **sir** cheese **mleko** milk
čaj tea **džem** jam

- (b) Šta sve ima na meniju restorana 'Balkan'?

РЕСТОРАН «БАЛКАН»	
РЕСТОРАН «БАЛКАН»	
ХЛАДНА ПРЕДЈЕЛА	САЛАТЕ
Сир, шунка јаја.....155	Купус салата.....45
Проја55	Парадајз салата.....70
Пршута.....300	Мешана салата.....70
	Зелена салата.....38
ТОПЛА ПРЕДЈЕЛА	ДЕЗЕРТ
Поховани сир.....155	Палачинке.....75
Поховане печурке.....170	Торта.....55
СУПЕ	Сладолед.(кугла).....10
Пилећа супа.....90	Војна салата.....55
Телећа чорба.....140	
ЈЕЛА СА РОШТИЉА	ПИЋА
Димљена вешалица.....320	Ракија.....40
Ђевапи (10).....200	Вино (црно, бело).....50
Пљескавица.....190	Пиво.....45
Кобасица.....170	Шприцер.....35
	Сок.....35
ЈЕЛА ПО ПОРУЏБИНИ	Минерална вода (1 дл).....60
Карађорђева шницла.....300	
Бечка шницла.....270	ТОПЛИ НАПИЦИ
	Турска кафа.....25
	Нес кафа.....22
	Топла чоколада.....20
	Чај.....20

Dialogue 2A

You may find it useful to memorize some of these sentences.

A tourist is eating alone in a Belgrade restaurant.

- Гост: Молим јеловник.
 Келнер: Изволите.
 Гост: Имате ли неких народних специјалитета?
 Келнер: Свакако, има разних укусних народних јела.
 Гост: Да ли можете да ми препоручите неко домаће јело?
 Келнер: Као предјело вам препоручујем поховани сир или пуњене паприке.
 Гост: Да ли имате супу?
 Келнер: Имамо пилећу супу, телећу чорбу, супу од поврћа и врло добру рибљу чорбу.

Vocabulary

поховани сир	fried cheese	пуњене паприке	stuffed peppers
пилећи	chicken (adj.)	телећи	veal (adj.)
поврће	vegetables (coll.)		

Language points 3

Adjectives: accusative case

Masculine

The accusative ending of masculine adjectives varies, as it does with nouns, according to whether the noun referred to is inanimate or animate.

inanimate: the accusative ending is the same as the nominative;

animate: the accusative ending is the same as the genitive.

Vidim stari autobus.

I see the *old* bus.

Vidim starog putnika.

I see the *old* passenger.

Neuter

As with nouns, the accusative ending of all neuter adjectives is the same as the nominative.

Vidim malo selo. I see the *small* village.

Feminine

The accusative ending of feminine adjectives is **-u**, the same as for feminine nouns ending in **-a**.

Vidim mladu devojku.

I see the *young* girl.

Volim ovu lepu noć.

I love *this beautiful* night.

Plural

In all genders, the accusative plural ending is the same as that of the nouns; there is no distinction between animate and inanimate nouns.

Vidim nove autobuse.

I see *new* buses.

Vidim visoke mladiće.

I see *tall* young men.

Da li vidiš ta mala sela?

Do you see *those small* villages?

Da li volite nove male kuće?

Do you like the *new small* houses?

Mladi vole ove lepe noći.

The young like *these beautiful* nights.

Exercise 3

(a)[†] Fill in the gaps in the dialogue, putting the adjective and noun in brackets into the accusative case:

Келнер: Изволите, шта желите?

Анђела: За мене, молим вас, _____ .
(воћни сок)

- Џон: А ја желим _____ и _____
 _____ . (бело вино, кисела вода)
- Келнер: Да ли желите још нешто? Можда _____ .
 (колачи)
- Анђела: То је добра идеја! Ја хоћу _____
 (пита од јабука) и _____ . (сладолед)
- Џон: Видим, имате и _____ .
 (палачинке са џемом)
- Келнер: Нажалост, сада не служимо палачинке. Само у
 време ручка.
- Џон: Добро, а да ли можда имате _____
 _____ ? (нека чоколадна торта)
- Келнер: Имамо.

воћни сок fruit juice сладолед ice cream
 пита pie торта cake

- (b) Link sentences 1 to 5 with appropriate responses from (a)–(f) to make a complete dialogue:

U kafani

- 1 MUŠTERIJA: Konobar!
 - 2 MUŠTERIJA: Konooooobar!
 - 3 MUŠTERIJA: Jednu kaficu i lozu, molim.
 - 4 MUŠTERIJA: Gorku, molim! A da li može šljivovica umesto loze?
 - 5 MUŠTERIJA: Ne, to je sve. Ustvari, i jednu čašu obične vode, ako može . . .
- (a) KONOBAR: Izvolite šta želite?
- (b) KONOBAR: (razgovara sa kolegom i ignoriše gosta)
- (c) KONOBAR: U redu. Hvala.
- (d) KONOBAR: Nemamo lozu, nestalo nam je juče. Kakvu kafu želite? Slatku, gorku, srednju?
- (e) KONOBAR: Može, to imamo! Još nešto?

ustvari actually **ignorisati** (imp. **ignorišem**) to ignore
nestati (pf. **nestanem**) to disappear, run out

Dialogue 2B

- Гост: Желим неко месо. Шта имате на јеловнику?
 Келнер: Има телеће печење или бечка шницла; свињско печење; говеђи одрезак или бифтек; има и похована пилетина; па још и ћурка са резанцима. Наравно служимо и ћевапе и пљескавице.
- Гост: Може бечка шницла.
 Келнер: А ви, госпођо?
 Гошћа: Дајте ми кајгану или можда омлет.
 Келнер: Имамо омлет са шунком, сиром или печуркама.
 Гошћа: Може обична кајгана.
 Гост: Ипак не желим месо. А шта имате од рибе?
 Келнер: Имамо шарана, пастрмку и смуђа; затим, скушу и мурину.
- Гост: А има ли свежег поврћа?
 Келнер: Како да не. Имамо кромпира, купуса, грашка и бораније.
 Гошћа: Какве салате имате?
 Келнер: Имамо зелену салату, салату од парадајза, од краставаца, од цвекле или мешану салату.
- Гост: Где су уље и сирће, со и бибер?
 Келнер: Тамо, на суседном столу. Изволите.

Vocabulary

суседни next, neighbouring

Language points 4

Vocabulary building: food

месо:

телетина 'veal'; телеће печење 'roast veal'; бечка шницла 'Wiener schnitzel'; свињетина 'pork'; свињско печење 'roast pork'; шницла 'cutlet'; говедина 'beef'; говеђи одрезак 'beef cutlet'; бифтек 'steak'; патка 'duck'; ћурка 'turkey' (резанци 'noodles'); ћевап 'kebab' (ћевапчићи 'meat balls'); пљескавица 'hamburger'

јаје 'egg':

кајгана 'scrambled egg'; **омлет** (**шунка** 'ham'; **печурке** 'mushroom')

риба:

(**речна**) **шаран** 'carp'; **пастрмка** 'trout'; **смуђ** 'perch'; (**морска**) **скуша** 'mackerel'; **зубатац** 'dentex'; **мурина** 'Moray eel'; **лигње** 'squid'; **шкампе** 'scampi'

поврће 'vegetables':

кромпир 'potatoes'; **шаргарепа** 'carrot'; **кунус** 'cabbage'; **грашак** 'peas'; **бораније** 'beans'

салата:

зелена 'green'; **парадајз** 'tomato'; **краставац** 'cucumber'; **цвекла** 'beetroot'

зачин:

уље 'oil'; **сирће** 'vinegar'; **со** (gen. **соли**) 'salt'; **бибер** 'pepper'

воће:

јабука 'apple'; **крушка** 'pear'; **кајсија** 'apricot'; **бресква** 'peach'; **шљива** 'plum'; **смоква** 'fig'; **трешња** 'cherry'; **вишња** 'Morello cherry'; **грожђе** 'grapes'; **диња** 'melon'; **лубеница** 'water melon'

Exercise 4

(a) Identify the odd one out:

- 1 шницла, ћевап, печурка
- 2 смуђ, пастрмка, омлет
- 3 грашак, ораси, боранија
- 4 кромпир, парадајз, краставац
- 5 кафа, вино, чај

(b)† Translate the following passage into Serbian:

I don't see my good friend Ivan very often because he lives in Novi Sad. But I like travelling to Novi Sad when I have time. When I am there we always go out for dinner together. There is an excellent restaurant close to Ivan's flat. It has a small terrace with a beautiful view over the Danube. The restaurant serves traditional dishes and my favourites are veal soup, grilled meat and potatoes, mixed salad and

Restoran na Dunavu

pancakes at the end. Ivan prefers fish. He always has grilled carp and potato salad. But he also likes pancakes. I never leave Novi Sad hungry!

Dialogue 2C

- Гост: Имате ли нечег слатког?
 Келнер: Имамо питу од јабука и питу од трешања. Имамо и палачинке са џемом, чоколадом или орасима.
 Гост: Шта имате од воћа?
 Келнер: Имамо смокве и грожђе.
 Гост: Дајте ми питу од јабука. И донесите ми једну турску кафу, молим вас.
 Келнер: Да ли желите слаћу кафу?
 Гост: Не, горчу. Да платим, молим.
 Келнер: Изволите рачун.

Vocabulary

пита	pie	слађи	sweet(er)
горчи	(more) bitter	платити	to pay

Exercise 5

- (a) Make lists of the following items under the appropriate heading on the menu:

ПРЕДЈЕЛО ГЛАВНО ЈЕЛО ДЕЗЕРТ

пилећа супа, бечка шницла, палачинке, рибља чорба, поховани сир, воћна салата, свињско печење, пита од јабука, похована пилетина

- (b) Complete the dialogue:

Келнер: Добар дан. Изволите.

Гост: Добар дан. _____ .

Келнер: Ево изволите. Шта желите да попијете?

Гост: За сада само киселу воду. _____ данас?

Келнер: Имамо пуњене паприке и јела са роштиља.

Гост: _____ .

Келнер: Да ли желите нешто за _____ .

Гост: Може пита од јабука.

Келнер: _____ ?

Гост: Да, то је све. Колико морам да платим?

Келнер: _____ .

Reading passage 1 **Kulturni život u Beogradu (8)**

Dejan takes Ben to the Museum of Modern Art. Where is the Museum of Modern Art? What do people do on the bank of the Danube? Does Ben like the museum building?

Sledeći dan, posle obilnog ručka, Dejan vodi Bena u Muzej moderne umetnosti, koji sa nalazi na obali Save, preko puta starog Beograda, blizu Brankovog mosta i ušća. Lep je dan pa se od centra Zemuna do Muzeja šetaju pored Dunava: tu, uz reku, je lepo šetalište gde se ljudi šetaju, vode pse i voze bicikle. Muzej je lepa, moderna zgrada sa puno zanimljivih i neobičnih dela savremenih srpskih slikara i vajara. Bena posebno zanimaju slike najmlađe generacije slikara i impresioniran je samom zgradom koja ima divan položaj, i okružena je parkom.

Vocabulary

delo	work	ljudi	people (plural of čovjek)
najmladi	youngest	obala	shore, bank
neobičan, -čna	unusual	okružen	surrounded
obilan, -lna	abundant, large	položaj	position
pas (pl. psi)	dog	puno	a lot of, much, many
posebno	especially	slikar	painter
sam	itself	šetati se (imp.)	to walk, go for a walk
savremen	contemporary		
šetalište	place to walk		
uz (+ acc.)	alongside		
vajar	sculptor		

Exercise 6

(a) Mark the following statements with **tačno (T)** or **netačno (N)**:

- Dejan vodi Bena u Narodni muzej. T/N
- Do muzeja idu autobusom. T/N
- Muzej se nalazi blizu Brankovog mosta. T/N
- Muzej je okružen parkom. T/N
- Ben je impresioniran muzejem. T/N

(b)[†] Fill in the gaps with the appropriate word:

- U _____ piše da supa košta 100 dinara.
(a) imeniku (b) jelovniku (c) knjizi (d) fioci
- Da li ste spremni da _____ dezert?
(a) kupite (b) vratite (c) naručite (d) poneseite
- Ti dobro poznaješ ovaj restoran. Šta nam _____?
(a) preporučuješ (b) pošalješ (c) govoriš (d) prelaziš
- _____ sam dužna?
(a) kako (b) šta (c) gde (d) koliko
- Crno vino ide odlično ___ ovo meso.
(a) sa (b) na (c) uz (d) od
- Ovo je predivno mesto. Ja sam _____!
(a) zadovoljan (b) tužan (c) impresioniran (d) sit

tužan sad **sit** full, sated

Reading passage 2

Екипа (8)

Време је да се иде кући

It's time to go home. What does Filip suggest to Sanja? Why does he say he wants to accompany the girls? How does Jelena look at Filip?

Филип пита Сању где станују.

- Дозволи да вас отпратим кући – каже Сањи.
- Хвала, Филипе, али није далеко – одговара Сања.
- Знам, али свеједно, може да се деси да се изгубите, а то никако не желим јер је касно.
- Нема смисла да ти сада излазиш, Филипе – каже Маја. – Могу да иду с нама до трга, а онда можемо да им објаснимо како да наставе пут.
- Нема проблема, Мајо, хвала ти, али баш желим да будем мало на ваздуху.
- Добро, ако инсистираш – каже Маја.

Јелена пажљиво гледа Филипа: познаје га веома добро и он обично не инсистира на овакав начин.

Vocabulary

ваздух	air	вас (acc. of ви)	you (object)
да будем	to be (pf. present of бити)	десити се (pf.)	to happen
изаћи (pf. изађем)	to go out	дозволи (imp. дозволити)	allow
јер	because	изгубити се (pf.)	to get lost
касно	late	кући	(to) home
наставити (pf.)	to continue	начин	way
нема смисла	there's no point	никако	no way, not at all
објаснити (pf.)	to explain	отпратити (pf.)	to accompany, see home
овакав	this kind of	свеједно	all the same
пажљиво	carefully		
с нама (instr. of ми)	with us		

9 U turističkoj agenciji

At the tourist agent's

In this unit we will look at:

- street directions
- adjectives: dative and instrumental
- prepositions
- the use of reflexive verbs

Dialogue 1

Браунови иду на излет

The Browns are going on a trip

John and Angela want to visit some places outside Belgrade. Is it easy for them to find the tourist agent's? Where do they want to go? What do they decide is the best way to get there?

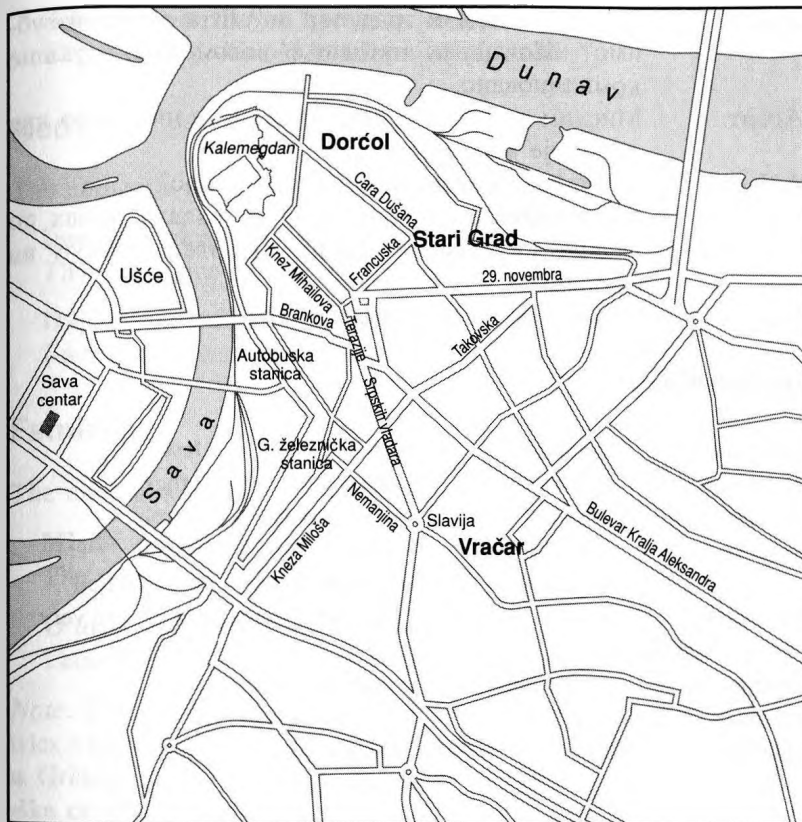
(A) На улици

In the street

Џон: Опростите, молим вас, да ли знате где се налази туристичка агенција?

Пролазник: Није далеко: идите узбрдо још 100 метара па скрените лево код семафора, и агенција се налази на другој страни те улице, преко пута продавнице ципела, а поред хотела Спленид.

Анђела: Значи да идемо улицом Кнеза Милоша, па да скренемо у Српских владара?

Centar Beograda

Пролазник: Управо тако. Не можете да промашите.

Анђела: Најлепше хвала.

Пролазник: Нема на чему. Довиђења.

(B) У агенцији

In the agency

Анђела: Желимо да идемо у село Сирогојно. Да ли можете да нам кажете како се иде тамо?

Агент: Свакако. Можете да идете директно, удобним аутобусом, или брзим возом до Ужица, а онда локалним аутобусом до села.

- Џон: Ужице је велики град, зар не? Шта ако се изгубимо? Можда је путовање возом ипак сувише компликовано.
- Агент: Мислим да сте у праву: веома је једноставно кад се путује аутобусом.
- Анђела: А одакле полази аутобус, молим вас?
- Агент: Са аутобуске станице, која се налази одмах до главне железничке станице. Карте се купују на станици.
- Џон: Хвала вам на помоћи. До виђења.

Vocabulary

биоскоп	cinema	брз	fast
до виђења	goodbye	други	other
железнички	railway	једноставно	simply
како се иде	how does one get (to ...)	карта	ticket
куповати (imp. купујем)	to buy	најлепше хвала	thank you very much
семафор	traffic lights	скрените (imp. of скренути)	turn
страна	side	те (gen. fem. of тај)	that
сувише	too		

Language points 1

The dative/locative case of adjectives

Masculine

There is an indefinite form of the adjective, which is the same as that of the noun:

Došla je u staru kaputu.

She came in an old coat.

As with the genitive, however, you will need only to be able to recognize this. The definite form ends in **-om**:

Govorim ljubaznom kelneru.

I am speaking to *the kind* waiter.

Sobe u ovom starom hotelu su udobne.

The rooms in *this old* hotel are comfortable.

Neuter

The ending is the same as that of the masculine:

Ima lepa crkva u ovom malom selu.

There is a nice church in *this little* village.

Dajem bonbone dobrom detetu.

I am giving sweets to *the good* child.

Feminine

The ending is **-oj**:

Mladić daje cveće ljutoj devojci.

The young man is giving flowers to *the angry* girl.

U ovoj maloj crkvi ima divnih ikona.

There are some wonderful icons in *this little* church.

Note: This ending will be familiar to you from those names of countries which are in fact adjectives: **Engleska – u Engleskoj; Grčka – u Grčkoj**. Remember that all names of countries ending in **-ska, -ška** or **-čka** are *adjectives*.

Exercise 1

(a) Answer the following questions:

- 1 Gde su Anđela i Džon?
- 2 Gde žele da idu?
- 3 Kako se može putovati tamo gde oni žele da idu?
- 4 Zašto je putovanje vozom komplikovano?
- 5 Gde se mogu kupiti karte?

(b)[†] Translate the following conversations into Serbian:

A: Can you tell me where the train station is?

B: Go straight to the end of Srpskih vladara Street and turn right there. Go straight on again for another 100 metres and either turn right and go down Nemanjina Street straight to the station or take a tram from there.

- A: Which tram?
 B: Every tram that stops there goes to the station.
 A: Thank you very much.
 B: You're welcome.

(c)† Fill in the gaps with the appropriate form of the adjective and noun in the brackets:

(i)

- 1 Želim pokazati grad _____ (stari profesor).
- 2 Dajem _____ (Ana) još jednu šansu.
- 3 Govorim _____ (vaša deca) da su dobra.
- 4 Objašnjava _____ (grupa turista) gde se nalazi turistička agencija.
- 5 Moramo da napišemo pismo _____ (dobar prijatelj) u Srbiji.

(ii)

- 1 U _____ ima puno lepih malih galerija (ovaj grad).
- 2 On studira na _____ (jedan stari univerzitet).
- 3 Ona radi u _____ (jedno popularno pozorište).
- 4 Ko je kompozitor poznatog valcera 'Na _____' (lepi plavi Dunav)?
- 5 U _____ (naša kuća) uvek ima gostiju.

Language points 2

The dative/locative plural of adjectives

This is very simple, since the ending is the same for all genders: **-im(a)**. See 'Grammary summary', section 2 (p. 301) for the note on usage of the longer form.

Dajemo knjige *dobrim* studentima.

We give books to *good* students.

Nema mesta u *kotorskim* hotelima.

There's no room in the *Kotor* hotels.

U *primorskim* selima možeš da kupiš dobrog vina.

You can buy good wine in the *coastal* villages.

Ona tiho čita *umornim* devojkama.

She is reading quietly to the *tired* girls.

Volim da sedim po malim beogradskim kafanama.

I like sitting in *small Belgrade cafés*.

You will probably be relieved to know that this ending is also that of the instrumental plural of adjectives, again for all genders.

Exercise 2†

Read the following text. Identify all the nouns and adjectives and their cases. Be sure that you understand the use of each case before proceeding. Then answer the questions on the text. The translation is in the 'Key to exercises'.

Reading passage 1 **Belgrade****Милош Т., возач трамваја:**

Зар се Београд уопште може не волети? Од првих дечачких дана, од када датирају моја сећања на црвене трамваје и тролејбусе, Дунав и калемегдански зоолошки врт, траје моја заљубљеност у овај град. Сећам се и легендарне књижаре у Југословенском драмском позоришту, радио емисија Душка Радовића и концерата у Дому омладине.

Али наравно да ово нису једине ствари које волим у Београду. Овај град има много лица и константно се мења. Немогуће је не споменути како су лепи Калемегдан у јесен, Кошутњак зими, а Ботаничка башта и Ташмајдан у пролеће.

Волим Београд и због његове отворености, због парадоксалних контраста које стварају старо и ново: стари Београд и Нови Београд, Народно позориште и Стакленац, тролејбуси и аутобуси.

Моје омиљено место у граду је кафић у Културном центру града на Тргу Републике. Неко га зове Трг Републике, а неко Трг Слободе. Ту се налази све што највише волим у овом граду. Ту је Народно позориште. Поред позоришта са десне стране је тржни центар Стакленац, а преко пута позоришта је Народни музеј. На тргу се налази споменик Кнезу Михајлу. Преко пута споменика су дечије позориште Бошко Буха и кафана 'Код коња'. У близини трга су и Скадарлија и Бајлонијева пијаца.

- 1 Од када траје Милошева заљубљеност у Београд?
- 2 Које боје су трамваји и тролејбуси у Београду?
- 3 Чије радио емисије Милош памти?
- 4 Који делови града су посебно лепа зими, а који у пролеће?
- 5 Које је Милошево омиљено место у граду?
- 6 Где се налазе Стакленац и народни музеј?
- 7 Шта се налази преко пута споменика?

Language points 3

The instrumental case of adjectives

Masculine and neuter singular, **-im**:

Idem na more s dobrim prijateljem.

I'm going to the sea with a *good* friend (male).

Avion leti nad mirnim morem.

The plane is flying over a *calm* sea.

Feminine singular, **-om**:

Idem na more s dobrom prijateljicom.

I'm going to the sea with a *good* friend (female).

Idem sa celom porodicom.

I'm going with the *whole* family.

Plural, all genders, **-im**:

Idem na more s dobrim prijateljima.

I'm going to the sea with (some) *good* friends.

Note: See 'Grammar summary', section 2 (p. 300) for a complete table of the adjective declensions.

Prepositions followed by the locative case

k (or **ka** if followed by a consonant cluster or word beginning with **k**) 'towards, to':

Idemo ka autobuskoj stanici.

We go/are going towards the bus station.

prema 'towards, according to':

Voz ide prema granici.

The train is going towards the border.

Prema profesorovom objašnjenju, tako je.

That's right, according to the teacher's explanation.

pri 'by, near':

Nemam knjigu pri ruci.

I haven't got the book to hand.

o 'about':

Znaš li nešto o novom susedu?

Do you know anything about the new neighbour?

u¹ 'in':

Ima mnogo lepih zgrada u Novom Sadu.

There are many fine buildings in Novi Sad.

na¹ 'on':

Soba je na drugom spratu.

The room is on the second floor.

¹ With these prepositions, as with many others, a clear distinction must be made between their use to express static *location*, when the locative is used, and the expression of *motion*, when the accusative is used:

Stanujem u Beogradu.

but **Putujem u Beograd.**

Kafa je na stolu.

but **Stavljam kafu na sto.**

Prepositions followed by the instrumental case

među 'among':

Crkva se vidi među kućama.

The church can be seen among the houses.

nad 'above':

Avion leti nad gradom.

The plane is flying above the town.

pod 'below':

Grad se vidi pod avionom.

The town can be seen below the plane.

za 'behind, after':

Trčim za autobusom.

I'm running for the bus.

pred 'in front of':

Čekam prijatelja pred kućom.

I'm waiting for a friend in front of the house.

Note: All of these prepositions can also take accusative if they are used to convey motion towards a position:

Stavljam kofer pod krevet.

I'm placing the suitcase under the bed

za + acc.: 'for':

Ovo je poklon za Dubravku.

This is a gift for Dubravka.

In practice, speakers are far more likely to use alternative prepositions, followed by the genitive case: **između**, **iznad**, **ispod**, **iza**, **ispred**. These are the forms you should learn and use yourself.

Exercise 3

(a)[†] Complete the sentences with the appropriate preposition from the list:

**blizu na u pre pored pod
o od sa ka kroz**

- 1 Hotel nije daleko _____ glavne pošte.
- 2 Prijatelji pričaju _____ prekrasnom odmoru _____ moru.

- 3 Kad prođete ____ kafane, apoteka je odmah tu ____ desne strane.
- 4 Tvoj pasoš je ____ stolu, ____ kreveta.
- 5 Sada idemo ____ hramu Svetog Save.
- 6 Pozorište i muzej su ____ Trgu Republike.
- 7 Putujem ____ Sirogojno ____ starim prijateljem.
- 8 Kofer je ____ krevetom.
- 9 Volim da gledam ____ prozor.
- 10 Moj posao se nalazi ____ moje kuće.

(b)† Translate the following sentences into Serbian using the prepositions indicated:

- 1 There's a nice little park in front of the church. (pred)
- 2 I am taking a friend to Kalemegdan. (na)
- 3 There's a beautiful church in that village. (u)
- 4 They are going towards the station by this road. (prema)
- 5 Beneath the hill there is a river. (pod)

(c) Give the opposites of the following adverbs and prepositions:

**uzbrdo odatle ovde gore blizu ispred
levo jednostavno**

Dialogue 2

Two acquaintances meet in a Belgrade street.

A: Da li idete prema Trgu Republike?

B: Da. Idem kod prijatelja.

A: I ja idem u tom smeru. Gde je mala?

B: Još je u školi, a sutra ide na more.

A: Blago njoj! Zar ne možete i vi da idete?

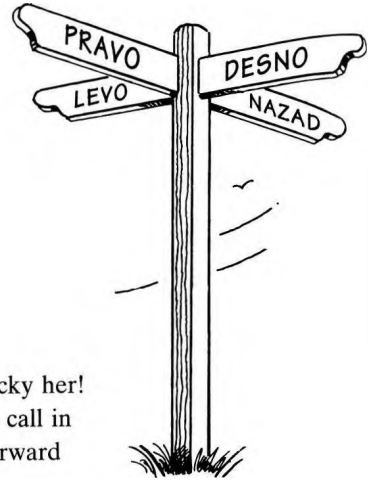
B: Za sada ne mogu. Imam posla u novoj bolnici.

A: Za arhitekte uvek ima posla!

B: Da, ali ne volim što sada radim u bolnici.

A: Ipak, ta bolnica se nalazi na jako lepom mestu. Preko puta hrama Svetog Save.

- B: Tako je. A pred bolnicom
ima zgodan parkić.
A: Divno. Evo, tu smo na
Trgu.
B: Navratite do nas kad imate
vremena!
A: Hvala vam, hoću, vrlo rado.
Do viđenja!

Vocabulary

smer	direction	blago njoj!	lucky her!
bolnica	hospital	navratiti	to call in
nazad	back	napred	forward

Language points 4

Use of reflexive forms (impersonal construction) to express general statements

Look at these sentences:

Kako se ide u selo Sirogojno?

How does one get to the village of Sirogojno?

Ide se autobusom ili vozom.

One goes by bus or train.

Many verbs can be made reflexive in this way in order to express a general statement:

Ovde se ulazi u pozorište.

One enters the theatre here.

Exercise 4

Have a look at the map. You are in front of the Turkish Embassy in Kneza Miloša Street. Ask a passer-by how to get to the JAT tourist agency. Write up the whole dialogue.

Reading passage 2

Kulturni život u Beogradu (9)

That evening Ben and Dejan go to the Yugoslav Drama Theatre in Belgrade. When did the theatre burn down? What is the new building made of? Does Ben understand everything the actors say?

Uveče Dejan i Ben idu, sa Nadom, u pozorište. Dejan objašnjava da je Jugoslovensko dramsko pozorište izgorelo pre nekoliko godina i sada je ponovo izgrađeno. Nova zgrada izgleda impresivno: sva je od stakla i metala.

Gledaju predstavu "Bure baruta" po tekstu Dejana Dukovskog, a u režiji Slobodana Unkovskog. Predstava je živahna, sa realističnim dekorom i odličnim glumcima. Ben nije siguran da razume sve što glumci govore, ali se trudi. Nada je oduševljena predstavom i priča o pojedinim scenama i režiji na način koji je Benu veoma zanimljiv. Svi su vrlo zadovoljni predstavom.

Vocabulary

barut
dekor

gunpowder
decor

bure
glumac

barrel
actor

izgorjeti	to burn down	izgrađen	built
(pf. izgorim)	(this is the past tense)	konačno	finally
oduševljen	delighted, enthusiastic	kostim	costume
pre nekoliko	a few years ago	pojedini	individual
godina		ponovo	again
režija	direction	predstava	performance
truditi se (imp.)	to try, make an effort	pričati (imp.)	to talk
		staklo	glass
		uveče	in the evening
		živahan	lively

Exercise 5†

Fill in the gap with appropriate words:

'BITI ILI NE BITI' – pitanje je sada.

Juče sam bio u pozorištu i gledao sam _____
'Hamlet' u _____ jednog mladog nepoznatog režisera.
_____ su bili odlični, vrlo ekspresivni i uverljivi. Išao
sam u _____ sa prijateljem koji je bio oduševljen
_____. Šekspir je uvek moderan!

ekspresivan expressive **uverljiv** convincing

Dialogue 3

Екипа (9)

У суботу се другови опет налазе у клубу. Филип седне поред Сање, а Јелена покушава да уведе Даду у разговор.

On Saturday the friends meet at the club again. Filip sits down beside Sanja, and Jelena tries to engage Dado in conversation. How does Dado like to spend his spare time? What does Filip ask Sanja? Why doesn't she have much time for getting to know Belgrade?

- Како проводиш време у Београду? – пита Јелена.
- Мало учим, мало гледам телевизију – одговара Дадо.
- Да ли се бавиш неким спортом? – пита Јелена.
- Много волим фудбал, али овдје не познајем људе.
- То можемо да поправимо! – каже весело Јелена, али Дадо ћути.

Са друге стране стола, Филип води жив разговор са Сањом.

- Имаш ли времена да упознаш Београд? – пита.
- Не баш много. Сада више није хладно, али сада морам да студирам и немам много времена за разгледање града – одговара Сања.
- То можемо да променимо! – каже Филип. – Има лепих и занимљивих места у овом великом граду. Да ли желиш да их упознаш?
- Свакако – одговара Сања. – И Дадо такође мора више да излази.
- Договорено, дакле! – каже Филип.

Vocabulary

бавити се (imp.)	to occupy oneself with		
водити разговор	to carry on a conversation		
време (gen. времена)	time		
дакле	therefore	договорено	agreed
други	other	жив	lively
опет	again	покушавати	to try
поправити (pf.)	to put right	(imp.)	
проводити	to spend (time)	променити (pf.)	to change
(imp.)		разговор	conversation
сести	to sit down	страна	side
(pf. седнем)		субота	Saturday
ћутати	to be silent	увести	to bring into
(imp. ћутим)		(pf. уведем)	
фудбал	football	хладан	cold

10 Putovanje autobusom

Bus journey

In this unit we will look at:

- the past tense
- word order
- past tense questions
- negative past tense
- the emphatic use of pronouns
- use of past tense with numbers

Dialogue 1

У аутобусу

John and Angela have heard about the village of Sirogojno as a centre of village tourism, where they hope to learn about living in the Serbian countryside. On the bus they start talking to the passenger next to Angela, who comes from Sirogojno. How did the Browns hear about Sirogojno? What are they particularly interested in? What was Marija doing in Belgrade?

Анђела: Да ли је ово аутобус за Сирогојно?

Возач: Јесте. Полазимо за 10 минута. Ваше карте молим.

Анђела: Изволите.

* * *

Анђела: Да ли је ово седиште број 20?

Марија: Не, није. Ово до прозора је седиште 20. Изволите прођите.

* * *

Марија: Извините што питам, али чујем да имате другачији нагласак, да ли сте ви странци?

Анђела: Да. Ми смо из Енглеске.

Марија: Кад сте дошли у Србију и како сте чули за Сирогојно?

Анђела: У Србију смо дошли пре недељу дана. А за Сирогојно смо чули тако што смо читали брошуре о Србији и Црној Гори. И сазнали смо да је сеоски туризам организован у том крају. Нас занима живот на селу.

Џон: Да, посебно нас интересује очување природе и традиције као и обичаји.

Марија: Стари обичаји су и даље присутни код нас. Поготову неке традиционалне сеоске активности као што је плетење, на пример.

Анђела: Да ли сте зато били у Београду?

Марија: Да, како сте погодили: протекле две недеље сам продавала неке вунене ствари које су наше сељанке плеле преко зиме.

Џон: Надам се да сте успешно прошли.

U autobusu

Марија: Јесам, хвала, прекјуче сам продала све што сам однела. Сад морамо одмах да почнемо поново да радимо!

Анђела: Честитам на успеху!

Марија: Хвала! Ево нас, стигли смо! Добро дошли у Сирогојно!

Vocabulary

активност	activity	брошура	brochure
вунени	woollen	доста	enough, quite
доћи (pf., дођем)	to come	другачији	different
ево нас!	here we are!	зато	for that reason
интересовати	to interest	на пример	for example
(имр. интересујем)		нагласак	accent
надати се	to hope	наш	our
о (+ loc.)	about	обичај	custom
организован	organized	очување	conservation
питање	question	плести	to knit
плетење	knitting	(имр. плетем)	
повезан	connected	погодити (pf.)	to guess
поготово	particularly	почети	to start
пре недељу	a week ago	(pf. почнем)	
дана		прекјуче	the day before yesterday
преко (+ gen.)	through, across	присутан, -тна	present
природа	nature	производ	product
продавати	to sell	протекао, -кла	past
(имр. продајем; продати)		развијен	developed
сазнати (pf.)	to get to know	сељак (m.),	villager
странац	foreigner, stranger	сељанка (f.)	
цитати (имр.)	to read	успех	success
што	that	чути	to hear
		(имр. чујем)	

Language points 1

Formation of the past (perfect) tense

You will be glad to know that you only need to be able to use three tenses yourself: simple present, perfect and future. There are

one or two others you need to be able to recognize, but for all practical purposes these three are sufficient. The perfect tense is very easily formed. It is a compound tense, consisting of the present tense of the auxiliary **biti** and the active past participle.

The active past participle

(1) Verbs with infinitive ending in **-ti**.

The majority of Serbian verbs are in this category. Take the infinitive, e.g. **spavati**, remove final **-ti** and add the following endings:

	<i>Masculine</i>	<i>Feminine</i>	<i>Neuter</i>
<i>Singular</i>	-o	-la	-lo
<i>Plural</i>	-li	-le	-la

spavao, spavala, spavalo; spavali, spavale, spavala

Past tense

ja sam spavao / ja sam spavala	mi smo spavali
ti si spavao / ti si spavala	vi ste spavali
on je spavao	dečaci su spavali
ona je spavala	devojke su spavale
dete je spavalo	sela su spavala

Regular verbs with infinitive in -ti

<i>Infinitive</i>	<i>Infinitive stem</i>	<i>Active past participle</i>		
imati	ima-	imao (m.)	imala (f.)	imalo (n.)
piti	pi-	pio	pila	pilo
putovati	putova-	putovao	putovala	putovalo
raditi	radi-	radio	radila	radilo
odmoriti	odmori-	odmorio	odmorila	odmorilo
hodati	hoda-	hodao	hodala	hodalo

(2) Verbs with infinitive ending in **-ći** or **-sti**.

These form the active past participle slightly differently. For the time being, it is simplest to learn the participle of each new verb of this kind as you come to it. You will soon find that you are able to predict most of them.

Infinitive ending in **-sti**: s is dropped:

	<i>Masculine</i>	<i>Feminine</i>	<i>Neuter</i>
jesti	jeo	jela	jelo
pasti	pao	pala	palo
sesti	seo	sela	selo

Infinitive ending in **-ći**:

<i>Infinitive</i>	<i>Infinitive stem</i>	<i>Active past participle</i>		
stići	stig-	stigao	stigla	stiglo
moći	mog-	mogao	mogla	moglo
reći	rek-	rekao	rekla	reklo

All the compounds of **ići** form the participle in the same way:

ići	išao, išla, išlo, išli
doći	došao, došla, došlo, došli
ući	ušao, ušla, ušlo, ušli

(3) The active past participle of **biti** is quite regular:

Ja sam bio.	Dete je bilo.
Ona je bila.	Mi smo bili.

Word order 1

Note: Because the short forms of **biti** are, as you know, enclitics, they must be placed immediately after the *first* stressed word in the sentence. Thus, if the pronoun or other subject is used: **Ja sam došla. Mladić je stigao.** However, if the pronoun is not used, the enclitic is placed *after* the participle: **Došli smo. Videla si.**

Exercise 1

(a)[†] Supply the past tense of the verbs in the following sentences:

- (čuti) Kako _____ za Sirogojno? (vi)
- (čitati) Mi _____ u jednoj brošuri o ovom selu.
- (saznati) Oni _____ da je ovde razvijen seoski turizam.
- (biti) Gde _____ tvoja žena juče?

- 5 (prodavati) Ona _____ džempere u Beogradu.
 6 (proći) Prijatelji _____ pored naše kuće, a nisu svratili.
 7 (imati) On _____ problema da nađe našu adresu.
 8 (doći) Vi _____ u Beograd pre dve nedelje.
 9 (reći) Majka _____ da je umorna.
 10 (jesti) Marko je rekao da _____ pre dva sata.

svratiti to call on **pre dve nedelje** two weeks ago
pre dva sata two hours ago

(b) Supply the missing words:

Razgovor u vozu:

A: Izvinite, čujem po _____ da niste odavde. _____ ste?

B: Ja sam _____ Engleske. _____ ?

A: Ja sam _____. Živim u Užicu, ali _____ na službenom putu u Beogradu.

B: Šta ste po _____ ?

A: Po zanimanju sam ekonomista. Radim kao menadžer jedne velike užičke firme. _____ ?

B: Ja sam po zanimanju lekar, ali se ne bavim više time. _____ kao profesor engleskog sada.

službeni put business trip **lekar** doctor

Language points 2

Word order 2

The consequence of the rule mentioned above – that enclitics must be placed immediately after the first stressed word (or phrase) in a sentence or clause – is that in a complex sentence, the auxiliary can sometimes be quite far removed from the participle:

Putnik je često tokom putovanja *izlazio* da popuši cigaretu.

The passenger *went out* often in the course of his journey to smoke a cigarette.

Kažem da *sam se* posle prvih lepih dana u Beogradu *osećala* kao da oduvek živim ovde.

I say that after the first lovely days in Belgrade *I felt* as though I had always lived here.

Jako mi je drago što je tvoj sin, koga nisam još upoznala, konačno uspeo da dođe ovamo.

I'm very glad that your son, whom I have not yet met, *has* at last *succeeded* in coming here.

Past tense questions

Remember that there are two basic ways of introducing a question:

(1) Verb + **li**

Imate li kartu?

Have you got a ticket?

Remember that when the verb is **biti**, the long form must be used:

Jesi li umorna?

Are you tired?

In exactly the same way, in questions formed on this model with the past tense the long form of the auxiliary must be used:

Jesi li bila umorna?

Were you tired?

Jeste li spavali?

Did you sleep?

Jesam li (ja) zvao?

Je li (ona) zvala?

Jeste li (vi) zvali?

(2) **Da li** + verb

Da li imate kartu?

The short form of the auxiliary is placed after **da li**:

Da li ste spavali?

Da li sam (ja) uspeo?

Da li je (ona) uspela?

Da li ste (vi) uspeli?

Exercise 2[†]

(a)[†] Translate the following sentences into Serbian and then make questions as in the example:

Example: She has reserved a seat in the train.

Rezervisala je mesto u vozu. Da li je rezervisala mesto u vozu?

- 1 You arrived in Novi Sad yesterday.
- 2 He ordered fish and potatoes.
- 3 They saw the church and the theatre.
- 4 She has gone to visit friends.
- 5 They drank red wine and ate cakes.
- 6 You have been walking the whole day.
- 7 I came to Belgrade a week ago.
- 8 We read about this place in a tourist guide.

(b) Form sentences from the words given below:

- 1 on bio ovde je juče
- 2 išli svi u smo zajedno Užice
- 3 je što mogli da ste drago dodete mi
- 4 na rekao selu da prijateljima je je bio sa
- 5 si video gde da sam ostavila li mobilni telefon?

Language points 3

Negative of past tense

This is very straightforward: use the negative form of the auxiliary (**nisam** etc.) + the active past participle. As the negative forms of **biti** are not enclitics, the rules about word order do not apply. The negative auxiliary normally precedes the participle:

Nisam zvao.	I did not call.
Zar niste išli?	Didn't you go?
Rekao je da nije uspeo.	He said he didn't succeed.

Exercise 3

Answer these questions with a negative sentence and add a positive statement, as in the example.

Example: Jeste li probali domaće vino?
Nisam pio domaće vino, pio sam pivo.

- 1 Jeste li bili u bioskopu?
- 2 Da li ste putovali autobusom?
- 3 Jeste li već bili u Sirogojnu?
- 4 Da li su bili u Narodnom pozorištu?

- 5 Jeste li rezervisali mesto u restoranu?
- 6 Da li si kupio karte za predstavu?
- 7 Jesi li razmišljao o odlasku na more?
- 8 Da li si saznao nešto o tom gradu?
- 9 Da li idemo kod prijatelja večeras?
- 10 Jesi li video Kalemegdansku tvrđavu?

Language points 4

Emphatic use of personal pronouns

Note the use of the long form of the personal pronoun where it is emphasized (personal pronouns are treated in Unit 11).

Meni daj tu lozovaču.

Give that brandy *to me*.

I meni, molim te.

And *to me*, please.

Dialogue 2

Two friends are talking over a drink.

A: Nisam gledao novi američki film, a ti?

B: Nisam ni ja. A jeste li ti i Vesna bili u novoj kafani pored Dunava?

A: Ne, nismo. Nismo bili nigde. Jesu li deca došla kod vas?

B: Nisu. Nisu želela da budu u gradu.

Exercise 4

- (a) Translate Dialogue 2 into English.
- (b) Match the following statements and questions (from 1 to 8) with the appropriate responses (from A to H).
 - 1 Srećan rođendan!
 - 2 Gde se nalazi pošta?
 - 3 Kako ste saznali za ovo selo?
 - 4 Da li želite kafu posle ručka?
 - 5 Da li možeš ti da organizuješ putovanje po Srbiji?

- 6 Nisam bio u bioskopu sto godina.
7 Oni vole da putuju.
8 Da li je ovo sedište broj 16?

- A Ovo nije, ali ono do prozora jeste.
B Čuli smo od prijatelja.
C Nisam ni ja.
D Evo tu iza ugla, nije daleko.
E Pogotovu na selu.
F Svakako.
G Nema problema, vrlo rado.
H Hvala lepo.

sto godina for ages (lit. 'one hundred years')

Language points 5

Present tense to express English present perfect

Note the use of the present tense:

U Beogradu sam već tri nedelje.

I have been in Belgrade for three weeks already.

Koliko dugo uči jezik?

How long has he been studying the language?

Use of past tense with numbers

Numbers 2 to 4

The past participle has the same ending as the adjective:

Došla su tri visoka mladića.

Three tall young men came.

Za stolom su sedele dve zgodne devojke.

Two good-looking girls were sitting at the table.

Numbers 5 to 20 etc.

As in the present tense, the verb is usually singular:

Deset izvrsnih plivačica je skočilo u more.

Ten excellent (female) swimmers dived into the sea.

Reading passage 1

Kulturni život u Beogradu (10)

Dejan introduces Ben to the theatre scene in Serbia. How often is the BITEF festival held? Who takes part in it? Is theatre popular in Belgrade?

Sledećeg dana Dejan je odveo Bena da ga upozna sa nekim svojim prijateljima u pozorištu 'Atelje 212'. Razgovarali su o jednom poznatom festivalu internacionalnog pozorišta, BITEFu, koji se održava svake godine u Beogradu. Festival promovise nove pozorišne tendencije i na njemu učestvuju trupe iz celog sveta.

Ben prati pozorišni život u Britaniji i zainteresovan je da dovede neku britansku pozorišnu trupu u Beograd. Međutim, Ben se čudi kako to da ima toliko pozorišta u Beogradu. I kako to da su ljudi toliko zainteresovani za pozorište. Objasnili su mu da je pozorište veoma važna i popularna kulturna institucija u Srbiji; neverovatno, ali ni tokom teških godina srpske istorije, pozorišta nisu prestajala da rade.

Vocabulary

čuditi se (imp.)	to be surprised	dovesti	to bring
godina	year	(pf. dovedem)	
i	even	istorija	history
međutim	however	neverovatno	incredible
održavati se	to be held	popularan	popular
(imp.)		poznat	well-known,
pratiti (imp.)	to follow		famous
prestajati	to stop	promovisati	to promote
(imp. prestajem)		(imp. promovišem)	
svaki	each	svetski	international

svoj one's own **težak** (f. **teška**) difficult
učestvovati to participate
 (imp. **učestvujem**)

Exercise 5

Read 'Kulturni život u Beogradu' (10) again and try to fill in the gaps in the dialogue:

- DEJAN: Marko, ovo je moj prijatelj Ben.
 MARKO: Marko, _____ .
 BEN: Ben, _____ . Vi ste direktor pozorišta, zar ne?
 MARKO: Da, ja sam direktor pozorišta i ponekad i režiser. Evo upravo režiram _____ za BITEF.
 BEN: Šta je to BITEF?
 MARKO: BITEF je _____ .
 _____ svake godine. Na njemu _____ trupe iz _____ .
 BEN: To je baš zanimljivo. Ja pratim _____ u Velikoj Britaniji. I _____ da dovedem neku britansku trupu u Beograd.
 MARKO: To zvuči sjajno!
 BEN: A kako to da u Beogradu ima _____ ? I kako to da su ljudi toliko _____ ?
 MARKO: Pozorište je _____ kulturna institucija u Beogradu. Neverovatno, ali ni za vreme teške krize pozorišta _____ .

Dialogue 3

Екипа (10)

Пријатељи разговарају о породици

The friends discuss families. Do Sanja and Dado come from a large family? Do their relatives all live in Bosnia? What does Luka want?

- Да ли имате велику фамилију? – Маја пита Сању и Даду.
- Наша фамилија је прилично велика – одговара Сања. – Али су сада сви разбациани по свијету. Једна тетка са мужем и

Svadbeni kolač

синовима је сада у Канади, друга је у Француској, док нам је ујак на Новом Зеланду.

- Имамо неког далеког рођака овдје, у Београду – каже Дадо.
- Да, мало је компликовано – додаје Сања. – Он је зет наше мајке, иако није више ожењен њеном сестром. Они су од прије двије године разведени, нажалост. Али га сви и даље јако волимо, а он је веома добар према нама.
- Нема своје дјеце, па је нас на неки начин усвојио – каже Дадо.
- Лепо од њега! Попијмо по чашу вина у част родбине! – предлаже увек расположени Лука, док узима Мају за руку.
 - Желим да ми Маја једног дана буде жена и да нам сви дођете на свадбу!

Vocabulary

додавати	to add	зет	son-in-law,
(imp. додајем)			brother-in-law
компликовано	complicated	мајка	mother
на неки начин	in a way	ожењен	married (of man)
помало	a bit	попити	to have a drink,
		(pf. попијем)	drink up

поцрвенети	to blush	прилично	fairly
разбацан	scattered	разведен	divorced
расположен	in a good mood	рођак	relative
рука	hand	сестра	sister
син (pl. синови)	son	тетка	aunt
узимати	to take	ујак	uncle (mother's brother)
усвојити	to adopt		
част	honour		

11 Porodični odnosi

Family relationships

In this unit we will look at:

- personal pronoun declensions
- family relationships
- word order (3)
- usage of pronouns

Dialogue 1

Razgovor o rodbini

Conversation about relatives. What is Marija's house like? Who is the baby in the photograph? Who lives in the house behind the trees?

Џон и Анђела су имали врло испуњен дан. Разгледали су село, а увече их је Марија позвала код себе на вечеру.

Марија: Добро дошли, дозволите да вас упознам: ово је мој муж, Милош, а ово нам је ћерка, Мирјана.

Анђела: Драго ми је. Баш је лепо што сте нас позвали код вас!

Милош: Чуо сам да вас занима сеоски живот, па сада имате прилику да видите праву сеоску кућу!

Џон: Веома је симпатична и изгледа врло аутентично. Да ли је ово ваша породична кућа?

Милош: Јесте. Моји отац и деда су овде одрасли.

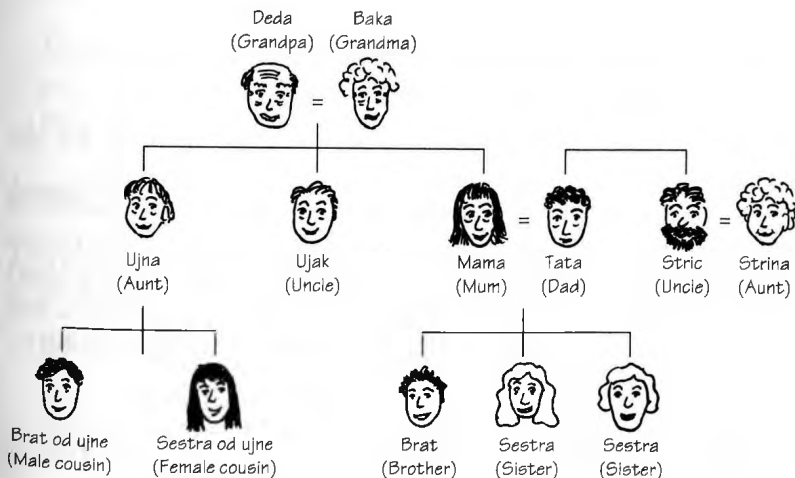
Анђела: А ко је ова преслатка беба на слици?

Марија: То ми је унук: син наше друге ћерке. Моји су родитељи одушевљени што су постали прабаба и прадеда!

- Милош: А да ли видите ту кућу иза дрвећа?
 Џон: Са терасом?
 Милош: Да. Ту станују мој брат и моја снаја, стриц и стрина наше Мирјане. Они имају сина и ћерку.
 Анђела: То значи да су ваше ћерке одрасле уз браћу и сестре од стрица?
 Марија: Тако је. То је био стари обичај у нашим селима: породице су често градиле куће око заједничког дворишта.

Vocabulary

беба	baby	брат/сестра од	cousin
браћа (coll.)	brothers	стрица	
градити (imp.)	to build	двориште	yard, garden
деда	grandfather	дрвеће (coll.)	trees
заједнички	common, shared	значити (imp.)	to mean
испуњен	full, filled	иза (+ gen.)	behind
изгледати (imp.)	to look, seem	одрасти	to grow up
око (+ gen.)	around	(pf. одрастем)	
породични	family (adj.)	отац (gen. оца	father
постати (pf. постанем)	to become	пл. очеви)	
пресладак, -тка	very sweet	прабаба	great-grandmother
саградити (pf.)	to build	прадеда	great-grandfather
		прилика	opportunity
		симпатичан, -чна	charming, nice

сваја	daughter-in-law	стриц	uncle
стрина	aunt	ћерка	daughter
унук	grandson		
	(granddaughter унука)		

Note: The most usual word for ‘aunt’ is **tetka**, sister of a father or a mother. Her husband is **teča**.

Language points 1

You should by now be feeling quite comfortable with Cyrillic, so from now on it will be used to introduce some of the main language points. Please note that there is no need for you to write in Cyrillic unless you want to: you need to familiarize yourself with reading it, but there are plenty of Serbs who do not themselves use it when they write. You might use it for exercises which are presented in Cyrillic, just for practice.

Declension of personal pronouns

The first thing to remember is that personal pronouns are not used in the nominative except for emphasis. Compare:

Зашто си дошао? Why have you come?
Дошао сам да видим мајку. I’ve come to see my mother.

and

Ко је? Јеси ли ти, душо? Who is it? Is it *you*, dear?
Ја сам, мајко. It is *I*, mother.

The other cases of the pronouns are used as required by the sentence structure: they behave like any other kind of noun.

The second main point is that there are two forms of some of the cases (genitive/accusative and dative) – a neutral short form and an emphatic long form. Like the short forms of **бити**, the short forms of pronouns are enclitic, i.e. they cannot carry stress and cannot therefore be placed in a position where they would be stressed. Compare:

Зашто си дошао?
 Why have you come?

Дошао сам да **те** видим. (short form)

I've come to see you.

Јеси ли дошао да видиш Ану?

Have you come to see Ana?

Нисам, него да видим тебе. (long form)

No, I've come to see *you*.

Remember that the long forms must be used when pronouns follow a preposition:

Седи поред мене и причај ми о њему.

Sit *beside me* and tell me *about him*.

Declension of personal pronoun 'I': ја

Genitive/accusative

The genitive and accusative of all personal pronouns are the same and can therefore be taken together:

Short form: ме

Long form: мене

(gen.) **Он ме се не сећа.**

Далеко је од мене.

He doesn't remember me.

He is far from me.

(acc.) **Видела ме је.**

She saw me.

Је ли то поклон за мене?

Is that a present for me?

Dative

Short form: ми

Long form: мени

Рекао ми је истину.

Мени није ништа рекао.

He told *me* the truth.

He didn't tell *me* anything.

Locative

The locative case has the same form, but since it is used only with prepositions, it is always long:

Кола су возила према мени.

The car was driving towards me.

Шта су говорили о мени.

What did they say about me?

Instrumental

мноm (or **мноме** if the word requires greater emphasis):

Дођи са мноm, ако желиш.

Come with me, if you want.

Exercise 1

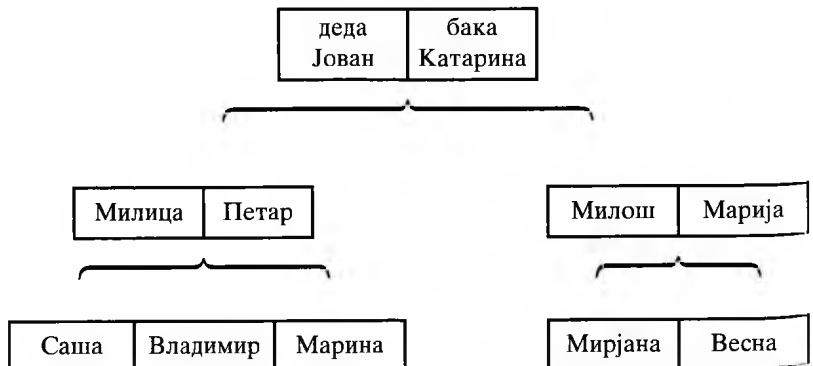
(a) Mark the following statements **Tačno** (T) or **Netačno** (N):

- 1 Braunovi su imali vrlo dosadan dan. (T/N)
- 2 Uveče su otišli na večeru. (T/N)
- 3 Marija i Miloš imaju dve ćerke. (T/N)
- 4 Miloš živi sa svojim ocem i svojim dedom. (T/N)
- 5 Njegove ćerke su odrasle uz braću i sestre od strica. (T/N)

(b) Supply the missing words in the following four groups of family members:

mama	_____	_____	tetka
_____	stric	ujak	_____
sin	brat od strica	_____	_____
_____	_____	sestra od ujaka	_____

(c) Look at the family tree and try to answer the questions on family relations in Miloš's family:

*Example: Шта је Јован Марини?
Јован је Марини деда.*

- 1 Шта је Милица Петру?
- 2 Шта је Мирјана Весни?
- 3 Шта су Саша и Весна?
- 4 Шта је Владимиру Марија?
- 5 Шта је Весна Катарини?
- 6 Шта је Петар Мирјани?
- 7 Шта је Саша Јовану?
- 8 Шта су Петар и Милош?

(d)[†] Complete the sentences with the correct form of **ја**:

- 1 Они су одрасли са _____ .
- 2 -Ово је Мирјана. -Драго _____ је, Петар.
- 3 Да ли су ови колачи за _____ ?
- 4 Рекао _____ је да путује сутра.
- 5 Они стоје иза _____ .
- 6 _____ се чини да је он већ отишао.
- 7 Он _____ је брат.
- 8 Моји родитељи увек причају са пријатељима о _____ .
- 9 Хајде са _____ у биоскоп.
- 10 Волим када је пуно људи око _____ .
- 11 Могу да пијем и чај и кафу. Свеједно _____ је.

Language points 2

'you' *ти*; **reflexive pronoun** *се*, *себе*

These follow the same pattern:

Genitive

Он те се добро сећа. **То сам добила од тебе.**
He remembers you well. I got that from you.

Dative

Шта сам ти рекао? **Теби дајем ову књигу.**
What did I tell you? I'm giving you this book.

Locative

О теби су говорили само добро.

They said only good things about you.

Instrumental

Желим да будем с тобом.

I want to be with you.

The reflexive pronoun (**се**) has no nominative form. In reflexive verbs it is used to denote the 'object' of the action. It can only refer to the subject of a verb, and cannot itself be the subject. In all reflexive verbs it is the genitive/accusative form which is used:

Ја сам се почешљала.

I combed my hair.

Ти си се лепо обукла.

You've dressed nicely.

Он се купа. Она се спрема.

He is bathing. She is getting ready.

Ми смо се упознали.

We have met.

Ви се нисте одавно видели.

You haven't seen each other for a long time.

Они се врло добро познају.

They know each other very well.

The long form of the genitive/accusative is used for all persons – for emphasis or after a preposition:

Genitive/accusative себе

Чувај себе, не брини о нама.

Look after yourself, don't worry about us.

Откад знам за себе, волим море.

As long as I can remember I've loved the sea.
(lit. 'Since I have known of myself . . .')

Нису купили поклоне за себе.

They didn't buy gifts for themselves.

Dative себи

Говорио је сам себи ...

He was saying to himself ...

Locative себи

Она говори стално о себи.

She's always talking about herself.

Instrumental собом

Донели су пртљаг са собом.

They brought their luggage with them.

Dialogue 2

Two friends meet. One is driving a new car:

A: Jesu li ti to nova kola?

B: Jesu. Kako ti se sviđaju?

A: Mnogo mi se sviđaju! Hoćeš li da me voziš negde?

B: Rado! Odmah dolazim po tebe. Idem samo po benzin!

benzin petrol

Bioskop 'Jadran'

Language points 3

Declension ОН, ОНА, ОНО *'he, she, it'*

ОН/ОНО

The accusative and the genitive are the same:

Short form: га

Long form: њега

Одавно га нисам видела.

I haven't seen him for a
long time.

Шта ће да буде од њега?

What will become of him?

Ево ти писма, ја сам га већ прочитала.

Here's the letter, I've already read it.

Dative

му

Дала сам му књигу.

I gave him the book.

њему

Ниси то ваљда рекао њему?

You presumably didn't tell *him*?

Locative

Чули смо много о њему.

We've heard a lot about him.

Instrumental

њим (њиме)

Она иде с њим у позориште.

She's going to the theatre with him.

Поклањам ти ово налив перо, њиме сам написао ове песме.

I'm giving you this fountain pen, I wrote these poems with it.

Она

Genitive

Short form: је

Long form: ње

Радо смо је се сећали.

We remembered her with
pleasure.

Отишао је далеко од ње.

He went far away from her.

The accusative short form is the same as the genitive, but the long form is: **њу**

Видели смо је тамо.

We saw her there.

Видели смо тебе, а њу нисмо видели.

We saw you, but we didn't see her.

However, if the accusative of **она (је)** occurs in the same sentence as the short form of the third person singular of **бити**, an alternative form of accusative of **она** may be used: **ју**.

Да ли је видео Ану? Видео ју је.

Did he see Ana? He saw her.

Dative

јој, њој

Дајем јој књигу.

I'm giving her the book.

Instrumental

њом (њоме)

Виђамо се често с њом.

We often see her.

Plurals

The declensions of **ми** 'we' and **ви** 'you' are similar:

Accusative/genitive:	нас	вас
Dative:	нам (нама)	вам (вама)
Locative:	нама	вама
Instrumental:	нама	вама

они, оне, она 'they'

Accusative/genitive:	их	њих (long form)
Dative:	им	њим (long form)
Locative:	њима	
Instrumental:	њима	

Exercise 2

(a)[†] Use the correct form of **sebe**, **se**:

- 1 Naručila sam _____ kolače, a tebi tortu.
- 2 Vidimo _____ uskoro.
- 3 Ona samo priča o _____ .
- 4 Kupili su kuću za _____ i za svoju decu.
- 5 Nikad nemaš novca kod _____ .

(b) Complete the answers to the following questions using pronouns:

Example: Da li si sinu kupila poklon?

Ne, nisam mu još kupila poklon.

- 1 Jesi li upoznala Borisa? Da, upoznala sam _____ juče.
- 2 Jesi li videla novu knjigu? Ne, još _____ nisam videla.
- 3 Viđaš li se s Brankom? Da, često idem s _____ u bioskop.
- 4 Jesi li upoznala studente? Ne, nisam se još uvek upoznao s _____ .
- 5 Da li ona zna put do naše kuće? Da, dala sam _____ adresu.

(c)[†] Substitute pronouns for the nouns in italics:

- 1 Gledam *filmove* svako veče.
- 2 Čitam *turističke brošure* jer putujem uskoro.
- 3 Viđam *Ivanu* svaki dan.
- 4 Mislim na *moju sestru* svaki dan.
- 5 Razmišljam o *Milanu i Ani* svaki put kad odem u taj restoran.
- 6 Razgovaram sa *roditeljima* telefonom svakog vikenda.
- 7 Želim da vidim *strica i strinu* što pre.
- 8 Putujem sa *bratom* na more ovog leta.
- 9 Pokazali su nam *kuću*.
- 10 Sagradili su *bioskop* blizu moje kuće.

Language points 4

Word order with pronouns

Pronouns must be placed in a strict order.

Dative precedes accusative/genitive:

Ovo je poklon, dajem ti ga.

This is a gift; I'm giving *it to you*.

Where short forms of pronouns occur in the same sentence as short forms of verbs (**biti** and two other auxiliaries we have yet to meet), the verbal forms precede the pronouns:

Dao sam ti ga.

I gave *it to you*.

The reflexive pronoun **se** follows these:

Rado smo je se sećali.

We remembered her with pleasure.

There is one exception: the third person singular of **biti** – **je** – is placed after all the other enclitics:

Da li ih se je setio?

Did *he* remember *them*?

This is the formula you should learn:

li (interrog. part.); **ve** (verbal); dative accusative/genitive (of pronouns); **se**; **je**

This seems a great deal to remember all at once, but it will become instinctive gradually. For the time being, try to observe all clusters of enclitics as you come to them, write some typical ones down for reference and remember the formula when you need to compose a sentence yourself.

Exercise 3

(a) Form sentences using the words below:

1 sam video je

2 knjigu sam kupio mu

3 njom mi sa pričamo

4 li sećaš njega da se

5 da bio rekao je im u je Sirogojnu

(b)[†] Translate the following sentences into Serbian:

- 1 They were sitting behind you.
- 2 Did he see me?
- 3 I gave you the keys.
- 4 She is my sister.
- 5 She's going to the theatre with him.
- 6 We remember her with pleasure.
- 7 I met them the day before yesterday.
- 8 We talked about him on the bus.
- 9 What did I tell you?

Reading passage 1

Kulturni život u Beogradu (11)

Dejan is going to introduce Ben to the film world. Where will they go the next day? Who is the well-known director Dejan mentions?

Na putu kući, Dejan je Benu rekao da sledećeg dana mora da ga upozna sa svojim prijateljima koji rade na filmu. Prvo treba da odu u studio jedne filmske škole gde se snimaju uglavnom kratki filmovi i dokumentarci da vide kako se filmovi prave. U poslednjih par godina u Beogradu je otvoreno nekoliko filmskih škola. Ljubitelji filma i entuzijasti dosta rade na popularizaciji filma pa od 90-ih u Beogradu postoji čak nekoliko festivala amaterskog filma.

Dejan se nada da Ben ovako može da čuje nešto i o istoriji igranog filma u bivšoj Jugoslaviji i novonastalim zemljama. Od režisera sa ovih prostora čuo je samo za Kusturicu i Makavejeva. Pošto su se u bioskopima davali samo američki filmovi, Dejan je planirao da mu kod kuće pusti neke klasike domaćeg filma koje ima na video kasetama. Prvi film koji mu pada na pamet, je 'Ko to tamo peva', režisera Slobodana Šijana, a on obično sve obara s nogu. Radi se o komediji u kojoj je humor vrlo specifičan i teško prevodiv. Dejan nije bio siguran da li Ben može da razume film, ali on može da se potrudi da mu objasni neke stvari tokom filma. Nema veze, imaju celo veče pred sobom!

Vocabulary

bivši	former	ceo, cela	whole
čak	even	dokumentarac	documentary
igrani film	feature film	kratak (kratka)	short
ljubitelj	lover, fan	nastao, -ala	emerged (nastati , pf. 'to come into being')
nema veze	never mind!	obično	usually
obarati s nogu (imp.)	to bowl over	par godina	couple of years
padati na pamet	to occur to (one)	postojati (imp. postojim)	to exist
potruditi se (pf.)	to try, endeavour	pred (+ instr.)	before, in front of
pustiti (imp.)	to let go (here 'to show')	prevodiv	translatable
tokom (+ gen.)	during, in the course of	radi se o	it's a question of
uglavnom	on the whole	snimati (imp.)	to record, shoot (of film)
		trenutno	at the moment
		zemlja	country

Exercise 4†

- (a) Supply the correct word from the list below and put it in the correct form:

glavna uloga premijera igrani karta snima

- 1 Ne volim dokumentarne filmove, volim samo _____ filmove.
- 2 – Ko igra _____ u filmu *Otac na službenom putu*?
– Miki Manojlović, zar ne znaš?
- 3 Jesi li čuo da Kusturica _____ novi film?
- 4 Kad je _____ njegovog novog filma?
- 5 Ne verujem da na dan premijere možemo da nađemo _____ za bioskop.

- (b) Translate the following dialogue into Serbian:

- A: I have just seen an excellent documentary in the cinema!
I really liked it.
B: Really? What film?
A: It's called *Super 8*.
B: I've never heard of it. Who's the director?

- A: Emir Kusturica.
 B: Ah, I remember it now. I read a lot about it in the newspapers. I don't agree that it's a good film.
 A: How can you say that when you haven't seen it?

Language points 5

Language in action

Here are some examples of pronouns and other short forms in context. See whether you can translate them.

Izgubila sam kartu za bioskop. Da li si je videla?

Ne, nisam je videla. Možda ju je Ivan video.

U pravu si, dala sam mu je juče.

Potraži je, dakle, kod njega.

Da li poznaješ Mirinog brata?

Da, upoznali smo se na filmskom festivalu na Paliću letos.

Sećam se, vratili ste se zajedno sa festivala.

Da li si ga pitala da li me se seća?

Ko im je to rekao?

Ne znam, ja to nisam rekao njima, samo tebi.

A njoj je to rekao on, je li?

Možda, nisam ga čuo, sedeo sam iza vas.

potražiti to look for letos last summer
 vratiti se to return

Dative of pronouns to express possession

In the text of this unit note the use of the dative of pronouns to convey possession:

On mi je brat.

He is my brother.

There are two examples of this usage in Dialogue 1.

See Grammar summary, section 3 (p. 302) for complete table of pronoun declensions.

Dialogue 3

Екипа (11)

Why does Jelena invite Dado to the cinema? Does he agree to go with her? Why does he always think of Sanja?

Јелена је Филипова најбоља пријатељица. Она види да га Сања привлачи на њему нов начин, па жели да му помогне. Одлучује да позове Даду у биоскоп.

- Шта радиш идућег петка, Дадо? – пита Јелена.
- Ништа нарочито, колико знам – одговара.
- У биоскопима се даје нови домаћи филм. Критике су одличне. Сви га хвале.
- Лијепо. Волим биоскоп. Не знам шта раде остали . . .
- Не знам ни ја, али имам пријатеља који може да нам да две бесплатне карте.
- Имаш добре везе, дакле! Па не знам, морам да видим са Сањом.
- Мислим да Филип планира да је позове негде. Ајде, Дадо, не мораш баш стално да си уз њу!
- Знам да не морам, али, толико смо заједно ових посљедњих мјесеци, навикао сам да увијек мислим на њу.
- То је лепо од тебе. Али једног дана мораш и да се одвојиш! Ајде, овај филм је стварно занимљив!

Јелени је било јасно да се Дадо збунио, али се ипак надала да ће се на крају одлучити да јој прави друштво.

Vocabulary

ајде, хајде	come on!	бесплатан	free
веза	connection	збунити се (pf.)	to be confused, embarrassed
идући	next, coming	јасан, јасна	clear
ипак	nevertheless	месец (мјесец)	month
критика	review	најбољи	best
навикао	accustomed	одлучивати се	to decide
одвојити се (pf.)	to separate from	(imp. одлучујем; одлучити се)	
петак	Friday		

последњи	last	правити	to keep
привлачити (imp.)	to attract	(некоме)	(someone)
стварно	really	друштво	company
хвалити (imp.)	to praise	увијек/увек	always

12 Seoski život

Village life

In this unit we will look at:

- the future tense
- using the long form of the future auxiliary
- structures with the future tense
- vocabulary building: animals; points of the compass

Dialogue 1

Where are the Browns staying? Where are they sitting? How far is it to Zlatibor? How long are the Browns intending to stay? What animals do Petar and Milica have? What are the Browns going to do tomorrow?

Џон и Анђела су тренутно код Милошевог брата Петра и његове жене Милице. Вечерас ће да преспавају код њих. Петар и Милица су их дочекали традиционалном добродошлицом. Послужили су погачу и со, а затим и слатко, кафу и ракију. Сада седе испред куће у хладовини и разговарају.

Анђела: Колико је Сирогојно удаљено од Златибора?

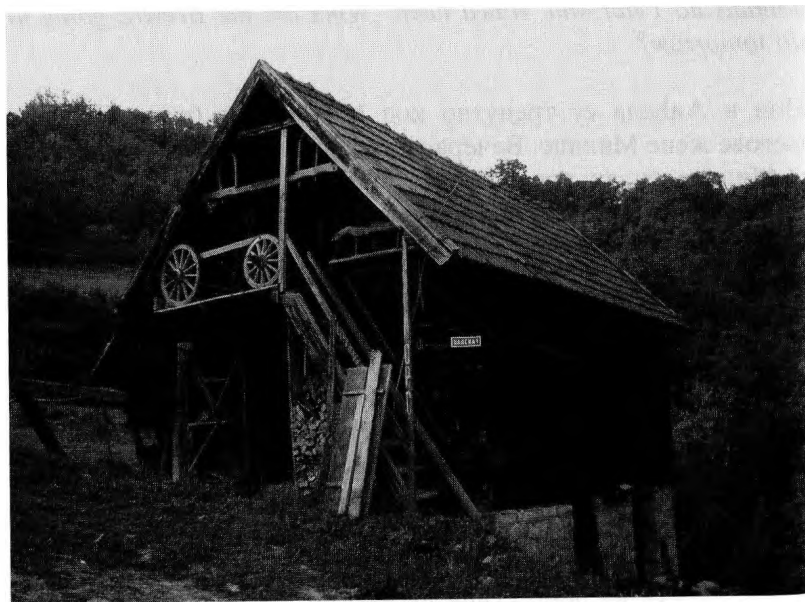
Петар: Није далеко. Око 10 км. Ја ћу ићи сутра до пашњака на обронцима Златибора да обиђем своје стадо оваца. Можете поћи са мном, ако хоћете. Видећете језеро и златиборске шуме. Поред тога, моћи ћете да уживате у чистом планинском ваздуху и здравој изворској води.

Џон: Што да не! Ионако смо планирали дужи обилазак овог краја. Остаћемо овде још недељу дана и надам се да ћемо стићи да видимо цео крај. Него Петре, какве су ово куће овде?

- Петар: Ово је кућа коју је саградио мој деда. То поред је млекара, а оно доле, низбрдо што видите је штала у којој држимо краве.
- Анђела: Млекара?
- Милица: Да, ту држимо сир и кајмак које правим сваки дан. Сутра ћу устати рано и пробудићу вас да видите како ја то радим. А онда ћемо да правимо проју за доручак. Пробаћете и домаћу димљену пршуту и свеж парадајз из моје баште.
- Анђела: Једва чекам. Ваљда ћемо успети да се пробудимо тако рано!

Vocabulary

ваљда	presumably	димљен	smoked
добродошлица	welcome	здрав	healthy
извор	spring, source	једва	hardly
језеро	lake	кајмак	soft cheese
крава	cow		(similar to
млекара	dairy		crème fraîche)
него	but	низбрдо	downhill

Seoska koliba

обићи (pf. обићем)	to visit, go round	обро^нак	slope
пашњак	pasture, grazing	овца	sheep
погача	round loaf	планина	mountain
преспавати (pf.)	to spend the night	поље	field
со (gen. соли)	salt	проја	maize bread
удаљен	distant	слатко	sweet fruit jam
хладовина	shade	стадо	flock, herd
шума	forest, wood	успети (pf.)	to succeed
		штала	barn, stable

Language points 1

The future tense

This is another compound tense and it is formed very simply. It consists of the infinitive *or* **да** + present tense and a new auxiliary: **хтети** 'to want'. Like **бити**, **хтети** has two forms: a short form which is the norm, and a long form which must be used in certain circumstances, i.e. when placed in a position which carries stress.

	<i>Short form</i>	<i>Long</i>	<i>Interrogative</i>	<i>Negative</i>
(ја)	ћу	хоћу	да ли ћу?	нећу
(ти)	ћеш	хоћеш	да ли ћеш?	нећеш
(он, она, оно)	ће	хоће	да ли ће?	неће
(ми)	ћемо	хоћемо	да ли ћемо?	нећемо
(ви)	ћете	хоћете	да ли ћете?	нећете
(они, оне, она)	ће	хоће	да ли ће?	неће

Examples:

Ја ћу спавати.	Да ли ћеш доћи?	Нећете успети.
Ја ћу да спавам.	Да ли ћеш да дођеш?	Нећете да успете.
I shall sleep.	Will you come?	You won't succeed.

Use of the long form of the auxiliary

We have already observed that in Serbian it is more common to answer questions with a verb than to use **да** or **не**.

Да ли си уморан?

Јесам./Нисам.

Хтети is used in just the same way:

Хоћеш ли доћи? or

Хоћеш ли да дођеш?

Хоћу./Нећу.

To ask and answer such questions, then, the long form of **хтети** must be used. In all other circumstances, unless particular emphasis is required, the short form is used.

Examples of emphatic sentences:

Ниси ваљда уморан? Ја јесам уморан, али ћу ипак да помогнем.

You surely can't be tired? I am tired, but I'll still help.

Нећете ваљда да дођете сада? Ја хоћу, али Мира неће.

You're presumably not coming now? *I shall come*, but Mira won't.

Note: Because Serbian favours the construction **да** + verb, rather than the infinitive, this is also the preferred construction with future sentences.

Vocabulary building

Životinje 'animals'

pas 'dog', **mačka** 'cat', **konj** 'horse', **magarac** 'donkey', **tele** 'calf', **koza** 'goat', **svinja** 'pig', **vo** 'ox', **kokoška** 'hen', **pile** 'chick', **guska** 'goose', **vuk** 'wolf', **lav** 'lion', **tigar** 'tiger'

The following expressions involve animals: see whether you can work out what they mean.

Umoran kao pas.

Gladan kao vuk.

Tvrdoглаv kao magarac.

Prљav kao svinja.

Glup kao vo.

Glupa kao guska.

tvrdoglav stubborn **prљav** dirty
glup stupid

Language in action

Word order

As was the case with the past tense, the future auxiliary may precede or follow the main verb, depending on whether the pronoun is used or not.

ја ћу доћи, ја ћу да дођем

but

доћи ћу

With verbs ending in **-ти**, the final **и** is removed and the infinitive and auxiliary are run together. The future is then written:

ја ћу бити, ја ћу да будем

but **бићу**

ти ћеш спавати, ти ћеш да спаваш

спаваћеш

ми ћемо видети, ми ћемо да видимо

видећемо

Note: The enclitic follows the infinitive only if the infinitive is the *first* word in the sentence or clause. This is because the enclitic continues to obey the rule, which places it as near the beginning of the sentence as possible, even if it may be run into the infinitive.

Путоваћемо касније.

but

Мислим да ћемо путовати касније.

Exercise 1

(a) Answer the following questions:

- 1 Ko su Petar i Milica?
- 2 Kako su Braunovi bili posluženi kad su stigli kod Petra i Milice?
- 3 Gde su sedeli i razgovarali sa domaćinima?
- 4 Šta će Petar raditi sutra?
- 5 Šta će Braunovi moći da rade ako pođu sa njim?
- 6 Šta je to 'mlekara'?
- 7 Šta će Milica da radi ujutro?
- 8 Da li se Milica i Petar odmaraju leti?

(b) Add the missing verbs:

Example: _____ **kafu i slatko. poslužiti**

- 1 _____ u čistom planinskom vazduhu i lepoti pejzaža.
- 2 _____ kuću.
- 3 _____ proju.
- 4 _____ stado.
- 5 _____ pršutu.

(c) Arrange in order of size:

krava, ovca, pas, kokoška, svinja, tele, pile, mačka

(d) Put the following sentences into the future tense:

- 1 Ja sam rezervisala autobuske karte.
- 2 Mi ostajemo 10 dana ovde.
- 3 Vraćamo se u Beograd u subotu.
- 4 Sutra idemo u obilazak Zlatibora.
- 5 Budimo se rano.
- 6 Milica pravi sir i kajmak.
- 7 Petar sprema proju.
- 8 Kupio sam novi ruksak za planinarenje.
- 9 Hodali smo ceo dan.
- 10 Ja sam pozvala prijatelje da dođu kod nas.

ruksak rucksack **planinarenje** hiking, climbing

Language points 2

Vocabulary building

Points of the compass

istok	east	zapad	west
sever	north	jug	south

Dialogue 2

- TURISTA: Čuo sam puno o seoskom turizmu u Srbiji. Da li možete da mi preporučite nešto?
- AGENT: Zavisi gde hoćete da idete: istočna Srbija, zapadna Srbija, jug ili Vojvodina?
- TURISTA: Zanima me zapadna Srbija jer ću posle ići u Bosnu.
- AGENT: Onda vam mogu preporučiti sela na planinama Zlatiboru i Tari.
- TURISTA: Čuo sam za Sirogojno i čuvene Sirogojno džempere.
- AGENT: Da, Sirogojno je odlično mesto. Tu ćete naći primerke tradicionalne srpske seoske arhitekture, tradicionalne veštine, poput pletenja, i naravno odličnu hranu. Organizujemo i izlete do obližnjih sela, vrhova Zlatibora i do Užica.
- TURISTA: Gde mogu da odsednem?
- AGENT: Moći ćete da odsednete ili u hotelu ili u tradicionalnom domaćinstvu. Šta više volite?
- TURISTA: Definitivno želim da budem u nekoj porodici.
- AGENT: Dobro, evo vam autobuska karta i rezervacija smeštaja. Javite se našem agentu na Zlatiboru kada stignete tamo.
- TURISTA: Hvala.
- AGENT: Nema na čemu. Srećan put.

Vocabulary

primerak	example	veština	skill
poput (+ gen.)	like	pletenje	weaving
obližnji	neighbouring	vrh	peak
odsednuti	to stay	domaćinstvo	household
smeštaj	accommodation		

Exercise 2

(a)† Look at the map of Serbia and Montenegro in Unit 15 (p. 211) and try to supply the correct word:

(i) Use one of the following:

**na istoku, na zapadu, na jugu, na severu, na jugozapadu,
na jugosistoku, na severozapadu, na severoistoku**

Example: Niš se nalazi na istoku Srbije.

- 1 Subotica se nalazi _____ Srbije.
- 2 Kotor se nalazi _____ Crne Gore.
- 3 Užice se nalazi _____ Srbije.
- 4 Nikšić se nalazi _____ Crne Gore.
- 5 Leskovac se nalazi _____ Srbije.

(ii) Use one of the following:

južno od, severno od, zapadno od, istočno od

- 1 _____ Beograda su Pančevo i Novi Sad.
- 2 _____ Podgorice su Petrovac i Budva.
- 3 _____ Subotice se nalazi Zrenjanin.
- 4 _____ od Prištine je Peć.

(b) Complete the following dialogue:

VI: _____ .

AGENT: Kako želite da putujete u Kotor?

VI: _____ .

AGENT: Put avionom ne traje tako dugo, ali, sa druge strane, morate da presedate na autobus na aerodromu.

VI: _____ ?

AGENT: Direktno jedino možete da putujete autobusom.

VI: _____ ?

AGENT: Autobuska karta košta 2000 dinara.

VI: _____ ?

AGENT: Možete da oedsednete u hotelu ili u privatnom smeštaju.

VI: _____ .

AGENT: Kada putujete i koliko dugo ćete da ostanete?

VI: _____ .

AGENT: Imate autobusku rezervaciju za sutra popodne. Na koje ime da rezervišem smeštaj?

VI: _____ .

AGENT: Rezervisao sam jednokrevetnu sobu.

VI: _____ .

presedati (imp.) to change (method of transport)

Language points 3

Examples of structures using the future tense

Affirmative

<i>With pronoun or other 'prop'</i>			<i>Without preceding word</i>
<i>Aux.</i>	<i>Infinitive</i>		
(ја)	ћу	доћи са вама у биоскоп	Доћи ћу ...
(ти)	ћеш	спавати до подне	Спаваћеш ...
(она)	ће	бацити писмо на пошту	Бацаће ...
(ми)	ћемо	попити по чашицу	Попићемо ...
(ви)	ћете	мирно читати новине	Читаћете ...
(они)	ће	гледати телевизију	Гледаће ...

Interrogative

<i>Aux.</i>	<i>Interr. part.</i>	<i>Emph. pron.</i>	<i>Qu. marker</i>	<i>Aux.</i>	<i>Emph. pron.</i>
Хоће	ли	(оне) бити цео дан ту?	Да ли	ће	(оне) бити ...?
Хоћете	"	(ви) помоћи око ручка?	"	ћете	(ви) помоћи ...?
Хоће	"	(он) носити тај шешир?	"	ће	(он) носити ...?
Хоћемо	"	(ми) купити карте?	"	ћемо	(ми) купити ...?
Хоћеш	"	(ти) сачекати код улаза?	"	ћеш	(ти) сачекати?

Negative

<i>Aux.</i>	<i>Emph. pron.</i>	<i>Conj.</i>	<i>Refl. part.</i>	
Неће	(они)	да	се	дуго задрже
Нећемо	(ми)	"		стигнемо на време
Нећеш	(ти)	"		седиш на сунцу
Неће	(он)	"	се	ускоро врати
Нећу	(ја)	"		пушим више

Negative interrogative

<i>Aux.</i>	<i>Interr. part.</i>	<i>Emph. pron.</i>	<i>Conj.</i>		<i>Neg. qu. mkr</i>	<i>Emph. pron.</i>		<i>Aux. Conj.</i>
Нећете	ли	(ви)	да	седнете до нас?	Зар	(ви)	нећете	да седнете ...?
Нећу	"	(ја)	"	пођем с њима?	"	(ја)	нећу	" пођем ...?
Неће	"	(она)	"	прочита писмо?	"	(она)	неће	" прочита ...?
Нећеш	"	(ти)	"	платиш такси?	"	(ти)	нећеш	" платиш ...?
Нећемо	"	(ми)	"	пробамо печурке?	"	(ми)	нећемо	" пробамо ...?
Неће	"	(оне)	"	наместе кревет?	"	(оне)	неће	" наместе ...?

печурка mushroom наместити кревет to make a bed

Exercise 3

(a) Answer the following questions in the affirmative:

- 1 Хоће ли путник путовати на Златибор?
- 2 Да ли ће се Марија и Петар одморити на зиму?
- 3 Хоће ли Марија сутра да прави проју?
- 4 Да ли ће Џон да иде у обилазак?
- 5 Да ли ће они остати у Сирогојну целе недеље?

(b) Answer the questions in the negative:

- 1 Хоће ли Марија устати касно?
- 2 Да ли ће се Петар одмарати сутра?
- 3 Нећеш ваљда одсести у хотелу?
- 4 Хоћеш ли имати проблема око смештаја?
- 5 Да ли ћемо путовати возом?

(c) Using Angela and John's plans for the next week and the future tense, complete Angela's letter to her friend:

понедељак: планинарење по Златибору
уторак: обилазак локалних манастира
среда: одлазак у Ужице

четвртак: прављење традиционалног ручка
петак: помагање око радова у пољу
субота: идемо на пецање
недеља: повратак у Београд

Драги Ана и Данило,

Ми смо у Сирогојну. Јако нам је лепо овде. Имамо добре домаћине и већ смо испланирали са њима шта ћемо радити током целе недеље. У понедељак

_____ . У уторак _____ .

А онда _____ у среду, једва чекам, јер тамо још нисмо били. У четвртак _____ .

У петак _____ . Имају толико посла да осећамо да морамо да помогнемо. А у суботу, релаксација! _____ . У недељу

_____ . Онда се видимо.

Топли поздрави од
 Анђеле и Џона

Reading passage 1

Kulturni život u Beogradu (12)

Why do Dejan and Ben decide to have a rest today? What is Dejan going to try to do during the day? What will Ben be doing? Who is he going to try to telephone?

Dejan i Ben su rešili da se danas malo odmore. Imali su previše intenzivan program ovih dana i pravo je vreme da malo srede utiske. Uveče će samo da odu u Kinoteku da pogledaju film *Maratonci trče počasni krug* o legendarnoj porodici Topalović.

Tokom dana Dejan će da pokuša da organizuje putovanje na Frušku goru. Zvaće svoje prijatelje koji imaju kuću tamo. Mora da proveriti da li će oni biti tamo u vreme kad oni žele da im dođu u posetu. Ben će da piše mejlove prijateljima i svojoj redakciji. Moraće da pročita sve što je zapisao do sada i da napiše prvi članak o kulturnom životu u Beogradu. Takođe će pokušati da pozove svoje roditelje telefonom ako stigne. Nije im se javio baš dugo. Sigurno će ih zanimati da čuju kako se Ben snalazi u Srbiji.

Vocabulary

kinoteka	cinema ¹
odmoriti se (pf.)	to rest
počasni krug	lap of honour
poseta	visit
previše	too, excessively
proveriti (pf.)	to check
redakcija	editorial office, board
rešiti (pf.)	to decide
srediti (pf.)	arrange, sort out
trčati (imp. trčim)	to run

1 Archive, usually showing old or minority interest films.

Exercise 4

- (a) There are a few odd things in Dejan's email to his friend. Pick out the wrong words and try to rewrite the letter:

Dragi Nikola,

U poseti mi je jedan prijatelj iz Nemačke. Zove se Ben i po zanimanju je kelner. Želim da ga povedem na Frušku goru i nadam se da ćemo moći da ostanemo kod vas nekoliko dana. Mog prijatelja ne zanima ništa što mu ja pokazujem ovde u Beogradu. Umetnost ne voli, kultura mu je dosadna. Samo hoće da ga vodim u kafanu da pije pivo. Jako mu se sviđa domaće pivo. Zato želim da ga izvedem iz grada u prirodu na čist vazduh. Možda će to da mu se dopadne.

Kako ste vi? Kako su ti žena i deca?

Nada i ja smo dobro, mada jedva čekamo da se ovaj moj prijatelj vrati svojoj kući.

Pozdrav, tvoj Dejan

dopasti (pf. **dopadnem; dopadati**) to please, appeal to
(cf. **svidati, svideti**)

- (b)[†] Translate into Serbian:

I must make plans for the holiday. I want to travel to Serbia at the beginning of June. I shall visit friends in Belgrade. I'll stay a few days with them. Then I'll go to the moun-

tains, to Tara, to visit my aunt. I think I'll travel by train to Užice. And then I'll take a bus. I like travelling by train because you can see a lot through the window. On Tara I'll enjoy good food, fresh air and the hospitality of people. Tara is a beautiful mountain and I go there every year. This year I'll stay only one week. Then I'll go to Kotor. I'll reserve a private room beside the sea. My friends will already be there.

to visit **posetiti** to enjoy **uživati u** + loc.

Dialogue 3

Екипа (12)

Where does Filip take Sanja? Are there a lot of people? Do Filip and Sanja play musical instruments themselves?

Филип је позвао Сању на концерт своје омиљене групе. Када су се приближили Сава центру испред је била страшна гужва.

- Мислим да ће бити најбоље да се држимо за руку. Не желим да те изгубим у овој гужви – рекао је Филип.
- Важи. Мало се бојим: никада нисам видјела толико много свијета – рекла је Сања.
- Не бој се, само ме чврсто држи! Група је веома популарна и млад свет у Београду је жељан добре свирке, разоноде и уживања!
- Разумијем. Слично је и у Босни. Одмах послије рата су сви почели да свирају музику из Србије због њене необичне енергије.
- Музика је ипак неки универзални језик, без обзира на политику, зар не?
- Слажем се. Али смо још увијек јако поносни и на своје домаће групе! Да ли ти свираш?
- Свирам гитару, али не баш бриљантно! Био сам у групи у средњој школи. А ти?
- Свирам клавир и то веома волим. Нажалост нема клавира код нашег рођака.
- Наћи ћемо начин да поново свираш. Мислим да има један клавир код Маје. Али, сада, улазимо у салу, чврсто ме држи!

Vocabulary

без обзира на (+ acc.)	without regard to, regardless of	бојати се (imp. бојим се)	to be afraid
група	group (musical)	гужва	crowd
држати (imp. држим)	to hold	жељан	eager for
јакo	very	за руку	by the hand
млад	young	клавир	piano
никад(а)	never	не бој се	don't be afraid
поносан	proud	омиљен	favourite
разнода	entertainment	приближити се (pf.)	to approach, draw near
рат	war	само	only
свирати (imp.)	to play (music)	свирка	playing, music
слично	like, similarly	средња школа	secondary school
страшан	terrible	уживање	enjoyment
ући (pf. уђем)	to enter	чврсто	firmly
Сава центар	a large building for concerts, conferences etc. in Belgrade		

13 Muzika

Music

In this unit we will look at:

- ordinal numbers: first, second etc.
- periods of time
- dates
- days of the week
- vocabulary building: time

Dialogue 1

What kind of music did the Browns hear with Marija and Miloš? What is a gusle? What is Šumadija tea? Which Serbian musicians are particularly popular abroad?

Увече тога дана, после напорног рада, Марија и Милош су одвели Џона и Анђелу на сеоско посело. Њихови гости су уживали у приредби народне и традиционалне музике.

Марија: Људи у овим крајевима јако воле музику и врло су талентовани. Постоји огроман број народних песама: прву групу чине песме, које су певале углавном жене док су радиле у пољима и у кући.

Милош: Да, а као што знате, култура Балкана је позната у свету по другој групи народних песама: по епским песмама, које су певали певачи уз гусле.

Анђела: Шта су то гусле?

Милош: Занимљив старински инструмент са једном жицом. Мелодија није толико важна: битна је прича.

Марија: Затим постоји и прекрасна црквена музика, коју сада обнављају разне групе и хорови.

- Анђела: Чули смо и за популарну народну музику, такозване “народњаке”.
- Милош: Да тога има доста, може се видети на телевизији или чути на радију. Али поново се јавило интересовање за стару и традиционалну музику. Нарочито је позната шумадијска музика и трубачки сабор у Гучи.
- Џон: Да, трубачи су постали популарни у целом свету, нарочито после Кустурициних филмова.
- Милош: Е, а да не заборавимо старе градске песме. То је омиљена музика мог зета из Војводине.
- Марија: Да, староградске песме су повезане углавном са Београдом и Војводином. Певале су се нарочито почетком двадесетог века, али и дан данас их по старим кафанама певају и свирају тамбурашки оркестри. Али, довољно смо причали, морате да слушате док имате прилику.
- Џон: У праву си!

Tamburaški orkestar

Vocabulary

битан, -тна	essential	богат	rich
градски	urban, town	гусле	single-stringed lute
догађај	event, happening	епски	epic
женски	women's	жица	string, wire
заборавити (imp.)	to forget	лети	in summer
напоран, -рна	arduous	можда	perhaps
обнављати (imp.)	to renew	народњак	modern 'folk-style' song
певати (imp.)	to sing	огроман	enormous
песма	song, poem	певач	singer
посело	gathering (village)	плодан	fertile
приредба	performance	прилика	opportunity
сабор	assembly	прича	story
тамбурица	traditional mandolin	старински	ancient, old-fashioned
хор	choir	труба	trumpet
		црквени	church (adj.)

Language points 1

Ordinal numbers

These are very straightforward as all are regular definite adjectives. Most ordinal numbers are formed by adding **-i** (m.), **-a** (f.), **-o** (n.) to the cardinal, while a few forms need to be learned:

1st	prvi, prva, prvo
2nd	drugi, druga, drugo
3rd	treći, treća, treće
4th	četvrti, četvrta, četvrto
5th	peti, peta, peto
11th	jedanaesti, jedanaesta, jedanaesto
20th	dvadeseti, dvadeseta, dvadeseto
21st	dvadeset prvi, prva, prvo
99th	devedeset deveti, deveta, deveto
100th	stoti, stota, stoto
200th	dvestoti, dvestota, dvestoto
999th	devetsto devedeset deveti, deveta, deveto

Note: In compound numbers only the last element is declined:

Stigli smo na more dvadeset petog avgusta.

We arrived at the coast on the twenty fifth of August.

Dialogue 2

Two tourists meet in a travel agent's in Podgorica.

A: Да ли сте први пут у Подгорици?

B: Јесам, а ви?

A: Далеко од тога! Ово ми је пети пут!

B: Већ трећи пут сам у Црној Гори, али раније нисам била у Подгорици.

A: А ја долазим сваке године. Мора да ми је ово десети пут да сам у Црној Гори!

Exercise 1

(a) Mark the following statements with **ТАЧНО (Т)** or **НЕТАЧНО (Н)**:

1 Марија и Милош су одвели Џона и Анђелу на концерт.	T/N
2 Култура Балкана је позната у свету по епским песмама.	T/N
3 Гусларска музика се може чути на Косову.	T/N
4 Народњаци се могу често чути на радију.	T/N
5 Анђела и Џон сигурно иду на сабор у Гучи.	T/N
6 Домаћи трубачи су постали популарни широм света након Кустурициних филмова.	T/N
7 Староградске песме су омиљена музика Милоша и Марије.	T/N
8 Староградске песме свирају по кафанама тамбурашки оркестри.	T/N

(b)† Check how much you have remembered of Dialogue 1. Complete the following sentences with the correct verb:

- 1 Марија и Милош су _____ напорно цео дан.
- 2 Упркос умору, они су _____ Џона и Анђелу на сеоско посело.

- 3 Људи у Србији _____ музику и врло су талентовани.
- 4 У нашој народној традицији _____ огроман број народних песама.
- 5 Код гусларске музике оно што је _____ је прича.
- 6 Можда ћете _____ прилику да слушате гусларе у Црној Гори.
- 7 Црквену музику сада _____ разне групе и хорови.
- 8 _____ смо и за популарну народну музику, такозване “народњаке”.
- 9 Сабор у Гучи не смеће да _____ !
- 10 Сабор се _____ увек крајем августа и непоновљив је догађај.
- 11 Ту музику _____ и _____ тамбурашки оркестри.

упркос + loc. in spite of

(c)† Translate the following sentences into Serbian:

- 1 The room is on the second floor.
- 2 The post office is round the first corner on the left.
- 3 This is his¹ fifth book.
- 4 The bathroom is the third door on the right.
- 5 Is this your¹ first dinner in the ‘Dalmatia’ restaurant?

¹ Use dative of pronoun

(d) Arrange the following in order of size:

gitara, gusle, klavir, violina, bubanj ‘drum’,
tamburica, truba

Language points 2

Vocabulary building

Time 1

Periods of time: **дан** ‘day’; **сат** ‘hour’ (irreg. gen. pl. **сати**); **недеља** ‘week’; **месец** ‘month’ (irreg. gen. pl. **месеци**); **година** ‘year’.

Један дан има двадесет четири сата, једна недеља има седам дана, један месец има четири недеље, једна година има дванаест месеци или триста шездесет пет дана.

Dates

Note: The names of the days of the week and months are not capitalized.

Days of the week (Sunday is counted as the first day):

недеља	Sunday	четвртак	Thursday
понедељак	Monday	петак	Friday
уторак	Tuesday	субота	Saturday
среда	Wednesday		

Months:

**јануар фебруар март април мај јуни,
јули август септембар октобар новембар децембар**

Који је данас датум?

What is the date today?

Данас је понедељак први јануар.

Today is Monday, 1 January.

Seasons:

Пролеће spring **лето** summer **јесен** autumn **зима** winter

Expressions of time

'On Monday' etc. is expressed by **y** + accusative: **y понедељак, y среду**. Other dates on which an event occurs are expressed by the genitive:

Стигли смо четвртог августа.

We arrived on 4th August.

Мојој ћерки је рођендан другог септембра.

My daughter's birthday is 2nd September.

Other expressions of time follow a similar pattern:

Следећег дана су устали врло рано.

They got up very early (on) the next day.

Тог месеца сам заиста заузет.

I'm really busy that month.

Те године ће бити велика прослава.

There will be a great celebration that year.

Duration of time is generally expressed by the accusative:

Покушавам да те добијем телефоном цео дан.

I've been trying to get you on the phone all day.

Провешћемо месец дана у Београду.

We shall spend a month in Belgrade.

Они су становали годину дана у улици до наше, а нисмо их упознали.

They lived in the next street to ours for a year, but we didn't meet them.

Habitual events, occurring on specific days of the week, are expressed by the instrumental:

Суботом увек некуда идемо у шетњу.

We always go somewhere for a walk on Saturdays.

Обично иду у клуб уторком.

They usually go to the club on Tuesdays.

Exercise 2

(a) Write out the dates in full in words:

- 1 Ići ćemo u Australiju 8.1.2005.
- 2 On je rođen 5.12.1973.
- 3 Putujemo 3.6.
- 4 Novosadski festival *Exit* počinje 1.7.
- 5 Bio sam na tom koncertu 1988. godine.

(b)† Put the nouns in brackets into the correct form. Add the preposition 'y' where appropriate:

- 1 Идем на часове клавира _____ . (петак)
- 2 Путујемо у Котор _____ . (петак)
- 3 Били смо на концерту _____ . (прошли петак)
- 4 Заборавио сам да дођем _____ . (среда)
- 5 Обично свирамо заједно _____ . (среда)
- 6 Видимо се _____ . (следећа среда)

(c)† Translate the following sentences into Serbian:

- 1 I don't go to work on Sundays.
- 2 What are you doing this weekend?
- 3 My father plays the trumpet every Wednesday.
- 4 The concert is on Monday evening.
- 5 He has been watching TV all day.

(d) Below is part of the programme of the popular EXIT Music Festival which takes place every year in Novi Sad. Look at the table which gives details of musicians/bands playing on the Balkan Fusion Stage and answer the questions:

EXIT 01-04 jul 2004	ČETVRTAK 01 JUL 2004	PETAK 02 JUL 2004	SUBOTA 03 JUL 2004
Balkan Fusion Stage	<ul style="list-style-type: none"> • Zvonko Bogdan • Društvo skrivenih talenata • Urban (Hrvatska) 	<ul style="list-style-type: none"> • Vlatko Stefanovski (Makedonija) • Amajlija • Orthodox Celts 	<ul style="list-style-type: none"> • Lajko Felix • Rambo Amadeus • Kanda Kodža i Nebojša

- 1 Kada će svirati Zvonko Bogdan?
- 2 Odakle je grupa koja se zove Urban?
- 3 Kada svira Vlatko Stefanovski?
- 4 Kada nastupaju Kanda Kodža i Nebojša?
- 5 Ko nastupa pre njih?

nastupati perform, come on stage

Reading passage 1

Kulturni život u Beogradu (13)

Why does Dejan telephone Ben? Where will the concert take place? How long has Ben been in Belgrade? How much longer can he stay?

Ben je u šetnji gradom. Dejan mu se javio telefonom da ga obavesti da će petnaestog jula biti jedan lep kamerni koncert. Koncert će se održati u izložbenim prostorijama Srpske Akademije nauka i umetnosti i počće u pola osam. Ben je morao da potvrdi da to znači sedam i trideset, za svaki slučaj, i odgovorio da će vrlo rado da dođe. Čuo je da se moderno opremljena, svetla izložbena sala nalazi na čošku Knez Mihailove i ulice Vuka Karadžića. U tim prostorijama se redovno održavaju izložbe. Taj se koncert daje u utorak, dok će u subotu da svira jedna izuzetno talentovana mlada violinistkinja iz Japana. Ben počinje da razmišlja koliko još može da vidi i čuje: u Beogradu je već desetak dana, ima još pet dana na raspolaganju, a želi da provede i par dana na Fruškoj gori. Njegov kalendar je već prilično popunjen.

Vocabulary

desetak	roughly ten	Fruška gora	hilly region near Novi Sad
izložba	exhibition	kalendar	diary
izložbeni	exhibition (adj.)	na raspolaganju	at one's disposal
kamerni	chamber	održavati (imp.)	to be held, put on (održati pf.)
obavestiti (pf.)	to inform	potvrditi (pf.)	to confirm
opremljen	equipped	provesti	to spend (time)
počinjati	to begin	(provedem pf.)	
(imp.)	(početi pf.)		
razmišljati	to reflect, consider		
(imp.)			

Srpska akademija nauka i umetnosti (SANU)

Serbian Academy of Sciences and Arts

Exercise 3

(a)† Fill the gaps in the following dialogue with the appropriate expression of time:

3 sata, 15. jula, za mesec dana, 100 godina, pre dve nedelje

A: Zdravo. Nismo se videli _____. Šta radiš u ovom kilometarskom redu?

B: Hoću da kupim karte za koncert Zvonka Bogdana. Čekam u redu već _____.

A: A kad je koncert?

B: _____. Znači tek _____. Ali vidiš, veliko je interesovanje. Bojim se da će sve karte biti rasprodate dok ja dođem na red.

- A: Mislim da je jedan moj prijatelj karte za isti koncert kupio preko interneta _____ .
- B: Stvarno!? Nisam znao da je to moguće.
- A: U slučaju da ne nađeš karte, javi mi se, čini mi se da on ima kartu viška.

U ovom kilometarskom redu	in this kilometre-long queue
tek	only, just
doći na red	to be someone's turn
rasprodat	sold out
karta viška	an extra ticket

- (b) Now you want to buy tickets for a concert, as a present for a friend: 🎧

Bilet servis na Trgu Republike

PRODAVAC: Dobro jutro.

VI: *I want to buy tickets for the concert at Kolarac on 21 May.*

PRODAVAC: Koncert Simfonijskog orkestra RTSa?

VI: *Yes. Are the tickets sold out?*

PRODAVAC: Ne, još nisu, ali interesovanje je zaista veliko. Prodali smo skoro sve karte preko interneta. Koliko karata želite?

VI: *Two tickets. I have a question. I want to give these tickets as a present. In case my friends have already bought them, can I return them?*

PRODAVAC: Da, vratite ih pre koncerta i dobićete novac nazad.

VI: *Thank you. How much are the tickets?*

PRODAVAC: Ostale su nam samo karte od 400 dinara. Jeftine karte su rasprodate. Dakle, 800 dinara.

VI: *I'll take them. Here you are and thank you.*

Language points 3

Vocabulary building

Time 2

јутро,	morning	подне	noon
пре подне		после подне	afternoon
вече	evening	ноћ	night
поноћ	midnight		

There is also a useful series of adverbs:

јутрос	this morning	ноћас	tonight
вечерас	this evening	синоћ	last night

Колико је сати?

What time is it?

Сада је један сат.

It's now one o'clock.

два сата

two o'clock

пет сати (gen. pl.)

five o'clock

девет сати и пет минута

five past nine

десет и петнаест

quarter past ten

једанаест и тридесет/

пола дванаест¹

half past eleven

¹ Care must be taken by those accustomed to English 'half twelve': translated into Serbian this would mean 11.30.

Колико је тачно сати?

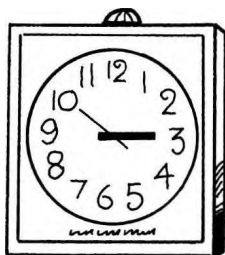
Have you got the right time?

У колико сати стиже воз?

What time does the train arrive?

Тачно у четири.

At exactly four o'clock.

двадесет пет до један

25 to 1 (12:35)

петнаест до два

quarter to 2 (13:45)

десет до три

10 to 3 (14:50)

Exercise 4

(a) Write out the times in the following passage in full.

Radnim danom Bojan ustaje jako rano: u 5.30. Na brzinu se umiva i brije. Oblači se. U 6 doručkuje. Malo jede i izlazi iz kuće u 6.20. Ima tačno 13 minuta hoda do autobuske stanice. Autobus polazi u 6.35. Vožnja traje oko 17 minuta, zavisno od gužve na putevima. Ako se žuri i ni s kim usput ne razgovara, Bojan

stiže na posao u 6.58. Vozi se liftom do kancelarije na 4-om spratu, veša kaput iza vrata i u 7.03 već sedi za radnim stolom. Radi do 16.00 i onda se vraća kući. Kod kuće je negde oko 16.30.

radni dan	working day	na brzinu	in haste
umivati se	to wash	brijati se	to shave
oblačiti se	to dress	doručkovati	to have breakfast
hod	walk	zavisno od	depending on
gužva	crowd	žuriti se	to hurry
usput	on the way	kancelarija	office
vešati	to hang	kaput	coat
radni sto	desk		

(b) Look at these answers and write questions about Bojan's day:

- U koliko _____ ?
U 5:30.
- Kada _____ ?
U 6:20.
- Koliko _____ ?
13 minuta.
- U koliko _____ ?
U 6:58.
- Na kom spratu _____ ?
Na četvrtom spratu.
- Do kada _____ ?
Do 16:00.

(c) Translate the text about Bojan's day into English.

(d) Write an account of your own daily routine.

Dialogue 3

Екипа (13)

What time is it when Filip and Sanja come out of the concert? What time does Filip say Sanja will be home? How long have Sanja and Dado been in Belgrade? Where did they live before that? What is happening at Maja's flat the next evening?

После концерта, Филип предлаже да оду негде на пиће.

- Не знам, рекла је Сања. – Већ је прилично касно.
- Тек је пола једанаест – рекао је Филип. – Нећемо се дуго задржавати. Знаш једно супер место недалеко од твоје куће.
- Важи, али заиста кратко.
- Не брени, вратићеш се кући до поноћи. Петком се сме мало дуже остати. Мораш да упознаш Београд и по ноћи!
- Хвала ти, али нема потребе да се много трудиш око мене. Ништа ми не фали.
- Осим клавира. Добро, нећу да претерујем, али кад кажем да ће ми бити задовољство да ти покажем свој град, то озбиљно мислим. Ваљда ти је јасно да ми се много свиђаш?
- Хвала ти на пажњи, Филипе. Али не знам да ли сам спремна за везу.
- Полако, само сам хтео да кажем да ми је лепо са тобом и желим да те поново видим. Сутра ће бити журка код Маје и волео бих да пођеш са мном. Можеш тамо да погледаш клавир и да се договориш са Мајом.
- Хвала. Морам да видим шта ради Додо.
- Добро, разумем да мораш да водиш рачуна и о њему, али треба мало да мислиш и на себе!
- У реду, мислићу! Али сада заиста морам да идем.

Vocabulary

бринути (imp. бринем)		to worry	
водити рачуна о некоме/ нечему (imp.)		to take account of someone	
вратити се (pf.)	to return		
дуже	longer		
журка	party	договорити се (pf.)	to make an arrangement
однос	relationship	задржавати се (imp.)	to stay, be held up
пажња	attention, care	озбиљно	seriously
поноћ (f.)	midnight	петком	on Fridays
предложити (pf.)	to propose, suggest	потреба	need
смети (imp.)	to dare, to be allowed	претеривати (imp. претерујем)	to exaggerate
		тек	only
		фалити (imp.)	to be lacking

14 Pakovanje

Packing

In this unit we will look at:

- the comparative of adjectives
- the comparative of adverbs
- structures with the comparative
- the superlative
- vocabulary building: clothes, colours

Dialogue 1

Шта нам треба за пут?

What do we need for the journey?

What does Angela want to see on the way to Podgorica? Why does Nemanja say there is no need to pack jeans? Is Angela going to wear trousers for the journey? What is John going to wear on his feet?

Следећег дана се Маријин нећак Немања понудио да вози Џона и Анђелу даље својим колима.

Немања: Ионако морам да будем у Подгорици за три дана. Можемо да свратимо негде успут. Шта желите да видите?

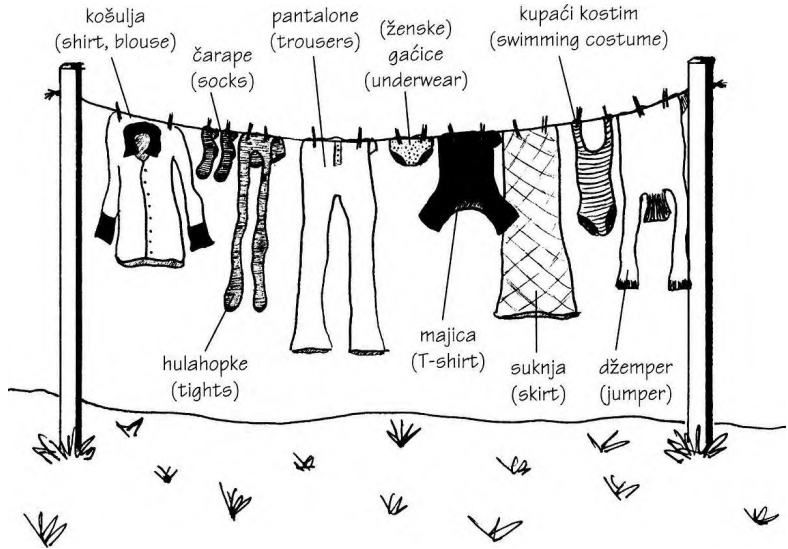
Анђела: Много бих волела да видим један од старих манастира.

Немања: Договорено! Идемо после подне у Нови Пазар-одатле ћемо лако моћи да одемо до Сопоћана. То је најближи, а уједно и један од најлепших наших манастира.

- Џон: Ако си заиста сигуран да имаш времена, брзо ћемо се спаковати.
- Анђела: Панталоне су згодне за пут, али ја ћу ипак да носим своју тевет сукњу од тексаса која се не гужва, и у з њу плаву мајицу.
- Џон: Што да не! Она ти баш лепо стоји. А ја ћу да об-учем сиве кратке панталоне и белу кошуљу на црвене штрафте.
- Немања: То се добро слаже. Али, шорц није баш препоручено за посету манастиру, из учтивости. А ни у граду где је становништво претежно муслиманско, као што је то случај у Новом Пазару.
- Џон: Видиш, о томе уопште нисам размишљао. У праву си.
- Анђела: Које ћеш ципеле да обујеш, Џоне? Ја ћу сандале: оне су најудобније.
- Џон: И ја ћу носити сандале. Шта мислиш, Немања, хоће ли да буде свежије увече?
- Немања: Може да буде свежије у ово доба године, па је паметно да имате при руци џемпере, за сваки случај.
- Анђела: Док смо у Новом Пазару, свратићу до апотеке: треба нам неколико стварчица – паста за зубе, крема за сунчање, и евентуално нека средства против главобоље.
- Немања: Нема проблема. Враћам се по вас у два сата.
- Анђела: Важи.

Vocabulary

главобоља	headache	гужвати се (imp.)	to crush
даље (comparative)	further	евентуално	possibly
за сваки случај	just in case	заправо	in fact
зуб	tooth	ионако	anyway
кошуља	shirt	мајица	T-shirt
муслимански	Muslim	најближи	nearest
нећак	nephew	обути (pf. обујем)	to put on/ wear shoes
обући (pf. обучем)	to put on clothes	паковати се	to pack
паметан, -тна	clever, sensible	(imp. пакујем се, спаковати се)	
панталоне	trousers, slacks	плав	blue
паста за зубе	toothpaste		

понудити се (pf.)	to offer oneself	при руци	to hand
производити (imp.)	to produce	приличан	considerable
сив	grey	против (+ gen.)	against
средство	means (here 'medicine')	свртити (pf.)	to visit, call in
сукња	skirt	случај	case
тегет	navy blue	становништво	population
у сваком случају	in any case	стварчица	little thing
уопште	in general	сунчање	sunbathing
	(with neg. verb 'at all')	тексас	denim
џемпер	jumper	уједно	at the same time
		учтивост	politeness
		џипеле	shoes
		шорц	shorts

Language points 1

Comparative adjectives

Most comparatives are formed by the addition of the endings **-iji**, **-ija**, **-ije** etc. to the indefinite adjective:

star	stariji, starija, starije
poznat	poznatiji, poznatija, poznatije
gladan	gladniji, gladnija, gladnije

Adjectives ending in **-o** derived from **-l** have these endings added to the **-l** (which we have seen returns in oblique cases):

mio 'dear'	miliji, milija, milije
veseo	veseliji, veselija, veselije

Other adjectives have the suffix **-ji**, although this is not always obvious: the exact form depends on the final consonant of the indefinite masculine – as we know, certain combinations of letters result in regular consonant changes. Do not be too alarmed, you will soon learn those comparatives which are in frequent use.

Note: For a complete list of consonant changes, see 'Grammar summary', section 6 (p. 306).

jak 'strong'	k + j:	ć:	jaći
drag 'dear'	g + j:	ž:	draži
tih 'quiet'	h + j:	š:	tiši
ljut 'angry'	t + j:	ć:	ljući
tvrd 'hard'	d + j:	đ:	tvrdi

If the adjective stem ends in **p**, **b** or **v**, an **l** is often inserted after this consonant:

skup 'expensive'	skuplji
grub 'coarse'	grublji

But:

lep lepši

Comparative adjectives are declined like regular definite adjectives.

Here are some examples:

Ko je stariji – Ivan ili Nikola?

Who is older – Ivan or Nikola?

Nikola je stariji, iako je Ivan viši.

Nikola is older, although Ivan is taller.

Da li je vaša nova kuća novija?

Is your new house newer?

Nije, ali je udobnija i bliža poslu.

No, but it's more comfortable and closer to work.

I mi sada stanujemo u mirnijoj ulici. Više volim manja mesta.

We live in a quieter street now as well. I prefer smaller towns.

Da li imate vesti od svog mlađeg brata? Imam, izgleda da mu je bolje: na planini je vazduh svežiji i čistiji nego u ravnici.

Have you any news of your younger brother? Yes, he seems to be better: the air in the mountains is fresher and cleaner than in the plain.

Dajte mi flašu tog slađeg vina; skuplje je, ali mi se čini ukusnije. Svakako ima lepšu boju!

Give me a bottle of that sweeter wine; it's more expensive, but it seems tastier. It's certainly a nicer colour!

Exercise 1

(a) Answer the following questions:

- 1 Шта је Немања понудио Брауновима и зашто?
- 2 Шта Анђела жели да види?
- 3 Шта ће Анђела да обуче?
- 4 Шта Џон планира да обуче и зашто на крају мења план?
- 5 Шта треба да имају при руци и зашто?
- 6 Које ципеле ће Анђела да обуче? А Џон?
- 7 Где ће Анђела да сврати у Новом Пазару?
- 8 Кад ће Немања да дође по њих?

(b)† Supply the correct form of the comparative:

- 1 Више волим да носим _____ (дуг) сукње.
- 2 Она увек купује _____ (скуп) ствари.
- 3 Ово је једна од _____ (познат) робних кућа у Београду.
- 4 Ове панталоне су мало _____ (стар) и нису више у моди.
- 5 Та бела мајица је лепа, али је ова црна _____ (леп) и _____ (нов).
- 6 Зашто не носиш мало _____ (весео) боје?
- 7 Победили су јер су били _____ (паметан).
- 8 Ово вино има добар укус, али чини ми се да је ово _____ (укусан)
- 9 Шта ради твоја _____ (млад) сестра?

(c)† Use one of the expressions below to complete the sentences:

нема потребе није преоручљиво ('advisable')

у међувремену имати на уму

имати при руци ('to have to hand')

- 1 Када је јако вруће _____ ићи без креме за сунчање.
- 2 _____ да се облачите топлије, напољу је баш вруће.
- 3 Ви се одморите, а ја ћу _____ да спремим ручак.
- 4 Овде у планинама зна да буде свежије и зато увек треба _____ џемпер.
- 5 Треба _____ да имамо доста ствари и да зато треба да спакујемо мање одеће, а више хране.

Language points 2

Comparison of adjectives ending in

-ак, -ек, -ок

Most adjectives with these endings drop the final syllable and form the comparative by the addition of **-ји** to the resulting stem:

близак	'near'	ближи
кратак	'short'	краћи
далек	'far'	даљи
дубок	'deep'	дубљи
редак	'rare'	ређи
висок	'tall, high'	виши

Exercise 2†

Supply the correct form of the comparative:

- 1 Они су ми _____ (блиски) пријатељи. Али их _____ (ретко) виђам, нажалост.
- 2 То су моји _____ (далек) рођаци.
- 3 Мој и његов отац раде заједно, али је његов отац на _____ (висок) позицији у компанији.
- 4 Не можеш очекивати пуно само на основу _____ (кратко) познанства.
- 5 Она жели _____ (дубок) пријатељство са неким.

на основу + gen. 'on the basis of'

Language points 3

Comparison of adverbs

Where the neuter singular of an adjective is used as the adverb, the neuter singular of the comparative is similarly used:

(јако)	јаче	more strongly
(лако)	лакше	more easily
(близу)	ближе	more closely
(драго)	драже	more dearly
(скупо)	скупље	more expensively
(тешко)	теже	with more difficulty
(радо)	радије	more gladly

Irregular comparatives

Several common adjectives and adverbs have quite irregular comparative forms:

добар	бољи
зао, лош 'bad'	гори
велик	већи
мален	мањи
много	више
мало	мање

Јесте ли научили све нове речи? Мање више.
Have you learned all the new words? More or less.

Superlative

The superlative is formed by the addition of the prefix **нај-** to the comparative:

најстарији, најближи, најбоље, највише, најмање etc.

Exercise 3[†]

(a) Fill in the gaps with the appropriate adverb from the list below:

лакше ближе боље скупље радије теже

- 1 Сада немам никаквих проблема на послу. Било ми је много _____ у старој фирми.
- 2 И мада сви мисле да је овде јефтино, овде је ипак _____ него на мору.
- 3 _____ ћу да понесем и џемпер него да ми после буде хладно.
- 4 Мој нови стан се налази _____ послу.
- 5 Зар ти није _____ да одеш у продавницу сада, а не после?
- 6 Ова кошуља иде _____ уз те панталоне.

(b) Supply the comparative or superlative as appropriate:

- 1 Он је _____ (висок) човек на свету.
- 2 Те панталоне су ти много _____ (леп).
- 3 Та књига је занимљива, али је ова много _____ (занимљива).
- 4 Она је моја _____ (добар) пријатељица.
- 5 Ове ципеле су _____ (удобне) које имам.

Dialogue 2

Two sisters are arguing about what to take on holiday.

A: Nećeš valjda vući sve ovo sa sobom!

B: Što? Ko mi brani?

A: Previše je! A osim toga, sve je samo crno ili belo!

B: A ti ćeš sada da sudiš o mom ukusu, je li?

A: Smiri se! Samo kažem, da je malo tužno bez ijedne druge boje!

B: Hvala na brizi. Ti gledaj svoja posla. Nosi sve dugine boje, ako ti je volja. A mene pusti na miru!

Vocabulary

vući (pf. vučem)	to drag	braniti (imp.)	to forbid
previše	too much	osim toga	besides
suditi (imp)	to judge	ukus	taste
smiriti se (pf.)	to calm down	tužno	sad
ijedan	a single (one)	briga	concern
gledati svoja	to mind one's	duga	rainbow
posla	own business	ako ti je volja	if you wish
pustiti na miru	to leave alone		

Language points 4

Vocabulary building

Colours

Crn black (also used for red wine), **beo, bela** white, **siv** grey, **smeđ** brown, **žut** yellow, **zelen** green, **svetlo plav** light blue, **modar** deep blue, **teget** navy blue, **ljubičast** mauve, **crven** red, **roza** pink, **ružičast** pinkish, **žućkast** yellowish, **sivkast** greyish.

Exercise 4†

Prevedite na srpski. ‘Translate into Serbian.’

We are going on holiday on Saturday, the day after tomorrow! We don't want to carry much, so we'll take only the most essential¹ things. I have one small suitcase and one large bag. I shall take trousers and a jumper, because it is sometimes cool in the evening, three dresses, a skirt, two T-shirts, two blouses, shoes, stockings and underwear. My husband will take trousers, five shirts, three T-shirts, shorts and two jumpers. He can carry the swimming costumes and towels in his suitcase.

¹ For ‘essential’, use ‘necessary’ **potreban, -bna**.

kofer	suitcase	haljina	dress
bluza	blouse	čarape	stockings
donje rublje	underwear	kupaći kostim	swimming costume
peškir	towel		

Language points 5

Comparison to an object or phrase

When two objects are compared the preposition **od** + genitive is generally used:

Moj brat je stariji od tebe.

My brother is older than you.

Avion je skuplji od voza.

The plane is more expensive than the train.

Tvoj sin je viši od tvog muža, zar ne?

Your son is taller than your husband, isn't he?

But when the comparison involves a whole phrase the conjunction **nego** must be used:

Kasnije je nego što sam mislila.

It's later than I thought (it was).

Avionom se putuje brže nego vozom.

It's quicker to travel by plane than (it is to travel) by train.

Note: **nego** may also be used instead of **od** + genitive:

On je stariji nego ti.

Tvoj sin je viši nego tvoj muž.

Language in action

Structures with the comparative

Note the following structures:

sve + comparative 'more and more, increasingly':

Svakim danom sve bolje vladate našim jezikom.

You speak our language *better and better* with each day.

Moram da priznam da sve ređe pišem pisma.

I must confess that I write letters *increasingly rarely*.

Vreme sve brže prolazi!

Time passes *increasingly quickly*!

što + comparative 'as . . . as possible':

Dodite nam opet što pre!

Come again *as soon as you can*!

Sedi što bliže meni!

Sit *as near me as possible*!

Rekao je da će da piše što češće.

He said that he would write *as often as possible*.

Reading passage 1

Kulturni život u Beogradu (14)

Had Ben read any Serbian writers before his trip? Do people in Serbia read a lot? Why is Ben surprised? Does one style of writing predominate?

Dejan je pozvao Bena u Društvo književnika na ukusan ručak i na razgovor sa nekim od najpoznatijih savremenih pisaca. Benu je ovo bilo izvanredno zanimljivo: on je strastven čitalac i pre puta je pročitao sve što je mogao da pronađe od savremenih srpskih pisaca u prevodu. Iznenađio se kada je tokom razgovora sa piscima čuo da ima veliki broj malih privatnih izdavača u Srbiji, i da se knjige kupuju i čitaju u prilično velikim brojevima, s obzirom na uglavnom skromne plate i priličan broj nezaposlenih. Stekao je utisak da je čitanje ozbiljnih književnih dela popularnija aktivnost u Srbiji i Crnoj Gori nego u Velikoj Britaniji, iako su ga pisci upozorili da su tiraži obično mnogo manji. Svejedno, bilo je očigledno da su ovi pisci poznati i uglavnom ugledni članovi društva, dok su neki od njih prave medijske zvezde! Što se tiče stilova i ukusa, bilo je tu svega i svačega na tapetu: od tradicionalnijih pristupa do najavangardnijih, pogotovo kod najmlađih.

Vocabulary

čitalac	reader	član	member
društvo	society	izdavač	publisher
iznenaditi se (pf.)	to be surprised	književnik	author
na tapetu	on the agenda	nezaposlen	unemployed
pisac	writer	plata	pay
pre (+ gen.)	before	prevod	translation
pristup	approach	pronaći	to find
s obzirom na	with regard to,	(pf. pronađem)	
	given	steći	to achieve,
stil	style	(pf. steknem)	acquire
strastven	passionate	svega i svačega	all sorts
što se tiče	as far as . . .	tiraž	print-run, edition
	is concerned	ugledan	respected
upozoriti (pf.)	to warn,	zvezda	star
	to point out		

Exercise 5

- (a) Before going to the Writers' Club, Ben and Dejan are talking about what to wear for the occasion. Fill the gaps with the appropriate verbs.

BEN: Šta ćeš da _____ večeras?

DEJAN: Još uvek ne znam tačno. Treba da se _____ malo svečanije, a ja to ne volim.

BEN: Ja ću _____ odelo i kravatu.

DEJAN: Pa verovatno ću i ja nositi isto.

BEN: A koje cipele ćeš da _____?

DEJAN: Verovatno one braon cipele. One mi lepo _____, a i _____ dobro uz moje smeđe letnje odelo.

obučí (pf. **obučem**; imp. **oblačíti**) to dress, put on clothes
svečan formal

- (b)† Use the words listed below to write complete sentences:

omot 'dust jacket, wrapping'; **biblioteka** 'library';

naslov 'title'; **knjižara**; **pisac** (gen. **pisca**) 'writer';

bestseler 'bestseller'; **poglavlje** 'chapter'

- 1 Ako želite da pročitate knjigu, možete ili da je kupite u _____ ili da je pozajmite iz _____ .
- 2 Knjige koje se dobro prodaju zovu se _____ .
- 3 Na _____ knjige možete videti njen _____ i ime _____ . Knjiga je podeljena na delove koji se zovu _____ .

- (c) Match the questions with the answers:

Izvolite, šta želite?	A 41
Koji broj džempera nosite?	B Crvene
Koliko košta ova suknja?	C Kabina je tu iza čoška
Koje boje su te čarape?	D 54
Koliko koštaju te majice?	E Ne, one su od sintetike
Koji broj cipela nosite?	F Cipele .
Gde može da se proba?	G Ona košta 300 dinara
Da li su ove pantalone od teksasa?	H Jedna košta 200 dinara, a dve 300.

- (d) You are in a department store buying a jumper for a relative. Complete the dialogue:

PRODAVACICA: Izvolite, mogu li da vam pomognem?

VI: _____

PRODAVACICA: Da li želite letnji ili zimski, topliji džemper?

VI: _____

PRODAVACICA: Kažete neki laganiji, da vidimo . . . Da li želite neku posebnu boju?

VI: _____

PRODAVACICA: Imamo samo ove zelene džempere od sintetike.

VI: _____

PRODAVACICA: Imamo lepe vunene džempere u plavoj ili crvenoj boji.

VI: _____

PRODAVACICA: Koji broj džempера nosite?

VI: _____

PRODAVACICA: Možda će vam odgovarati ovaj plavi.

VI: _____

PRODAVACICA: Izvolite. Kasa je tu iza kabine za probanje.

VI: _____

PRODAVACICA: Nema na čemu. Do viđenja.

- (e) Describe the contents of a large suitcase you are taking on holiday, giving the colour of each item.

papuča

muška cipela

cipela za planinarenje

čizma

Dialogue 3

Екипа (14)

Did Dado go to the cinema often when he lived in Bosnia? Does Luka like sport? Does Filip like dancing? Who arrives just as Dado and Jelena are leaving?

Дади и Јелени се свидео филм, а онда су ушли у оближњу кафану на пиће.

- Јеси ли често ишао у биоскоп док си живео у Босни? – упитала је Јелена.
- Како кад: прилично често, углавном зими кад је иначе хладно и не можеш бити пуно напољу. А љети сам више волио да се бавим спортом – одговорио је Дадо.
- Тако сам и мислила: јако си лепо развијен – рекла је Јелена. А онда је брзо додала: – Мислим, сличан си Луки, који обожава фудбал. Док је Филип више књишки тип: никад га нисам чула да спомиње спорт. Иако много воли музику и веома добро игра.

Дадо је ћутао, па је Јелена наставила:

- Да, Филип је један од најбољих играча које сам икада видела. А кад смо већ код тога, сутра Маја прави журку, па ако си расположен, дођи.
- Па, не знам. Морам да видим шта ради Сања.
- Не брини, сигурна сам да ће је Филип позвати. Хајде дођи, биће весело!
- Не знам, видјећу. Могу ли да те отпратим кући?

Само што су устали, ушли су Маја и Лука. Дади је очигледно одмах било лакше.

- Јелена, покушавам већ сатима да те добијем на мобилни, али изгледа као да ти је искључен. Ипак, баш фино што смо вас нашли заједно. Хтели смо да позовемо Даду на забаву сутра, али нисмо знали како да га контактирамо. Филип је већ позвао Сању, па ће нам бити јако драго ако можеш и ти да дођеш.
- Хвала вам, у реду – рекао је Дадо, још увек помало збуњен.

Vocabulary

додати (pf.)	to add	играти (imp.)	to dance
изгледа	it seems		(also играти
искључен	switched off		(се) to play)
како кад	sometimes, it	лакше	easier
	depends when	напољу	outside
обожавати	adore	подсећати (imp.)	to remind
(imp.)		споменути	to mention
		(pf. споменем)	

15 Polazak

Departure

In this unit we will look at:

- demonstrative pronouns: 'this', 'that'
- possessive adjectives
- preparing for a car journey
- driving, route planning

Dialogue 1

Сопоћани

Why does Angela wake up excited? Who is navigating? Who was the ruler when the Serbian medieval kingdom reached its greatest territorial extent? When was Sopoćani founded?

Ујутру су се путници рано пробудили и кренули на пут.

Немања: Знам да се манастир налази југозападно од града. Међутим, могу ли да вас замолим да ми дајете упутства куда да возим? Ево вам карте, Џоне.

Џон: Како да не. Скрени лево на крају ове улице. Колико има до манастира?

Немања: Око пола сата-сат вожње. Добро. Да ли је ово главни пут?

Џон: Јесте. А сада, када дођемо до оног семафора, треба да видимо путоказ који показује путеве из града.

Анђела: Тачно. Треба да кренемо оним путем, трећи излаз са велике раскрснице.

Немања: Хвала, мислим да сада знам. Увек се збуним у граду јер тако ретко долазим овде. На срећу данас нема гужве у саобраћају.

После двадесетак минута су били ван града на путу према брдима где се налази манастир.

Немања: Да ли нешто знате о нашој средњовековној историји?

Џон: Знамо да је српска држава достигла врхунац своје моћи у четрнаестом веку.

Немања: Тако је, за време владавине Цара Душана.

Џон: Када је основан манастир Сопоћани?

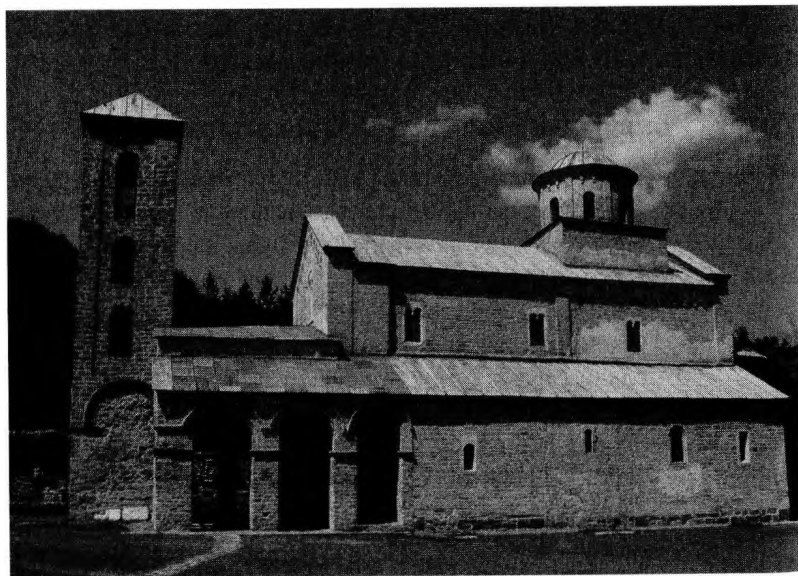
Немања: У тринаестом веку. Манастир је познат по својим фрескама. А сада, погледајте иза те шумице на десној страни овог пута: ускоро ћемо уочити цркву.

Анђела: Ево је! Што је лепа! И какво предивно окружење!

Немања: Мораћемо да питамо да ли је паркирање овде дозвољено. Ето, стигли смо!

Vocabulary

брдо	hill	век	century
владавина	rule	врхунац	height
десни	right	достигнути	to reach
дозвољен	permitted	(pf. достигнућем)	
држава	state	за време (+ gen.)	during

Manastir Sopoćani

збунити се (pf.)	to get confused	кренути (pf. кренем)	to set off
моћ (f.)	power	околина	surroundings
оснивати (imp. оснујем)	to found	паркирати (imp.)	to park
предиван	wonderful	путоказ	signpost
раскрсница	crossroads	средњовековни	medieval
таблица	board	ујутру	in the morning
уочити (pf.)	to catch sight of	упутство	instruction
шумица	corpse		

Language points 1

Demonstrative pronouns

We have already come across the demonstrative pronouns **тај** and **овај** in the course of the units, in several different cases. Here is the declension of **тај** in full.

	<i>Singular</i>			<i>Plural</i>		
	<i>m.</i>	<i>n.</i>	<i>f.</i>	<i>m.</i>	<i>n.</i>	<i>f.</i>
nom.	тај	то	та	ти	та	те
gen.	тог(а)	тог(а)	те	тих	тих	тих
dat.	том(е)	том(е)	тој	тим(а)	тим(а)	тим(а)
acc.	тог(а)/тај	то	ту	те	та	те
loc.	том(е)	том(е)	тој	тим	тим	тим
instr.	тим(е)	тим(е)	том	тим	тим	тим

овај 'this' and **онај** 'that' (further away than **тај**) are declined on this model.

Exercise 1

(a) Answer the following questions:

- 1 Зашто је Анђела узбуђена?
- 2 Да ли Немања зна пут до манастира?
- 3 Где се налази путоказ који показује излаз из града?
- 4 Колико времена им је требало да изађу из града?

- 5 По чему је познат манастир Сопоћани?
- 6 Шта се Анђели свиђа?
- 7 Шта су морали да питају пре него што су се паркирали?

(b) Identify the odd one out:

- 1 манастир књижара фреске задужбина
 - 2 кухиња саобраћај семафор раскрсница
 - 3 краљ цар принц стриц
 - 4 окружење паркинг пејзаж околина
- задужбина foundation **окружење** surroundings

(c)[†] Put the demonstrative pronouns into the correct case:

- 1 Да ли да пођемо ____ (ова) улицом?
- 2 Да, скрените лево код ____ (тај) семафора.
- 3 Проћићете поред ____ (она) велике зграде.
- 4 Онда продужите ____ (овај) путем до ____ (та) велике раскрснице.
- 5 На том путу ћете видети већину ____ (ти) познатих манастира.
- 6 Можете ићи до цамије ____ (она) малом улицом.
- 7 Где је ____ (тај) пут на овој карти?
- 8 Црква се налази на крају ____ (она) мале улице.
- 9 Видите ли ____ (тај) велики хотел на тргу?
- 10 Идите право до ____ (она) апотеке на углу.

Language points 2

Possessive adjectives

Possessive adjectives can be formed from proper nouns or nouns denoting people.

Masculine nouns ending in a consonant or **-o** have the ending **-ово**:

Војин	Војинов	Војинов брат Vojin's brother
Бранко	Бранков	Бранков нови капут Branko's new coat

путник	путников	путников шешир the passenger's hat
---------------	-----------------	--

If the final consonant is soft, the suffix becomes **-ев**:

пријатељ	пријатељев	пријатељев пас (my) friend's dog
-----------------	-------------------	--

Ђорђе	Ђорђевић	Ђорђевић мали син Djorde's little son
--------------	-----------------	---

Г. Петровић	Петровићев	Петровићев стан Mr Petrović's flat
--------------------	-------------------	--

Feminine nouns ending in **-а** drop the final **-а** and replace it by **-ин**:

Марија	Маријин	Маријин брат Marija's brother
---------------	----------------	---

сестра	сестрин	сестрин муж (my) sister's husband
---------------	----------------	---

Note: The adjective for men's names with a feminine form is made in the same way:

Никола	Николин	Николин нећак Nikola's nephew
---------------	----------------	---

These possessive adjectives are then declined like regular definite¹ adjectives with the appropriate endings added to the new suffix:

Војинова сестра је овде.
Vojin's sister is here.

Видела сам Марковог брата.
I saw Marko's brother.

Да ли си то рекла професоровој сестри?
Did you tell that to the professor's sister?

¹ You will also find indefinite endings for masculine possessives.

Note: These forms cannot be preceded by a qualifying adjective:

Ово је путникова торба.
This is the passenger's bag.

but **То је торба оног другог путника.**
This is that other passenger's bag.

Examples:

Да ли је Милош Јеленин муж?

Не, Милош је Маријин муж.

А како се зове Џонова жена?

Зове се Анђела.

Ко је Немања?

Он је Маријин нећак.

Где станује Маријина сестра?

У Подгорици, живи са Маријином старом мајком.

Да ли је то раније била Војинова кућа?

Да, на Његошевом тргу.

Exercise 2

(a) Make possessive adjectives from these names:

Milan, Dragica, Ivan, Vesna, Đura

(b)† Translate the following sentences into Serbian:

- 1 Is that Milica's husband?
- 2 Where are the passenger's suitcases?
- 3 They are travelling in Nemanja's new car.
- 4 Will you be seeing Marija's daughter?
- 5 The map is in Andjela's bag.
- 6 Are you going to the monastery with Ivan's brother?
- 7 Is that your friend's house?
- 8 Nikola's jumper is here.
- 9 When is Miloš's uncle (father's brother) arriving?
- 10 Tijana's journey starts tomorrow.

Reading passage 1†

Try to translate the passage on your own. Be prepared to make informed guesses based on the context. You can check your version with the translation in the 'Key to exercises' when you are satisfied.

Od Beograda do Novog Pazara vodi magistralni put u pravcu jadranske obale. Ovaj put prolazi kroz živopisne gradove i krajeve Šumadije. Iznad Novog Pazara se uzdižu planine Golija i Rogozna kao i Pešterska visoravan. Grad se nalazi na dodiru reka Jošanice i Raške, u istoimenoj kotlini.

Podignut je u 15. veku, na teritoriji prestonice prve srpske države – Rasa. Geografski položaj je dosta povoljan. U samom novopazarskom polju sa okolnih planina se zvezdasto spušta 5 manjih reka. Ovu pojavu Jovan Cvijić, veliki srpski geograf i naučnik, označio je kao fenomen jedinstven na Balkanu.

Prirodne lepote kojima se može pohvaliti Novi Pazar postale su privlačne i drugima. Lepota i turističke atrakcije Golije, naročito nakon što je sagrađen savremeni ski-centar, pa Sopoćanski kraj, blizina Peštara i Kopaonika . . . Prirodnom bogatstvu novopazarskog kraja treba dodati i dva letelišta – Novopazarsku i Rajčinovića Banju u koje dolaze pacijenti iz svih krajeva Srbije i Crne Gore.

Pored spomenika pravoslavne – hrišćanske kulture Sopoćana, Petrove crkve i Djurdjevih stupova, asocijacija za Novi Pazar su i spomenici islamske kulture – džamije, hanovi, hamami, kao i nezaobilazna Gradska tvrđava u centru grada.

Dialogue 2

Razgovor kod Beopetrolove benzinske pumpe

Conversation at the Beopetrol petrol pump

Mr Filipović is on the road and thinks he has lost his way. He goes to fill up with petrol.

F: Molim vas, gde je najbliža benzinska pumpa?

A: Kod prve velike raskrsnice.

* * *

B: Koliko litara želite?

F: Napunite, molim vas, i proverite ulje i vodu.

B: Da napunim akumulator destilovanom vodom?

F: Da, molim vas.

B: Da proverim gume?

F: Molim. Imate li dobru autokartu ovog područja?

B: Da, izvolite.

F: Da li možete da mi pokažete na karti tačno gde se nalazim? Mislim da sam na pogrešnom putu.

B: Idite pravo ovim lokalnim putem. Izaći ćete kod semafora na glavnom putu za centar grada.

Vocabulary

napuniti	to fill	akumulator	battery
kočnica	brake	guma	tyre
pritisak	pressure	prednji	front
zadnji	back	autokarta	road map
područje	region	pogrešan	mistaken, wrong

Exercise 3

(a) Put the following jumbled-up dialogue in order:

Desno, odmah kod supermarketa.

Vi ste odavde?

Molim vas, gde je najbliža benzinska pumpa?

Koliko ima kolima do tamo?

Ne, ja sam stranac.

Dobro, idite za ovim crvenim autobusom i pumpa je odmah iza ćoška.

Iza ćoška levo ili desno?

Nema ni 500 metara do tamo.

(b) Match the questions with appropriate answers:

- 1 Srbija je bila na vrhuncu moći u vreme cara Dušana?
- 2 Vidimo se večeras ispred bioskopa.
- 3 Možda je ipak bolje da ostanemo kod kuće.
- 4 Da ponese i mantile?
- 5 A posle svega idemo još i u klub.
- 6 On je svakako naš najbolji pisac.
- 7 Da li je Petar kupio karte za koncert?

- (a) Nema potrebe.
- (b) Tako je!
- (c) Važi, vidimo se.
- (d) To super zvuči!
- (e) U pravu si.
- (f) Valjda jeste.
- (g) Ne slažem se.

(c)[†] Choose the appropriate word and put it in the correct form:

- 1 Не знам где да скренем. Не видим нигде _____ .
 (a) пошта (b) пут
 (c) дрво (d) путоказ
- 2 Мислим да смо кренули _____ путем. Идемо на запад уместо на исток.
 (a) прави (b) погрешан
 (c) погрешити (d) у праву
- 3 Скренућемо на тој _____ десно и наставити право том улицом.
 (a) семафор (b) улица
 (c) раскрсница (d) саобраћајни знак
- 4 Зими је овде тешко возити јер је због леда пут увек _____ .
 (a) клизав (b) кратак
 (c) кривудава (d) катастрофалан

- 5 Морам да станем на некој пумпи да _____ бензин.
 (a) направити (b) наточити
 (c) научити (d) наспрам
- 6 Требаће нам сат-два возње да стигнемо јер је велика гужва у _____ .
 (a) продавница (b) друштво
 (c) манастир (d) саобраћај

Reading passage 2

Kulturni život u Beogradu (15)

Who was reading at the literary evening? What were they called? What did they invite Ben to do? Did Ben like their poetry?

Večeras su dve mlade pesnikinje imale književno veče. Obe su Dejanove dobre prijateljice pa su pozvale Bena, kao uvaženog gosta, da kaže nekoliko reči o savremenoj književnoj sceni u Velikoj Britaniji. Ben je prihvatio njihov poziv, iako se malo bojao jer nije navikao da javno govori. U svakom slučaju, želeo je da upozna dve pesnikinje, jer ga posebno zanima žensko pismo, a pogotovo poezija. Stigli su rano tako da je Ben imao priliku da porazgovara sa Dejanovim prijateljicama – Tanjom i Ljiljanom – pre nego što je počeo njihov nastup. Obe su veoma mlade, srdačne i vesele. Benu su se mnogo svidele njihove pesme, pogotovo Tanjine: bile su kratke i pune energije. Sam je Ben govorio na zanimljiv način i na kraju je dobio aplauz od zadovoljne publike. Uspeo je da odgovori na sva njihova pitanja i na kraju je bio zapanjen njihovim poznavanjem britanske scene.

Vocabulary

javno	publicly	književni	literary
nastup	slot, appearance (on stage)	obe	both (f.) (oba m., oboje neuter, mixed gender)
pesnikinja	(woman) poet (pesnik)	pisanje	writing
pre nego što	before	prihvatiti	to accept
publika	audience	scena	scene
srdačan	warm (cordial)	uvažen	respected
večeras	this evening	zapanjen	amazed

Exercise 4†

Translate the following dialogue into Serbian:

BEN: Where is your friend? I want to meet her.

DEJAN: You see that tall girl in a red T-shirt?

BEN: Oh, yes. I am going to introduce myself.

* * *

BEN: Hello, I am Dejan's friend, Ben.

LJILJANA: Nice to meet you finally, I have heard a lot about you.

BEN: I have heard a lot about you too. I can't wait for the reading to start.

LJILJANA: Neither can I. I am very excited. But, here comes Dejan and my friend Tanja. Let me introduce you.

čitanje reading

Dialogue 3 **Екипа (15)**

What does Maja live near to? Does Luka go on with the others when Maja has turned off towards her flat? What does Jelena say her flat is like?

Маја и Лука су пошли са Јеленом и Дадом према Јелениној кући.

- Можемо успут да вам покажемо где се налази Мајина кућа – рекао је Лука.
- Па да, није далеко одавде – прметила је Јелена.
- Ето, видиш ону улицу тамо, са малом самопослугом на ћошку? Идеш том улицом до првог семафора, па скренеш лево, мој стан са налази у првој згради на десној страни те улице, поред видео-клуба – рекла је Маја.
- Молим те, напиши адресу на овом комаду папира – рекао је Дад.
- Дајем ти и број свог мобилног телефона – за сваки случај.
- Добро, другари, ми ћемо сада поћи овом улицом – рекао је Лука, који је такође ишао до Мајине куће.
- Лаку ноћ! До сутра – рекла је весело Маја.
- Лаку ноћ!

Дадо и Јелена су наставили пут.

- Ето, стигли смо, ово је моја зграда. Могу ли да те понудим кафом, или нечим другим? – питала је Јелена.
- Не, хвала – рекао је брзо Дадо. – Крајње је вријеме да пођем кући.
- Дакле, хвала што си ме отпратио.
- Нема на чему. Хвала на филму, био је баш добар. До сутра. Лаку ноћ!

И Дадо је пошао према свом крају града.

Vocabulary

комад	piece	крајње вр(иј)еме	high time
лаку ноћ	goodnight	самопослуга	supermarket

16 U kvaru

Breakdown

In this unit we will look at:

- possessive pronouns: 'my', 'your' etc.
- parts of a car

Dialogue 1

Проблеми са колима

What does Nemanja tell the Browns about during the drive? What struck Angela particularly about Sopoćani? Why do they think there is something wrong with the car? Does Nemanja think it will be easy to fix it?

На путу натраг у Нови Пазар, Немања је причао о улози манастира у српској историји.

Немања: Били су од велике важности од самог почетка наше државе, а поготово за време турске владавине пошто су онда били једини културни центри.

Анђела: Морам рећи да сам одушевљена предивним фрескама. Боје су просто невероватно јаке и живе после свих тих векова.

Немања: Извините што мало скрећем са теме, али да ли чујете тај чудан звук у мотору? Бојим се да нешто није у реду са колима.

Анђела: Да, и ја чујем нешто. Да ли знаш за неки сервис у граду?

- Немања: Знам за један сервис ту јако близу, и замислите, случајно је власник сервиса неки мој даљи рођак, па верујем да ће нам изаћи у сусрет. Не могу да верујем! Заборавио сам свој мобилни код куће па не можемо да га назовемо, али нема везе, он је сигурно тамо. Само да није нешто компликовано и да у сервису имају потребне резервне делове ...
- Анђела: Док сте ви у сервису, ја ћу да пођем у пошту да купим марке и да пошаљем разгледнице које сам купила у Сопоћанима.
- Немања: Важи. Ето, ту ћемо се зауставити. Пошта се налази преко пута банке на ћошку главне улице. Само пређеш преко трга и видећеш банку испред себе.
- Анђела: Хвала. Доћи ћу за пола сата. Надам се да ће дотле мајстори да нађу проблем — па и његово решење!

Vocabulary

важност (f.)	importance	власник	owner
дотле	until then	замислити (pf.)	to imagine
зауставити се (pf.)	to stop	звук	sound
јак	strong	изаћи (некоме)	to help
једини	single, only	у сусрет	
мотор	engine	мајстор	mechanic
пошто	since	натраг	back
резервни део	spare part	прећи (pf. пређем)	to cross
решење	solution	сервис	garage (repairs)
случајно	by chance	чудан, -дна	strange

Language points 1

Possessive pronouns

The declensions of possessive pronouns are straightforward and the endings are already familiar to you from those of adjectives and demonstrative pronouns.

МОЈ, ТВОЈ, СВОЈ*Singular*

	<i>m.</i>	<i>n.</i>	<i>f.</i>
nom.	мој	моје	моја
gen.	мог(а) мојег(а)	мог(а) мојег(а)	моје
dat.	мом(е) мојем(у)	мом(е) мојем(у)	мојој
acc.	as nom. or gen.	моје	моју
loc.	as dat.		
instr.	мојим	мојим	мојом

Plural

	<i>m.</i>	<i>n.</i>	<i>f.</i>
nom.	моји	моја	моје
gen.	мојих	мојих	мојих
dat.	мојим(а)	мојим(а)	мојим(а)
acc.	моје	моја	моје
loc.	as dat.		
instr.	мојим(а)	мојим(а)	мојим(а)

Where there are alternative longer and shorter forms, the shorter form is always the more common. See ‘Grammar summary’, section 2 (p. 301).

Use of СВОЈ

Except in a few set phrases (e.g. **Он је свој човек** ‘He is “his own” man’), this cannot be used in the nominative. It cannot *be* the subject as it is used to refer *to* the subject. It may be used of any person, singular or plural, to denote things pertaining to that person:

Видећу свог сина.

I shall see my son.

Били су у својој кући.

They were in their house.

Идемо својим колима.

We are going in (by) our car.

Exercise 1

(a) Mark the following statements **Tačno (T)** or **Netačno (N)**:

1	Манастири су били једини културни центри у време турске владавине у Србији.	T/N
2	Анђела је разочарана фрескама у Сопоћанима.	T/N
3	Немања мора да скрене са пута.	T/N
4	Немања познаје власника ауто-сервиса.	T/N
5	Немања нема код себе мобилни телефон.	T/N
6	Немања није забринут.	T/N
7	Анђела жели да пошаље разгледнице.	T/N

(b) Match the words/expressions on the right with words/expressions on the left that have the equivalent meaning:

1	изаћи у сусрет некоме	(a) ако
2	разумети се у нешто	(b) није важно
3	за случај	(c) помоћи некоме
4	нарочито	(d) поготово
5	нема везе	(e) знати све о нечему

(c)[†] Translate into Serbian, using **moj**, **tvoj** or **svoj** as appropriate:

- 1 We'll get our things ready.
- 2 They were not in their car.
- 3 I saw your relative in the post office.
- 4 Are you travelling in your car?
- 5 My daughter has gone to England with some friends of hers.
- 6 I left my mobile at home.
- 7 Do you have your driving licence with you?
- 8 They are going to visit my parents.
- 9 They parked their car in front of the house.
- 10 When you turn left you will see my office.

Language points 2

More on possessive pronouns

НАШ, ВАШ 'our', 'your'

Singular

	<i>m.</i>	<i>n.</i>	<i>f.</i>
nom.	наш	наше	наша
gen.	нашег(а)	нашег(а)	наше
dat.	нашем(у)	нашем(у)	нашој
acc.	nom. or gen.	наше	нашу
loc.	нашем(у)	нашем(у)	нашој
instr.	нашим	нашим	нашом

Plural

	<i>m.</i>	<i>n.</i>	<i>f.</i>
nom.	наши	наша	наше
gen.	наших	наших	наших
dat.	нашим(а)	нашим(а)	нашим(а)
acc.	наше	наша	наше
loc.	нашим(а)	нашим(а)	нашим(а)
instr.	нашим(а)	нашим(а)	нашим(а)

ЊЕГОВ, ЊЕН, ЊИХОВ 'his', 'her', 'their'

These are easily remembered if you take the genitive (long form) of each of **он**, **она**, **они** respectively as the starting point. (These pronouns are often declined like indefinite adjectives, i.e. *m.* and *n.*, as are possessive adjectives formed from nouns, with endings **-ов** and **-ин**.)

gen. **његова, њена, њихова**

dat. **његову, њену, њихову**

Exercise 2

(a) Write out the sentences choosing the appropriate word from the alternatives given in **bold**:

- 1 Не могу да пронађем **моје/своје** кључеве од кола. Моја жена мисли да су у **мом/свом** цепу јер их обично ту држим.
- 2 Они не могу да нађу **њихову/своју** торбу. Нема је у **њиховом/свом** пртљажнику.
- 3 Звала сам **своју/моју** пријатељицу телефоном. Међутим, **моја/своја** пријатељица није била код куће.
- 4 Волим да се возим **мојим/својим** колима. Обично пустим **моју/своју** омиљену музику и уживам у возњи.
- 5 Ићи ћу да посетим **моје/своје** родитеље ускоро. Они живе ван града. Имају **своју/њихову** кућу и малу башту.

(b) Replace the pronouns in the dative case in the following sentences with the appropriate possessive pronoun, as in the example:

Example: Да ли ти је она девојка?
Да ли је она твоја девојка?

- 1 Данас јој је седми рођендан.
- 2 Да ли знаш где ми је возачка дозвола?
- 3 Ово су му нова кола.
- 4 Хоће ли им се ћерка ускоро вратити са пута?
- 5 Недавно му је изашла прва књига.
- 6 Кафа вам је на столу, охладиће се.

(c) Match the two parts of the sentences:

- 1 Tek kad ju je policajac zaustavio,
- 2 Kola su nam u kvaru
- 3 Nikad ne vadim* svoju vozačku dozvolu iz novčanika
- 4 Nisam stigla na vreme na posao
- 5 Dok su automehaničari popravljali kola,

- (a) jer su se na glavnom putu sudarili* autobus i kamion.
- (b) jer sam jako zaboravan.*
- (c) ja sam zvala prijatelje telefonom.
- (d) i zato moramo da otkažemo* putovanje na more.
- (e) shvatila je da nije vezana.

sudariti se to collide **zaboravan** forgetful
otkazati to cancel **vaditi** to take out **vezan** tied, belted

(d) Using the details listed below write two emails explaining why you couldn't come to work that day.

- 1 auto u kvaru, iznenada, na putu na posao, servis daleko, ne razumete se u kola, šlep-služba* stigla tek kroz pola sata, komplikovan kvar, u servisu nisu imali rezervni deo
- 2 prvo sudar na putu, gužva u saobraćaju, onda se autobus pokvario, čekali sat vremena sledeći autobus, vratili se kući

šlep-služba towing service

Reading passage 1

Kulturni život u Beogradu (16)

Where does Dejan take Ben and his family the next day? What does Ben find interesting about the journey? What do they stop to buy? Where is Dejan's friend's holiday home?

Sledećeg dana, Dejan je vozio Bena, Nadu, Anu i malog Janka na Frušku goru. Njegova kola su mala, ali su se svi nekako strpali unutra. Bili su pozvani na ručak u vikendici jednog Dejanovog prijatelja, koji stanuje u Novom Sadu, ali ima kućicu na brdu u kojoj provodi skoro svaki vikend.

Benu je put bio zanimljiv: u tom kraju su sva sela slična, sa širokim glavnim putem i njskim kućama sagrađenim sa svake strane puta. Te kuće imaju zatvorena dvorišta koja se ne vide sa ulice. U jednom od tih sela su stali ispred jedne kuće gde se prodavalo meso. Dejan je obećao svom prijatelju da će usput kupiti mesa za roštilj kod ovog mesara, jer znaju da je kod njega meso uvek sveže.

Uskoro su se vozili po šumama i brdima Fruške gore. Vikendica Dejanovog prijatelja kod koga su išli se nalazi na kraju dugačkog, uskog puta koji vodi prema manastiru, čija se kupola jedva videla iznad drveća. Nada je Benu objasnila da su ovi manastiri sagrađeni kasnije od onih u južnoj Srbiji, u sedamnaestom i osamnaestom veku, a da ih svakako vredi videti. Benu je veoma prijalo što je na svežem vazduhu i rekao je da želi da poseti manastir ako imaju vremena da pođu u šetnju pre ručka.

Vocabulary

čiji	whose	dugačak	long
iznad (+ gen.)	above	južni	southern
mesar	butcher	nečiji	someone's
nizak, niska	low	obećati (pf.)	to promise
posetiti (pf.)	to visit	prijati	to please,
		(nekome imp.)	to appeal to
roštilj	charcoal grill, barbecue	sagrađen	built
strpati (imp.)	to squeeze, shove into	stati (pf. stanem)	to stop
		unutra	inside
vikendica	holiday home	uzak (uska)	narrow
zatvoren	closed	vredeti	to be worth
		(imp. vredim)	

Exercise 3

(a) Answer the following questions:

- 1 Gde je Dejan vozio svoju porodicu i Bena?
- 2 Kakav su problem imali pre polaska i da li su ga rešili?
- 3 Gde živi njegov prijatelj?
- 4 Šta radi vikendom?
- 5 Šta Dejan misli o putovanju i zašto?
- 6 Gde su morali da svrate i zašto?
- 7 Da li su fruškogorski manastiri građeni u isto vreme kad i manastiri u južnoj Srbiji?
- 8 Šta će Ben da radi pre ručka?

(b)[†] Fill in the gaps with the appropriate preposition from the list below.

od u na po sa za

Halo, šlep-služba, naš auto je ___ kvaru. Mi smo ___ autoputu Beograd-Niš, nekih 15 kilometara ___ Beograda. Da li možete da pošaljete mehaničara ili šleper ___ nas? Izgleda da nešto nije ___ redu ___ motorom. Muž mi je ___ kolima, a ja sam ___ benzinskoj pumpi. Možete li doći ___ pola sata? Kasnimo ___ avion.

(c) You are in a town in the middle of central Serbia and you've broken down. Luckily a local woman walks past and you ask her for help:

A: Gospodine, šta vam se desilo?

VI: *You say that your car has broken down and that you don't know where the nearest garage is.*

A: Možete da nazovete Auto-moto savez Srbije i oni će vam sigurno izaći u susret.

VI: *Ask for their number.*

A: Nemam ga kod sebe, ali tu iza ćoška je lokalna novinar-nica i čovek koji tu radi sve zna.

VI: *Ask her to repeat (ponoviti), you haven't understood where the newsagent is.*

A: Tu iza ćoška, pođite sa mnom ja ću vam pokazati.

(d)[†] Translate the following passage into Serbian:

- Hello, is that Marko? I'm phoning¹ to say that we're setting off to the coast on Saturday.
- Lucky you! I hope you will have good weather. Is there anyone to look after your cat?² I shall gladly come in from time to time.
- Thank you, it's nice of you. Veran's nephew will be here and he will probably bring some of his friends as well.
- Where are you going? Have you booked rooms somewhere?
- No, we haven't. We shall presumably find private accommodation without any problem. We don't know exactly where we shall be.
- And when are you coming back?³
- We can only stay five days. Will you be in Podgorica when we get back?³
- Yes, and then I'm going to Italy.
- Good, we'll see each other soon then.
- Have a good journey!⁴

1 'to ring' **javljati se**. 2 'cat' **mačka**. 3 'to come back': think about which aspect to use in each case – **vraćati se** (imp.), **vratiti se** (pf.). 4 'good journey' **srećan put**.

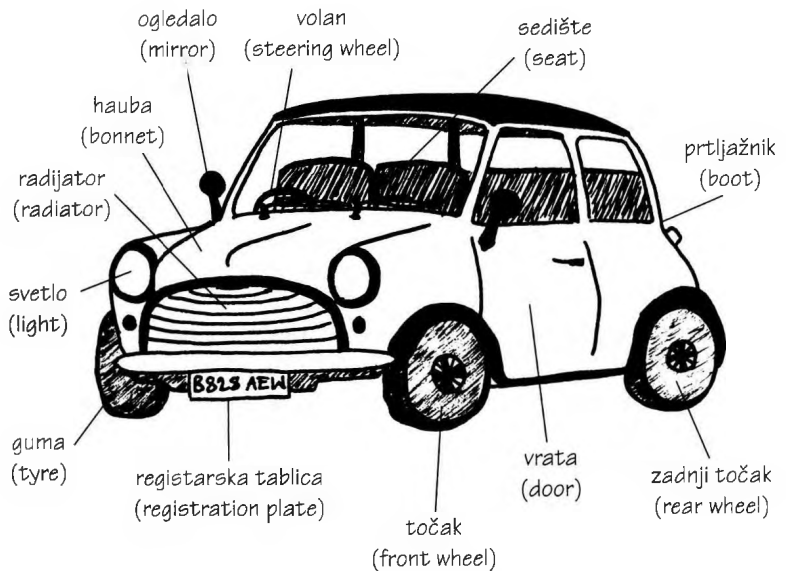
(e) Look at the diagram of the car and describe the location of the various named parts and their relationship to the others:

Example: Prtljažnik se nalazi iza sedišta.

Motor je ispod haube.

prednje svetlo/zadnje svetlo	light
guma	tyre

registarska tablica/registracija	registration plate
prednji/zadnji točak	front/back wheel
hauba	bonnet [hood]
ogledalo	mirror
volan	steering wheel
sedište	seat
prtljažnik/gepek	boot [trunk]
vrata	door

Dialogue 2

Екипа (16)

What does Filip want to talk about as he walks Sanja home? Does Filip like sport? What do children in Bosnia learn to do? What do Filip and Sanja see?

Филип је пратио Сању кући. Успут су разговарали.

- Желим да знам што више о теби и твом животу, како си живела и чиме си се бавила тамо у твојој Босни – рекао је Филип.

- Па живјели смо као млади људи свуда . . . Бавила сам се активно скијањем. Али сам, нажалост, престала кад је почео рат. Да ли ти скијаш? – питала је Сања.
- Нажалост, морам да признам да нисам спортски тип: више волим да седим у фотељи са књигом. Да ли се твоја кућа налазила на брду? Или можда не желиш да говориш о томе?
- У реду је, не брини. Мислим често на ту нашу кућу, па ми се чини нормално да понекад и причам о њој. Иако то нисам до сада радила . . . Није била нарочито лијепа, у новом насељу, али – била је наша.

Филип је осетио тугу у њеном гласу, па је пружио своју руку према њеној и нежно је узео у своју.

- Жао ми је, Сања, због тебе, због рата, због свега . . .

Сања је чвршће држала Филипову руку.

- Хвала, Филипе, знам. У реду је. Али је ипак можда боље да о томе не говорим, бар за сада.
- Договорено. Видиш ли онај осветљен излог тамо? То је најбоља посластичарница у Београду. Идемо да се частимо нечим слатким.

Peciva

Vocabulary

глас	voice	излог	shop window
насеље	settlement, estate	нежно	tenderly
осветљен	lit	осетити (pf.)	to feel
посластичарница	confectioner's	признати (pf.)	to confess
пружити	to offer, extend	свуда	everywhere
скијање	skiing	туга	sadness
(скијати се)		у реду	OK

17 U kupovini

Shopping

In this unit we will look at:

- interrogative pronouns: 'who', 'what' etc.
- relative pronouns: 'who', 'which' etc.
- shopping for food
- aspect 2
- lost items, visiting a police station

Dialogue 1

Was it easy to have the car repaired? What did they all do while they were waiting? What did John buy? What about Angela? Where did they go when they finished shopping?

Немањин рођак је решио проблем са колима. Имао је потребни резервни део који је релативно брзо уградио. Док су чекали да се кола поправе, нису хтели да губе време, па су отишли у куповину јер је већ следећег дана требало кренути на море. Договорили су се са Маријом и Милошем да у Подгорици купе њихову унуку и да је одведу са собом у Београд.

Анђела: Шта ти највише волиш, Немања?

Немања: Све волим! Увек сам гладан! Волим месо и воће, па колаче, бомбоне, сладолед. И наравно, чоколаду!

Џон: Знаш шта сам ја јако заволео од када смо овде? Бурек са сиром. Мој омиљени доручак. Него, уђимо у ову самопослугу, ту ћемо вероватно да нађемо све што нам треба.

- Анђела: Цоне, да ли ти хоћеш да потражиш хлеб и поврће, док ја одем с Немањом да видим који сир и какво суво месо имају у овој радњи?
- Цон: Важи. Наћи ћемо се код поврћа кад завршите.
- Анђела: Узмимо двеста грама овог пршута и целу ову саламу. Прилично је скупа, али ће да траје. Онда, неки тврди сир.
- Немања: Да узмемо некакве конзерве за сваки случај? Рецимо ову паштету?
- Анђела: Може, што да не. Хајде да потражимо Цона.
- Цон: Ах, ево вас. Видите какав је одличан избор воћа.
- Анђела: Какве дивне брескве и кајсије!
- Цон: И сада, мислим да смо заслужили кафу!
- Немања: Свакако, знам за један врло пријатан кафић близу главне цамије.

Платили су све на каси и пошли на кафу.

Vocabulary

бомбон	sweet	бурек	pie (made with filo pastry)
губити (imp.)	to lose	заволети (pf.)	to come to love
дека (abbrev. of декаграм)	10 grammes	завршити (pf.)	to finish
заслужити (pf.)	to deserve	избор	choice
каса	till (cash register)	конзерва	tin, can (of food)
паштета	paté	покупити (pf.)	to collect, to pick up
потражити (pf.)	to look for	претпоставити (pf.)	to suppose
рецимо	let's say	сладолед	ice cream
салама	salami	уградити (pf.)	to fit, build in
сув	dry	цамија	mosque
чоколада	chocolate		

Language points 1

Interrogative pronouns

	ко 'who'	шта 'what'
nom.	ко	шта
gen.	кога	чега
dat.	коме	чему

acc.	кога	шта
loc.	ком, коме	чему
instr.	ким, киме	чим, чиме

Ко је на вратима?

Who's at the door?

С ким си путовала?

Who did you travel with?

Код кога сте преноћили?

At whose place did you spend the night?

Шта сте купили?

What did you buy?

Чега се боји?

What's he afraid of? (*бојати се* + gen.)

О чему се ради?

What's it about? (What's going on?)

The indefinite pronouns – **неко** 'someone' and **нико** 'no one' – are declined like **ко**; **нешто** 'something' and **ништа** 'nothing' are declined like **шта**.

Разговарала је с неким.

She was talking to someone.

Сетила сам се нечега.

I've remembered something.

Никога нисмо видели.

We didn't see anyone.

Нису се ничега бојали.

They weren't afraid of anything.

Note: But where negative compound pronouns occur with prepositions, the preposition is placed between the component parts:

Не виђа се ни с ким.

He doesn't see anyone.

Ни од кога немамо вести.

We've no news from anyone.

Узрујаваш се ни због чега.

You're getting upset about nothing.

Dialogue 2

Two friends meet in the park.

A: Čekaj! Hoću nešto da te pitam!

B: Izvoli. O čemu se radi?

A: S kim si bio sinoć? Neko je nekome rekao da sam pobedio na lutriji!

B: E pa čestitam ti! Misliš da sam to ja? Nisam nikome rekao! Nisam ni znao!

A: Ali nije istina! Neko je to izmislio! Onda je moja žena od nekoga nešto čula.

B: Pa ja ništa ni od koga nisam čuo, nisam se ni s kim video!

Vocabulary

pobediti

to win

lutrija

lottery

istina

truth

izmisлити

to invent

Exercise 1

(a) Answer the following questions:

- 1 Шта су Немања и Браунови радили док су чекали да се кола поправе?
- 2 Ко ће се Брауновима придружити у Подгорици?
- 3 Шта је Џон заволео да једе од када је у Србији?
- 4 Шта ће Анђела и Немања да купе?
- 5 Какав је избор воћа?
- 6 Где ће на крају да попију кафу?

(b)† Choose the correct word from the list below for each question:

- 1 Нисмо хтели да _____ време па смо отишли у куповину.
 (a) губимо (b) немамо
 (c) добијемо (d) проведемо
- 2 Договорили смо се са њима да ми кренемо колима и да их _____ испред њихове куће.
 (a) купимо (b) поведемо
 (c) пожуримо (d) покупимо

- 3 Који сир и _____ суво месо имате?
 (a) како (b) какво
 (c) колико (d) ко
- 4 Није практично куповати пуно млека сада јер ће се _____ на овој врућини.
 (a) охладити (b) узимати
 (c) покварити (d) повећати
- 5 Нема _____ да у самопослузи купујемо хлеб. Боље да га купимо у пекари.
 (a) везе (b) среће
 (c) случаја (d) смисла

охладити to get cold **повећати** to get bigger, to increase

(c)† Use the appropriate form of **ko**, **neko**, **niko** in the following sentences:

- A: S _____ ideš u bioskop večeras? (ko)
 B: S _____ koga ti ne znaš. (neko)
 A: Čula sam od _____ da u *Jadraniu* igra film 'Zona Zamfirova' i da ga ne treba propustiti. (neko)
 B: Meni _____ ništa nije rekao o tom filmu. (niko) U poslednje vreme se ne viđam _____ . (niko)

Language points 2

Relative pronoun који, које, која **'who', 'which'**

	Singular			Plural		
	<i>m.</i>	<i>n.</i>	<i>f.</i>	<i>m.</i>	<i>n.</i>	<i>f.</i>
nom.	који	које	која	који	која	које
gen.	ког(а), којег(а)	којег(а)	које	којих	којих	којих
dat.	ком(е), којем(у)	којем(у)	којој	којим(а)	којим(а)	којим(а)
acc.	nom. or gen.	које	коју	које	која	које
loc.	ком(е), којем(у)	којем(у)	којој	којим(а)	којим(а)	којим(а)
instr.	којим	којим	којом	којим(а)	којим(а)	којим(а)

Notice that the declension is very similar to that of **мој**.

It is important to distinguish between the interrogative pronoun **ко** and the relative pronoun **који**. This is not always easy in practice as in some parts of the country the genitive and dative of **који** (m. and n.) are identical to the genitive and dative of **ко**. It is also awkward because English uses 'who' for both functions.

The relative pronoun cannot be omitted, as it might be in English, especially when it is used as an object, e.g. 'the man I saw', 'the town you visited'. In Serbian these must always be present:

the man whom I saw
човек кога сам видео

the town which you visited
град који сте посетили

Examples:

Ко је та дама са којом сам вас видео синоћ?
Who is that lady I saw you with last night?

То је мој пријатељ из Енглеске о коме сам ти причао.
That's my friend from England I told you about.

Воз којим су путовали каснио је пола сата.
The train they travelled by was half an hour late.

Note: When you have to translate English sentences such as the above, first establish whether a relative pronoun has been omitted and then use the appropriate form of **који**.

In certain circumstances **што** can be used as a relative pronoun, and it must be used after neuter indefinite pronouns: **ово, то, оно, нешто, ништа, једино, прво, све**.

Свиђа ми се оно што сам видела.
I like what I have seen.

Да ли имате све што вам треба?
Have you got all you need?

Има нешто о чему морам да говорим са вама.
There is something I must speak to you about.

Нису разумели ни реч од онога шта смо им рекли.
They didn't understand a word of what we told them.

Exercise 2†

Translate the following sentences into Serbian:

- 1 The bread I bought this morning is on the table.
- 2 Where is the sandwich you prepared?
- 3 Is this the shop in which your sister works?
- 4 The meat he bought is not very fresh.
- 5 The friend I gave your address to is coming tomorrow.
- 6 The car they travelled by is very small and old.
- 7 What's it about?
- 8 Have you got all you need?

Language points 3**Relative pronoun** *чији, чије, чија* 'whose'

чији is declined like **који**, agreeing in all respects with the noun which follows it:

Чији је тај леџи шешир?

Whose is that nice hat?

Знаш ли чије су те наочаре?

Do you know whose those glasses are?

Чијим сте колима дошли?

Whose car did you come in?

У чијој смо кући били?

Whose house were we in?

Reading passage 1

Mr and Mrs Jović are shopping.

Јовићеви су пошли у куповину. Госпођа Јовић ће да иде најпре у пекарну. Тамо ће да купи хлеба и пецива. Купиће мали бели хлеб, четири кифле и пола килограма бурека са сиром. Затим ће да иде у млекарну. Цела породица воли млечне производе па ће да купи јогурта, киселог млека, разне сиреве и слатку павлаку за колач који ће да пече после подне. Затим ће да пође

код месара. Тамо ће да купи цигерице, млевене говедине, кобасица и сланине. У међувремену је њен муж пошао на пијацу. Он ће тамо да купи кромпира, лука, спанаћа, карфиола, патлицана и белог лука. На крају ће муж и жена да се нађу у посластичарници где ће да се почасте порцијом сладоледа и капућином.

Vocabulary

<u>јогурт</u>	yogurt	<u>бели лук</u>	garlic
<u>капућино</u>	cappuccino	<u>карфиол</u>	cauliflower
<u>кисело млеко</u>	sour milk (thicker than јогурт which is really a drink)	<u>кобасица</u>	sausage
		<u>кромпир</u>	potatoes
		<u>лук</u>	onions
		<u>млевена</u>	minced beef
<u>млечни</u> (adj.)	milk	<u>говедина</u>	
<u>павлака</u>	cream	<u>патлицан</u>	aubergine
<u>пекара</u>	baker's shop	<u>пећи</u> (pf. <u>печем</u>)	to bake
<u>пециво</u>	roll	<u>пијаца</u>	market
<u>сланина</u>	bacon	<u>спанаћ</u>	spinach
<u>цигерица</u>	liver		

Exercise 3

- (a) Mrs Jović is in the bakery.
Complete the following dialogue.

У пекари 'Центар'

Продавачица: Изволите, шта желите?

Госпођа Јовић: _____

Продавачица: Колико црног хлеба желите и колико кифли?

Госпођа Јовић: _____

Продавачица: Изволите, да ли желите још нешто?

Госпођа Јовић: _____

Продавачица: Колико сте рекли бурека?

Госпођа Јовић: _____

Продавачица: Још нешто?

Госпођа Јовић: _____

Gradska pekara

Продавачица: Да, имамо и обичан јогурт и воћни јогурт.
Који желите?

Госпођа Јовић: _____

Продавачица: То је све?

Госпођа Јовић: _____

Продавачица: Изволите рачун. Можете платити доле на каси.

Госпођа Јовић: _____

(b) Now imagine that you are Mr Jović and that you are at the market:

На Бајлонијевој пијаци

Продавац: Добар дан. Изволите, шта желите?
Greet the stallholder and ask for 250 grams of grapes and a kilo of bananas.

Господин Јовић: _____

Продавац: Још нешто?
You want half a kilo of tomatoes.

Господин Јовић: _____

- Продавац: И још нешто?
Say no, that's all, and thank the stallholder.
- Господин Јовић: _____
- Продавац: 110 динара, молим.

Na pijaci

Dialogue 3

У полицији

At the police station

When they return from the shops, Angela discovers that she does not have her handbag. Where does she think she left it? What does the shop assistant suggest? Does Angela remember anyone else being in the shop at the same time? What was in the handbag?

- Анђела: Где ми је торба? Мора да сам је оставила у радњи.
- Џон: Да ли је било много тога у њој?

Анђела: Нешто ситниша у новчанику, кључеви, такве ствари. Хоћеш ли да дођеш са нама, Немања? Хајде да пожуримо!

У радњи су питали продавачицу да ли је случајно неко нашао и предао црну женску торбу.

Продавачица: Жао ми је, али ништа нисмо примили. Најбоље је да идете одмах у полицију да пријавите то што сте изгубили. Полицијска станица је иза првог ћошка десно.

У полицији.

Полицајац: Треба да попуните овај формулар. Око колико сати сте изгубили торбу? Да ли сте приметили још некога у радњи у то доба?

Џон: Била су двојица младића који су куповали жилете.

Полицајац: Да ли можете да их опишете?

Џон: Донекле. Један је био плав, један црн са дугом косом. Носили су фармерке и један је био у плавој мајици, други, чини ми се, у белој кошуљи.

Полицајац: А шта сте имали у торби, госпођо?

Анђела: Ништа од велике вредности – нешто ситног новца, кључеве, шминку, марамицу. Мени су најдрагоценије ствари у њој фотографија наше деце и нотес с адресама.

Полицајац: Причекајте овде један тренутак.

Полицајац се вратио после неколико минута, с најлон кесицом у руци.

Полицајац: Изгледа да имате среће, госпођо. Двоје деце је нашло ову торбу на улици пре неколико минута и предало је. Разуме се да нема новца, али је све остало унутра.

Vocabulary

описати (pf. опишем)	to describe	вредност (f.)	value
жилет	razor blade	драгоцен	precious
марамица	handkerchief	изгубљен	(passive participle of изгубити 'lost')

кесица	bag	најлон кесица	plastic bag
нотес	notebook	плав	blond
предати (pf.)	to hand in		(of hair)
пријавити (pf.)	to report	примити (pf.)	to receive
причекати (pf.)	to wait a moment	ситниш	change, loose coins
тренутак	moment		
установити (f.)	to ascertain, to establish	фармерке	jeans
		шминка	make-up

Exercise 4

You have lost your wallet. You are in the police station.

Полицајац: Добар дан. Шта желите да пријавите.

Ви: *Greet the policeman and say that your wallet was stolen while you were on the bus.*

Полицајац: Ево, испуните овај формулар. Када се то десило?

Ви: *This morning on your way to work. You only noticed that the wallet was missing an hour ago when you wanted to buy something for lunch.*

Полицајац: Да ли сте имали нешто вредно у новчанику?

Ви: *Credit cards and some money and a couple of photographs.*

Полицајац: Да ли сте приметили да вам неко узима новчаник?

Ви: *No, you were reading a newspaper. But now you remember that a tall man with dark hair was standing very close to you.*

Полицајац: Да ли сте звали банку?

Ви: *Yes, as soon as you noticed that you didn't have the wallet.*

Language points 4

Aspect 2

We touched on the question of 'aspect' in Unit 2. Now we should consider it in more detail. You have come across many examples of the use of aspect in the units and the reading passages. When you have worked through this section, it would be advisable to look

back over all the earlier material, observing the use of aspect. The following are examples of aspect pairs:

Већ шест месеци купују нову кућу, и сад су је коначно купили.

They have been buying a new house for six months; now they've finally bought one.

Пијете ли увек хладан чај? Свој сам већ одавно попила!

Do you always drink cold tea? I drank mine long ago!

Путује се три сата до границе; кад намеравате да отпутујете?

One travels three hours to the border; when do you intend to leave?

Радо вам дајем те три књиге, али ову не бих никоме дала!

I gladly give you those three books, but I wouldn't give this one to anybody!

Ово дете страшно полако једе; биће довољно ако поједе месо.

This child is eating terribly slowly; it will be enough if he eats up the meat.

Notice that in each pair the first verb describes an open-ended action, while the second denotes an action conceived as finite, whether in the past, present or future.

Exercise 5†

Translate the following pairs of sentences, selecting the verbs from the list below (the imperfective is given first in each case):

(i) **kasniti, zakasniti**

(ii) **pisati, napisati**

(iii) **piti, popiti**

(iv) **sećati se, setiti se**

(v) **jesti, pojesti**

(vi) **otvarati se, otvoriti se**

1 The train is thirty minutes late.

He was late for dinner.

2 I wrote this email last night and I still haven't sent it.

She's in the living room writing a letter to her brother.

3 At last he has remembered where he parked the car.

I don't remember this crossroads, are you sure this is the right way?

- 4 We never eat before 8.30 in the evening, so come when you can.
Will he be able to eat this whole portion?
- 5 Drink up that red wine, then you can try this white.
We are drinking home-made brandy, will you have some too?
- 6 The internet café opens at 8 o'clock.
That new shop will open on the fifth of October.

Dialogue 4

Two friends are talking. One is being nosy and the other is out of sorts.

- Ko ti je došao?
- Niko, bio sam sam.
- Gde je onaj mladić koji je bio s vama u subotu?
- Ne znam; otišao je negde.
- Čija je ta lepa crna torba?
- Ne znam, mora da ju je neko zaboravio.
- Je li to kuća u kojoj si se rodio?
- Tako su mi rekli, ja se ne sećam!
- Kakav je bio grad u kom si odrastao?
- Malen i dosadan. Svako mlado stvorenje je htelo da pobegne odatle.
- Onda je valjda počeo da bude sve manji!
- Ne, u početku nam se činilo da grad nije ničiji, ali polako je postajao naš.
- Vidaš li se sa nekim starim prijateljima?
- Ni s kim.
- Kakvi su ti sada planovi?
- Nemam nikakvih planova.
- Zbog čega si tako neraspoložen?
- Ni zbog čega. Valjda zbog vremena!

Vocabulary

roditi se	to be born
dosadan	boring
stvorenje	creature
pobeći (pobegnem)	to escape, run away
odatle	from there
neraspoložen	in a bad mood

Reading passage 2

Kulturni život u Beogradu (17)

What do they do when they first get there? Does Nikola go to the monastery with them? Who meets them inside the monastery? Why does the monastery need money? Who do the visitors meet? Are there many young Orthodox monks and nuns nowadays?

Konačno su stigli. Dejanov prijatelj, Nikola, je već radio oko roštilja, a njegova žena, Mira, ih je pozvala u kuću, da se osveže i popiju kafu. A onda je Dejan predložio da se prošetaju do manastira. Nikola je odlučio da ostane da se bavi ručkom, a ostali su krenuli u lepu šetnju kroz šumu. Bio je prekrasan dan i svi su uživali što hodaju pro prirodi. Uskoro su stigli do manastira. Mira ih je zamolila da pričekaju dok je ona otišla da potraži igumana koga dobro poznaje. Posle desetak minuta, pojavila se i rekla da će iguman rado da ih primi. Ušli su u lepu kamenu zgradu gde im je hladovina svima prijala. Iguman ih je srdačno dočekao i ponudio ih šljivovicom koju su kaluđeri sami pravili. Pričao im je o istoriji manastira i o tome kako su nedavno pokrenuli akciju za obnovu crkve. Upoznali su dva mlada kaluđera, ali se iguman žalio da u svim srpskim manastirima fale mladi ljudi: i žene i muškarci. Razgovor s njim je bio vrlo prijatan: bio je blag i srdačan i imao je prekrasan dubok glas. Ben je mogao samo da zamisli kako divno peva tokom službe i jedino mu je bilo žao što to nisu mogli da čuju. Onda ih je Mira odvela u crkvu i pokazala im sve stare freske i ikone. Vratili su se vrlo zadovoljni i seli za sto pod vedrim nebom da uživaju u ručku koji je Nikola pripremio.

Vocabulary

akcija	campaign	blag	gentle
dočekati (pf.)	to wait for, greet	hodati (imp.)	to go (on foot)
iguman	abbot	kaluđer	monk
kamen (noun and adj.)	stone	nedavno	recently
osvežiti (pf.)	to freshen up	obnova	renewal, restoration
pod vedrim nebom	in the open air (lit. 'under the clear sky')	pojavit se (pf.)	to appear
potražiti (pf.)	to look for	pokrenuti	to launch,
već	already	(pf. pokrenem)	to set in motion
		šljivovica	plum brandy
		žaliti se	to complain, regret

Exercise 6†

Translate the following sentences into Serbian:

- 1 Someone has come to see you.
- 2 I don't want to see anyone.
- 3 Was anyone at home?
- 4 No, there was no one.
- 5 What where you talking about?
- 6 Who will they give the book to?
- 7 He was telling me about someone from the hotel.

Dialogue 5

Екипа (17)

What is Maja's flat like? What is the idea she suddenly has? How does Sanja react?

У суботу се цела екипа нашла код Маје. Лука је био домаћин и нудио је сваког госта пићем.

– Што ти је лијеп стан! – рекла је Сања чим су ушли.

– Имам среће: ово је наш породични дом, у којем сам одрасла. Родитељи су ми нажалост погинули у саобраћајној несрећи пре две године, тако да сам ту остала сама.

– Ох, баш ми је жао – рекла је Сања дирнута: имали су она и Дадо своје проблеме, али барем су им родитељи живи.

– Хоћеш ли да ти покажем? Ово је трпезарија, али се ретко користи осим кад има гостију. Више волим да једем у кухињи, која је сасвим довољно велика и за друштво од 5-6 људи. Дневна соба је још већа: тамо се налази клавир о којем ти је Филип причао. С једне стране ходника су две спаваће собе са купатилом, а с друге још две, од којих је највећа и најлепша моја. Моја соба има велики балкон са дивним погледом на Врачар.

– Прекрасан је – рекла је Сања. – Никад раније нисам била у таквом стану.

Одједном јој се Маја обратила, радосног лица.

– Знаш шта, Сања, синула ми је сјајна идеја! Како би било да се ти и Дадо преселите овамо код мене?

Сања је стала, широко отворених очију.

- Молим? – рекла је.
- Па да! Не знам како се нисам одмах сетила тога. Ја сам овде сама. Добро, Лука је често ту, али то не смета: он ионако спава у мојој соби. Заиста има много простора. А ти можеш да свираш клавир колико желиш! Реци да се слажеш да је идеја савршена!
- Заиста не знам шта да ти кажем. Бескрајно је лијепо од тебе што тако нешто предлажеш. Једва нас познајеш . . .
- Размисли, питај Даду. Али, молим те, ја то најозбиљније говорим. Сигруна сам да ћемо се одлично слагати.
- Потражићу одмах Даду. Онда морамо да се договоримо о новцу.
- Полако. Види најпре шта каже Додо.

Vocabulary

бескрајно	endlessly, extremely	дирнут	touched
заиста	really	домаћин	host
лице	face	корисити (pf.)	to use
обратити се	to turn to	несрећа	accident, misfortune
одједном	suddenly	одрастао,	grown up (past
око (gen. pl. очију)	eye	одрасла	participle of одрасти
погинути	perish	преселити се	to move
простор	space	радостан,	joyful
раније	earlier, before	радосна	
ретко	rarely	савршен	perfect
саобраћајни	traffic (adj.)	сасвим	quite, completely
сетити се	to remember, have an idea	синутити	to flash
сметати	to disturb (imp. + dat.)		

18 Dolazak u Kotor

Arrival in Kotor

In this unit we will look at:

- the imperative
- negative imperatives
- adjective phrases expressed by verbs
- aspect 3
- parts of the body

Dialogue 1

Is Nemanja going to Kotor with the Browns? Does Nena know the way? Why does she advise them to wear their seat belts? What does the Bay of Kotor remind Angela of? Why did many buildings in Kotor have to be restored? Why doesn't John go to the Cathedral?

После пријатне возње, стигли су у Подгорицу, где су се срели а Маријином унуком, Неном.

Немања: Добро. Одвешћу вас до агенције где можете да изнајмите кола за остатак пута. Било ми је изузетно пријатно са вама. Дођите нам опет што пре!

Анђела: Ти си заиста љубазан! Пуно ти хвала на свему.

Немања: Бићемо у контакту. Џон ми је дао ваше мејл адресе и бројеве мобилних телефона. Сад вас напуштам. Нено, буди добра!

Изнајмили су кола и договорили су се са агенцијом да могу да их оставе у Бару, одакле им касније полази воз за Београд.

Џон: И сада: кренимо у пустоловину! Знаш ли пут до Котора?

Нена: Отприлике. Пођите овом улицом да изађемо из града, па ћемо лако да нађемо пут. Очекује нас пуно кривина и неопрезних возача на путу па се боље вежите и будите јако пажљиви док возите. Моји родитељи су прошле године имали саобраћајну несрећу на овом путу. Тата је завршио у болници, где су му оперисали ногу, а мама је поломила руку и дуго јој је требало да се поврати од шока.

Довезли су се без проблема до Котора, где су одлучили да преноће. Нашли су собе и кренули у шетњу кроз стари град.

Анђела: Одушевљена сам целом Боком Которском. Подсећа ме на фјордове у Норвешкој, иако је пејзаж наравно сасвим друкчији. Што је прекрасан тај мали манастир на сићушном острву у средини Боке!

Нена: Слажем се! Хајде да вам покажем Котор, који је заиста прелеп. Страдао је од земљотреса, али су сада скоро све лепе венецијанске зграде и цркве потпуно реновиране, а улице око њих поправљене. Гледајте тамо десно: то вам је катедрала.

Дон: Уђите ви у катедралу. Незгодно ми је да уђем, јер носим шорц и мајицу са кратким рукавама, а мислим да није пристojно да се иде у цркву са голим рукама и ногама. Хоћу ионако да купим данашњу *Политику* и можда филм за фотоапарат. Сачекајте ме овде испред цркве.

Анђела: Добро. Немој да се изгубиш!

Дон: Не брини! Сви ће знати да ми кажу где се налази катедрала.

Vocabulary

венецијански	Venetian	вожња	drive
земљотрес	earthquake	изнајмити (pf.)	to hire
изузетан	exceptional	нога	leg, foot
остатак	remainder	отприлике	roughly
пејзаж	landscape	поломити (pf.)	to break
пустоловина	adventure	рукав	sleeve
саобраћајни	traffic (adj.)	сићушан	tiny

средина	centre	срести (се)	to meet
страдати (imp.)	to suffer, to be killed	(pf., сретнем)	
		црква	church

Language points 1

Formation of the imperative

To form the imperative, take the third person plural of the present tense and remove the final vowel. The stem will end either in **-j** or in a consonant.

(i) If the stem then ends in **-j**, add nothing for 2nd pers. sing. and **-јмо, -јте** as below:

	(они)	чекају	пију	боје се
2nd pers. sing.	-ј	чекај!	пиј!	бој се!
1st pers. pl.	-јмо	чекајмо!	пијмо!	бојмо се!
2nd pers. pl.	-јте	чекајте!	пијте!	бојте се!

(ii) If the stem ends in a consonant, add the following endings:

	(они)	говоре	пишу
2nd pers. sing.	-и	говори!	пиши!
1st pers. pl.	-имо	говоримо!	пишимо!
2nd pers. pl.	-ите	говорите!	пишите!

(iii) With verbs whose infinitive ends in **-ћи**, the formation of the imperative is not quite so straightforward: the endings are added not to the present tense stem, but to the infinitive stem. The original infinitive stem cannot easily be deduced and the imperatives should therefore be learned as they occur. A good dictionary will provide them. Examples:

рећи (derived from **реци, рецимо, реците**
рек-ти, к + и = ци):

помоћи (**помог-ти, :**
г + и = зи) **помози, помозимо, помозите**

Note: **ићи** and its derivatives form the imperative from the present tense stem:

(они иду)	иди, идимо, идите
(они дођу)	дођи, дођимо, дођите

There is also a colloquial form of **иди, идимо** which is in very common use:

Хајдемо!	Let's go!
Хајдемо напоље!	Let's go outside!
Хајдемо у биоскоп!	Let's go to the cinema!
Хајде да једемо!	Let's eat!
Хајде да идемо на море ове године!	Let's go to the sea this year!

You will also hear: **Ајдемо!//Ајде!**

(iv) Imperative of **бити**:

буди	2nd pers. sing.
будимо	1st pers. pl.
будите	2nd pers. pl.

Буди разуман!	Be sensible!
Будимо људи!	Let's be decent human beings!
Будите љубазни ...	Be so kind (as to ...)

(v) Imperatives of other persons: these are formed by using the present tense and **да** or **нека**:

First person singular **да** + present:

Да видим!	Let me see!
------------------	-------------

Third person singular and plural **нека** + present:

Нека дође!	Let him come!
Нека чекају!	Let them wait!

Exercise 1†

(a) Put the verbs in brackets into the imperative form and then translate the sentences into English:

- А ти _____ да дођеш код нас у Енглеску!
(гледати)
- Нено и Анђела, _____ ми ваше ствари. (дати)

- 3 Другари, _____ у пустоловину! (кренути)
- 4 _____ пуно кривина и неопрезних возача на путу.
(очекивати, ви)
- 5 _____ нам коначно свој нови ауто. (показати, ти)
- 6 _____ ме овде испред књижаре. (сачекати, ви)
- 7 Да ли сте чули за изреку: _____ игумане, за
манастир не _____ ? (путовати, питати, ти)
- 8 _____ како је било у Котору. (причати, ти)
- 9 _____ ми да нећете возити пребрзо. (обећати, ви)
- 10 _____ спорије јер видиш да нас овај ауто претиче.
(возити, ти)

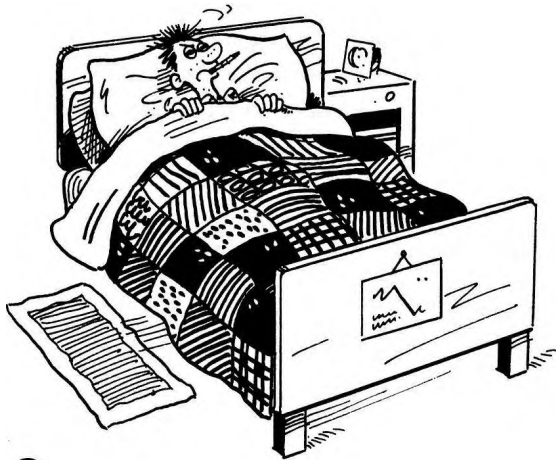
изрека saying

претицати (imp. претичем) to overtake

(b) Choose the appropriate word:

- 1 Не _____! Све ће бити у реду са њима.
(a) брини (b) заборави
(c) причај (d) дај
- 2 Дођите нам опет _____!
(a) било где (b) што више
(c) што касније (d) што пре
- 3 Немој да се _____ у овој гужви!
(a) отвориш (b) изгубиш
(c) збуниш (d) јавиш
- 4 Гледајте да стигнете код њих _____!
(a) у време (b) на време
(c) пре времена (d) мало времена
- 5 Уђите _____. Киша почиње да пада.
(a) напоље (b) изнутра
(c) унутра (d) напољу
- 6 _____ кола на два дана јер желим да преноћимо у
Котору.
(a) изнајми (b) купи
(c) паркирај (d) опери

- 7 Децо, будите добра ако желите да вам касније _____ палачинке.
 (a) скувам (b) урадим
 (c) поједем (d) направим
- 8 Пођите овим путем па _____ десно.
 (a) стигните (b) скрените
 (c) возите (d) дођите
- 9 _____ се вежите и будите јако пажљиви док возите.
 (a) горе (b) више
 (c) ниже (d) боље
- 10 Послушај мој _____ и нећеш имати проблема.
 (a) савет (b) глас
 (c) отац (d) шеф

Dialogue 2

Код лекара

At the doctor's

Before they leave Novi Pazar, John asks Nemanja whether it would be possible to visit a doctor. Why does John want to see a doctor? What about Angela? Is the doctor able to help them both?

- Цон: Ако ти није тешко, Немања, треба да свратимо код лекара док смо још у Новом Пазару. На почетку нашег пута овамо, повредио сам лакат и повреда никако не иде на боље. Бојим се да ће ми то сметати док возим.
- Немања: То није никакав проблем. Имам овде пријатељицу лекарку. Проверићу да ли је она вечерас у амбуланти.
- Анђела: Да ли и ја могу да пођем у исто време? Мене глава прилично гадно заболи ако сам предуго на сунцу и не знам да ли постоји лек против главобоље који ће моћи да ми помогне сада.

У амбуланти.

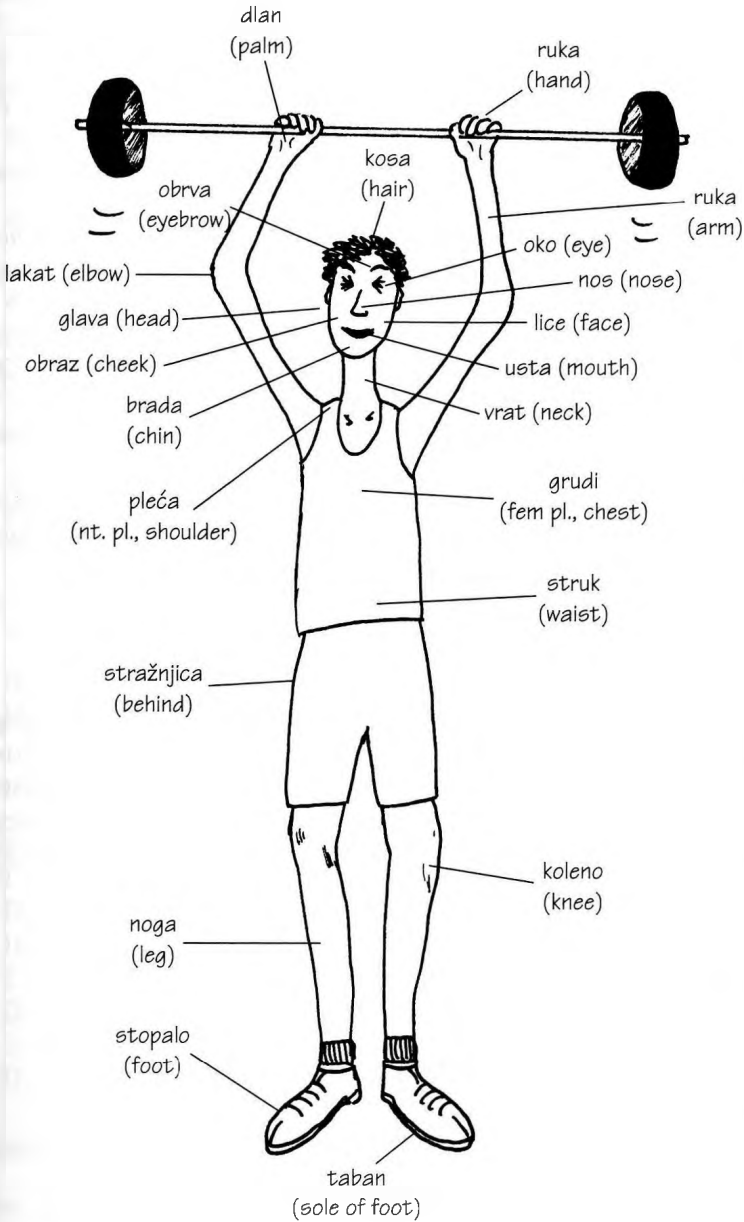
Лекарка: Добро вече, госпођо. Прегледала сам вам супруга и дала сам му рецепт за маст за лакат. Треба да га добро намаже кремом ујутру и пре спавања. Почеће одмах да делује. А вама треба неки прашак за главобољу, зар не? Даћу вам нешто јако, а препоручујем вам да пијете што више минералне воде и по могућности избегавате најјаче сунце.

Анђела: Где се налази најближа аптека?

Лекарка: Ту одмах поред дома здравља. Али пожурите, затвара се за пола сата.

Vocabulary

амбуланта	clinic	болети	to hurt
затварати се	to close	(imp. болим)	
(imp.)		глава	head
деловати	to act	дом здравља	health centre
(imp. делујем)		избегавати	to avoid
лакат	elbow	(imp.)	
(gen. лакта)		лекар, -ка	doctor
лек	medicine	намазати	to rub
маст (f.)	ointment	(pf. намажем)	
прегледати (pf.)	to examine	пожурити (pf.)	to hurry
повредити (pf.)	to injure	сунце	sun
прашак	powder	супруг, супруга	husband,
(gen. прашка)			wife

Exercise 2

- (a) You feel like renting a car for the weekend. Speak to the assistant in the car rental agency. 🎧

Службеник: Добар дан, изволите.

Ви: *Greet the assistant and say you want to rent a car for the weekend.*

Службеник: Нема проблема. Да ли желите већа или мања кола?

Ви: *Say that you would like a smaller car and ask how much it costs per day with insurance (осигурање) as well.*

Службеник: Имамо једног мањег реноа са клима уређајем (air-conditioning). Изнајмљивање кошта 200 долара на дан са осигурањем.

Ви: *Say that you will take it and ask until when you need to return it.*

Службеник: Вратите ауто до седам сати, иначе ћете морати да платите за још један дан. Дајте ми вашу возачку дозволу и личну карту или пасош.

Ви: *Say 'Here you are.'*

- (b)† Translate the following text into Serbian:

Mrs Jović has taken her son to see the doctor. He has flu (**grip**). The doctor has examined him and is now advising Mrs Jović what to do: 'Let him eat a lot of fruit and vegetables. Prepare soups and light dishes if possible. Let him drink a lot of tea and juices. And finally let him sleep a lot. If he is not well after three days, bring him again.'

Language points 2

Negative imperative

There are two methods of forming the negative imperative:

- (i) **не** + imperative:

Не брини! Don't worry!

Не дирајте! Don't touch!

In these sentences, the *imperfective* aspect *must* be used. The effect of this method is sometimes rather abrupt.

(ii) This method should be used for 'softer' prohibitions. Either the imperfective or the perfective aspect may be used as appropriate. Examples:

немој (2nd pers. sing.)	Немој да то једеш! Don't eat that!
немојмо (1st pers. pl.)	Немојмо да се бринемо! Don't let's worry!
немојте (2nd pers. pl.)	Немојте да закасните! Don't be late!

(iii) For 1st pers. sing. and 3rd pers. simply insert the negative particle **не** before the verb:

Нека не заборави!	Let him not forget!
Нека не чекају!	Let them not wait!
Да не закасним!	Let me not be late!

These may also be rendered by means of a request or command to a second person to intervene:

Немој да заборави!	Don't let him forget!
Немојте да закасним!	Don't let me be late!

Some useful imperative phrases

Бежи(те)!	Go away!
Губи(те) се!	Get lost! (<i>use this with care</i>)
Пусти(те) ме на миру!	Leave me alone!
Пази(те)!	Watch out!
Стани(те)!	Stop!
Држи(те) лопова!	Stop thief!
Дођи овамо!	Come here!
Пољуби ме!	Give me a kiss!

Exercise 4

Give the negative imperative of the following verbs:

заборавити (ти) закаснити (ми) пити ту воду (ти)
доћи рано (ви) мислити на то (ви)

Language points 3

Vocabulary building

English adjective phrases expressed by a verb

Many expressions composed of 'to be + adjective in English are rendered by a verb in Serbian. These should be carefully noted as you come across them. Examples:

каснити, закаснити	to be late
љутити се, наљутити се	to be angry
стрпети се	to be patient
ћутати	to be quiet

Reading passage 1

Kulturni život u Beogradu (18)

Where did they go the following day? When was the Battle of Kosovo? Which empires ruled the Balkans? Who was the ruler of the second Yugoslavia, after the Second World War?

Bilo im je toliko prijatno na Fruškoj Gori da su odlučili da prenoće kod Nikole i Mire. Sledećeg dana, Dejan je Bena i svoju porodicu odveo u Smederevo da vide impozantnu tvrđavu na Dunavu. Usput je Dejan Benu pričao o srpskoj istoriji: kako se posle bitke na Kosovu (28. juni, Vidovdan) 1389, ostatak srpske države preselio severnije, najpre u Kruševac, pod vladarom Stefanom Lazarevićem, čiji je otac, Car Lazar, poginuo na Kosovu. Posle toga se država još više smanjila i, kako su osmanlijski vladari ulazili sve dublje u balkanske zemlje, centar se pomerio ka Smederevu, gde se država konačno i ugasila.

Ben je želeo da zna šta se desilo u srpskoj istoriji posle kraja srednjovekovne države, pa su Dejan, Mira i njihova deca puno pričali o teškoćama pod turskom vladavinom, koje su opisane u čuvenoj narodnoj poeziji, i o prvom ustanku početkom devetnaestog veka, a onda o drugom ustanku i dugim pregovorima sa Turcima, koji su konačno doveli do samostalne kraljevine Srbije pred kraj devetnaestog veka. Mira mu je govorila o stvaranju prve Jugoslavije, posle prvog svetskog rata, kada su se raspale velike

imperije na teritoriji Balkana: osmanlijska i austrougarska, u čijem su okviru bile Hrvatska i, od 1878, Bosna i Hercegovina (koja je ranije takođe bila pod turskom vlašću). A onda su Jugoslaviju u drugom svetskom ratu, okupirale sile Osovine, Nemačka i Italija. Partizani komunisti su vodili tešku i dugotrajnu borbu protiv okupacije, uz pomoć Saveznika i konačno stvorili komunističku državu sa Titom na čelu. Za vreme njegove vladavine, zemlja je bila nezavisna od Sovjetskog Saveza i od zapadnog bloka. Jugoslavija se brzo oporavila od rata i opstala kao federacija 6 republika sve do raspada komunističkog sistema u Evropi. Onda su, početkom 1990-ih, nacionalističke stranke došle na vlast u jugoslovenskim republikama i posle žestokih ratova jugoslovenska federacija se raspala na samostalne države.

Vocabulary

bitka	battle	čelo	head (lit. 'forehead')
čuven	famous	dugotrajan	lengthy
kraljevina	kingdom	okvir	framework
oporaviti se	to recover	opstati	to survive
Osmanlijski	Ottoman	(pf. opstanem)	
Osovina	Axis	pomeriti se (pf.)	to shift
pregovor	negotiation	raspad	break-up
raspasti se (pf.)	to break up	samostalan	independent
Saveznici	Allies	smanjiti se	to be reduced
stranka	(political) party	stvoriti (pf.)	to create
stvaranje	creation	teškoća	difficulty
tvorevina	creation	ugasiti se	to be extinguished
ustanak	uprising	vladavina	rule
vlast (f.)	power, government	žestok	cruel, vicious

Exercise 5

Answer the following questions:

- 1 Зашто су Бен, Дејан и Дејанова породица одлучили да остану на Фрушкој Гори?
- 2 Где су отишли следећег дана?
- 3 Зашто је Смедерево битан град у српској историји?
- 4 Шта је опевано у народној поезији?
- 5 Када се десио први српски устанак?

- 6 Када се српска држава ослободила турске владавине?
- 7 Када је створена прва Југославија?
- 8 Шта се дешавало са Југославијом током другог светског рата?
- 9 Какав положај је имала Југославија током хладног рата?
- 10 Шта се десило са Југославијом након распада комунистичких система у Европи?

Language points 4

Aspect 3

This is a large and complex subject and we can do no more than touch on one or two features in these units. We have already looked at many examples of the practice, so we should now consider some features of the theory.

In attempting to formulate a useful description of aspect it is best to start with the more clearly marked quality of perfective verbs. Their function is to express a single finite action which cannot be divided into phases:

Појео сам сладолед. I ate up the ice cream.

This sentence does not refer to the beginning, middle or end of the action or the process of eating the ice cream. It describes the totality of the action. Another example:

Дошли смо да те видимо. We have come to see you.

Again there is no reference here to the business of arriving, the speaker's concern is entirely with the fact of having arrived. This is the clearest use of the perfective.

The function of imperfective verbs is vaguer, they express an action which *may* have various different qualities. It may be:

gradual: **Једем сладолед и гледам море.**
I am eating ice cream and looking at the sea.

repeated: **Долазимо често на ову плажу.**
We often come to this beach

general: **Воле да читају стрипове.**
They like to read comic strips.

We have described this function earlier as 'open-ended' and 'on-going'. All of these terms are impressionistic and vague. The closest we can get is perhaps to say that the imperfective describes an action which is not conceived as an indivisible total. Another example of this open-endedness is the use of the imperfective to describe an action which was not actually brought to completion:

Неколико дана се одлучивао да отпутује.

He had been deciding to leave for several days.

or He spent several days trying to make up his mind to leave.

This can be contrasted with the perfective:

Већ се неколико пута одлучио да отпутује.

He has already decided several times to leave.

It should be clear that in the first instance the subject did not actually make the decision, in the second he did, but something evidently prevented him carrying it out. Again:

Цео дан је гледала излоге и куповала нове хаљине, али ниједна јој није одговарала.

She spent the whole day looking in shop windows and buying new dresses, but she did not like a single one.

In this case she bought the dresses in her imagination only.

Тог дана је купила три нове хаљине.

That day she bought three new dresses.

In this case, it might have taken her all day, but she did buy the dresses in the end.

Since the perfective is conceived as an indivisible totality, it will be obvious that verbs such as **почети** 'to begin', **наставити** 'to continue', **завршити** 'to finish' etc., which refer specifically to the phases of a process (the beginning, the middle and the end, respectively), must be followed by the imperfective:

Почела сам да учим ваш језик; ко зна да ли ћу икад да га научим!

I have begun to study your language; who knows if I'll ever learn it!

Пробудићемо комшије, ако наставимо да певамо овако гласно!

We'll wake the neighbours, if we carry on singing so loudly!

Language in action

Translation of 'it depends'

This is usually rendered by **зависи од** + genitive:

Зависи од времена. It depends on the weather.

A useful way of expressing English 'it depends when' etc. is to add the conjunction **како** to the adverb or pronoun you wish to qualify:

Да ли волите хладно пиво? Како кад.
Do you like cold beer? It depends, sometimes.

Да ли ваша породица воли лигње? Како ко.
Does your family like squid? It depends, some do.

Може ли да се купа у топлесу на Јадрану? Како где.
Is there topless bathing on the Adriatic? It depends, in some places.

Exercise 6†

(a) Translate into Serbian:

It is difficult to be a child. Your parents and teachers all keep telling you (**stalno govoriti**) what you have to do: 'Get up, get dressed, clean your teeth, make your bed, don't be late for the bus, eat it all up, be home at seven latest, telephone as soon as you arrive, don't be rude (**biti bezobrazan**), don't speak to me like that!' I wonder (**pitati se**), shall I talk to my children like that.

(b) Fill in the blanks in the following instruction on how to prepare Turkish coffee:

_____ (узети) цезву. _____ (напунити) је водом. Ако правиш кафу само за себе, онда _____ (сипати) само једну шољицу воде. Када вода проври _____ (сипати) једну кашику кафе и добро _____ (промешати). Онда _____ (вратити) цезву на шпорет и сачекај један минут. Када кафа проври, _____ (скинути) је са шпорета.

цезва pot for Turkish coffee

проврети (pf.) to come to the boil **промешати** (pf.) to stir

скинути (pf. скинем) to take off

(c) Answer the following questions with: **kako gde** 'it depends where, in some places', **kako kad** 'it depends when, sometimes' or **kako ko** 'it depends who, some people', as appropriate, and then translate the dialogues:

1 Да ли се у свакој самопослузи могу купити лекови?
_____ .

2 Да ли сви ви волите да читате новине?
_____ .

3 Да ли пијеш кафу свако јутро? _____ .

Dialogue 3

Екипа (18)

Who did Jelena want Dado to meet? What does Vedran suggest? What does his company do? What does Dado have to drink? What is the black-haired girl called?

На забави, Дадо је гледао кроз прозор на осветљен град.

- Дадо – пришла му је Јелена. – Дођи овамо.
- Добро – рекао је, помало збуњено, као и увек у Јеленином друштву.
- Желим да те упознам са својим момком – објаснила је. Дади је одједном било лакше.
- Ево долазим – рекао је, уз осмех.
- Ево га. Ведране, ово је наш нови пријатељ, Дадо, о коме сам ти причала. Дадо, мислим да ћеш се одлично слагати са Ведраном, јер и он много воли спорт. Зар не, Ведране?
- Апсолутно. Мораш да дођеш да играш фудбал са мојим другарима – рекао је Ведран.
- То би било сјајно, рекао је Дадо, чији је осмех постајао све шири. Како то да те нисам раније упознао? – питао је.
- Био сам на пословном путу – објаснио је Ведран.
- Ведране, понуди Даду неким пићем: чаша му је празна – рекла је Јелена.
- Изволи, Ведран је пружио Дади чашу пива. А сада, хајде, Јелена, дај да играмо!

Дади је пришла непозната црнокоса девојка са живим очима и ведрим осмехом.

- Здраво – рекла је. – Ја сам Ивана. Мора да си ти Дадо из Босне, Сањин брат.
- Тако је, рекао је и руковао се са њом. Драго ми је. Нисам одавно видио Сању.
- Ено је, види, код врата, сад сам била са њом. Али немојмо је прекидати: мислим да води важан разговор са Филипом.
- Добро – насмејао се Дадо. – Волиш ли плесати?
- Много!
- Онда, хајде да плешемо! И кренули су према трпезарији и музици.

Vocabulary

ведар	bright
момак	boy (friend), young man
олакшати (pf.)	to ease, become easier
плесати (imp. плешем)	to dance (used in Bosnia-Herzegovina and Croatia)
пословни пут	business trip
постајати (imp. постајем)	to become
прекидати (imp.)	to interrupt
прићи (pf. приђем)	to approach, come up to
руковати се (imp. рукујем се)	to shake hands
црнокос	black-haired

19 U Kotoru

In Kotor

In this unit we will look at:

- the conditional: 'I would' etc.
- conditional clauses
- hypotheses
- reflexive phrases

Dialogue 1

What was the weather like when they woke up? What did they decide to do? What did John do first? What happened when they were returning from the island? Who is buried on Mount Lovćen? Where does the road with all the hairpin bends go to?

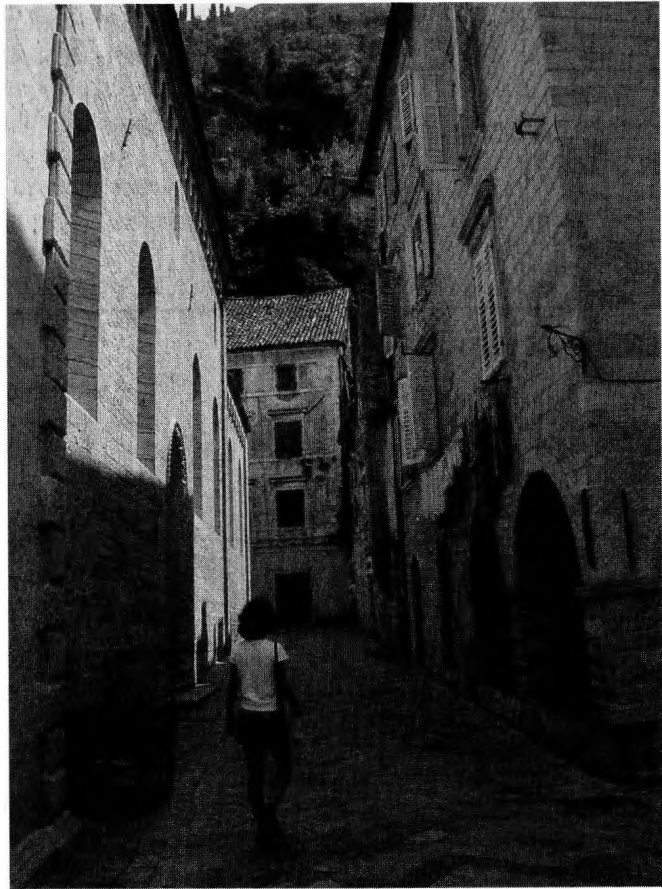
Следећег дана, кад су се пробудили, било је облачно. Киша није падала али је дувао ветар.

Нена: Какво грозно време! Облачно је и дува ветар. За сада не пада киша, али нема купања у мору данас! Погледајте те таласе! А бојим се да не би имало смисла ни да се возимо на Ловћен ако се време не поправи.

Анђела: Видећемо, може увек изненада да се разведри. Но ипак би било добро да понесемо кишобране, у случају да почне да пада киша.

Нена: Морали бисмо ипак одмах да кренемо, јер се иначе б ојим да нећемо имати времена да све урадимо.

Џон: У праву си. Ја ћу сад брзо да одем до рецепције да одјавим собе и да платим рачун. Хајде ви купите неко пециво у граду па можемо да једемо успут.

Ulica u Kotoru

Срећом, док су се жене враћале из града, облаци су се разишли и сунце је почело да греје.

Нена: Кр^асно! Сада можемо да пођемо на Цетиње да бисте видели двор краљева Црне Горе.

Анђела: Да ли морамо да се возимо овим кривуда^вим путем?

Нена: Нажалост, да. То су серпентине, мислим да их има преко двадесет!

Џон: Ништа се не бојте, даме, кола су јако добра. Биће узб^удљиво!

Нена: Исплати се, свакако: Цетиње је мали, али дивно очуван стари град. Док се шетате његовим уским улицама, по^готово око краљевског дворца, лако

можете да замислите како су људи тамо живели у ранијим вековима, без много додира са светом.

Провели су се одлично. Онда су се спустили низ планину и стигли без проблема у Бар, где су оставили кола.

Vocabulary

ветар	wind	грејати	to heat
гроб	grave	(imp. грејем)	
грозан, -зна	dreadful	двор	castle
дворац	palace	додир	contact, touch
дувати (imp.)	to blow	замислити (pf.)	to imagine
изненада	suddenly	имати смисла	to have a point
исплатити се	to be worth	киша	rain
(imp.)	(doing something)	краљ	king
купање	bathing	кривуда	winding
(купати се)		низ (+ acc.)	down, along
ојачати (imp.)	to strengthen	облачан	cloudy (облак cloud)
очуван	preserved	поправити се	to improve
разведрити		(pf.)	
се (pf.)	to clear up	разићи	to part,
серпентина	hairpin bend	(pf. разиђем)	to disperse
спустити се (pf.)	to go down	срећом	luckily
талас	wave	узбудљив	exciting

Language points 1

Formation of the conditional (1)

This mood expresses such statements as 'I would like to live here', 'That really could not happen'. In Serbian it is a compound tense composed of the active present participle (the same as that used for the perfect) and the aorist of **бити**.

Generally speaking, the auxiliary is placed in the same position as other auxiliary (enclitic) verbs (**сам** etc. and **ћу** etc.). There are therefore two possible positions for the participle, depending on whether or not the pronoun, or other preceding word, is used.

ЧИТАТИ

<i>Pronoun</i>	<i>Auxiliary</i>	<i>Participle</i>	<i>or</i>	<i>Participle</i>	<i>Auxiliary</i>
ја	бих	читао/ла		читао/ла	бих
ти	би	читао/ла		читао/ла	би
он	би	читао		читао	би
она	би	читала		читала	би
оно	би	читало		читало	би
ми	бисмо	читали		читали	бисмо
ви	бисте	читали		читали	бисте
они	би	читали		читали	би
оне	би	читале		читале	би
она	би	читала		читала	би

Negative

The negative particle **не** is placed immediately before the auxiliary:

Ја не бих читао. Не бих читао.

Не бих никад од њега купио кола.
I'd never buy a car from him.

Не би ме послушала.
She wouldn't listen to me.

Не бисте стигли на време.
You wouldn't get there in time.

Interrogative

<i>Question marker</i>	<i>Auxiliary</i>	<i>Participle</i>	
Зашто	бисте (ви)	стајали?	Why should you stand?
Колико	бих (ја)	платила?	How much would I pay?
Где	би (они)	ручали?	Where would they have lunch?
Када	би (она)	дошла?	When would she come?
Да ли	бисмо (ми)	закаснили?	Would we be late?

Exercise 1

(a)† Translate the following sentences into Serbian:

- 1 Where could we stay in case it starts raining?
- 2 I wouldn't want to go out today.
- 3 Would you like to travel with them?
- 4 It would be better for us to have lunch here.
- 5 Bad weather could change everything.

(b) Have a look at the following weather expressions, check what they mean and put them into lists under the appropriate heading:

ЛЕПО ВРЕМЕ	ЛОШЕ ВРЕМЕ
1 време се пролепшало	
2 дува јак ветар	
3 сија сунце	
4 време се погоршало	
5 хладно је	
6 пада снег	
7 ведро је	
8 пљушти киша и грми	

пролепшати се to get nicer **дувати** to blow
погоршати се to get worse **снег** snow **пљустити** to pour
грмети (грми) to thunder

(c)† Translate the following conversation into Serbian:

- A: What's the weather like today? It looks nice.
 B: Why do you ask?
 A: I thought we could go out somewhere, if it's not raining.
 B: It's cold and I would prefer to stay at home.
 A: You can't stay inside all day!
 B: Why not?
 A: Come on, the sun's shining. We could go to Košutnjak.
 B: It's always windy there.
 A: Rubbish!
 B: You go then!
 A: It would be nicer if we were together.
 B: I agree. How would it be if we walked together to our local café?

Language points 2

Formation of the conditional (2)

As a rule, English 'would' may be translated by **бих** etc. In addition to conditionals, it is used to express:

(a) *habitual actions*

Прочитао би по пет књига сваке недеље.
He would read some five books each week.

(b) *'softened' requests, statements and commands*

Да ли бисте отворили прозор?
Would you open the window?

Нешто бих вас питао.
I would (like to) ask you something.

Не бих то препоручила.
I wouldn't recommend that.

Не бих то радио.
I wouldn't do that.

Conditional clauses (1)

In Serbian you must distinguish between *real* conditions and *unreal* conditions. In real conditions 'if' is translated by **ако** and the tenses are the same as in English:

Ако нађенмо смештај, преноћићемо овде.
If we find accommodation, we'll spend the night here.

Ако је (буде)¹ лепо време, увек вечерају напољу.
If it's nice weather, they always have dinner outside.

Ако је он то рекао, можемо да му верујемо.
If he said that, we can believe him.

¹ The perfective form of **бити** is often used in this situation.

Exercise 2

(a) Complete the dialogue:

A: Хајде да останемо у Котору још један дан.

B: Ако _____, преноћићемо овде.

A: Да нађемо смештај? Али зар нисмо остали без пара?

B: Немамо пара али, ако _____, моћи ћемо да узмемо неку јефтину двокреветну собу.

A: Картицом? Нисам знала да си понео кредитну картицу.

B: _____ . А ако ми не _____, погледај у мој новчаник.

(b) John listened to the weather forecast on the radio. This is what it said:

СРБИЈА И ЦРНА ГОРА: Умерено и потпуно облачно, местимично са кишом, а локални пљускови са грмљавином се очекују углавном после подне. Ветар слаб до умерен, источни и југоисточни. Најнижа температура од 14 до 17, на југу Црне Горе око 19 степени, а највиша од 21 до 28 степени.

Look at the weather signs and write a forecast for the destinations John and Angela are going to visit soon.

Нови Пазар 25°–28°	
Котор 20°–24°	
Ловћен 19°–21°	

Dialogue 2

Домаће, свакодневне теме

Homely everyday topics

The Browns arrive in Budva and meet up with their friends Mihajlo and Mara, whom they had got to know the previous year in England. What does Mihajlo think is most important about being on holiday? When does he start work? Do the children go to school as early as that? What do you think 'baka-servis' is?

- Џон: Ето, мислим да смо вам испр~~ич~~али све у вези са путовањем овамо. Углавном је све прошло без већих проблема.
- Михајло: За мене је на одмору увек најбитније да не морам да устајем у одређено време, да могу да радим шта хоћу и кад хоћу.
- Анђела: Да ли имаш строго одређено радно време?
 Михајло: Прилично. Сваког радног дана устајем рано, у пола шест, а онда можете да замислите колико ми је тешко да се отарасим ове навике кад сам на одмору.
- Џон: Да ли ти посао почиње баш тако рано?
 Михајло: У канцеларији сам у седам. Човек се навикне. Може да буде чак и пријатно. Поготово лети. А још је згодније што посао завршавам у рано поподне. Тада сам слободан да на миру ручам, да мало одспавам, па да после подне радим шта желим.
- Анђела: Да ли деца иду у школу тако рано ујутру?
 Михајло: Већина наших школа ради по систему смена. То значи да дете иде у школу једне недеље пре, а једне после подне. То је понекад компликовано, ако је обоје родитеља запослено и ако та породица нема 'бака сервис'!
- Мара: Мени је најдраже на одмору то што не морам да мислим на куповину и кување, нити на плаћање рачуна.
- Џон: Да ли су плин, струја, телефон код вас скупи?
 Мара: Па знаш како је, све ти се чини много кад ти је плата мала.

Vocabulary

већина	majority	испричати (pf.)	to relate
на миру	in peace	навика	habit
навикнути се (pf.)	to get used	одмор	rest, holiday
одспавати (pf.)	to take a nap	одређен	specific, fixed
плин	gas	отарасити се (pf. + gen.)	to shake off
посао (gen. посла)	work, job	свакодневни	everyday
строг	strict, severe	смена	shift
		струја	current, electricity

Language points 3

Conditional clauses (2)

Unreal conditions

These are statements in which the condition has not been or will not be met, such as:

If you were here, you would see him.
(But you are not, so you cannot.)

If it had not been raining, we would have gone out.
(But it was, so we did not.)

In such sentences in Serbian, the verb in the main clause is in the conditional, as you would expect. What is different is the 'if' clause. The two sentences above could also be expressed:

Were you here, ...

Had it not been raining, ...

In this case the unreality of the propositions is more obvious. When you need to translate an English 'if' clause, then, you should see whether the 'if' can be omitted in this way. This does not always work, but it is a useful rough guide.

The subordinate clause in such cases is introduced by the conjunction **да** + appropriate tense:

Да си овде, видео би га.

Да није падала киша, изашли бисмо.

Realizable conditions

There is also a category of potentially realizable conditions, e.g. 'If he were to come on time, we would be able to see him.' The subordinate clause in such sentences in Serbian is introduced by **kad** or **ako** + *conditional*:

Кад би дошао на време, могли бисмо да га видимо.

Also

Ако би се јавила, рекао бих да ниси ту.

If she were to phone, I'd say you weren't here.

Exercise 3

(a) Match the two halves to make complete sentences, taking one part from numbers 1 to 5, and the other from (a) to (e):

- 1 Ako ne ustanem na vreme,
- 2 Da nisam otišao sad na odmor,
- 3 Kad bi hteo da dođe u Beograd,
- 4 Išli bismo na planinarenje,
- 5 Da si ovde,

- (a) video bi kako je Kotor predivan grad.
- (b) zakasniću na posao.
- (c) da je vreme bilo lepo.
- (d) ubila bi me kolotečina.
- (e) mogao bi da živi sa nama.

(b)† Use **ako**, **kad** or **da** to complete the following:

- 1 _____ bih imao mnogo novca, obišao bih ceo svet.
- 2 Videli biste odličnu predstavu _____ ste imali vremena da dođete.
- 3 _____ imaju slobodnu dvokrevtenu sobu, rezerviši je.
- 4 _____ sam znao da se skupljate u 'Manježu', došao bih tamo.
- 5 Pozvao bih ga telefonom _____ imam njegov broj.
- 6 _____ ne poneseš kišobran sa sobom, pokisnućeš.

pokisnuti (pf.) to get wet (in the rain)

Language points 4

Language in action

Reflexive passive

One of the main methods of conveying passivity in Serbian is the use of the reflexive form of verbs, which are otherwise transitive. The object of the transitive verb becomes the subject of its reflexive form:

Да ли се код вас пуно пије пиво?
Is beer drunk a lot in your country?

Овде се не говори енглески.
English is not spoken here.

Где се купују карте?
Where does one buy tickets? (Where are tickets bought?)

Како се каже . . . ?
How do you say . . . ? (lit. 'How is it said?')

Овде се примају странке.
Clients are received here.

Exercise 4†

Translate into Serbian using the reflexive passive:

- 1 I hear that very good coffee is made here.
- 2 Can radio B92 be heard via the internet?
- 3 His books are read throughout the world.
- 4 The cathedral can be clearly seen on the hill.
- 5 One could say that it is expensive to live here.

Language points 5

Expression of 'whoever', 'whatever' etc.

The addition of the particle **било** to various pronouns and adverbs conveys English '-ever': **било ко** 'whoever'; **било шта** 'whatever'; **било где** 'wherever'; **било кад** 'whenever'.

Донеси ми било какву књигу.
Bring me any kind of book whatever.

Уради то на било који начин.
Do that in any way whatever.

Reading passage 1

Kulturni život u Beogradu (19)

How many people came to Ben's meeting with journalists? What did they talk about? Why did Ben keep a diary during his trip? How had he prepared for the meeting?

Približava se kraj Benove posete Srbiji. Ali pre nego što ode, Dejan se dogovorio sa nekim svojim kolegama, novinarima, da se nađu u Klubu novinara kako bi Ben mogao da im postavi još neka pitanja, sad kada zna nešto više o kulturnom životu u Srbiji. Došlo je desetak ljudi, iz različitih medija.

Vodili su veoma živ razgovor o uslovima u kojima rade i o tome šta bi želeli da promene. Razume se da su se svi složili da bi njihov život bio daleko lakši kada bi više zarađivali i kada bi uslovi za bavljenje novinarstvom bili bolji. Neki su rekli da bi mnogo voleli da rade neko vreme u inostranstvu kao dopisnici. Najčešće su se spominjali Nju Jork i Pariz kao najpoželjniji gradovi, kada bi njihove novine ikada imale sredstava za tako nešto.

Tokom svog boravka, Ben je vodio detaljni dnevnik da bi mogao da napiše seriju članaka. Sada je imao sjajnu priliku da kompletira svoju sliku kulturnog života u Srbiji i Crnoj Gori, pa je prethodno zabeležio čitav niz pitanja. Želeo je da njegovi članci budu što potpuniji i tačniji.

Vocabulary

čitav	whole	članak	article
dnevnik	diary	dopisnik	correspondent
ikada	ever	izveštaj	report
niz	series	postaviti	to ask a
poželjan	desirable	pitanje (pf.)	question
prethodno	in advance	promeniti (pf.)	to change

spominjati (imp.)	to mention	u inostranstvu	abroad
uslov	condition	zabeležiti	to note,
zaradivati	to earn		make a note
(imp. zaradujem)			

Exercise 5

Read the text above once again and complete the dialogues between Ben and Dejan and Ben and the journalists:

- (i) Дејан: Бене, Хајде да се вечерас нађемо са мојим пријатељима новинарима.
 Бен: Важи. _____ ?
 Дејан: Налазимо се у клубу новинара, а онда идемо у кафану 'Мањеж'.
 Бен: _____ ?
 Дејан: Биће ту новинара из различитих медија. Позвао сам другаре из *Политике*, *Бете*, *Нина*, са радија *B92* и са разних телевизија.
- (ii) У "Мањежу"
 Бен: Шта бисте рекли, какви су услови за бављење вашом професијом сада у Србији?
 Марко: Наши животи _____
 Иван: Ја бих лично много волео _____
 На пример, у Њу Јорку или у Паризу.

Language points 6

Aspect 4

Features of English as a guide to choosing aspect

- (i) The meaning of a given verb: the *nature* of some types of action suggests a particular aspect:
- *imperfective*: verbs such as: 'to rest', 'to sleep', 'to listen', 'to watch', 'to study', 'to walk', 'to talk' etc.
 - *perfective*: 'to say', 'to learn' (as opposed to 'to study'), 'to switch on/off', 'to glance', 'to catch sight of' etc.

(ii) Verbs expressing sense impressions such as 'to see' and 'to hear' may be followed by either an infinitive or a participle in English. For the participle construction Serbian requires **како** + *present*:

Чуо сам га како прилази.

I heard him approaching.

Видели су их како се играју лоптом.

They saw them playing ball.

These constructions require the *imperfective*. However, English infinitive constructions tend to indicate the *perfective*:

Чини ми се да сам чуо како је ушао.

I think I heard him come in.

Видео је како је председник предао документе.

He saw the president hand over the documents.

(iii) Progressive tenses in English *must* be translated by the *imperfective* in Serbian.

I am sitting by the window thinking.

Седим крај прозора и размишља́м.

He was reading a newspaper.

Читао је новине.

She will be waiting on the platform.

Чекаће на перону.

Note: This does *not* mean that simple tenses in English denote the perfective.

Adverbs and conjunctions as determining factors

- (i) Adverbs: some adverbs clearly indicate one or other aspect:
- *imperfective*: **непрестано** 'constantly'; **стално** 'all the time'; **редовно** 'regularly'; **дуго** 'a long time'; **цео дан** 'all day long'; **неко време** 'some time'; etc.
 - *perfective*: **коначно** 'at last'; **одједном** 'all at once'; **изненада** 'suddenly'; **одмах** 'immediately'; **нагло** 'abruptly'; etc.

(Of course some flexibility will be required according to context:

e.g. 'At last they are on their way' obviously refers to an 'ongoing' action.)

(ii) Conjunctions: some may denote either aspect, depending on context:

You ought to nibble something *when* you drink strong drinks.

Морате да грицкате нешто кад пијете жестока пића (imp.).

When you've finished your wine, try our coffee.

Кад попијете вино, пробајте нашу кафу (pf.).

They took off their shoes *when* they entered the mosque.

Изули су ципеле кад су ушли у џамију (pf.).

Some indicate the imperfective:

She knitted this jumper *while* she was (lying) in hospital.

Исплела је овај џемпер док је лежала у болници.

As we came I noticed your new car.

Док смо долазили приметила сам твоја нова кола.

Others the perfective:

I shall telephone *as soon as* I arrive.

Телефонираћу чим стигнем.

(iii) Phrases introduced by 'for' and 'in': time phrases introduced by 'for' tend to lay emphasis on the *process* of the action:

We wrote letters *for* three hours.

Писали смо писма три сата.

The imperfective is used to express this emphasis. On the other hand, phrases introduced by 'in' emphasize the totality of the action:

We wrote the letters *in* three hours.

Написали смо писма за три сата.

Exercise 6†

Translate the following passage into Serbian, selecting from the verbs below and paying particular attention to aspect. The verbs are given in the order in which they occur in the text and the first verb in each pair is the imperfective.

The Browns arrived at the hotel. When he came to the reception desk to book a room, John realized that he had left his wallet in the car. He went outside to fetch it. He returned in five minutes and finally began to talk with the receptionist. While John was talking, the receptionist suddenly interrupted him because he recognized Nena. She always stays in this hotel when she comes with her parents to Kotor.

изненада suddenly

Verb list

стизати, стићи; долазити, доћи; резервисати; схватати, схватити; заборављати, заборавити; одлазити, отићи; узимати, узети; враћати се, вратити се; разговарати, поразговарати; прекидати, прекинути; препознавати, препознати; одседати, одсести; долазити, доћи

Dialogue 3

Екипа (19)

How did Dado react to Maja's suggestion? What did Dado and Sanja agree to do? Why does Sanja like the idea of being in Maja's flat? Why would Filip be pleased as well?

Одмах после разговора са Мајом, Сања је попричала са Дадом. Био је одушевљен идејом да се преселе у овај прекрасни, пространи стан. Договорили су се са Мајом да ће да јој се јаве чим буду имали прилику да попричају са Бранком.

Филип је пратио њихов разговор са друге стране собе. Кад је Дато отишао да потражи Ивану да је поново позове да плеше, пришао је Сањи.

– Било би заиста предивно, када бисте били овде! – рекао је.

– Знам, што више мислим, све ми се више свиђа идеја.

Могла бих да се заиста посвјетим свирању, што нисам радила већ годинама. А Дато би био у друштву које се бави спортом

...

– Све је то истина. Али знам шта је за мене лично највећа предност.

Сања је знала отприлике шта ће да каже, али ништа није рекла. Чекала је да се Филип изјасни.

– Мислим да већ знаш – почео је Филип. – Мени је то важно јер бих се осећао слободније, када не би била више код Бранка. Знаш да је изузетно љубазан, али свеједно, не могу сваки час да те видим.

– Ко ти је рекао да би могао “сваки час” и да смо овдје! – насмејала се Сања.

– Знаш шта желим да кажем – рекао је Филип. – Желим да што чешће и што дуже будем са тобом — уколико и ти то желиш, разуме се.

– Ајде, Филипе, доста си причао. Хоћеш да плешемо?

– Хоћу! Ајдемо!

Vocabulary

изјаснити се to express oneself

сваки час all the time,
at any time

слободан free

посв(ј)етити се to devote

oneself to

свеједно all the same

трошак expense

20 Kraj

The end

In this unit we will look at:

- participles: 'being', 'having been' etc.
- verbal nouns
- word order

Dialogue 1

What did the Browns do when they reached Bar? How did they spend the time in the train? What most impressed John? What impression does Nena have of the English countryside? Why did Angela like Serbian villages?

Преноћили су у Бару, пошто су резервисали возне карте за следеће јутро. Плативши хотел, узели су такси до станице и сели у воз.

Анђела: Седећи овако, мирно, у возу, не могу а да не размишљам о целом нашем дивном боравку у Србији и Црној Гори.

Џон: Тачно. И баш смо имали среће што смо успели толико да видимо . . . , а све захваљујући пријатељима и свим љубазним људима које смо успут срели.

Нена: Има још шта да се види, узгред буди речено!

Анђела: Сигруно, и то нас радује. Доћи ћемо опет!

Нена: Баш ме занима који су вам утисци најупечатљивији

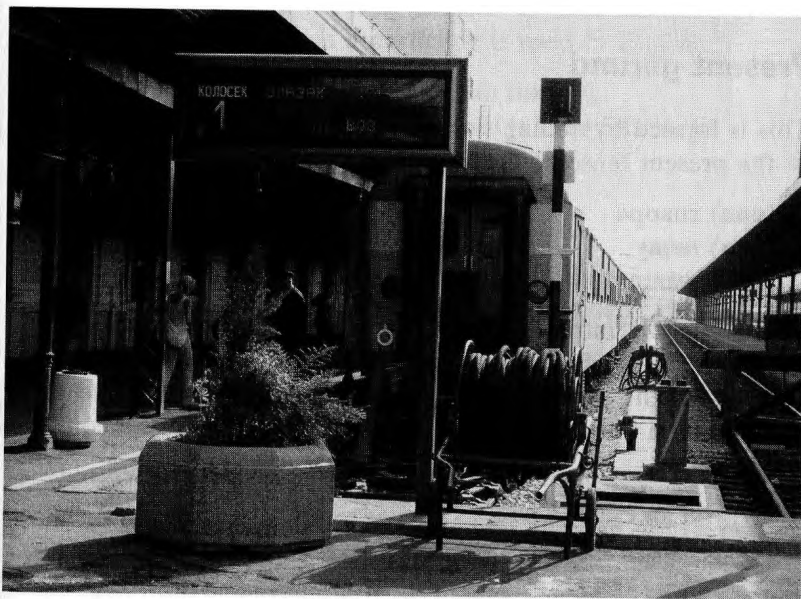
....

Џон: За мене ће мислим најупечатљивији утисак бити природа. Само погледајте овај предиван пејзаж! Није ни чудо што имате тако сјајне песнике и певаче!

- Анђела: То свакако, али за мене је овај пејзаж више од тога: препун је подсећања на важне моменте из историје.
- Нена: Нисам била у Енглеској, али судећи по сликама и филмовима које сам видела, пејзаж је код вас углавном питомији него што је код нас.
- Џон: У праву си. Овде има великих планина, река, клисура и густих, старих шума.
- Анђела: Да и ваша земља није тако густо насељена. Мени се много свиђају ваша села, у којима се очигледно још увек може наићи на бројне старе обичаје.
- Нена: Да, слажем се, села су врло живописна, али није увек лако живети тамо.
- Џон: Приближавамо се Београду. Као да се враћамо кући!
- Нена: Баш ми је драго да то чујем! Сигурно сте приметили да су Срби и Црногорци гостопримљив народ. Желим да однесете најлепше успомене одавде и да нам се вратите што пре!

Vocabulary

бројан, -јна	numerous	гостопримљив	hospitable
густ	dense	живописан, -сна	picturesque

Železnička stanica Beograd

клисурa	gorge	насељен	inhabited
питом	tame	радовати (се)	to be glad
судити (imp.)	to judge	(imp. радујем)	
узгред буди	incidentally,	упечатљив	indelible
речено	by the way	успомена	memory
чудо	surprise, wonder		

Language points 1

Participles (1) (verbal adverbs or gerunds)

There are four participles in Serbian, of which two are verbal adjectives and two verbal adverbs.

We have already met the active past participle (**био, имао** etc.), and know that this is one of the adjectival forms. We shall come to the other adjective form, the passive past participle, later – it is not in very common use.

There are two verbal adverbs or gerunds, one denoting simultaneous action and the other past action: (i) ‘seeing’ and (ii) ‘having seen’.

Present gerund

This is formed by adding the suffix **-ћи** to the third person plural of the present tense of the *imperfective*:

(они) говоре	говорећи	speaking
(они) пишу	пишући	writing
(они) имају	имајући	having

The gerund is infrequently used, even in the written language, except in certain situations.

The present gerund of **бити** is based on the perfective third person plural **буду = будући**. This is used frequently as a conjunction with **да**:

Будући да смо у Србији ...
Since we are in Serbia ...

Будући да је лепо време ...
Since it is nice weather ...

Strictly speaking, the gerund is, indeclinable, like all adverbs. But, increasingly, certain gerunds are becoming used as adjectives:

- будући** **Да те упознам са својим будућим мужем!**
Let me introduce you to my future husband!
- идући** **Вратиће се сигурно идуће године ако могу.**
They will certainly come back next year if they can.
- следећи** **Следећег дана смо се рано пробудили.**
We woke up early the following day.
- текући** **Колико имаш на текућем рачуну?**
How much have you got in your current account?
- (тећи, 3rd. pers. pl. теку: 'to flow')

Past gerund

This is formed by adding the suffix **-в** or **-вши** (after a vowel) or **-авши** (after a consonant) to the infinitive stem:

уста-ти	уоставши	рек-ти (рећи)	рекавши
виде-ти	видевши	мог-ти (моћи)	могавши
сети-ти се	сетивши се		

Again, the past gerund is rarely used. It is more common to find a whole clause where such a participle is used in English:

Having started the book I'd like to finish it.

Кад сам већ почео да читам књигу, хтео бих да је завршим.

or **Будући да сам почео ...**

or **Почео сам, па бих хтео ...**

As in the case of the present gerund, we find that the past gerund of **бити**, **бивши**, is in common use as an adjective:

Да те упознам са својом бившом супругом!

Let me introduce you to my former wife!

Та кућа припада бившем председнику.

That house belongs to the former president.

Note: The common English construction with the active present participle ending in '-ing' can cause problems in translating, e.g. 'I heard the birds singing'. Such sentences should be rendered by **како** + present (imperfective) tense: **Чуо сам како птице певају.**

Exercise 1†

(a) Put the verbs in brackets into the past or present gerund, as appropriate:

- 1 _____ (седети) у возу, причали су о утисцима са путовања.
- 2 _____ (враћати се) кући, размишљао је о најупечатљивијим успоменама са летовања.
- 3 Узео је да погледа фотографије _____ (написати) писмо пријатељу.
- 4 _____ (изаћи) из хотела, позвали су такси.
- 5 _____ (бити) да смо устали касно, мораћемо да јуримо на воз.

(b) Translate the following sentences into Serbian:

- 1 I think I saw them coming.
- 2 Have you heard her singing?
- 3 We found them playing in the park.
- 4 He didn't notice me going out.
- 5 She stood by the window and watched people passing by.

Language points 2**Participles (2)****Passive past participle**

The passive past participle is the other verbal adjective. Passive participles are formed from the infinitive stem of either aspect. Most verbs with the infinitive ending in **-ати** have the passive participle in **-ан**:

читати	читан, читана, читано
позвати	позван, позвана, позвано

Most verbs with infinitive ending in **-ити** or **-ети** have **-јен** (see 'Grammar summary', section 6 (p. 306) for the rules of effect of **j** on the preceding consonant):

видети	виђен, виђена, виђено
учинити	учињен, учињена, учињено

Verbs with the infinitive ending in **-нути** have **-нут**:

прекинути	прекинут
to interrupt	

Verbs with infinitive ending in **-ети** and present **-мам** or **-нем** have **-ет**:

заузети (заузем)	заузет
to occupy	
проклети (прокунем)	проклет
to curse	

These are the most common regular patterns.

Examples are:

Да ли је овај хлеб добро испечен?
Is this bread well baked?

Сто је протрт, хлеб је нарезан, вино је охлађено, рижа је скувана. Дођите да ручате!
The table is laid, the bread is cut, the wine chilled, the rice boiled. Come and have lunch!

Verbal nouns

Many of these passive participles may be made into nouns by the addition of the suffix **-је**:

ослободити	ослобођен	ослобођење
to liberate	liberated	liberation
читати	читан	читање
		reading
проматрати	проматран	проматрање
		observation, watching
учити	учен	учење
		learning

Intransitive verbs cannot have a passive participle. In such cases the endings **-ање** or **-ење** are added to the infinitive stem:

купати се	купање	bathing
седети	седење	sitting
путовати	путовање	travelling, journey

Exercise 2

- (a) John is leaving the hotel in Bar and is giving instructions to a taxi driver. Put the sentences in the jumbled-up dialogue in order:

Џон: Добро јутро.
 Таксиста: Ево стигли смо.
 Џон: До железничке станице. И ако можете да пожурите. Каснимо на воз.
 Таксиста: 800 динара.
 Џон: Хвала.
 Таксиста: Нема проблема господине. Даћу све од себе, али јутро је, и велика је гужва у саобраћају. . . . Надам се да вам не смета што пушим.
 Џон: Колико смо дужни?
 Таксиста: Добро јутро, господине.
 Џон: Ни најмање, и ми смо пушачи.

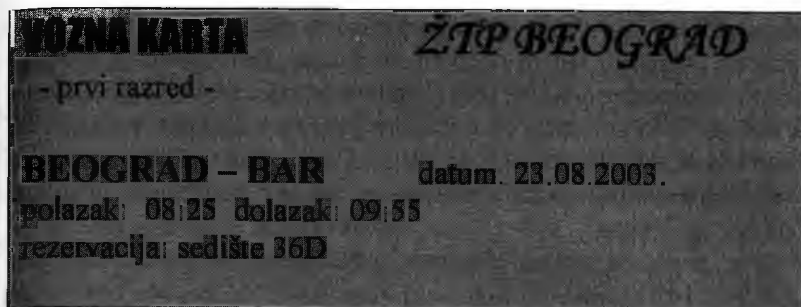
дати све од себе to do one's best
ни најмање not at all, not remotely

- (b) John has arrived at the railway station in Bar and is trying to purchase tickets. Put the sentences in the jumbled-up dialogue in order:

Службеник: 2 сата.
 Џон: Не, у једном смеру. Идемо после одмах на аеродром.
 Службеник: Добро јутро, изволите.
 Џон: Имам резервације за воз Бар-Београд који креће у 10:35 сати.
 Службеник: Дајте ми да погледам. Желите повратне карте?
 Џон: Да ли могу да платим картицом?
 Службеник: У реду. Цена карте је 1,523 динара.
 Џон: Ево новца. Колико касни?
 Службеник: Не примамо картице, само готовину. Узгред буди речено, воз за Београд касни.

- (c) Now you take a taxi: 📞

Таксиста: Добро вече, господине/госпођо.
 VI: Say hello and where you want to go.

Taksista: У центру је гужва па ћемо се возити мало спорије.

Vi: *Say that it doesn't matter since you are not in a hurry.*

Taksista: Ево стигли смо.

Vi: *Ask how much it is.*

Taksista: 580 динара.

Vi: *Say 'Here is 600 dinars and you can keep the change.' Just say 'It's all right.'*

Reading passage 1

Kulturni život u Beogradu (kraj)

Why does Ben feel indebted to Dejan? What does he feel is the only way he can thank him? How is he going to send Dejan the articles he writes? Why do both Dejan and Ben feel it is important that people read about cultural life in Serbia and Montenegro?

Vrativši se kući, Ben je seo da napiše Dejanu pismo, da mu se zahvali na svemu što je učinio za njega.

Dragi Dejane,

Ne znam kako da ti se zahvalim na svemu. Bio si najljubazniji mogući domaćin, vodič i prijatelj. Mnogo sam video, čuo i naučio i sve što sam saznao o bogatom kulturnom životu Srbije i Crne Gore dugujem tebi. Upoznao sam velik broj izuzetno prijatnih i dragih ljudi, koji su me srdačno primili u svoju sredinu, i u svoje kuće, a i u svoj život. To je dug koji se teško može otplatiti. Jedini

pravi dokaz moje zahvalnosti biće moji članci. Poslaću ih tebi mejlom pre nego što ih predam novinama, da budem siguran da nisam negde pogrešio ili nešto bitno izostavio. Naravno, sve samo u slučaju da si spreman da mi učiniš još i ovu dodatnu uslugu. Ali znam da ti je stalo do toga da Srbija i Crna Gora budu poznate u svetu po nečem drugom, a ne samo po ratu i atentatima i burnom političkom životu.

Ovo pismo ti dolazi običnom poštom, jer sam hteo da vam pošaljem i neke slike za koje se nadam da će da vas sve obraduju. Konačno sam prebacio sve svoje beleške sa laptopa na veliki kompjuter i od sada ću moći redovno da ti se javim mejlom.

Najsrdačnije pozdravi Nadu i zagrlji decu,

Od sveg srca te pozdravlja
tvoj Ben

Vocabulary

atentat	assassination	beleška	note
buran	stormy	dodatan	additional
dokaz	proof	dug	debt
dugovati (imp. dugujem)	to owe	izostaviti (pf.)	to leave out, omit
obradovati (imp. obradujem)	to please, delight	mejl	email
poslati (pf. pošaljem)		otplatiti (pf.)	to pay, repay
pozdravljati, pozdraviti		pogrešiti (pf.)	to be mistaken
prebaciti (pf.)			to send
predati (pf.)			to greet
stalo je (nekome) do (nekoga, nečega)			to transfer
učiniti uslugu (pf.)			to hand over
vodič			someone cares (about something, someone)
zagrliti (pf.)			to do (someone) a favour
zahvaliti se (pf.)			guide
			to embrace, hug
			to thank

Exercise 3

Now you try to write a letter about your holiday to a friend. This is the information you need to include:

- where you are
- how long you have been there and when you are coming home

- you've met many people who are very hospitable and helpful
- the country is beautiful
- you have visited both the coast and the mountains
- stayed in various hotels
- everything is so cheap
- for that reason you never rented a car but took taxis everywhere
- you haven't had any problems
- you want to come back next year

Language points 3

Word order 1

This is another area that can cause some difficulties for English speakers. Some of these considerations are basic to correct grammar, and some are more subtle and largely stylistic. It is important to be aware of differences in word order between the two languages, both in composing correct and informative utterances in Serbian and in translating from Serbian into English.

Difficulties arise for two main reasons: (i) the presence of *enclitics*, for which there is no equivalent in English; (ii) the fact that English speakers are familiar with a system in which word order indicates syntactic relations between the main elements of a sentence and only secondary elements (adverbs, preposition phrases) normally vary in position.

We shall look at these two areas of difficulty in turn.

Enclitics

We are already quite familiar with the basic rules governing the placing of enclitics and with the order in which they come when there are several of them. Where there is a group of enclitics they must all come together in the order:

interrogative particle **li**; verbal; dat. acc./gen. (of pronouns); **se**;
je

The enclitic group is normally placed after the first element in the sentence or clause. This may be *a single word*:

Ivan mi je kupio kartu.
Ivan bought me a ticket.

Note: **ne** + verb count as a single word:

Ne mogu ti ga odmah dati.

I can't give it to you immediately.

Remember also that the linking conjunctions **i**, **a** and **ni** do not count as separate words in this context.

The first element may also be a phrase:

Jedan moj prijatelj mi je rekao da imate stan.

A friend of mine told me you had a flat.

Prošle nedelje su nas pozvali na večeru.

Last week they invited us to dinner.

In general, it is considered literary or pedantic to break up a phrase by putting the enclitics strictly after the first word. But notice the following interrogative words which do not form a phrase with the words they govern:

Koliko je sati?

What's the time?

Koliko ima godina?

How old is he/she?

Koje su boje tvoja nova kola?

What colour is your new car?

The conjunctions **ali**, **ili** and **jer** may be treated as the first word in the sentence or simply as linking words.

But some other conjunctions never count as the first word because they are followed by a pause, sometimes an actual comma:

Dakle nisam mu ga dao.

So I didn't give it to him.

Prema tome, javiće ti se sutra.

Consequently he'll ring you tomorrow.

The most important thing to remember is that if a sentence or clause starts with a 'clause introducer', the enclitics must follow immediately after it. Consequently when you are composing a clause in Serbian and come to such a word you must immediately work out which enclitics will be required later in the sentence and put them in straightaway. All the other elements in the sentence must then be fitted in. This necessity is the cause of frequent mistakes for English speakers.

Such ‘clause introducers’ are **da**, **što**, **ako**, relatives and interrogatives.

Rekao je da će mi ga odmah vratiti.

He said (*that*) he would give it straight back to me.

Drago mi je što ste nam opet došli.

I’m glad (*that*) you’ve come to us again.

Pre nego što smo mu objasnili o čemu se radi, izašao je.

Before we had explained to him what it was about, he went out.

Ako mi je vrati, daću ti knjigu.

If he returns it to me, I’ll give you the book.

To je prijatelj koji mi je pričao o tebi.

That’s the friend *who* told me about you.

To je prijatelj o kom sam ti pričala.

That’s the friend I told you about (*about whom* I told you).

Više ne znam ni kako se zvao.

I no longer even know *what* he was called.

Moram da znam kad ćeš da mi ga daš.

I must know *when* you’re going to give it to me.

Care must be taken with subordinate clauses, which behave like independent units. Enclitics from the main clause are not usually placed immediately after them and never inside them. This presents no difficulty if the main clause comes first:

Jasno mi je da si ga tajno vidala.

I realize that you’ve been seeing him secretly.

When the subordinate clause comes first the enclitics from the main clause follow the first word in the main clause: **Da si ga tajno vidala, jasno mi je.** This construction can be awkward, so often the pronoun **to** is added to take over the role of the subordinate clause: **Da si ga tajno vidala, to mi je jasno.** Such constructions are far more frequent in Serbian than their equivalent would be in English.

Infinitives can behave either as separate clauses or as parts of the main clause:

Mira te želi videti.

Mira wants to see you.

If the main clause contains enclitics, they are all put together:

Mira te je želela videti.

Mira wanted to see you.

Exercise 4

- (a) Some of the sentences in this dialogue are jumbled up. Put the words in the jumbled-up sentences (shown in bold) in order and translate the dialogue:

Tomo and his sister Ana are talking on the phone.

A: Halo, Tomo ovde Ana.

B: Hej, zdravo Ana. Kako si, šta ima novo?

A: Dobro sam, hvala. **pitam / da / sam / Htela / te / da / znaš / li kad / na / mama i tata / sleću / aerodrom.**

B: **znam / tačno / Ne / mislim / ali / proverim / mogu / da / da. zašto / a / pitaš?**

A: **Pa / sam / mislila / da / od / neko / nas / ode / po / aerodrom / na / njih.**

B: Hajde, ja ću da proverim kada sleće avion i otići ću da ih pokupim. **bez / budi / brige!**

A: **ti / hvala / puno.**

Language points 4

Word order 2

Apart from the strict rules governing the placing of enclitics, word order in Serbian is relatively free. The existence of cases makes it possible to place subject verb and object in any order:

I gave the porter the luggage. **Dala sam nosaču prtljag.**
Prtljag sam dala nosaču.
Nosaču sam dala prtljag.

All of these sentences are equally acceptable. Their order is not random, however: each sentence conveys a slightly different emphasis. It is important to distinguish first of all between basic, grammatical word order in Serbian and order which is determined by context and which conveys meaning in itself.

Basic, neutral, word order, independent of context, is on the whole similar to English: subject – verb – object.

In word order conditioned by context, however, there are various differences. These seem to stem from the fact that in Serbian, as a rule, the less informative part of the sentence comes before the more informative part. (This is related to the question of enclitics, in that stress tends to build up over the sentence with increasing emphasis on the end. Consequently the enclitics must be placed as far as possible from this inherent emphasis.) Examples:

Prošle nedelje nismo uopšte izašli.

We didn't go out at all last week.

This order emphasizes the fact that the speaker stayed at home.

Nismo uopšte izašli prošle nedelje.

This order, on the other hand, stresses the fact that the speaker usually goes out a lot in any given week but did not this particular week. This means that in Serbian if the object is of less informational value (perhaps because it has already been mentioned) it may be placed first in the sentence:

Tu kuću je sagradio poznati arhitekta.

A famous architect built that house.

It is possible for the Serbian order to be preserved in English by using a passive construction: 'This house was built by a famous architect.' This is a very important device, which works both ways: Serbian generally avoids the passive, but English passive constructions can usually be rendered by placing the object first in the sentence, as in the example above.

The principle is, then, that new information or the more informative part of the sentence tends to follow other elements in the sentence:

Ovi stanovi su sagrađeni pre deset godina. U stanovima žive uglavnom mladi ljudi.

These flats were built ten years ago. On the whole young people live in the flats.

Adverbial 'scene setting' phrases

These phrases are placed at the beginning of a neutral sentence in Serbian: their function is to 'set the scene' for the main information. In English, on the other hand, they are normally at the end:

Na plaži je bilo mnogo meduza.

There were a lot of jellyfish *on the beach*.

Po povratku smo bili vrlo zauzeti.

We were very busy *after we got back*.

Za vreme odmora na ostrvu, nismo mnogo čitali.

We didn't read much *during our holiday on the island*.

In Serbian adverbs which qualify or quantify the action of the verb generally precede it:

Veoma lepo svira klavir.

She plays the piano very well.

Prebrzo govore. Ništa ne razumem!

They speak too fast. I don't understand a thing!

So, English speakers should take care over the placing of adverbs and adverbial phrases: it will help to make a note of instances you come across in your reading.

Adverbs and pronouns with low informational value

As a general rule, objects, pronouns and adverbs which carry little information precede the verb. To put them after the verb would give them special emphasis, altering the meaning of the sentence:

Daj da ti nešto pokažem.

Let me show you *something*.

Daj da ti pokažem nešto.

Let me show you *at least something*, even if you don't want to see everything.

Negde smo ga videli.

We saw him *somewhere*.

Videli smo ga negde.

We saw him *somewhere*, I'm just trying to think where it was.

Such 'low prominence' words include: **nešto, negde, nekako, nekud, tu, ovde, juče, danas, sutra, ovo, to, sad, često, stalno.**

Phrases with fixed word order

There are a few more or less fixed patterns which should be learned:

Vocative phrases

In these the neutral order of adjective–noun is often reversed:

Budalo jedna!

You fool!

Bože dragi!

Dear God!

Mili moj!

My darling!

Zlato moje!

My treasure (gold)!

Possessive phrases

taj moj prijatelj

that friend of mine

ovi njegovi prijatelji

these friends of his

jedan moj poznanik

an acquaintance of
mine

dva naša poznanika

two acquaintances of
ours

Exercise 5†

Translate the following passage into Serbian, paying particular attention to word order:

Last week John and Angela left Serbia and went back to England. After a month-long holiday in Serbia it wasn't easy to go home. They had a wonderful time there and would really love to visit the country again next year.

This week they want to organize a party for their friends and tell them about their trip. They want to show them photographs and give them presents from Serbia. Angela plans to impress everyone with some Serbian dishes which she learned how to prepare when they were staying in Sirogojno. But before that, John will offer plum brandy to his friends since he brought a bottle with him. He would also like to tell everyone about the series of articles about cultural life in Belgrade that a local newspaper has started to publish.

Dialogue 2

Екипа (крај)

Who telephoned Branko's flat the next day? What did he suggest? Why was Dado especially pleased? Why does Vedran like living on a barge? What does Sanja offer to do? Did they have a good day?

Сви су се сложили да је журка била сјајна и било је прилично касно када су се развишли. Следећег јутра, телефон је зазвонио код Бранка, Сањиног и Дадиног рођака. Јавио се Ведран и позвао их да дођу са целом екипом да проведу остатак дана код њега на сплаву на Сави, близу Аде Циганлије. Дан је био сунчан и ведар, па су се Сања и Дадо брзо спремили.

- Здраво, другари! викнули – су кад су стигли до обале.
- Еј, добро дошли! – рекао је Ведран и помагао Сањи да се попне на брод.

Дадо се посебно обрадовао кад је видео да је и Ивана у друштву. А и Филипу је било очигледно драго што је Сања стигла.

- Што ти је диван брод! – рекла је Сања.
- Да ли овде живиш? – питао је Дадо, такође одушевљен.
- Па да, ово ми је дом – одговорио је Ведран. – Много путујем, пословно, а онда спавам по разним хотелима, па заиста уживам кад год се вратим овамо, у овакав једноставан и опуштен начин живота.
- Зимом, понекад ипак зна да се појави код пријатеља! – Насмејала се Јелена.
- Шта ћете да пијете? Пиво се хлади у реци, а има наравно и вина и свега и свачега.
- Лука и Маја се баве роштиљем. Ено их, под дрвећем – рекао је Филип. – А ја сам задужен за салату.
- Могу ли да ти помогнем? – понудила је Сања.
- Ако те не мрзи, можеш. Хвала на понуди. Биће брже готово. Одвео ју је доле у малу кухињу.
- Сјајно, ту има све што је потребно! – рекла је Сања.
- Има, само фали мало више места! Али нема везе. Можеш ли исецкати овај парадајз? Даћу ти даску.

Радили су тихо, а онда је Филип стао и погледао Сању.

- Баш ми је супер, овде сам са тобом, заједно радимо у кухињи, као да смо прави пар.
- Филипе, молим те, не претеруј! Уживајмо данас, има времена за те ствари – рекла је Сања одлучно.

Сви су провели диван дан заједно и на крају су се разишли срећни, одморни и спремни за понедељак: неко за посао, а неко за факултет.

Vocabulary

Ада Циганлија	island on the Sava river in Belgrade	брод	boat
доле	down, below	викнути (pf. викнем)	to shout
задужен	in charge of, responsible for	дом	home
одлучан	decisive	мрзети (imp.)	to hate (<i>here</i> 'if you don't mind')
одморан	rested	опуштен	relaxed
понуда	offer	пословно	on business
претеривати (imp. претерујем)	to exaggerate	сецкати (imp.)	to chop
ступити (pf.)	to step	сплав	barge
		хладити се (imp.)	to get cool

Grammar summary

1 Noun declensions

Masculine

Singular

nom.	prozor	prijatelj	sto	muž	čitalac
gen.	prozora	prijatelja	stola	muža	čitaoca
dat.	prozoru	prijatelju	stolu	mužu	čitaocu
acc.	prozor	prijatelja	sto	muža	čitaoca
voc.	prozore	prijatelju	stole	mužu	čitaocu
loc.	prozoru	prijatelju	stolu	mužu	čitaocu
instr.	prozorom	prijateljem	stolom	mužem	čitaocem

Plural

nom.	prozori	prijatelji	stolovi	muževi	čitaoci
gen.	prozora	prijatelja	stolova	muževa	čitalaca
dat.	prozorima	prijateljima	stolovima	muževima	čitaocima
acc.	prozore	prijatelje	stolove	muževe	čitaoce
voc.	prozori	prijatelji	stolovi	muževi	čitaoci
loc.	prozorima	prijateljima	stolovima	muževima	čitaocima
instr.	prozorima	prijateljima	stolovima	muževima	čitaocima

Note: soft consonants: **c, č, ć, dž, đ, j, lj, nj, š, ž**

1 Masculine nouns with soft consonant ending preceded by **e** usually have instrumental singular **-om**: **Beč** 'Vienna', **Bečom**; **padež** 'case', **padežom**. Masculine nouns ending in **-c** usually have instrumental **-om**; but if **-c** follows mobile **a**, then instrumental always ends **-em**: **stranac** 'foreigner', **strancem**; **novac** 'money', **novcem**; **otac**, **ocem**.

- 2 Masculine nouns ending in **-anin** (e.g. **građanin**, **Dubrovčanin**) have plural **-ani**: **građani** etc.

Neuter

Singular

nom.	selo	more	vreme¹	dete²
gen.	sela	mora	vremena	deteta
dat.	selu	moru	vremenu	detetu
acc.	selo	more	vreme	dete
voc.	selo	more	vreme	dete
loc.	selu	moru	vremenu	detetu
instr.	selom	morem	vremenom	detetom

Plural

nom.	sela	mora	vremena	deca
gen.	sela	mora	vremena	dece
dat.	selima	morima	vremenima	deci
acc.	sela	mora	vremena	decu
voc.	sela	mora	vremena	deco
loc.	selima	morima	vremenima	deci
instr.	selima	morima	vremenima	decom

1 Most neuter nouns ending in **-me** follow this pattern.

2 Some neuter nouns have the infix **-et-**. These are usually the words for young animals and they have an irregular plural (usually a feminine singular collective form, e.g. **tele** 'calf' has gen. sing. **teleta** and n. pl. **telad**).

Feminine

Singular

nom.	žena	stvar
gen.	žene	stvari
dat.	ženi	stvari
acc.	ženu	stvar
voc.	ženo	stvari
loc.	ženi	stvari
instr.	ženom	stvari

Plural

nom.	žene	stvari
gen.	žena	stvari
dat.	ženama	stvarima
acc.	žene	stvari
voc.	žene	stvari
loc.	ženama	stvarima
instr.	ženama	stvarima

Feminine nouns ending in **-a** preceded by two or more consonants may have genitive plural in **i**: **torba**, gen. pl. **torbi** (see also section 5.)

2 Adjective declensions

	<i>Masculine</i>	<i>Neuter</i>	<i>Feminine</i>
<i>Singular definite</i>			
nom.	mladi	mlado	mlada
gen.	mladog(a)	mladog(a)	mlade
dat.	mladom(e) mladom(u)	mladom(e) mladom(u)	mladoj
acc. (inan.) (an.)	mladi mladog(a)	mlado	mladu
voc.	mladi	mlado	mlada
loc.	mladom(e) mladom(u)	mladom(e) mladom(u)	mladoj
instr.	mladim	mladim	mladom
<i>Plural</i>			
nom.	mladi	mlada	mlade
gen.	mladih	mladih	mladih
dat.	mladim(a)	mladim(a)	mladim(a)
acc.	mlade	mlada	mlade
voc.	mladi	mlada	mlade
loc.	mladim(a)	mladim(a)	mladim(a)
instr.	mladim(a)	mladim(a)	mladim(a)

	<i>Masculine</i>	<i>Neuter</i>
<i>Indefinite (singular only)</i>		
nom.	mlad	mlado
gen.	mlada	mlada
dat.	mladu	mladu
acc. (inan.)	mlad	mlado
(an.)	mlada	
loc.	mladu	mladu
instr.	mladim	mladim
<i>Soft stem, definite (singular)</i>		
nom.	sveži	sveže
gen.	svežeg(a)	svežeg(a)
dat.	svežem(u)	svežem(u)
acc. (inan.)	sveži	sveže
(an.)	svežeg(a)	
loc.	svežem(u)	svežem(u)
instr.	svežim	svežim

Alternative longer form. The shorter forms are normally used, however, there are three situations in which the longer forms should be used:

- 1 If the adjective is used on its own, without a noun: **Uzmi hleba, ako ima svežega.**
- 2 If several adjectives qualify the same noun, the first will usually be long: **Sećam se tvoga simpatičnog strica.**
- 3 If the adjective follows the noun it qualifies: **Ni imena svoga se nije više sećao.**

The last example is not so much a grammatical rule as a stylistic preference, and it is on the whole for stylistic purposes that the longer forms are used.

3 Personal pronoun declensions

Singular

nom.	ja	ti	on	ono	ona	
gen.	mene, me	tebe, te	njega, ga	njega, ga	nje, je	sebe, se
dat.	meni, mi	tebi, ti	njemu, mu	njemu, mu	njoj, joj	sebi, si
acc.	mene, me	tebe, te	njega, ga¹	njega, ga¹	nju, ju, je	sebe, se
loc.	meni	tebi	njemu	njemu	njoj	sebi
instr.	mnom(e)	tobom	njim(e)	njim(e)	njom(e)	sobom

Plural

nom.	mi	vi	oni	ona	one
gen.	nas	vas	njih, ih	njih, ih	njih, ih
dat.	nama, nam	vama, vam	njima, im	njima, im	njima, im
acc.	nas	vas	njih, ih	njih, ih	njih, ih
loc.	nama	vama	njima	njima	njima
instr.	nama	vama	njima	njima	njima

1 The alternative short form **nj** may be used after a preposition which carries stress. You may come across examples, particularly in literary texts.

4 Verb types

Verbs are divided into several classes, with subdivisions according to their infinitive stem. There are three main sets of endings, however, as seen in Unit 2:

	<i>I</i>	<i>II</i>	<i>III</i>
1st pers. sg.	-am	-im	-em
3rd pers. pl.	-aju	-e	-u

It is important to be aware that some forms of the verb are based on the infinitive stem, and some on the present tense stem. In many verbs these are the same, but in others they are not and the present tense stem of such verbs must therefore be learned. A good dictionary will supply the first person of the present tense

whenever this cannot be deduced from the infinitive. Here are a few guidelines.

Infinitives ending in -ti

The infinitive and present tense stems of these verbs are usually the same:

čítati	to read	čítam
---------------	---------	--------------

Usually the vowel preceding **-ti** will indicate which set of endings the verb takes, but not always:

1 Verbs ending in **-ati** take Type I endings, unless:

(a) the last consonant of the infinitive stem is **č**, **ž** or (sometimes) **j**, then Type II:

trčati	to run	trčim
držati	to hold	držim
stajati	to stand	 stojim
bojati se	to be afraid	bojim se

(b) the stem ends in **-nj**, **-lj** or (sometimes) **-j**, then Type III:

počinjati	to begin	počinjem
ostajati	to remain	ostajem

Note: Also, in some instances when the last consonant of the infinitive stem is **s**, **z**, **t**, **c**, **k** or **ks**, the present tense stem may be different and Type III endings will be added:

pisati	to write	pišem
kazati	to say	kažem

2 Verbs ending in **-iti** always take Type II endings:

govoriti	to speak	govorim
-----------------	----------	----------------

3 Verbs ending in **-uti** always take Type III:

krenuti	to move	krenem
----------------	---------	---------------

4 Verbs ending in **-eti** may take Type II or III (in this case the present tense stem is usually different): **uzeti** 'to take', **uzmem**. The present tense of each of these must therefore be learned.

Infinitives ending in -ivati, -ovati

Again, the infinitive and present tense stems are usually the same, but in these cases the syllable **-iv**, **-ov** is replaced by **-uj-** before the Type III endings:

stanovati	to reside	stanujem
pokazivati	to show	pokazujem

Infinitives ending in -avati

In these verbs **-j** is added to the first **a** of the suffix, before Type III endings:

davati	to give	dajem
prodavati	to sell	prodajem

Note: Care should be taken with these verbs as sometimes the syllable **-av-** is part of the stem and retained in the present tense:

pokušavati	to try	pokušavam
-------------------	--------	------------------

Infinitives ending in -ći

Verbs ending in **-ći** *never* have the same infinitive and present tense stem:

reći	to say	reknem
pomoći	to help	pomognem
ići	to go	idem
doći	to come	dođem

Infinitives ending in -sti

- (a) vowel + **-sti**: the present tense stem will be different (usually **t**, **d**, **p** or **b**):

jesti	to eat	jedem
--------------	--------	--------------

- (b) consonant + **-sti**: the infinitive and present stems may be the same, but if the final consonant is unvoiced it may change to its voiced equivalent (see p. 306):

iscrpsti	to exhaust	iscrpi
-----------------	------------	---------------

but

grecpsti	to scratch	grecem
-----------------	------------	---------------

5 Mobile a

Nouns

- (a) Masculine nouns ending in two consonants other than **st**, **zd**, **št** and **žd** have the letter **a** inserted between these consonants in the nominative singular and genitive plural.

	<i>Gen. sing.</i>	<i>Gen. pl.</i>	
momak	momka	momaka	lad
pas	psa	pasa	dog
borac	borca	boraca	warrior, soldier

- (b) Masculine nouns ending in **l** which has become **o** in the nominative:

ugao	ugla	uglova	corner
posao	posla	poslova	work, job

- (c) Neuter nouns with their stem ending in a consonant cluster may also have mobile **a** in the genitive plural:

pismo	pisma	pisama	letter
društvo	društva	društava	society

- (d) Feminine nouns ending in **-a** preceded by two consonants may take mobile **a** in the genitive plural:

devojka	devojaka	girl
sestra	sestara	sister

but the alternative genitive plural ending in **-i** has replaced this in many such feminine nouns:

legenda	legendi	legend
----------------	----------------	--------

Adjectives

Adjectives with their stem ending in two consonants other than **st**, **zd**, **št** and **žd** may take mobile **a** to form the indefinite masculine singular:

<i>Definite</i>	<i>Indefinite</i>	
dobri	dobar	good
kratki	kratak	short
radosni	radostan	joyous
topli	topao¹	warm

1 All adjectives with final **l** derived from **o**, including active past participles, are in this category.

The **a** in the following adjectives is also mobile: **sav**, **kakav**, **takav**, **nikakav** etc.

6 Consonant changes

We have seen that the combination of certain consonants and vowels leads to changes:

- (a)
k + i = ci	momak, momci
g + i = zi	kovčeg, kovcezi
h + i = si	muha, musi

These changes occur in the masculine plural and feminine dative/prepositional of nouns; and the imperative (**pomoći – pomog-ti – pomozi, pomozite**). Note that this rule does not apply to adjectives. Exceptions include proper names and feminine nouns with stem ending in **-tk** (**tetka**), **-čk** (**mačka**) and **-zg** (**tezga**).

- (b)
k + e = če	momak, momče
g + e = že	Bog, Bože
h + e = še	duh, duše

These changes occur in the vocative singular of masculine nouns; and in the present tense of verbs with infinitive in **-ći** derived from **k + t**, **g + t** and **h + t**:

peći (pek-ti)	pečem	to roast
strići (strig-ti)	strižem	to shear
vrći (vrh-ti)	vršim	to thresh

- (c) Consonant + **j**. These changes occur mostly in the comparison of adjectives:

p + j = plj	skup	skuplji	expensive
b + j = blj	riba	riblji	fish
v + j = vlj	krv	krvlju	blood
m + j = mlj	razum	razumljiv	reason, comprehensible
t + j = ć	smrt	smrću	death
d + j = đ	mlad	mladi	young
s + j = š	visok	viši	tall
z + j = ž	brz	brži	fast

k + j = č	jak	jači	strong
h + j = š	tih	tiši	quiet
g + j = ž	drag	draži	dear
st + j = šć	čest	češći	frequent
zd + j = žđ	grozd	grožđe	grapes

Assimilation

As Serbian spelling is phonetic, any consonant assimilations that occur are recorded in writing.

- (a) Alternation of voiced/unvoiced consonants. The following consonants are 'paired':

unvoiced:	č	ć	(f)	k	p	s	š	t
voiced:	dž	đ	(v)	g	b	z	ž	d

If one of the following consonants is placed immediately next to one of the others it may be replaced by its pair so that they are both either voiced or unvoiced, according to the last consonant in the group:

sladak	slatko	sweet
težak	teško	difficult
Englez	engleski	

- (b) Alternation of **s** and **z** with **š** and **ž**. When **s**, **z** are placed next to a palatal or palatalized consonant, they change to their palatalized equivalent **š** and **ž**:

misliti	to think	mišljenje	opinion
paziti	to take care	pažnja	attention care

7 Formation of questions

In Unit 1 you met all the most common ways of asking questions. There are three more:

- (a) Questions may be formed by the addition of **zar ne?** 'isn't it so?' at the end of the sentence. This usually implies the expectation of a positive answer:

Vaš stric je bogat, zar ne?
Your uncle is rich, isn't he?

- (b) The words **je li?** or **je li da?** may also be added, but in this case the expectation may be slightly different:

Vaš stric je bogat, je li?

So, your uncle is rich, is he?

- (c) **Zar** used with an affirmative verb conveys a note of surprise:

Zar učiš srpski?

You don't really mean you're learning Serbian,
do you?

8 Other tenses

There are four tenses that you have not yet encountered: the aorist, imperfect, pluperfect and future perfect. Of these, the future perfect is the only one you are likely to use with any frequency, but you should be able to recognize the others, particularly in certain stock phrases.

Aorist

You have already come across the aorist of **biti** (**bih** etc.). Apart from this, you are most likely to meet it in dialogue involving the verb **reći** 'to say':

Doći ću, reče.

'I shall come,' he said.

or in reported speech:

Rekoh da ću doći.

I said I would come.

So, the aorist endings of **reći** are: **(ja) rekoh**, **(ti) reče**, **(on) reče**, **(mi) rekosmo**, **(vi) rekoste**, **(oni) rekoše**

In the modern language, however, the past perfect tense has virtually replaced the aorist. In narration, its place is frequently taken by the *historic present*, i.e. the present tense used with past meaning to convey speed or suddenness of action.

Pokupiše sav novac i pobjeogoše.

Pokupe sav novac i pobjegnu.

They collected all the money and ran away.

Imperfect

Again, this tense has been virtually replaced by the perfect. You may sometimes hear the imperfect of **biti**, however, so it is as well to be able to recognize it: **(ja) bejah/beh**, **(ti) bejaše/beše**, **(on) bejaše/beše**, **(mi) bejasmo/besmo**, **(vi) bejaste/beste**, **(oni) bejahu/behu**.

Pluperfect

This is a compound tense, consisting of either the imperfect of **biti** and the active past participle (**bejah došao**) or the perfect tense of **biti** and the past participle (**bio sam došao**). The second method is more common.

Future perfect

While still not very common, this tense is in far more general use than the others and you should therefore learn its formation and usage. It is composed of the present perfective of **biti** and the active past participle:

(ja) budem pisao/pisala	(mi) budemo pisali
(ti) budeš pisao/pisala	(vi) budete pisali
(on) bude pisao	(oni) budu pisali
(ona) bude pisala	(one) budu pisale

This tense is used to express an action in the future, which precedes another action in the future:

Javiće ti se čim se bude vratio.

He'll ring you as soon as he gets back.

Pročitaću tvoju knjigu kad budem imala vremena.

I shall read your book when I have time.

The verb in the main clause need not be in the future tense in Serbian: a relatively frequent use is in expressing requests which refer to the future:

Kupi mi novine kad se budeš vraćao.

Buy me a newspaper on your way home.

Ako budete našli kafe, uzmite pola kile za mene.

If you find any coffee, get half a kilo for me.

9 Collective numerals

Neuter collective numerals

Where English has a limited number of collective numerals – ‘pair’, ‘trio’, ‘quartet’, ‘quintet’ etc. – it is possible to make a collective neuter form of virtually any number in Serbian: **dvoje, troje, četvoro/četvero, petoro, šestoro, sedmoro . . . jedanaestoro, dvanaestoro** etc. As in English (‘a pair of . . .’) these numerals take the genitive:

Desetero putnika je došlo na izlet.

Ten passengers came on the outing.

They are used in two main situations:

(a) When the numeral refers to a group of mixed gender:

Troje nas je sedelo na terasi.

Three of us were sitting on the terrace.

Ima šestoro gostiju na večeri.

There are six guests for dinner.

(b) With collective nouns, whether or not they refer to the same gender: **deca** (which may be mixed or not), **braća** (which is obviously all male):

Imamo troje dece: dva sina i ćerku.

We have three children: two sons and a daughter.

Karte za četvoro odraslih i dvoje dece, molim.

Tickets for four adults and two children, please.

(In this case the children could be two boys or two girls or mixed.)

Zamisli, ona ima sedmoro braće!

Imagine, she has seven brothers!

There are declensions for these numerals, but they are virtually obsolete:

gen.	dvoga, troga, četvorga etc.
dat./loc./instr.	dvomu/dvoma, tromu/troma, četvormu/četvorma etc.

These forms are never used in the modern language after a preposition, but you will find them occasionally in oblique cases when there is no preposition:

Putovaću s dvoje prijatelja.

I shall travel with two friends.

but **Nama dvoma je govorio.**

He spoke to the two of us.

Masculine collective numerals

These are used to refer to a group of males. They have a feminine singular form, but are followed by a plural verb. If the verb is in the past tense, the participle may be either masculine plural or feminine singular:

Dvojica su došla (or došli).

Two men came.

They are formed by the addition of the suffix **-ica** to the collective stem, giving: **dvojica, trojica, četvorica, petorica, šestorica** etc. They are generally used when the men they refer to have already been mentioned:

Ona ima sedmero braće: trojica su lekari, dvojica su inženjeri, a dvojica su još uvek na fakultetu.

She has seven brothers: three are doctors, two engineers and two are still at university.

'Both'

English 'both' may be expressed in each of these ways:

oboje: Imam sina i ćerku, oboje su kod bake.

I have a son and a daughter, they are both at their grandmother's.

obojica: Poznajem njena dva brata, obojica su zgodna.

I know her two brothers, both are good-looking.

Distributive numerals

There are adjectival forms of the neuter collective numerals, which agree in all respects with the noun they qualify. They must be used in the following situations:

(a) With those nouns that have only plural forms:

dvoja vrata two doors
troje pantalona three trousers

(b) With nouns denoting pairs of things:

Kupila sam dvoje cipela.

I bought two pairs of shoes.

On treba troje novih čarapa.

He needs three new pairs of socks.

Morate otvoriti četvore oči.

You must have your eyes wide open.

	<i>Masc.</i>	<i>Neut.</i>	<i>Fem.</i>	<i>Masc.</i>	<i>Neut.</i>	<i>Fem.</i>
nom.	dvoji	dvoja	dvoje	petori	petora	petore
gen.	dvojih	dvojih	dvojih	petorih	petorih	petorih
dat.	dvojim	dvojim	dvojim	petorim	petorim	petorim
acc.	dvoje	dvoja	dvoje	petore	petora	petore
loc./instr.	dvojim	dvojim	dvojim	petorim	petorim	petorim

Čitali smo istu vest u trojim novinama.

We read the same piece of news in three papers.

Brava na dvojim vratima se slomila.

The lock on two doors is broken.

Note: These forms are virtually obsolete, but you may come across them in written texts.

Key to exercises

The following answers are for the main exercises only.

Unit 1

Exercise 1

- (a) 1 sam; je; 2 su; smo; 3 su; su; 4 ste; 5 su
(b) 1 Mi; 2 Ti; 3 Vi; 4 Oni; 5 Ja

Exercise 2

1 Jeste; 2 Jesu; 3 Jesmo; 4 Jeste; 5 Jesam

Exercise 3

1 nismo; 2 nisu; 3 nisi; 4 nije; 5 nisam

Exercise 7

(b) 1 b; 2 a; 3 d; 4 c

Unit 2

Exercise 1

- (a) 1 govoriš; 2 preporučujem; 3 kupim; 4 voze; 5 ideš
(c) 1 Mi; 2 ti; 3 Oni; 4 Ja; 5 On/Ona

Exercise 2

- (a) 1 promenim, imam, nalazi; 2 vidiš
(b) 1 upozna; 2 putuje; 3 ostaje; 4 dešava; 5 kupim

Exercise 5

- (b) 1 ponekad; 2 odlično; 3 rado; 4 brzo; 5 dobro
 (c) Ana: Umorna sam. I pored toga, ne volim da putujem autobusom. Marko: Taksi puno košta, ali . . . Okej, možemo da idemo taksijem. Ana: To zvuči odlično. Želim samo da kupim novine i cigarete. Marko: Dobro, ali moramo prvo da nađemo djuti-fri.

Unit 3**Exercise 1**

- (c) 1 stižu; 2 je; 3 večera; 4 kaže; smo; 5 kaže; moram; jedem

Exercise 2

- (a) 1 prijatelji; 2 aerodrom; 3 knjižara; 4 novinari; 5 Amerikanci;
 6 kombi

Exercise 4

- (a) Ivane, Marko, Milane, Zorice, Dragane, Majo, Svetlana,
 Đorđe, Vera

Exercise 6

- (c) 1 d; 2 b; 3 c; 4 a; 5 c

Unit 4**Exercise 1**

- 1 (a) Beograd; 2 problem; 3 Dejana; Janka; 4 Kalemegdan; 5 ključ;
 6 Anđelu; Knez Mihjlovu ulicu; 7 večeru; 8 čokoladu; 9 torbu;
 10 more

Exercise 3

- (a) 1 u; 2 na; 3 za; 4 kroz; 5 na; 6 u; 7 u; 8 na; 9 za; 10 kroz

Exercise 5

- 1 Zemuna; 2 trga; 3 kuće; 4 pošte; 5 problema

Exercise 6

- (a) Džona; Engleske; Engleske; Londona; znamenitosti; Beograda; mapu; grada; karte; Kalemegdan; Knez Mihajlovu ulicu
(b) 1 vrlo rado; 2 lepo se provedite; 3 nema na čemu; 4 sledeći put

Unit 5**Exercise 1**

1 Džonu; 2 Anđeli; 3 novinama; 4 roditeljima; 5 deci

Exercise 2

- (c) A: Zdravo, da li možete da nam kažete gde je glavni trg?
B: Glavni trg? Nije daleko. Da li imate mapu? A: Imamo. Evo je. B: Da li vidite ovu ulicu? Treba samo da idete pravo. Glavni trg je na kraju ulice, preko puta crkve. A: Hvala B: Nema na čemu.

Exercise 3

- (b) 1 moru; 2 Hrvatsku; 3 Beogradu; 4 Zemunu; 5 stanu; 6 banku; 7 torbi; 8 Trgu Republike; 9 autobusu; putu; centru; 10 početku ulice

Exercise 5

- (b) 1 prijateljima; 2 mužem; 3 drugaricom; 4 decom; 5 recepcionarom

Unit 6**Exercise 5**

- (b) 1 Da li je tvoja soba udobna? 2 Da li je tvoj stan moderan? 3 Njihova kuća je velika. 4 Žive blizu centra. 5 Idu na posao autobusom. 6 Rade puno, ali nisu umorni. 7 Ona je lepa i vrlo elegantna žena. 8 On viđa mnoge zanimljive ljude.

Unit 7**Exercise 2**

- (b) 1 dve; 2 tri; 3 pet; 4 dva; 5 četiri; 6 jednu; 7 dve; 8 sto
1 We have to reserve two rooms at the hotel. 2 In the office

we buy three postcards. 3 I need to send five letters. 4 You must invite two more friends. 5 Where can I hand in these four forms? 6 We have to buy a bar of chocolate as well. 7 We need two more chairs. 8 You can change \$100 in the bank.

- (c) 1 U ovom hotelu ima dvadeset pet soba. 2 Marko ima dva brata. 3 Molim vas tri boce vina. 4 Na putu planiraju da vide dva sela. 5 On ima preko hiljadu knjiga. 6 Ostajemo sedam dana. 7 Kupujem četiri rečnika. 8 Kupuju dvadeset dve karte za pozorište. 9 Večera u restoranu košta sedam sto četrdeset dva dinara. 10 Ja sam već petnaest dana na putu.

Exercise 3

1 umorna putnika; 2 crvene vaze; 3 ozbiljna studenta; 4 crna kofera; 5 prostrane sobe; 6 udobna stana; 7 ukusna jela; 8 važna pisma; 9 telefonska razgovora; 10 ljuta gosta

Exercise 5

(a) 1 Koliko ona ima godina? 2 Kolika je kirija? 3 Koliko košta stan na Dorćolu?/Da li je stan na Dorćolu skup/jeftin? 4 Kako se on preziva? 5 Koliko košta taksi do centra? 6 Gde oni odsedaju? 7 Koliko ostajete u Srbiji? 8 Zašto ne možete da dođete?/Da li ćete da dođete? 9 Šta ste vi/si ti po zanimanju? 10 Kako/čime ideš na posao?

Unit 8

Exercise 1

(a) 1 mog dobrog prijatelja; 2 nekog novosadskog hotela; 3 domaćeg vina; 4 narodnih specijaliteta; 5 ovog malog restorana; 6 riblje čorbe; 7 odličnih palačinki; 8 sveže, domaće hrane; 9 mojih roditelja; 10 sveže ribe

Exercise 3

(a) voćni sok, belo vino, kiselu vodu, kolače, pitu od jabuka, sladoled, palačinke sa džemom, čokoladnu tortu

Exercise 4

(b) Ne viđam svog dobrog prijatelja Ivana baš često jer on živi u Novom Sadu. Ali volim da putujem u Novi Sad kad imam vremena. Kad sam tamo uvek izađemo na večeru zajedno. Ima jedan

odličan restoran blizu Ivanovog stana. Ima malu terasu sa prelepim pogledom na Dunav. Restoran služi tradicionalna jela, a moja omiljena su teleća čorba, meso na roštilju i krompiri, mešana salata i palačinke na kraju. Ivan više voli ribu. On uvek uzme šarana na roštilju i krompir salatu. Ali i on voli palačinke. Nikad iz Novog Sada ne odem gladan!

Exercise 6

(b) 1 b; 2 c; 3 a; 4 d; 5 c; 6 c

Unit 9

Exercise 1

- (b) A: Da li mi možete reći gde je železnička stanica? B: Idite pravo do kraja ulice Srpskih vladara i tu skrenite levo. Idite opet pravo još 100 metara i, ili skrenite desno i idite niz Nemanjinu ulicu do stanice, ili odatle uzmite tramvaj. A: Koji tramvaj? B: Svi tramvaji koji staju tu idu do stanice. A: Hvala najlepše. B: Nema na čemu.
- (c) (i) 1 starom profesoru; 2 Ani; 3 vašoj deci; 4 grupi turista; 5 dobrom prijatelju; (ii) 1 ovom gradu; 2 jednom starom univerzitetu; 3 jednom popularnom pozorištu; 4 lepom plavom Dunavu; 5 našoj kući

Exercise 2

Miloš T., tram driver:

Is it possible not to love Belgrade? My love of this city has lasted from my first boyhood days, from when my memories of red trams and trolleybuses, the Danube and Kalemegdan zoo date. I remember also the legendary bookshop in the Yugoslav Drama Theatre, Duško Radović's radio programmes and concerts at the Dom Omladina (Youth Centre).

But of course these are not the only things I love in Belgrade. This city has many faces and changes constantly. It is impossible not to mention how beautiful Kalemegdan is in the autumn, Košutnjak in winter and the Botanical Gardens and Tašmajdan in spring.

I love Belgrade also because of its openness, because of the paradoxical contrasts created by the old and the new: old Belgrade and New Belgrade, the National Theatre and Staklenac (the Glass Building), trolleybuses and buses.

My favourite place in the city is the little café in the City Cultural Centre on Republic Square. Some people call it Republic Square, and some Freedom Square. This is where everything I love most in the city is situated. Here is the National Theatre. Beside the theatre on the right is the Staklenac commercial centre, while opposite the theatre is the National Museum. On the square there is a statue to Prince Mihailo. Opposite the statue is the Boško Buha children's theatre and the 'At the Horse' café. Near the square are also Skadarlija and Bajlonijeva market.

Exercise 3

- (a) 1 od; 2 o; na; 3 pored; sa; 4 na; pored; 5 ka; 6 na; 7 u; sa; 8 pod; 9 kroz; 10 blizu
- (b) 1 Pred crkvom se nalazi lepi mali park. 2 Vodim prijatelja na Kalemegdan. 3 U tom selu ima jedna lepa crkva. 4 Idu prema stanici ovim putem. 5 Pod brdom je reka.

Exercise 5

predstavu; režiji; glumci; pozorište; predstavom

Unit 10

Exercise 1

- (a) 1 ste čuli; 2 smo čitali; 3 su saznali; 4 je bila; 5 je prodavala; 6 su prošli; 7 je imao; 8 ste došli; 9 je rekla; 10 je jeo

Exercise 2

- (a) 1 Da li ste stigli u Novi Sad juče? 2 Da li je naručio ribu i krompir? 3 Da li su videli crkvu i pozorište? 4 Da li je otišla da poseti prijatelje? 5 Da li su pili crno vino i jeli kolače? 6 Da li si hodao/hodala ceo dan? 7 Da li sam došao/došla u Beograd pre nedelju dana? 8 Da li smo čitali o ovom mestu u turističkom vodiču?
- (b) 1 On je bio ovde juče. 2 Išli smo svi zajedno u Užice. 3 Drago mi je što ste mogli da dođete. 4 Rekao je da je bio na selu sa prijateljima. 5 Da li si video gde sam ostavila mobilni telefon?

Unit 11

Exercise 1

- (d) 1 mnom; 2 mi; 3 mene; 4 mi; 5 mene; 6 meni; 7 mi; 8 meni; 9 mnom; 10 mene; 11 mi

Exercise 2

- (a) 1 sebi; 2 se; 3 sebi; 4 sebe; 5 sebe
(c) 1 ih; 2 ih; 3 je; 4 nju; 5 njima; 6 njima; 7 njih; 8 njim; 9 je; 10 ga

Exercise 3

- (b) 1 Oni su sedeli iza tebe. 2 Da li me je video? 3 Dao/Dala sam ti ključeve. 4 Ona mi je sestra. 5 Ona ide u pozorište sa njim. 6 Sećamo je se sa uživanjem. 7 Upoznala sam ih prekjuče. 8 Razgovarali smo o njemu u autobusu. 9 Šta sam ti rekao/rekla?

Exercise 4

- (a) 1 igrane; 2 glavnu ulogu; 3 snima; 4 premijera; 5 karte
(b) A: Upravo sam video odličan dokumentarac u bioskopu! Baš mi se svideo. B: Stvarno! Koji film? A: Zove se *Super 8*. B: Nisam nikad čuo za njega. Ko je režiser? A: Emir Kusturica. B: A, Sad se sećam. Čitao sam puno o njemu u novinama. Ne slažem se da je to dobar film. A: Kako možeš to da kažeš kad ga nisi video?

Unit 12**Exercise 2**

- (a) (i) 1 na severu; 2 na jugu; 3 na jugozapadu; 4 na zapadu; 5 na jugoistoku. (ii) 1 severno od; 2 južno od; 3 južno od; 4 istočno od

Exercise 4

- (b) Moram da isplaniram odmor. Želim da putujem u Srbiju početkom juna. Posetiću prijatelje u Beogradu. Ostaću par dana sa njima. Onda ću da odem na planinu, na Taru, da posetim svoju tetku. Mislim da ću putovati vozom do Užica. A onda ću da idem autobusom. Volim da putujem vozom jer mogu da vidim mnogo toga kroz prozor. Na Tari ću da uživam u dobroj hrani, svežem vazduhu, i gostoljubivosti ljudi. Tara je prelepa planina i idem tamo svake godine. Ove godine ću ostati samo jednu nedelju. A onda ću da idem u Kotor. Rezervisaću privatnu sobu pored mora. Moji prijatelji će već biti tamo.

Unit 13**Exercise 1**

- (b) 1 radili; 2 odveli; 3 vole; 4 postoji; 5 sluša; 6 imati; 7 obnavljaju; 8 čuli; 9 propustite; 10 održava; 11 pevaju, sviraju

- (c) 1 Soba je na drugom spratu. 2 Pošta je iza prvog ugla sa desne strane. 3 Ovo mu je peta knjiga. 4 Treća vrata sa desne strane je kupatilo. 5 Da li ti je ovo prva večera u restoranu 'Dalmacija'?

Exercise 2

- (b) 1 petkom; 2 u petak; 3 prošlog petka; 4 u sredu; 5 sredom; 6 sledeće srede
 (c) 1 Ne idem na posao nedeljom. 2 Šta radiš ovog vikenda? 3 Moj otac svira trubu svake srede. 4 Koncert je u ponedeljak uveče. 5 On gleda televiziju ceo dan.

Exercise 3

- (a) 1: 100 godina; 2: 3 sata; 3: 15. jula; 4: za mesec dana; 5: pre dve nedelje

Unit 14

Exercise 1

- (b) 1 duže; 2 skuplje; 3 poznatijih; 4 starije; 5 lepša, novija; 6 veselije; 7 pametniji; 8 ukusnije; 9 mlađa
 (c) 1 nije preporučljivo; 2 nema potrebe; 3 u međuvremenu; 4 imati pri ruci; 5 imati na umu

Exercise 2

1 bliži; rede; 2 dalji; 3 višoj; 4 kraćeg; 5 dublje

Exercise 3

- (a) 1 teže; 2 skuplje; 3 radije; 4 bliže; 5 lakše; 6 bolje
 (b) 1 najviši; 2 lepše; 3 zanimljivija; 4 najbolja; 5 najudobnije

Exercise 4

Idemo na odmor u subotu, prekosutra! Ne želimo da nosimo puno stvari, tako da ćemo poneti samo najpotrebnije. Imam jedan mali kofer i jednu veliku torbu. Poneću pantalone i džemper jer je ponekad hladno uveče, tri haljine, suknju, dve majice, dve bluže, cipele, čarape i veš. Moj muž će poneti pantalone, pet košulja, tri majice, šorc i dva džempera. On može da nosi kupaće kostime i peškire u svom koferu.

Exercise 5

- (b) 1 knjižari; 2 biblioteke; 3 bestseleri; 4 omotu; 5 naslov; 6 pisca;
7 poglavlja

Unit 15**Exercise 1**

- (c) 1 ovom; 2 tog; 3 one; 4 ovim, te; 5 tih; 6 onom; 7 taj; 8 one;
9 taj; 10 one

Exercise 2

1 Da li je to Milicin muž? 2 Gde su putnikovi koferi? 3 Putuju Nemanjinim novim kolima. 4 Da li ćeš videti Marijinu ćerku? 5 Mapa je u Anđelinoj torbi. 6 Da li ideš u manastir sa Ivanovim bratom? 7 Da li je to kuća tvog prijatelja? 8 Nikolin džemper je ovde. 9 Kada stiže Milošev stric? 10 Tijanino putovanje počinje sutra.

Reading passage 1

From Belgrade to Novi Pazar the main road leads towards the Adriatic coast. This road passes through the picturesque towns and regions of Šumadija. Above Novi Pazar rise the mountains of Golija and Rogozna and also the Pešter plateau. The town is situated at the contact of the Jošanica and Raška rivers, in the valley of the same name.

It was raised in the 15th century, on the territory of the capital of the first Serbian state – Ras. Its geographical position is quite favourable. From the surrounding mountains 5 smallish rivers fall into the Novi Pazar field itself. This phenomenon was designated by Jovan Cvijić, the great Serbian geographer and scholar, as a feature unique to the Balkans.

The natural beauties which Novi Pazar can boast of have become attractive also to others. The beauty and tourist attractions of Golija, particularly since the modern ski centre was built, and the Sopoćani area, the proximity of Peštar and Kopaonik . . . To the natural wealth of the Novi Pazar region one should add also two spas – Novi Pazar and Rajčinović Spa to which patients come from all regions of Serbia and Montenegro.

In addition to the monuments of Orthodox Christian culture of Sopoćani, Petrova Crkva and Djurđevi stupovi, another association

with Novi Pazar are also the monuments of Islamic culture – mosques, inns, baths, as well as the unmissable city fortress in the centre of the town.

Exercise 3

(c) 1 d putokaza; 2 b pogrešnim; 3 c raskrsnici; 4 a klizav; 5 b natočim; 6 d saobraćaju

Exercise 4

B: Gde je tvoja prijateljica? Hoću da je upoznam. D: Da li vidiš onu visoku devojkicu u crvenoj majci? B: A, da. Idem da se predstavim. B: Zdravo, ja sam Dejanov prijatelj, Ben. LJ: Drago mi je da sam vas konačno upoznala, mnogo sam čula o vama. B: I ja sam o vama puno čuo. Jedva čekam da čitanje počne. LJ: I ja. Vrlo sam uzbuđena. Ali evo Dejana i moje prijateljice Tanje. Da vas upoznam.

Unit 16

Exercise 1

1 (c) Spremićemo svoje stvari. 2 Nisu bili u svojim kolima. 3 Video sam tvog rođaka u pošti. 4 Da li putujete svojim kolima? 5 Moja ćerka je otišla u Englesku sa nekim svojim prijateljima. 6 Ostavio sam svoj mobilni kod kuće. 7 Da li imaš svoju vozačku dozvolu kod sebe? 8 Posetiće moje roditelje. 9 Parkirali su svoja kola ispred kuće. 10 Kad skrenete levo videćete moju kancelariju.

Exercise 3

(b) 1 u; 2 na; 3 od; 4 za; 5 u; 6 sa; 7 u; 8 na; 9 za; 10 na
 (d) – Halo, da li je to Marko? Zovem da ti kažem da odlazimo na more u subotu. – Blago vama! Nadam se da ćete imati lepo vreme. Da li imate nekog ko će vam paziti mačku? Rado ću da vratim s vremena na vreme. – Hvala, baš lepo od tebe. Veranov nećak će biti ovde i verovatno će dovesti još nekoliko prijatelja. – Gde idete? Da li ste rezervisali sobe negde? – Nismo. Valjda ćemo naći privatni smeštaj bez problema. Ne znamo tačno gde ćemo biti. – A kad se vraćate? – Možemo da ostanemo samo 5 dana. Da li ćeš biti u Podgorici kad se vratimo? – Da, a posle idem u Italiju. – Dobro, onda se vidimo uskoro. – Srećan put!

Unit 17

Exercise 1

(b) 1 a; 2 d; 3 b; 4 c; 5 d

(c) A: kim; B: nekim; A: nekoga; B: niko; ni s kim

Exercise 2

1 Hleb koji sam kupio jutros je na stolu. 2 Gde je sendvič koji si spremila? 3 Da li je ovo prodavnica u kojoj radi tvoja sestra? 4 Meso koje je kupio nije baš sveže. 5 Prijatelj kome sam dao tvoju adresu dolazi sutra. 6 Kola kojima su putovali su vrlo mala i stara. 7 O čemu se radi? 8 Da li imaš sve što ti je potrebno?

Exercise 5

1 Voz kasni 30 minuta. On je zakasnio na večeru. 2 Napisao sam ovaj mejl sinoć ali ga još uvek nisam poslao. Ona je u dnevnoj sobi i piše pismo svom bratu. 3 Konačno se setio gde je parkirao kola. Ne sećam se ove raskrsnice, da li si sigurna da je ovo pravi put? 4 Nikad ne jedemo pre 8.30 uveče, tako da dođi kad možeš. Da li će on moći da pojede celu ovu porciju? 5 Popij to crno vino pa onda možeš da probaš ovo belo. Pijemo domaću rakiju, hoćeš i ti malo? 6 Internet kafe se otvara u 8 sati. Ta nova prodavnica će se otvoriti 15 oktobra.

Exercise 6

1 Neko je došao da te vidi. 2 Ne želim nikoga da vidim. 3 Da li je neko bio kod kuće? 4 Ne, nije bio niko. 5 O čemu ste pričali? 6 Kome će dati knjigu? 7 Govorio mi je o nekome iz hotela.

Unit 18

Exercise 1

(a) 1 gledaj; And you be sure to come and see us in England! 2 dajte; Neno and Angela, give me your things. 3 krenimo; Friends, let's go on an adventure! 4 Očekujte; expect a lot of bends and careless drivers on the road. 5 Pokaži; At last, show us your new car! 6 Sačekajte; Wait for me here in front of the bookshop. 7 Putuj, pitaj; Have you heard of the saying: 'travel, abbot, don't ask about the monastery'? 8 Pričaj; Tell (me) how it was in Kotor. 9 Obećajte; Promise me you won't drive too

fast. 10 vozi; Drive more slowly because you can't see that this car is overtaking us.

- (b) 1 a; 2 d; 3 b; 4 b; 5 c; 6 a; 7 d; 8 b; 9 d; 10 a

Exercise 2

- (b) Gospođa Jović je odvela svog sina kod doktora. On ima grip. Doktor ga je pregledao i sada savetuje gospođu Jović šta da radi: 'Neka jede puno voća i povrća. Spremajte supe i lagana jela ako je moguće. Neka pije puno čaja i sokova. I na kraju neka puno spava. Ako mu nije dobro posle tri dana, dovedite ga opet.'

Exercise 6

- (a) Teško je biti dete. Roditelji i nastavnici ti stalno govore šta moraš da radiš: 'Ustani, obuci se, operi zube, spremi krevet, nemoj da zakasniš na autobus, pojedi sve, dođi kući najkasnije do sedam, javi se telefonom čim stigneš, nemoj biti bezobrazan, nemoj sa mnom tako da razgovaraš! Pitam se, da li ću ja tako razgovarati sa svojom decom?'
- (b) 1 uzmi; 2 napuni; 3 sipaj; 4 sipaj; 5 promešaj; 6 vrati; 7 skini
- (c) 1 Kako gde; 2 Kako ko; 3 Kako kad

Unit 19

Exercise 1

- (a) 1 Gde možemo da oedsednemo ako počne kiša? 2 Ne bih želeo/želela da idem napolje danas. 3 Da li bi voleo/volela da putuješ sa njima? 4 Bilo bi bolje da ručamo tamo. 5 Loše vreme bi moglo da pokvari sve.
- (c) A: kakvo je vreme danas? Izgleda lepo. B: Zašto pitaš? A: Mislila sam da bismo mogli da izademo negde, ako ne pada kiša. B: Hladno je i ja bih radije da ostanem kod kuće. A: Ne možeš da budeš unutra ceo dan! B: Što da ne? A: Hajde, sunce sija. Mogli bismo da idemo u Košutnjak. B: Tamo uvek duva. A: Gluposti! B: Ti idi onda! A: Bilo bi lepše da smo zajedno. B: Slažem se. A kako bi bilo da prošetamo do našeg lokalnog kafića?

Exercise 3

- (b) 1 kad; 2 da; 3 ako; 4 da; 5 da; 6 ako

Exercise 4

1 Čujem da se ovde pravi dobra kafa. 2 Da li se radio B92 čuje preko Interneta? 3 Njegove knjige se čitaju u celom svetu. 4 Katedrala se jasno može videti na brdu. 5 Moglo bi se reći da je skupo živeti ovde.

Exercise 6

Braunovi su stigli u hotel. Kad je došao do recepcije da rezerviše sobu, Džon je shvatio da je zaboravio novčanik u kolima. Otišao je napolje da ga uzme. Vratio se za pet minuta i konačno počeo da razgovara sa recepcionarom. Dok je Džon govorio, recepcionar ga je iznenada prekinuo jer je prepoznao Nenu. Ona uvek odseda u ovom hotelu kad dođe u Kotor sa roditeljima.

Unit 20

Exercise 1

- (a) 1 Sedeći; 2 Vraćajući; 3 napisavši; 4 Izavši; 5 Budući
(b) 1 Mislim da sam ih video kako dolaze. 2 Da li se je čuo kako peva? 3 Našli smo ih u parku kako se igraju. 4 Nije primetio kako izlazim napolje. 5 Stajala je pored prozora i gledala kako ljudi prolaze.

Exercise 5

Prošle nedelje su Džon i Anđela otputovali iz Srbije i vratili se u Englesku. Nakon jednomesečnog u Srbiji odmora nije bilo lako vratiti se kući. Odlično su se proveli i zaista bi želeli da ponovo posete zemlju sledeće godine. Ove nedelje žele da organizuju zabavu za svoje prijatelje i da im pričaju o svom putovanju. Žele da im pokažu fotografije i da im daju poklone iz Srbije. Anđela planira da impresionira sve srpskim jelima koja je naučila da kuva dok su bili u Sirogojnu. Ali pre toga, Džon će da ponudi šljivovicu svojim prijateljima pošto je doneo flašu sa sobom. Takođe bi želeo da svima kaže za seriju članaka o kulturnom životu u Beogradu koja je počela da izlazi u lokalnim novinama.

Translations of main texts

Below are given translations of the main dialogues of Units 1 to 5 and also of 'Kulturni život u Beogradu' and 'Ekipa'.

Translations for Units 1 to 5

Unit 1

(A)

MILAN: Good day.
ANGELA: Good day.
MILAN: I am Milan Jovanović.
ANGELA: I am Angela Brown, and this is my husband, John.
MILAN: Pleased to meet you. Welcome to Belgrade!

(B)

JOHN: You're Serbian (lit. 'a Serb'), aren't you?
MILAN: Yes, I'm Serbian. What about you?
JOHN: We are English.

Unit 2

MILAN: You are in Belgrade for the first time?
ANGELA: Yes. Do you live here?
MILAN: No, I live in Niš, but I'm staying a few days in Belgrade.
ANGELA: Can you tell us how to get to the city?
MILAN: You can go by bus or taxi. But I recommend a *kombi*.
ANGELA: What's that?
MILAN: It's a little bus that goes to hotels and private addresses, which is very convenient. Plus, it's not as expensive as a taxi.
JOHN: Thank you, that sounds excellent!

Unit 3

- RECEPTIONIST: Good day, how can I help you?
JOHN: We are John and Angela Brown. We have reservations.
RECEPTIONIST: Welcome! Let me just have a look . . . What is your surname?
JOHN: Brown.
RECEPTIONIST: Ah, yes. A double room. May I have your passport, Mr Brown. Thank you. And yours, Mrs Brown. Here you are, this is your key. Do you wish to have dinner?
ANGELA: Gladly, thank you! I'm really hungry!
RECEPTIONIST: No problem! The restaurant is there, opposite. My colleague can take your luggage. I wish you a pleasant evening!
JOHN AND ANGELA: Thank you!

Unit 4

- ANGELA: Good day, we want to go into the city and see the main sights of Belgrade.
AGENT: Fine, madam. You have a bus from here which goes to Branko Bridge. It stops in front of the hotel.
JOHN: Is Branko Bridge near Kalemegdan? We want to go to Kalemegdan.
AGENT: Yes. You can easily reach the park on foot from there. Just ask for Knez Mihailo St. It's a very beautiful street, where there are no vehicles.
ANGELA: Wonderful! Thank you!
AGENT: You're welcome! Have a good time!

Unit 5

- ANGELA: Excuse me, madam, can you tell us how to get to Knez Mihailova St.?
PASSER-BY: You have to go straight to the post office and then turn left. But I'm going in that direction as well. We can (go) together.
JOHN: We want to go to Kalemegdan, to see the confluence of the Sava and the Danube.
PASSER-BY: You should certainly see that. But go slowly along Knez Mihailo St.: there are some very interesting buildings and shops there.
ANGELA: Can we have a coffee somewhere on the way?

- PASSER-BY: Certainly: there are several restaurants and many cafés in Knez Mihailova St.
- JOHN: There's a Turkish fortress in Kalemegdan, isn't there?
- PASSER-BY: Yes, that is worth seeing as well. Here, I work in this building. This is the beginning of Knes Mihailo St.
- ANGELA: Thank you for your help!
- PASSER-BY: You're welcome.

Translations of 'Cultural life in Belgrade'

Unit 1

Ben Wilson is from London. He's a journalist by profession. Now he's in Belgrade. His friend Dejan is waiting at the airport. Ben comes out. 'Hey, hi, Ben, welcome!' 'Thanks, Dejan! All the better to have found you!' Dejan takes Ben to his car and they go to Zemun.

Unit 2

As they drive to Zemun, they talk. Dejan wants to know what Ben is supposed to see while he is in Serbia. Dejan asks whether Ben wants to travel round Serbia or whether he wants to stay in Belgrade. Ben wants to get to know artistic life in Serbia. But he thinks that a lot of things happen precisely in Belgrade. Dejan agrees and says that he can make a nice programme. Ben is very pleased.

Unit 3

Soon they reach Zemun, where Dejan introduces Ben to Nada and the children Ana and Janko. Ben takes (some) English chocolate from his bag and gives it to the children. Nada tells the children that they have to say 'thank you'. They say 'thank you, uncle Ben!' Dejan shows Ben where (his) bedroom and the bathroom are. Nada prepares dinner. Dejan asks Ben whether he wants to drink wine or beer. Ben says he prefers wine, and asks for a glass of water as well.

Unit 4

As they eat their dinner, Ben and Dejan make plans for the following day. They agree that it is a good idea to go straight away into town – although Dejan says there is plenty to see in Zemun as well. Dejan suggests that they go to a café on the main square where his friends, journalists, are often to be found, and then they can discuss things all together.

Unit 5

Ben and Dejan are going by bus into town. It is very interesting for Ben in the bus: first they go through the old centre of Zemun, then they cross the Sava river and make their way towards the white city on the hill. Dejan explains to Ben that the city acquired its name because the white colour of the city can be seen from a long way off. They get off at Zeleni venac (square), where there are a lot of buses and people.

Unit 6

Dejan and Ben go to the National Museum. The Museum is on Trg republike (Republic Square), not far from Knez Mihailo St. It is a large, old building on several floors. Here there are exhibits from various areas and periods of Serbian culture. There are national costumes, village carvings, paintings and modern sculpture. While they are looking at the spacious halls accompanied by the Director of the Museum, Dejan explains some important events in Serbian history.

Unit 7

Dejan takes Ben to the Fresco Gallery and explains the important role of Orthodox churches and monasteries in Serbian culture. The frescoes in the museum are copies of the frescoes on the walls of churches, but they are very faithful and in the museum it is possible to look over them in detail. Ben is deeply impressed by the beauty, colour and liveliness of the paintings. They are lucky that Dejan knows the curator of the museum: he is able to explain to them everything that interests Ben. The visit to the museum takes 2 hours. After that, tired and full of impressions, Ben and Dejan go to a nearby café for a coffee. The Fresco Gallery is on the Dorćol slope. This is a very popular part of Belgrade full of charming old houses, modern cafés and little, independent galleries. Dorćol is a place where the old and modern merge in a unique way.

Unit 8

The next day, after an abundant lunch, Dejan takes Ben to the Museum of Modern Art, which is situated on the bank of the Sava river, opposite old Belgrade, near Branko Bridge and the confluence (of the rivers). It is a nice day so they walk to the Museum from the centre of Zemun beside the Danube: here, beside the river, is a nice place to walk, where people walk, take their dogs and ride bicycles. The Museum is a fine, modern building with many interesting and unusual works by contemporary Serbian painters and sculptors. Ben is particularly interested in the paintings by the youngest generations of painters

and impressed also by the building itself, which has a wonderful position, it is surrounded by a park.

Unit 9

In the evening Dejan and Ben go, with Nada, to the theatre. Dejan explains that the Yugoslav Drama Theatre burned down several years before and now it has been completely rebuilt. The new building looks impressive: it is all (made) of glass and metal.

They see the performance of 'A Barrel of Gunpowder', [with a] script by Dejan Dukovski, and directed by Slobodan Unkovski. The performance is lively, with realistic decor and excellent actors. Ben is not sure that he understands everything the actors say, but he makes an effort. Nada is delighted by the performance and talks about individual scenes and the direction in a way that is very interesting for Ben. They are all very pleased with the performance.

Unit 10

The next day, Dejan took Ben to meet some of his friends in the 'Atelje 212' theatre. They talked about a famous festival of international theatre, BITEF, which is held every year in Belgrade. The festival promotes new theatrical trends and groups from all over the world participate in it.

Ben follows theatre life in Britain and he is interested in bringing some British theatre group to Belgrade. However, Ben is surprised how come (lit.) there are so many theatres in Belgrade. And how come people are so interested in theatre. They explained to him that theatre is a very important and popular cultural institution in Belgrade: it was incredible, but even during the difficult years of Serbian history, the theatres did not stop working.

Unit 11

On the way home, Dejan told Ben that the next day he must introduce him to his friends who worked in film. First they had to go to the studio of a film school, where on the whole short films and documentaries were shot, to see how films were made. In the last couple of years, several film schools had been opened in Belgrade. Lovers of film and enthusiasts were working quite a lot on popularizing film so from the beginning of the 1990s there were even several festivals of amateur film in Belgrade.

Dejan hopes that this way Ben will be able to hear something about the history of the feature film in former Yugoslavia and the newly formed states as well. The only directors from these parts that he had heard of were Kusturica and Makavejev. Since at the moment only

American films were being shown, Dejan planned to show him some classics of local film, which he had on video cassettes. The first film that occurred to him was 'Who's that singing over there?' by the director Slobodan Šijan, and it usually bowled everyone over. It was a question of a comedy in which the humour was very specific and hard to translate. Dejan wasn't sure whether Ben could understand the film, but he could try to explain some things in the course of the film. It didn't matter, they had the whole evening in front of them!

Unit 12

Dejan and Ben decided to have a bit of a rest today. They had had too intense a programme recently and it was the right time to organize their impressions a bit. In the evening they would just go to the Kinoteka to see the film 'The Marathonists run a lap of honour' about the legendary Topolović family.

During the day Dejan will try to arrange a trip to Fruška gora. He will call his friends who have a house there. He must check that they will be there when they want to visit them. Ben will write emails to his friends and his editorial board. He must read through everything he has written so far and write his first article about cultural life in Belgrade. He will also try to telephone his parents if he gets the time. He hasn't called them for a really long time. They will certainly be interested to hear how Ben is getting on in Serbia.

Unit 13

Ben is walking through town. Dejan telephoned him to inform him that on the fifteenth of July there would be a nice chamber concert. The concert will be held in the exhibition rooms of the Serbian Academy of Science and Arts and will begin at half past seven. Ben had to check that that meant seven thirty, just in case, and he replied that he would be very glad to come. He had heard that the light exhibition hall, with its modern equipment, was on the corner of Knez Mihailo and Vuk Karadžić St. Exhibitions were regularly held in those rooms. That concert was being held on Tuesday, while on Saturday an exceptionally talented young violinist from Japan would be playing. Ben is beginning to think about how much more he can see and hear: he's already been in Belgrade for some ten days, he's got another week at his disposal and he wants to spend a couple of days in Fruška gora as well. His diary is already pretty full.

Unit 14

Dejan invited Ben to the Writers' Union to a delicious lunch and a conversation with some of the best-known contemporary writers. This was exceptionally interesting for Ben: he is a passionate reader and

before his trip he had read everything he could find of contemporary Serbian writers in translation. He was surprised when in the course of conversation with the writers he heard that there are a large number of small private publishers in Serbia and that books are bought and read in quite large numbers, given the on the whole modest salaries and considerable number of unemployed. He gained the impression that reading serious literary works was a more popular activity in Serbia and Montenegro than in Great Britain, although the writers warned him that the print-runs were usually far smaller. All the same, it was obvious that these writers were well known and on the whole prominent members of society, while some of them were real media stars! As far as styles and tastes were concerned, there was all and sundry on the agenda: from traditional approaches to the most avant garde, particularly among the youngest.

Unit 15

This evening two young women poets had a literary evening. Both are good friends of Dejan's so they invited Ben, as a respected guest, to say a few words about the contemporary literary scene in Great Britain. Ben accepted their invitation, although he was a little afraid because he was not used to speaking in public. In any case, he wanted to meet the two women poets, because he was particularly interested in women's writing, and especially poetry. They arrived early so that Ben had an opportunity to have a chat with Dejan's friends – Tanja and Ljiljana – before they came on stage. They were both very young, warm and cheerful. Ben liked their poems very much, especially Tanja's: they were short and full of energy. Ben himself spoke in an interesting and accessible way and at the end he was applauded by the satisfied audience. He succeeded in answering all their questions and in the end he was astonished by their knowledge of the British scene.

Unit 16

The next day, Dejan drove Ben, Nada, Ana and little Janko to Fruška Gora. His car was small, but they all managed to squeeze inside somehow. They were invited to lunch at the holiday home of one of Dejan's friends, who lived in Novi Sad, but had a little house on a hill in which he spent almost every weekend.

Ben found the journey interesting: in this region all the villages are similar, with a broad main street and low houses built on either side of the road. These houses have closed courtyards, which cannot be seen from the road. In one of these villages they stopped outside a house where meat was sold. Dejan had promised his friend that on the way he would buy meat for the charcoal grill at this butcher's, because they knew that his meat was always fresh.

Soon they were driving through the woods and hills of Fruška Gora. The holiday house of the friend of Dejan's they were going to was situated at the end of a long, narrow road which led to a monastery, whose cupola could barely be seen above the trees. Nada explained to Ben that these monasteries were built later than the ones in southern Serbia, in the seventeenth and eighteenth centuries, but that they were certainly worth seeing. Ben was very pleased to be in the fresh air and said that he certainly wanted to visit the monastery if they had time to go for a walk before lunch.

Unit 17

At last they arrived. Dejan's friend, Nikola, was already working round the grill, and his wife, Mira, invited them into the house, to refresh themselves and have a coffee. And then Dejan suggested that they take a walk to the monastery. Nikola decided to stay to occupy himself with the lunch, while the others set off on a pleasant walk through the wood. It was a beautiful day and they all enjoyed the fact that they were walking in the country. Soon they arrived at the monastery. Mira asked them to wait while she went to look for the Abbot, whom she knew well. After about ten minutes, she appeared and said that the Abbot would be glad to receive them. They went into a beautiful stone building where the cool appealed to them all. The Abbot greeted them warmly and offered them plum brandy which the monks themselves made. He told them about the history of the monastery and about the fact that they had recently launched a campaign for the restoration of the church. They met two young monks, but the Abbot complained that in all the Serbian monasteries there was a lack of young people: both women and men. The conversation with him was very pleasant: he was gentle and warm and had a beautiful deep voice. Ben could just imagine him singing wonderfully during the service and he was only sorry that they weren't able to hear that. Then Mira took them into the church and showed them the old frescoes and icons. They returned very satisfied and sat down at the table in the open air to enjoy the lunch Nikola had prepared.

Unit 18

It was so pleasant for them all in Fruška gora that they decided to spend the night at Nikola and Mira's. The next day, Dejan took Ben and his family to Smederevo to see the imposing fortress on the Danube. On the way Dejan talked about Serbian history: how after the Battle of Kosovo (28 June, St Vitus Day), 1389, the remainder of the Serbian state moved further north, first to Kruševac, under the ruler Stefan Lazarević, whose father, Tsar Lazar, had been killed at Kosovo. After that the state was still further reduced in size and, as

the Ottoman rulers were advancing ever more deeply into the Balkan lands, the centre moved to Smederevo, where the state was finally extinguished.

Ben wanted to know what had happened in Serbian history after the end of the medieval state, so Dejan, Mira and their children talked a lot about the difficulties under Turkish rule, which are described in the famous traditional poetry, and about the first uprising at the beginning of the nineteenth century. And then about the second uprising and the long-drawn out negotiations with the Turks, which finally led to the independent kingdom of Serbia towards the end of the nineteenth century. Mira told him about the formation of the first Yugoslavia, after the First World War, when the large empires on the territories of the Balkans collapsed: the Ottoman and Habsburgs, in whose framework were Croatia and, from 1878, Bosnia and Herzegovina, which had previously also been under Turkish rule. And then, in the Second World War, Yugoslavia was occupied by the Axis powers, Germany and Italy. The communist Partisans waged a difficult and long drawn-out struggle against the occupation, with the help of the Allies and finally created a communist state with Tito at its head. Under his government, the country was independent of both the Soviet Union and the Western bloc. Yugoslavia quickly recovered from the war and survived as a federation of 6 republics right up until the collapse of the communist system in Europe. Then, at the beginning of the 1990s, nationalist parties came to power in the Yugoslav republics and after vicious wars the Yugoslav federation broke up into independent states.

Unit 19

The end of Ben's visit to Serbia is coming near. But before he leaves, Dejan arranged with some of his colleagues, journalists, to meet in the Journalists' Club so that Ben would be able to ask them some more questions, now that he knew more about cultural life in Serbia. Some ten people came, from various media.

They had a very interesting conversation about the conditions in which they worked and what they would like to change. Of course they all agreed that their life would be far easier if they earned more and if the conditions for being involved in journalism were better. Some said that they would very much like to work for a time abroad, as correspondents. New York and Paris were most frequently mentioned as the most desirable cities, if their newspapers ever had the funds for something like that.

During his stay, Ben had kept a detailed diary, in order to be able to write his series of articles. Now he had a splendid opportunity to fill out his picture of cultural life in Serbia and Montenegro, so he had

noted down in advance a whole series of questions. He wanted his articles to be as full and accurate as possible.

Unit 20

Having got home, Ben sat down to write Dejan a letter, to thank him for everything he had done for him.

Dear Dejan,

I don't know how to thank you for everything. You were the kindest possible host, guide and friend. I saw, heard and learned a lot, and everything I got to know about the rich cultural life of Serbia and Montenegro I owe to you. I met a large number of exceptionally pleasant and dear people, who received me warmly into their surroundings, their houses and their lives. That is a debt which it would be hard to repay. The only real proof of my gratitude will be my articles. I shall send them to you by email before I submit them to the paper, to be certain that I have not made a mistake somewhere or left out something essential. Of course, only in the event that you are prepared to do me also this additional favour. But I know that you care about Serbia and Montenegro being known in the world by something else, and not only war and assassinations and a stormy political life.

This letter is coming to you by ordinary post, because I wanted also to send you some pictures which I hope will please you all. Otherwise I have at last transferred all my notes from my laptop to the big computer and from now on I shall be able to contact you regularly by email.

Warmest greetings to Nada and a hug to the children,

Greetings from the bottom of my heart to you,

Yours,

Ben

Translations of 'The gang'

Unit 1

Maja calls her friend Luka on her mobile phone.

'Hi, Luka, what are you up to?'

'Nothing. What about you?'

'Nothing.'

'Let's go to the club!'

'OK!'

Unit 2

'Hi, mates! How are you?' asks Luka.

'Great! We're celebrating!' replies Jelena.

'What are you celebrating?' asks Maja.

'It's my birthday today,' explains Filip.

'Congratulations! Let's order some drinks! It's my treat!' says Luka.

Unit 3

'Filip,' says Jelena, 'these are my new friends.'

'Hi, I'm Sanja, and this is my brother Dado.'

'Pleased to meet you. Please, sit down,' says Filip.

'Maja, is there any space beside you?'

'Of course. Sit here, Sanja.'

'Are we all for red wine?' asks Luka.

'Yes, thank you, Luka!' they all reply.

Unit 4

'Where are you from, you two?' asks Filip.

'From Bosnia, from Zenica. What about you, are you all from Belgrade?'

'No,' replies Filip. 'I'm from Novi Sad, and Jelena's Montenegrin.'

'That's right,' says Jelena. 'I'm from Podgorica.'

'And I'm from Kruševac,' says Maja.

'At least I'm a real Belgrader!' says Luka.

'Welcome to Belgrade!' says Jelena.

Unit 5

Sanja sits beside Maja, opposite Jelena and Luka.

'Luka, serve our new friends some wine!' says Jelena.

Luka pours wine for Sanja and Dado.

'How long have you been in Belgrade?' asks Maja.

'Since the winter,' answers Dado.

'Are your parents still in Bosnia?'

'Yes, but they're not in Zenica any more. Now they're in Banja Luka, at our grandmother's.'

'Welcome and cheers!' says Filip. 'To new friendship!'

'Cheers!' they all reply.

'Cheers!' say Dado and Sanja.

Unit 6

Filip turns to his friends. 'I have a suggestion: let's all go to my place. Mum has baked a wonderful cake.'

'Filip has a beautiful bachelor flat in the attic of a building in Kondina St.,' Jelena explains to Sanja and Dado. 'We often meet up there.'

Luka asks for the bill and pays. The others get up from the table and set off towards the door.

'It's a lovely evening! Let's go on foot,' suggests Jelena.

'OK, it's not far.'

'Do you live in the centre?' asks Sanja.

'Yes, I'm really lucky!' replies Filip, with a cheerful smile.

Unit 7

'I'm sorry I don't have any more comfortable chairs,' says Filip.

'No problem, I like sitting on the floor,' replies Sanja.

'Me too,' agrees Maja, 'you come as well Luka, sit beside me on this beautiful carpet!'

'What can I offer you? I have red and white wine, of course. There's fresh bread, hard cheese and some fruit, if anyone feels like it,' Filip offers them.

'Let me give you a hand,' says Jelena. 'Does anyone want to try my great coffee?'

'Certainly,' says Luka. 'What do you have in the way of music, Filip?'

'You can take a look: the CDs and cassettes are over there.'

'It's really nice here at your place!' says Sanja.

They all agree that it is exceptionally pleasant and continue to enjoy a good time.

Unit 8

Filip asks Sanja where they live.

'Let me see you home,' he says to Sanja.

'Thanks, Filip, but it's not far,' replies Sanja.

'I know, but all the same, you might get lost, and I absolutely don't want that, because it's late.'

'There's no point in your going out now, Filip,' says Maja, 'they can go with us to the square, and then we can explain how to carry on.'

'There's no problem, Maja, thank you, but I really want to be in the air for a while.'

'OK, if you insist,' says Maja.

Jelena looks carefully at Filip: she knows him very well and he doesn't usually insist like this.

Unit 9

'How do you spend your time in Belgrade?' asks Jelena.

'I study a bit, I watch television a bit,' replies Dado.

'Do you do any sport?' asks Jelena.

'I like football a lot, but I don't know people here.'

'We can fix that!' says Jelena cheerfully, but Dado says nothing.

On the other side of the table, Filip is having a lively conversation with Sanja.

'Have you got time to get to know Belgrade?' he asks.

'Not a lot. Now it's not cold any more, but now I have to study and I haven't much time for looking round the city,' replies Sanja.

'We can change that!' says Filip. 'There are beautiful and interesting places in this big city. Do you want to get to know them?'

'Certainly,' replies Sanja. 'Dado has to get out more as well.'

'Agreed, then!' says Filip.

Unit 10

'Do you have a large family?' Maja asks Sanja and Dado.

'Our family is quite large,' replies Sanja. 'But now they are all scattered over the world. One aunt with her husband and sons is now in Canada, another is in France, while our uncle is in New Zealand.'

'We've got a distant relative, here in Belgrade,' says Dado.

'Yes, it's a bit complicated,' adds Sanja. 'He's our mother's brother-in-law, although he's not married to her sister any more. They were divorced two years ago, unfortunately. But we still all like him a lot, and he is very good to us.'

'He hasn't got children of his own, so he's adopted us in a way,' says Dado.

'Nice of him! Let's drink a glass of wine in honour of relatives!' suggests the always good-humoured Luka, as he takes Maja by the hand. 'I want Maja one day to be my wife and all of you to come to our wedding!'

Maja blushed a little, but she was obviously pleased.

Unit 11

Jelena is Filip's best friend. She sees that Sanja attracts him in a way that is new for him, and wants to help him. She decides to invite Dado to the cinema.

'What are you doing next Friday, Dado?' asks Jelena.

'Nothing particular, as far as I know,' he replies.

'There's a new Serbian film on in the cinemas. The reviews are excellent. Everyone's praising it.'

'Great. I like the cinema. I don't know what the others are doing ...'

'I don't either, but I've got a friend who can give us two free tickets.'

'You've got good connections, then! Well I don't know, I'll have to see with Sanja.'

'I think Filip is planning to invite her somewhere. Come on, Dado, you don't have to be with her all the time!'

'I know I don't, but, we've been together so much these last months, I've got used to thinking of her always.'

'That's nice of you. But one day you have to separate a bit! Come on, this film is really interesting!'

It was clear to Jelena that Dado was embarrassed, but she still hoped that in the end he would decide to keep her company.

Unit 12

Filip invited Sanja to a concert of his favourite band. When they were approaching the Sava Centre there was a terrible crowd.

'I think it will be best if we hold hands. I don't want to lose you in this crowd,' said Filip.

'OK. I'm a bit afraid: I've never liked so many people,' said Sanja.

'Don't be afraid, just hold me tight! The band is very popular and young people in Belgrade are eager for good music, entertainment and enjoyment!'

'I understand. It's similar in Bosnia. Immediately after the war everyone began playing music from Serbia because of its unusual energy.'

'Music is after all a universal language, regardless of politics, isn't it?'

'I agree. But we're still very proud of our own local bands! Do you play anything?'

'I play the guitar, but not exactly brilliantly! I was in a band at secondary school. What about you?'

'I play the piano and I like it a lot. Unfortunately there isn't a piano at our relative's.'

'We'll find a way for you to play again. I think that there's a piano at Maja's. But now, we're going into the hall, hold me tight!'

Unit 13

After the concert, Filip suggests that they go somewhere for a drink.

'I don't know,' said Sanja, 'It's fairly late already.'

'It's only half past ten,' said Filip. 'We won't stay long. I know a great place not far from your house.'

'OK, but really for a short time.'

'Don't worry, you'll be home by midnight. On Fridays one can stay out a little later and you have to get to know Belgrade by night as well!'

'Thank you, but there's no need for you to make an effort around me. I don't lack anything.'

'Apart from a piano. All right, I won't exaggerate, but when I say that it will be a pleasure to show you my city, I mean it seriously. Presumably you see that I like you a lot?'

'Thank you for your attention, Filip. But I don't know whether I'm ready for a relationship.'

'Slowly, I just wanted to say that I like being with you and I want to see you again. Tomorrow there's going to be a party at Maja's and

I'd like you to come with me. You can have a look at the piano there and make a plan with Maja.'

'Thank you, I have to see what Dado's doing.'

'OK, I understand that you have to take him into account as well, but you need to think about yourself a bit as well!'

'All right, I shall! But now I really have to go.'

Unit 14

Dado and Jelena liked the film, and then they went to a nearby café for a drink.

'Did you go to the cinema often when you lived in Bosnia?' asked Jelena.

'It depends: fairly often, mostly in winter when it's otherwise cold and you can't be outside much. But in summer I preferred to do sport,' Dado replied.

'That's what I thought: you're very well built,' said Jelena. But then she quickly added: 'I mean, you're similar to Luka, who adores football. While Filip is more a bookish type: I've never heard him mention sport. Although he likes music a lot and dances very well.'

Dado said nothing, so Jelena went on: 'Yes, Filip is one of the best dancers I've ever seen. And as we're talking of that, Maja's having a party tomorrow, so if you feel like it, come.'

'Well, I don't know. I have to see what Sanja's doing.'

'Don't worry, I'm sure Filip will invite her. Come on, it'll be fun!'

'I don't know, I'll see. Can I see you home?' Just as they stood up, Maja and Luka came in. Dado obviously felt better immediately.

'Jelena, I've been trying for hours to get you on your mobile, but it seems it was switched off. Still, it's great that we've found you together, We wanted to invite Dado to the party tomorrow, but didn't know how to contact him. Filip has already invited Sanja, and we'll be pleased if you can come as well.'

'Thank you, all right,' said Dado, still a little confused.

Unit 15

Maja and Luka went with Jelena and Dado towards Jelena's house.

'On the way we can show you where Maja's house is,' said Luka.

'Why yes, it's not far from here,' observed Jelena. 'There, you see that street there, with the little supermarket on the corner? You go along that road to the first traffic lights, then turn left, my flat is in the first building on the right-hand side of that road, beside the video club,' said Maja.

'Just make a note of the address on this piece of paper, please,' said Dado.

'I'm giving you my mobile number as well – just in case.'

'OK, guys, we'll now go down this street,' said Luka, who was going to Maja's place as well.

'Good night! Till tomorrow,' said Maja cheerfully.

'Good night!'

Dado and Jelena continued on their way. 'Here, we've arrived, this is my building. Can I offer you a coffee, or something else?' asked Jelena.

'No, thank you,' said Dado quickly. 'It's high time I went home.'

'So, thank you for seeing me home.'

'You're welcome. Till tomorrow. Good night!' And Dado set off towards his part of the city.

Unit 16

Filip accompanied Sanja home. On the way they talked.

'I want to know as much as possible about you and your life, how you lived and what you occupied yourself with there in that Bosnia of yours,' said Filip.

'Well, we lived like young people everywhere ... I was actively involved in skiing. But, unfortunately, I stopped when the war began. Do you ski?' asked Sanja.

'Unfortunately, I have to confess that I'm not a sporty type: I prefer to sit in an armchair with a book. Was your house on a hill? Or maybe you don't want to talk about it?'

'It's all right, don't worry. I often think about that house of ours, so it seems normal to talk about it sometimes. Although I haven't done that up to now ... It wasn't especially nice, in a new settlement, but – it was ours.'

Filip felt the sadness in her voice, so he reached his hand towards hers and gently took it in his. 'I'm sorry, Sanja, about you, about the war, about everything ...'

Sanja held Filip's hand more tightly. 'Thank you, Filip, I know. It's all right. But maybe it's better after all not to talk about it, at least for now.'

'Agreed. Do you see that shop window with the lights on over there? That's the best confectioner's in Belgrade. Let's go and treat ourselves to something sweet.'

Unit 17

On Saturday the whole gang met up at Maja's place. Luka was the host and he offered each guest a drink.

'What a beautiful flat you have!' said Sanja as soon as they entered.

'I'm lucky: this is our family home, in which I grew up. Unfortunately my parents were killed in a traffic accident two years ago, so that I've remained here on my own.'

'Oh, I'm really sorry,' said Sanja, touched: she and Dado had their problems, but at least their parents were alive.

'Would you like me to show it to you? This is the dining room, but it's rarely used except when there are guests. I prefer to eat in the kitchen, which is quite large enough even for a group of 5 to 6 people. The living room is even larger: that's where the piano is that Filip told you about. On one side of the corridor there are two bedrooms with a bathroom, and on the other side another two, of which the biggest and nicest is mine. My room has a large balcony with a wonderful view of Vračar.'

'It's beautiful,' said Sanja. 'I've never been in a flat like this before.' Suddenly Maja turned to her, her face joyful.

'You know what, Sanja, I've just had a brilliant idea! How would it be if you and Dado moved here to my place?'

Sanja stopped, her eyes wide open. 'Sorry?' she said.

'Why yes! I don't know how I didn't think of it immediately. I'm here on my own. OK, Luka is often here, but that doesn't matter: he sleeps in my room in any case. There really is a lot of space. And you can play the piano as much as you like! Say you agree that the idea is perfect!'

'I really don't know what to say. It's infinitely good of you to propose such a thing. You hardly know us . . .'

'Think about it, ask Dado. But, please, I mean it most seriously. I'm certain that we will get along excellently.'

'I'll look for Dado at once. Then we have to come to an arrangement about money.'

'Slowly. First see what Dado says.'

Unit 18

At the party, Dado was looking out of the window at the illuminated city.

'Dado,' Jelena came up to him. 'Come over here.'

'OK,' he said, a little embarrassed, as always in her company.

'I want to introduce you to my boyfriend,' she explained.

Suddenly Dado felt better. 'I'm coming,' he said, with a smile.

'Here he is. Vedran, this is our new friend, Dado, who I told you about. Dado, I think that you'll get along excellently with Vedran, because he likes sport a lot as well. Don't you, Vedran?'

'Absolutely. You have to come and play football with my mates,' said Vedran.

'That would be great,' said Dado, whose smile was becoming ever broader. 'How come I haven't met you earlier?' he asked.

'I was away on business,' explained Vedran.

'Vedran, offer Dado something to drink: his glass is empty,' said Jelena.

'Here you are.' Vedran handed Dado a glass of wine. 'And now, let's go and dance, Jelena!'

An unknown black-haired girl with lively eyes and a bright smile came up to Dado.

'Hi,' she said, 'I'm Ivana. You must be Dado from Bosnia, Sanja's brother.'

'That's right,' he said and shook her hand. 'Pleased to meet you. I haven't seen Sanja for ages.'

'There she is, see, I've just been with her. But don't let's interrupt them: I think she's having an important conversation with Filip.'

'OK,' Dado laughed. 'Do you like dancing?'

'Lots!'

'Then, let's go and dance!' And they set off towards the dining room and the music.

Unit 19

Immediately after her conversation with Maja, Sanja had a talk with Dado. He was delighted at the idea of their moving to this beautiful, spacious flat. They arranged with Maja that they would get in touch with her as soon as they had a chance to have a chat with Branko.

Filip had followed their conversation from the other side of the room. When Dado went away to find Ivana to invite her to dance again, he went up to Sanja.

'It would be really wonderful, if you were here!' he said.

'I know, the more I think about it, the more I like the idea. I would really be able to devote myself to playing, which I haven't done for years now. And Dado would be with people who are involved in sport ...'

'That's all true. But I know what will be the greatest advantage for me.'

Sanja knew roughly what he was going to say, but she didn't say anything. She waited for Filip to express himself.

'I think you already know,' Filip began. 'It's important for me because I would feel freer, if you weren't at Branko's any more. I know that he's exceptionally kind, but all the same, I can't see you at any time.'

'Who said you could "at any time" even if we were here!' Sanja laughed.

'You know what I mean,' said Filip. 'I want to be with you as often as possible for as long as possible – as long as that's what you want as well, of course.'

'Come on, Filip, you've talked enough. Do you want to dance?'

'Yes! Let's go!'

Unit 20

They all agreed that the party was brilliant and it was quite late when they all dispersed. The next morning, the telephone rang at Branko's – Sanja and Dado's relative's – place. It was Vedran inviting them to come with the rest of the gang to spend the rest of the day on his barge on the Sava, near Ada Ciganlija. It was a sunny, bright day, so Sanja and Dado quickly got ready.

'Hi, guys!' they called when they reached the shore.

'Hey, welcome!' said Vedran and helped Sanja to climb onto the boat. Dado was especially pleased when he saw that Ivana was among the friends. And Filip was obviously glad that Sanja had come.

'What a wonderful boat you have!' said Sanja.

'Do you live here?' asked Dado, also delighted.

'Why yes, this is my home,' replied Vedran. 'I travel a lot, on business, and then I sleep in various hotels, so I really enjoy it whenever I come back here to such a simple and relaxed way of life.'

'In the winter, he sometimes shows up at friends' houses!' Jelena laughed. 'What do you want to drink? The beer is cooling in the river, and of course there's wine and all sorts.'

'Luka and Maja are busy with the grill. There they are, under the trees,' said Filip. 'And I'm in charge of the salad.'

'Can I help you?' Sanja offered.

'If you don't mind, you can. Thanks for the offer. It'll be ready sooner.' He led her down to the little kitchen.

'Great, there's everything we need here,' said Sanja.

'Yes, all that's lacking is a little more space! But it doesn't matter. Can you chop these tomatoes? I'll give you a board.'

They worked quietly, and then Filip stopped and looked at Sanja. 'I'm really enjoying this, being here with you, working together in the kitchen, as though we're a real couple.'

'Filip, please, don't exaggerate! Let's enjoy ourselves today, there's time for all those things,' said Sanja decisively.

They all spent a wonderful day together and in the end they parted happy, rested and ready for Monday: some for work and others for university.

Serbian–English glossary

The glossary does not contain every word introduced in the units, but all the more common ones are here. The unit number where each word first appears is given in square brackets. If you need to look a word up, put a small dot beside it. Once there are three dots, you will see that it is a common word and you should memorize it! From time to time, try reading through sections of the glossary, to familiarize yourself with groups of related words.

A		beo, bela	white [5]
a	and/but [1]	beskrajan	endless, infinite [17]
aerodrom	airport [1]	besplatan, -tna	free (gratis) [11]
akcija	campaign [17]	bez obzira na (+A)	without regard to, regardless of [12]
ako	if [4]	bilo kakav	of whatever kind [16]
ali	but [2]	bioskop	cinema [9]
ambulanta	clinic [18]	bitan, -tna	fundamental [13]
apoteka	chemist [1]	bitka	battle [18]
atentat	assassination [20]	bivši	former [11]
autobus	bus [2]	blag	gentle [17]
automobil	car [1]	blizak, -ska	near [14]
		blizu (+G)	near [4]
B		bluza	blouse [14]
baka	grandmother [5]	bogat	rich [13]
balkon	balcony [6]	boja	colour [5]
harem	at least [4]	bojati se (imp. bojim se)	to be afraid [12]
baviti se (imp.)	to occupy oneself with [9]	holeti (imp. bolim)	to hurt [18]
baš (emph. part.)	just, right, really [2]		
beba	baby [11]		
beleška	note [20]		
beli luk	garlic [17]		

bolje te našao!	(used as a response to dobro došao) [1]	čestitati (imp.)	to congratulate [2]
bombon	sweet [17]	često	often [4]
brat (pl. braća)	brother [3]	četvrtak	Thursday [13]
brat/sestra od strica	cousin [11]	čiji	whose [16]
brdo	hill [15]	čika (informal)	uncle [3]
breskva	peach [17]	čim	as soon as [16]
brinuti (imp. brinem)	to worry [13]	čitalac	reader [14]
brod	boat [20]	čitati (imp.; pročitati)	to read [10]
broj	number [7]	čitav	whole [19]
brojan, -jna	numerous [20]	član	member [14]
brz	quick, fast [9]	članak	article [19]
bučan	noisy [6]	čokolada	chocolate [17]
buran, -rna	stormy [20]	čudan, -dna	strange [16]
C		čuditi (se) (imp.)	to surprise (be surprised) [10]
cena	price [18]	čudo	surprise, wonder [20]
centar	centre [5]	čuti (imp. čujem)	to hear [10]
ceo, cela	whole [12]	čuven	famous [18]
cipele	shoes [14]	čvrst	firm [12]
crkva	church [9]	ćao	hi, bye [1]
crkveni	church (adj.) [13]	Ć	
crn	black (of wine: red) [3]	ćerka	daughter [11]
crnokos	black-haired [18]	ćošak	corner [7]
crven	red [14]	ćutati (imp. ćutim)	to be silent [9]
cveće (n., coll.)	flowers [6]	D	
Č		da	yes [1]
čaj	tea [8]	da	to, in order to [2]
čak	even [11]	da li	whether [2]
čarape	socks, stockings [14]	dakle	therefore [9]
čast (f.)	honour [10]	daleki;	far, distant [6];
častiti (se) (imp.)	to treat, pay [2]	daleko od toga	far from it [13]
čaša	glass [3]	dan	day [1]
čekati (imp.)	to wait [1]	danas	today [2]
čelo	head (lit. forehead) [18]	davati (imp. dajem; dati)	to give [3]

- deca** (pl. of **dete**; f. sing.) children [3]
- deda** grandfather [11]
- deka** (abbrev. of **dekagram**) 10 grammes [17]
- delo** work, deed [8]
- delovati** (imp. **delujuem**) to act [18]
- desetak** roughly ten, ten or so [13]
- desiti se** (pf.) to happen [8]
- desni** right [15]
- dešavati se** (imp.) to happen [2]
- dimnjak** chimney (**dim** smoke) [6]
- dirnut** touched [17]
- divan, -na** wonderful [4]
- dizati se** (imp. **dižem**) to rise [18]
- dnevna soba** living room [6]
- dnevnik** diary [19]
- do** (+G) beside [1], to, up to [3]
- do videnja** goodbye [9]
- dobar, dobra** good [1]
- dobiti** to acquire [5]
(pf. **dobijem**)
- dobrodošlica** welcome [12]
- dočekati** to wait for,
(pf. **dočekivati**) greet [17]
- doći** (pf.; **dodem**; **dolaziti**) to come [10]
- dodatan, -tna** additional [20]
- dodati** (pf.) to add [14]
- dodavati** to add [10]
(imp. **dodajem**)
- dodir** contact, touch [19]
- dogadaj** event [13]
- dogovarati se** to arrange, agree
(imp.; **dogovoriti se**) [4]
- dogovoreno** agreed [9]
- dogovoriti se** [13] *see* **dogovarati se**
- dok** while [2]
- dokaz** proof [20]
- dolaziti** (imp.; **doći, dodem**) to come [1]
- dole** down, below [20]
- dom** home [20]
- dom zdravlja** health centre [18]
- domaći** local, home-made [6]
- domaćin** host [17]
- doneti** (pf. **donesem**) to bring [8]
- donje rublje** underwear [14]
- dopisnik** correspondent [19]
- doručak** breakfast [8]
(G **doručka**)
- dosta** enough, quite [10]
- dostići** to reach [15]
(pf. **dostignem**)
- dotle** until then [16]
- dovesti** to bring [10]
(pf. **dovedem, dovoditi**)
- dovoljan, -jna** sufficient [6]
- dozvoliti** (pf.) to allow [8]
- dozvoljen** permitted [15]
- dragocen** precious [17]
- drugačiji** different [10],
also **drukčiji** [18]
- drugar** friend, 'mate'
(informal) [2], *also* **drug**
- drugi** other [9]
- društven** social [13]
- društvo** society, company, friends [14]
- drveće** (coll.) trees [11]
- drveni** wooden [6]
- držati** (imp. **držim**) to hold [12]
- država** state [15]

duboko	deeply [7]	gladan, -dna	hungry [1]
dugačak, -čka	long [16]	glas	voice [16]
dugo	long [13]	glava	head [18]
dugotrajan, -jna	lengthy [18]	glavni	main [4]
dugovati (imp.)	to owe [20]	glavobolja	headache [14]
dugujem)		gledati (imp.)	to watch, look [6]
dušek	mattress [6]	glumac	actor [9]
duvati (imp.)	to blow [19]	(G glumca)	
dužan, -žna (biti)	to owe [7]	go, gola	naked [18]
dva, dve	two [6]	godina	year [10]
 dvoje	two (mixed gender) [4]	gospodin	Mr, sir [3]
dvorište	yard, garden [11]	gospoda	Mrs, madam [3]
dvospratnica	two-storey house [6]	gost	guest [7]
		(G pl. gostiju)	
Dž		gostoprимljiv	hospitable [20]
džamija	mosque [17]	gostujući	visiting [12]
džemper	jumper [14]	gotovina	cash (ready money) [20]
džigerica	liver [17]	govoriti (imp.)	to speak [1]
E		grad	town [3]
eksponat	exhibit [6]	graditi (imp.)	to build [11]
engleski	English [1]	gradski (adj.)	urban, town [13]
Englez	an English person [1]	granica	limit, border [19]
epski	epic [13]	grejalica	heater [6]
eventualno	possibly [14]	grejanje	heating [6]
F		grejati	to heat [19]
faliti (imp.)	to be lacking [13]	(imp. grejem)	
farmerke	jeans [17]	grešiti (imp.)	to be mistaken [3]
fioka	drawer [6]	grozan, -zna	horrible, dreadful [19]
fleka	mark, stain [14]	grožđe (coll.)	grapes [17]
formular	form [7]	grob	grave [19]
fotelja	armchair [6]	grupa	band, group (musical) [12]
freska	fresco [7]	gubiti (imp.)	[17] <i>see</i> izgubiti
frizer	hairdresser [7]	gust	dense [20]
frižider	fridge [6]	gužva	crowd [12]
G		gužvati se (imp.)	to crush [14]
garsonjera	bachelor flat [6]	H	
gazdarica	landlady [15]	haljina	dress [14]
gde	where [1]	hladan, -dna	cold [9]

- hladiti se** (imp.) to get cool [20]
hladovina shade, cool [12]
hleb bread [7]
hodati (imp.) to go (on foot) [17]
hodnik corridor, hall [6]
hvala thank you [1]
hvala bogu thank goodness, God [7]
hvaliti (imp.) to praise [11]
- I**
- i** and [3], also [4], even [10]
iako although [4]
idući next, the coming [11]
igrani film feature film [11]
igrati (imp.) to dance [14];
also igrati se:
to play
ikada ever [19]
ili or [2]
ima there is/ there are [3]
imati (imp., pf.) to have [4]
imati (nešto) na umu to bear in mind [14]
imati smisla to have a point, make sense [19]
ime name [3]
inženjer engineer [1]
interesovati (imp. interesujem) to interest [10]
ionako in any case [14]
ipak nevertheless [11]
isključen switched off [14]
ispeći to bake [17]
(pf. **ispekнем**)
isplatiti se (imp.) to be worth (doing something) [19]
ispred (+G) in front of [4]
ispričati (pf.) to relate [19]
ispunjen filled [11]
istok east [12]
istorija history [6]
iz (+G) from, out of [1]
iza (+G) behind [11]
izabrati to choose [19]
(pf. **izaberem**)
izaći (pf. **izađem**; to go out [8]
izlaziti)
izbegavati (imp.) to avoid [18]
izbor choice [17]
izdaleka from a distance [5]
izdavač publisher [14]
izgleda (impers.) it seems [11]
izgoreti to burn down (pf. **izgorim**) [9]
izgrađen built [9]
izgubiti (se) (pf.) to lose; get lost [8]
izgubljen lost [17]
(pass. part.)
izjasniti se to express oneself [19]
izlaz exit [15]
izlaziti (imp.) *see izaći* [1]
izlog shop window [16]
izložba exhibition [13]
izložbeni exhibition (adj.) [13]
izložen laid out, displayed [17]
iznad (+G) above [16]
iznajmiti to hire [18]
(pf. **iznajmljivati**)
iznenaditi se to be surprised (pf.) [14]
izostaviti (pf.) to leave out, omit [20]
izuzetan, -tna exceptional [18]
izvaditi (pf.) to take out [3]

izvanredan, -dna	exceptional [7]	K	
izviniti (pf.)	to excuse [3]	kafa	coffee [2]
izvolite	please, here you are [3]	kafana	café, restaurant, 'pub' [4]
izvor	source, spring [12]	kafić	café [1]
izvoz	export [18]	kajsija	apricot [17]
J		kako da ne	of course [8]
ja	I [1]	kako kad	sometimes, it depends when [14]
jabuka	apple [8]	kako	how [1]
jaje	egg [8]	kalendar	diary [13]
jak	strong [16]	kamen	stone [17]
jako	very [12]	(n., adj.)	
jasan, -sna	clear [11]	kamerni	chamber [13]
jastuk	pillow [6]	kao i	as also [12]
javljati se (imp.)	to contact, get in touch with [1]	kapučino	cappuccino [17]
		karta	ticket; map [9]
javno	publicly [15]	kasa	till, cash desk [17]
jedini	single, only [16]	kaset	cassette [7]
jedinstven	unique [7]	kasniti (imp.)	to be late [7]
jednospratnica	one-storey house [6]	kasno	late [8]
jednostavno	simply [9]	kazati	to say [2]
jedva	barely, hardly [12]	(imp. kažem)	
jelo	dish, meal [8]	kašika	spoon [6]
jelovnik	menu [8]	kesica	bag [17]
jer	because [8]	kiselo mleko	sour milk (thicker than jogurt , which is really a drink) [17]
jesen (f.)	autumn [13]		
jezero	lake [12]	kiša	rain [18]
jezik	language, tongue [1]	kišobran	umbrella [3]
jogurt	yogurt [17]	klasičan	classical [12]
jorgan	duvet [6]	klavir	piano [12]
još ne	not yet [1]	klisura	gorge [20]
još uvek	still [5]	ključ	key [3]
juče	yesterday [5]	klub	club [1]
jug	south [18]	knjiga	book [6]
jutro	morning [4]	knjižara	bookshop [1]
južni	southern [16]	književni	literary [15]
		književnik	author [14]

ko	who [1]	kroz (+A)	through [5]
kobasica	sausage [17]	kuća	house [3]
kod (+G)	at (French 'chez') [5]	kući	(to) home [8]
kod kuće	at home [6]	kuhinja	kitchen [6]
kofer	suitcase [14]	kula	tower [18]
koji (f. koja)	which [4]	kulturni	cultural [1]
kola (n. pl.)	car [2]	kupaći kostim	swimming costume [14]
kolač	cake [6]	kupati se (imp.)	to bathe [19]
kolega	colleague [3]	kupatilo	bathroom [3]
koliko	how much, how many, as far as [8]	kupiti (pf.)	to buy [2]
komad	piece [15]	kupovati (imp.)	to buy [9]
kombi	minibus [2]	kupujem	
komplikovan	complicated [9]	L	
konačno	finally [9]	lak	light, easy [14]
konzerva	tin (of food) [17]	lakat (G lakta)	elbow [18]
kopija	copy [7]	laku noć	goodnight [15]
koristiti (pf.)	to use [17]	ležati	to lie, go to bed [13]
kosa	hair [7]	(imp. ležim)	
kostim	costume [9]	lek	medicine [18]
koštati (imp.)	to cost [2]	lekar, lekarka	doctor [18]
košulja	shirt [14]	lep	nice, beautiful [2]
koverta	envelope [7]	lepo se	have a good time! [4]
kraj	area, region [6]; end [8]	provedite!	beauty [7]
krajnje vreme	high time [15]	lepota	in summer [13]
kralj	king [19]	leti	summer [13]
kraljevina	kingdom [18]	leto	this summer [11]
krastavac	cucumber [17]	letos	
(G krastavca)		levo	left [5]
kratak, -tka	short [11]	li (interrog. part.)	[1]
krenuti	to set off [15]	lice	face [17]
(pf. krenem)		liker	liquor [8]
kretati	to move, set off [5]	lonac	pot, pan [6]
(imp. krećem)		loš	bad [1]
krevet	bed [6]	lubenica	water melon [17]
kritika	criticism, review [11]	luk	onions [17]
krivudav	winding [19]	Lj	
krompir	potatoes [17]	ljubaznost (f.)	kindness [3]
krov	roof [6]	ljubičast	mauve [14]
		ljubitelj	lover, fan [11]
		ljudi	people [8]

M

majica	T-shirt [14]	moгуće	possible [7]
majka	mother [10]	molim	please (lit. 'I pray') [3]
majstor	mechanic, workman [16]	moliti (imp.)	to ask for [1]
mali	small [2]	momak (G momka)	boy, young man [18]
maramica	handkerchief [17]	momenat	moment, event [6]
marka	postage stamp [7]	morati (imp.)	to have to [3]
mast (f.)	ointment [18]	more	sea [3]
mašina za pranje suđa	dishwasher [6]	motor	engine [16]
mašina za pranje veša	washing machine [6]	možda	perhaps [13]
međunarodni	international [12]	može	all right [8]
međutim	however [10]	mrzeti (imp. mrzim)	to hate (mrzi me I can't be bothered) [20]
mej	email [20]	muslimanski	Muslim (adj.) [14]
mesar	butcher [16]	muzika	music [7]
meseć	month, moon [11]	muž	husband [1]
mesečnik	monthly [19]	N	
meso	meat [8]	na (+L or A)	at, on [1]
mesto	place, space [3]	na miru	in peace [19]
mešan	mixed [8]	na primer	for example [10]
miran, -na	peaceful [6]	na raspolaganju	at one's disposal [13]
misлити (imp.)	to think [2]	na sreću	luckily [6]
mlad	young [12]	na tapetu	on the agenda [14]
mlečni (adj.)	milk [17]	nažalost	unfortunately [1]
mlekara	dairy [12]	na žaru	grilled (on the grill) [8]
mleko	milk [8]	način	way [8]
mleven	ground, minced [17]	naći (pf. nađem)	to find [2]
mnogo	much, many [4]	nadati se (imp.)	to hope [10]
mnogo toga	a lot of things [2]	nadoknaditi (pf.)	to make up for [13]
modar, -dra	deep blue [14]	nađen (pass. part. of naći)	found [17]
moderan	modern, contem- porary [6]	naglasak	accent [10]
moć (f.)	power [15]	najbolje	best [4]
moćan, -ćna	powerful [18]	najlon kesica	plastic bag [17]
moći (imp., pf. moгу, možeš, može, možemo, možete, mogu)	to be able [2]	nakit	jewellery [17]

nalaziti se (imp. naći se)	to be found, situated; <i>also</i> to meet [3]	nema na čemu!	you're welcome! [4]
nameštaj	furniture [6]	nema problema!	no problem! [3]
napisati (pf. napišem)	to write [7]	nema smisla	there's no point [8]
naporan, -rna	arduous, hard [13]	nema veze	it doesn't matter [11]
napolju	outside [14]	nema	there is not [4]
napraviti (pf.)	to make [2]	nemati (neg. of imati)	not to have [7]
naravno	of course [7]	neobičan, -čna	unusual [8]
narodni	national [6]	neposredno	directly [18]
naročito	in particular [11]	nesreća	accident, misfortune [17]
naručiti (pf.)	to order [2]	nešto	something [7]
naselje	settlement, estate [16]	neverovatan, -tna	unbelievable, incredible [10]
naseljen	inhabited [20]	nezaposlen	unemployed [14]
nasmejati se (pf. nasmejem se)	to laugh [16]	nezavisan, -sna	independent [7]
nastati (pf.)	to emerge, come into being [11]	nezgodan, -dna	awkward, uncomfortable [14]
nastaviti (pf.)	to continue [8]	nežan, -žna	tender [16]
naš	our [5]	nikada(a)	never [12]
natrag	back [16]	nikako	no way, not at all [8]
navika	habit [19]	niko	no one [7]
navikao, -kla	accustomed [11]	ništa	nothing [1]
naviknuti se (pf.)	to get used [19]	niz (+A)	down, along [19]
nedaleko od	not far from [6]	niz	series [19]
nedavno	recently [17]	nizak, niska	low [16]
nedeljnik	weekly magazine [19]	nizbrdo	downhill [12]
nećak	nephew [14]	noć (f.)	night [3]
nečiji	someone's [16]	noga	leg, foot [18]
negde	somewhere [2]	nošnja	costume [6]
nego	but, then [12]	notes	notebook [17]
neki	some [6]	nov	new [3]
nekoliko	a few [2]	novac	money [17]
nekud	somewhere (with motion) [11]	novinar	journalist [1]
		novine (fem. pl.)	newspaper(s) [2]
		nož	knife [6]
		nuditi	to offer [7]
		(nekoga nečim)	

O

o (+L)	about [10]	očuvanje	protection, conservation [10]
oba (m. obe ; f. oboje ; n., mixed gender)	both [15]	odakle	from where [4]
obala	shore, bank [8]	odatle	from there [4]
obavestiti (pf.)	to inform [13]	odavde	from here [4]
obećati (pf.) (+D)	to promise [16]	odgovarati (imp.)	to reply [2]
običaj	custom [10]	odjednom	suddenly [17]
obično	usually [11]	odlaziti (imp.)	to go, leave [1]
obići (pf. obiđem ; obilaziti)	to go round, visit [12]	odličan, -čna	excellent [2]
obilan, -lna	abundant [8]	odlučan, -čna	decisive [20]
obilazak	visit, lit. 'going round' [7]	odlučivati se (imp. odlučujem ; odlučiti)	to decide [11]
obližnji	nearby [7]	odmah	immediately [4]
objasniti (pf.)	[8] <i>see</i> objašnjavati to explain [2]	odmor	rest, holiday [19]
objašnjavati (imp. objasniti)		odmoran, -rna	rested [20]
oblačan, -čna	cloudy [19]	odmoriti se (pf.)	to rest [12]
oblak	cloud	odneti (pf. odnesem)	to take (away) [3]
oblast (f.)	area [6]	odnos	relationship [13]
obližnji	neighbouring [7]	odrastao, odrasla	grown up [17]
obnavljati (imp.)	to renew [13]	odrasti (pf. odrastem)	to grow up [11]
obnova	renewal [17]	određen	specific, fixed [19]
obožavati (imp.)	to adore [14]	odrezak	cutlet [17]
obraćati se (imp.)	to turn to [6]	održati (pf.)	to maintain, to be held [13]
obratiti se (pf.)	to turn to [17]	održavati se (imp.)	to be held (up) [10]
obradovati (se) (imp. obradujem ; [20] obraditi)	to make happy	odspavati (pf.)	to take a nap [19]
obrok	meal [9]	oduševljen	delighted [9]
obući (pf. obučem ; oblačiti)	to put on (clothes) [14]	odvesti (pf. odvedem)	to take, lead (away) [7]
obuti (pf. obujem)	to put on/ wear shoes [14]	odvojiti se (pf.)	to part, separate from [11]
očajan, -jna	desperate, terrible [7]	ofarbati (pf.)	to colour, dye [7]
očigledan, -na	evident [7]	ogledalo	mirror [6]
očuvan	preserved [19]	ogroman, -mna	huge [13]
		ohladiti (se) (pf.)	to cool [8]
		ojačati (imp.)	to strengthen [19]

oko (N; pl. oči ; G pl. očiju)	eye [17]	otići (pf. odem ; odlaziti)	to go (away) [2]
oko (+G)	around [11]	otkad	since when [5]
okolina	surroundings [15]	otplatiti (pf.)	to pay off, repay [20]
okružen	surrounded [8]	otpratiti (pf.)	to accompany, see home [8]
okvir	framework [18]	otprilike	roughly [18]
olakšati (pf.)	to ease, become easier [18]	otvoriti (se, pf.)	to open [16]
omiljen	favourite [12]	ovakav	this kind of [8]
onda	then [4]	ovamo	here (with motion) [1]
opet	again [9]	ovde	here [2]
opisati (pf. opišem)	to describe [17]	ovo	this (n.) [1]
oporaviti se (pf.)	to recover [18]	ozbiljan, -jna	serious [13]
opremljen	equipped [13]	oženjen	married (of man) [10]
oprostiti (pf.)	to forgive, excuse [3]	P	
opušten	relaxed [20]	pa	then, so [4]
orah (pl. orasi)	walnut [8]	padati, pasti	to occur to [11]
organizovan	organized [10]	na pamet	
orman	wardrobe [6]	padina	slope [7]
osetiti (pf. osećati)	to feel [16]	pakovati se (imp. pakujem ; spakovati)	to pack [14]
osim (+G)	apart from [12]	palačinka	pancake [8]
osmeh	smile [6]	paliti (imp.)	to light, switch on [6]
osnivati (imp. osnujem)	to found [15]	pametnan, -tna	clever, intelligent [14]
osnovan	founded [7]	pantalone	trousers, slacks [14]
ostajati (imp. ostajem)	to stay [2]	paprika	green, red pepper [17]
ostali	the others [6]	par	couple [11]
ostatak	remainder [18]	pas (G psa ; pl. psi)	dog [8]
ostati (pf. ostanem)	stay, remain [2]	pasoš	passport [3]
ostaviti (pf.)	to leave, abandon [16]	pašteta	paté [17]
osvežiti (se)(pf.)	to freshen up [17]	patlidžan	aubergine [17]
osvetljen	lit [16]	pažljiv	careful, attentive [8]
ošišati se (pf.)	to have one's hair cut [7]	pažnja	attention, care [13]
otac (G oca ; pl. očevi)	father [11]		

pecivo	roll [17]	pod	floor, ground [7]
pejzaž	landscape [18]	pod vedrim	in the open air
pekara	baker's shop [17]	nebom	(lit. 'under the clear sky') [17]
pesma	song, poem [13]	podne	noon [13]
pesnik,	poet [15]	podsećati (imp.;	to remind [14]
pesnikinja		podsetiti)	
peške, pešice	on foot [4]	podstanar, -ka	lodger [15]
peškir	towel [14]	poginuti	to perish [17]
petak	Friday [13]	(pf. poginem)	
pevač	singer [13]	pogledati (pf.)	to take a look [3]
pevati (imp.)	to sing [13]	pogoditi (pf.)	to guess, hit, affect [10]
piće	drink [2]	pogotovo	particularly [10]
pijaca	market [17]	pogrešiti (pf.)	to be mistaken [20]
pisac	writer [14]	pojavit se	to appear [17]
pisanje	writing [15]	(pf.; pojavljivati)	
pitanje	question [10]	pojedini	individual [9]
pitati (imp.)	to ask (question) [2]	pokazati	to show [6]
piti (imp. pijem)	to drink [3]	(pf. pokažem)	
pitom	tame [20]	pokazivati	to show [3]
pivo	beer [3]	(imp. pokazujem)	
plaćati	to pay [6]	poklon	present, gift [11]
(imp. platiti)		pokrenuti	to launch, set in
planina	mountain [12]	(pf. pokrenem)	motion [17]
plata	pay, salary [14]	pokriven	covered [16]
platiti (pf.)	[17] <i>see</i> plaćati	pokupiti (pf.)	to collect [17]
plav	blue [14]; blond (of hair) [17]	pokušavati	to try [9]
plesti	to knit [10]	(imp.; pokušati)	
(imp. pletem)		pokvariti se (pf.)	to spoil [17]
pletenje	knitting [10]	polako	slowly [5]
plin	gas [6]	polica	shelf [6]
plivati (imp.)	to swim [20]	polje	field [12]
plodan, -dna	fertile [13]	polomiti (pf.)	to break [18]
po (+L)	through, round [2]	položaj	position [8]
pocrveneti (pf.)	to blush [10]	pomagati	to help [5]
početak	beginning [5]	(imp. pomažem)	
početi	to start [10]	pomalo	a bit [10]
(pf. počnem ;		pomoć (f.)	help [5]
počinjati)		pomoći	to help [7]
počinjati (imp.)	<i>see</i> početi	(pf. pomognem)	
poći nekom	to succeed [16]		
za rukom			

- pomoću** (+G) with the help of, thanks to [18]
- ponedeljak** Monday [13]
- ponekad** sometimes [2]
- poneti** to take, carry [5]
(pf. **ponesem**)
- ponoć** (f.) midnight [13]
- ponosan, -na** proud [12]
- ponovo** again [9]
- ponuda** offer [20]
- ponuditi** [15] *see nuditi*
(pf. **nekoga nečim**)
- ponuditi se** (pf.) to offer oneself [14]
- popeti se** to climb [20]
(pf. **popnem**)
- popiti** to have a drink, drink up [10]
(pf. **popijem**)
- popraviti** (pf.) to mend, put right [9]
- popraviti (se)** to improve [19]
(pf.)
- popravka** repair [17]
- popuniti (se)** to fill, complete; be filled up [7]
(pf.)
- porod** (+G) beside [5]
- porodični** family (adj.) [11]
- porodica** family
- posao** (G **posla**) work [19]
- posebno** especially [8]
- posedeti** (pf.) to sit for a while [6]
- poseta** visit [12]
- posetiti** (pf.) to visit [16]
- poslastičarnica** confectioner's [16]
- poslati** to send [7]
(pf. **pošaljem**)
- posle** (+G) after [12]
- posle podne** afternoon [13]
- poslednji** last [11]
- poslovni put** business trip [18]
- poslužiti** to serve [5]
(pf. **služiti**)
- postajati** (imp) [18] *see postati*
- postati** to become [11]
(pf.; **postanem; postajati, postajem**)
- postaviti pitanje** to ask a question [19]
- posteljina** bed linen [6]
- postojati** to exist [11]
(imp. **postojim**)
- posvetiti se** (pf.) to devote oneself to [19]
- pošta** post office [1]
- pošto** since [16]
- potpun** complete [16]
- potražiti** to look for [17]
(pf.; **tražiti**)
- potreba** need [13]
- potreban, -bna** necessary [14]
- potruditi se** to try [11]
(pf.; **truditi se**)
- potvrditi** (pf.) to confirm [13]
- povezan** linked [15]
- povrediti** (pf.) to injure [18]
- povrće** (coll.) vegetables [16]
- pozdrav** greeting [3]
- pozdraviti** to greet [20]
(pf.; **pozdravljati**)
- pozivati** to invite [6]
(imp.; **pozvati, pozovem**)
- pozivni broj** area code [7]
- poznat** well-known, famous [10]
- poznavati** to know
(imp. **poznajem; poznati**) (be acquainted with) [7]
- pozorište** theatre [1]
- pozvan** invited [7]
- pozvati** (pf.) to invite [7]
- poželjan, -jna** desirable [19]
- požuriti** (pf.) to hurry [18]

prababa	great-grand-mother [11]	predstavljati	to introduce, represent [3]
pradeda	great-grandfather [11]	(imp.; predstaviti)	
prašak (G praška)	powder [18]	predstojeći	forthcoming [16]
pratiti (imp.)	to follow, accompany [10]	predug	too long [7]
pratnja	company, accompaniment [6]	pregledati (pf.)	to examine [18]
pravac	direction [5]	pregovor	negotiation [18]
pravi	real, true [4]	prekinuti	to interrupt [18]
praviti	to make [4]	(pf. prekinem)	
praviti (nekome) društvo	to keep (some-one) company [11]	prekjuče	the day before yesterday [10]
pravo;	right; straight [5]	preko (+G)	through, across; more than [10]
u pravu [3];	right	preko puta	opposite (adv.) [3]
imati pravo	to be right	prekoputa	(+G) (prep.)
pravoslavan	Orthodox [7]	prekrasan, -na	beautiful [6]
prazan, -zna	empty [18]	prelaziti (imp.)	to cross [5]
pre (+G)	before [14]	prema (+L)	towards [5]
pre nego što	before [15]	premijera	first night (new show) [12]
preći	to cross [16]	preporučivati	to recommend [2]
(pf. pređem)		(imp. preporučujem)	
pred (+I)	in front of [11]	preporučeno	registered [7]
predati (pf.)	to hand over [20]	(pismo)	
predivan, -vna	wonderful [15]	prepun	very full [7]
predjelo	starter [8]	prerano	too early [17]
predlagati	to suggest [4]	preseliti se (pf.)	to move [17]
(imp. predlažem;		presladak,	very sweet [11]
predložiti)		preslatka	
predlog	suggestion [6]	prespavati (pf.)	to spend the night [12]
predložiti	[13] <i>see</i>	prestajati	to stop [10]
prednost (f.)	advantage [16]	(imp. prestajem)	
predsednik	president [3]	preterivati (imp.)	to exaggerate [13]
predsoblje	vestibule [6]	preterujem	
predstava	performance, production [9]	prethodno	in advance [19]
predstaviti	<i>see</i> predstavljati	pretpostaviti (pf.;	to suppose [17]
		pretpostavljati)	
		previše	too much [12]
		prevod	translation [14]
		prevodiv	translatable [11]
		prezime	surname [3]

prezivati se	to be called (surname) [3]	proći	to go through (pf.; prođem ; [7]
pri ruci	to hand [14]	prolaziti	
približiti se (pf.;	to approach,	prodati (pf.)	to sell [10]
prebližavati	draw near [12]	prodavati (imp.	to sell [10]
se)		prodajem)	
pribor za jelo	cutlery [6]	prohodati (pf.)	to start to walk [16]
priča	story [13]	proizvod	product [10]
pričati (imp.)	to talk [9]	proizvoditi	to produce (imp.) [14]
pričekati (pf.)	to wait a moment [17]	proleće	spring [13]
prići	to approach,	promeniti	to change [19]
(pf. pridem)	come up to [18]	pronaći	to find [14]
prihvatiti	to accept [15]	(pf. pronađem)	
prijatan, -na	pleasant [3]	prostor	space [17]
prijatno!	enjoy! bon appetit [8]	prostorija	premises, room [7]
prijatelj	friend [1]	prostran	spacious [6]
prijateljstvo	friendship [5]	protekao, -kla	past [10]
prijati	to please, appeal	protiv (+G)	against [14]
(nekome , imp.)	to [16]	proveriti (pf.)	to check [12]
prijaviti (pf.)	to register [12]	provesti	[13] <i>see</i>
priličan, -čna	considerable [14]	provodi	entertainment, fun [7]
prilično	fairly [10]	provoditi	to spend (time) (imp.; provedi , provedem) [7]
prilika	opportunity [13]	prozor	window [6]
primerak	example, copy [12]	prtljag	luggage [3]
primetiti (pf.)	to notice, observe [14]	pružiti (imp.)	to offer, extend [16]
primiti (pf.)	to receive [17]	prvi	first [2]
pripremati (imp.	to prepare [3]	ptica	bird [19]
pripremiti)		publika	audience [15]
priređba	performance [13]	pun	full [6]
priroda	nature, country- side [10]	puno	a lot of, much, many [8]
pristojan, -jna	decent [18]	pustiti (pf.)	to leave, let go; show [11]
prisutan, -tna	present [10]	pustolovina	adventure [18]
privlačiti (imp.)	to attract [11]		
priznati	to confess [16]		
(pf.; priznavati)			
probati (imp.)	to try [7]		

put	journey; path, way; <i>also</i> time [2]	razgovor	conversation [9]
putnik	traveller [3]	razići	to part, disperse [19]
putokaz	signpost [15]	(pf. raziđem)	
putovati	to travel [2]	različít	various [6]
(imp. putujem)		razmisliti (pf.)	[17] <i>see</i> razmišljati
R		razmišljati	to reflect, (imp.; razmisliti) consider [13]
račun	bill, account [6]	razni	various [8]
raditi (imp.)	to do; work [1]	raznovrsnost	variety [19]
radi se (o+L)	it's about . . . [11]	razonoda	entertainment [12]
radnja	shop [5]	razumeti (imp.)	to understand [1]
radni (dan)	working (day) [13]	razveden	divorced [10]
rado	gladly [3]	razvedriti se (pf.)	to clear up [19]
radostan,	joyful [17]	razvijen	developed [10]
radosna		razvitak	development (G razvitka) [16]
radovati (se)	to be glad [20]	realan, -lna	realistic [19]
(imp. radujem)		recept	prescription [18]
rakija	brandy [13]	redovno	regularly [12]
rani	early [12]	rečnik	dictionary [2]
raskrsnica	crossroads [15]	reći (pf. reknem)	to say [2]
raspad	disintegration, collapse [18]	rena	oven [6]
raspoložen	in a good mood; in the mood [10]	rešenje	solution [16]
rastvoriti (se)	to disintegrate (pf.) [18]	rešiti (pf.)	to decide [12]
rat	war [12]	retko	rarely [17]
razni	various [13]	(redak, retka)	
razaranje	destruction [18]	rezervni deo	spare part [16]
razbacan	scattered [10]	režija	staging, production [9]
razgledati (pf.)	to look over [7]	roditelj	parent [5]
razgledavati	to examine, (imp.; razgledati) look over [11]	rođak	relative [10]
razglednica	postcard [7]	rođendan	birthday [2]
razgovarati	to talk, converse (imp.) [2]	roštilj	charcoal grill, barbecue [16]
		ručak	lunch [8]
		ruka	hand, arm [10]
		rukav	sleeve [18]
		rukovati se (imp. rukujem se)	to shake hands [18]

S			
s, sa	with [6]		
s obzirom na+A	with regard to, given [14]	setiti se	to remember, have an idea [17]
sad(a)	now [1]	sever	north [12]
sagraditi (pf.)	to build [11]	sići (pf. sidem)	to go/come down [6]
sagrađen	built [16]	sićušan, -šna	tiny [18]
sako	jacket [14]	siguran, -na	certain [5]
sala	hall, auditorium [6]	silaziti (imp.)	to get off (go down) [5]
sam	oneself, itself etc., alone [8]	simpatičan, čna	charming, nice [11]
samo	only [12]	sin	son [10]
samoposluga	supermarket [15]	sinuti (pf.)	to flash [17]
samostalan, -lna	independent [18]	sipati (imp.)	to pour [5]
saobraćajni	traffic (adj.) [17]	sir	cheese [7]
sarađivati (imp. saradujem)	to cooperate [18]	sitniš	change, loose coins [17]
sastati se (pf. sastanem)	to meet (by arrangement) [2]	siv	grey [14]
sasvim	quite, completely [17]	sjajan, -jna	brilliant [7]
savremen	contemporary [8]	skratiti (pf.)	to shorten [7]
savršen	perfect [17]	skrenuti (pf. skrenem; skretati, skrećem)	to turn [5]
saznati (pf.)	to get to know [10]	skroman, -mna	modest [13]
scena	stage [12]	skulptura	sculpture [6]
sećati se (imp.; setiti se) (+G of thing remembered) [8]	to remember	skup	expensive [2]
sedeti (imp. sedim)	to sit (be sitting) [3]	skupljati (se) (imp.)	to gather, meet up [6]
sedište	seat [12]	sladak, slatka	sweet [8]
seljak (m), seljanka (f.)	villager, peasant [10]	sladoled	ice cream [17]
selo	village [3]	slagati se (imp. slažem)	to agree [2]; go (well) together [14]
semafor	traffic lights [9]	slanina	bacon [17]
seoski	village (adj.) [6]	slaviti (imp.)	to celebrate [2]
servis	garage (repairs) [16]	sledeći	next [4]
sesti (pf. sednem)	to sit down [9]	sličan, -čna	similar, like [12]
sestra	sister [10]	slika	picture, painting [6]
		slikar	painter [8]
		slikarstvo	painting [16]
		slobodan, -dna	free [19]
		složiti se (pf.)	to agree [15]

slučaj	case [14]	sredina	centre, surroundings, milieu [18]
slučajno	by chance [16]	srediti (pf.)	to organize, sort out [12]
slušati (imp.)	to listen [13]	srednja škola	secondary school [12]
služiti (imp.)	see poslužiti to serve [6]	srednjevekovni sredstvo	medieval [15] means, funds [14]
smanjiti se	to be reduced [18]	sresti (se) (pf. sretnem)	to meet [18]
smatrati (imp.)	to consider [6]	stajati (imp.)	to stand, stop [4]
smeđ	brown [14]	staklo	glass [9]
smena	shift [19]	stalno	constantly [6]
smeštaj	accommodation [12]	stalo je (nekome)	(someone) cares (about something, somebody) [20]
smetati	to disturb [17]	(do nečega, nekoga)	
(imp.+D)		stambena zgrada	block of flats, apartment block [6]
smeti (imp.)	to dare, be allowed [13]	stan	flat, apartment [5]
snaja	daughter-in-law, sister-in-law [11]	stanovati	to live, reside [6]
snimati (imp.)	to record, shoot (of film) [11]	(imp. stanujem)	
so (f. G solī)	salt [12]	stanovništvo	population [14]
soba	room [3]	stari	old [5]
sopstven	one's own [7]	starinski	ancient, old-fashioned [13]
spanać	spinach [17]	stati (pf. stanem)	to stop [16]
spavaća soba	bedroom [6]	staviti (pf.)	to place [18]
spavanje	sleeping [3]	steći	to achieve, acquire [14]
splav	barge [20]	(pf. steknem)	
spomenuti	to mention [14]	stići	to arrive, reach [4]
(pf. spomenem)		(pf. stignem)	
spominjati	to mention [19]	stizati	to arrive [3]
(imp. spominjem)		(imp. stižem)	
sprat	storey, floor [6]	sto (G stola)	table [3]
spreman, -mna	ready, prepared [6]	stolica	chair [6]
spustiti se (pf.)	to go down [19]	stradati (imp.)	to suffer, be killed [18]
srdačan, -čna	warm (cordial) [15]	strana	side [9]
sreća;	luck, happiness;		
imati sreće;	to be lucky [6];		
srećan, srećna	happy		
srećom	luckily [19]		
sreda	Wednesday [13]		

stranac	foreigner,	svetao, -la	light, bright [6]
(G stranca)	stranger [10]	svetski	international [10]
stranka	(political) party [18]	sveukupno	altogether [12]
strastven	passionate [14]	svež	fresh, cool [7]
strašan, -na	terrible [12]	svi	all, everyone [3]
stric	uncle [11]	svidati se (imp.;	to appeal to [8]
strog	strict, severe [19]	svideti se,	
strpati (imp.)	to squeeze,	svidim)	
	shove into [16]	svirati (imp.)	to play (music) [12]
struja	electricity (lit. 'current') [6]	svoj	one's own [10]
student,	student [1]	svratiti (kod, pf.)	to visit, call on [14]
studentkinja		svuda	everywhere [16]
stupiti (pf.)	to step [20]		
stvar (f.)	thing [3]	Š	
stvarno	really [11]	šalter	counter [7]
subota	Saturday [9]	šećer	sugar [13]
suditi (imp.)	to judge [20]	šetalište	place to walk [8]
suknja	skirt [14]	šetati se (imp.)	to walk, go for a walk [8]
suma	sum (of money) [17]	šetnja	walk [4]
sumnjati (imp.)	to doubt, suspect [19]	širok	wide [11]
sunce	sun [18]	škola	school [7]
supa	soup [8]	šljivovica	plum brandy [17]
super	great [2]	šminka	make-up [17]
suprug	husband [18]	šolja	cup [6]
	(supruga wife)	šorc	shorts [14]
susedni	neighbouring [12]	šporet	cooker [6]
sutra	tomorrow [5]	šta	what [1]
suv	dry [17]	štampa	press [19]
suviše	too [9]	što se tiče ...	as far as ... is concerned [14]
svakako	certainly [3]	šuma	woods, forest [12]
svaki	every, each [10]	šumica	copse (šuma wood) [15]
svaki čas	at any time [19]	šunka	ham [17]
svakodnevni	everyday [19]		
svakojaki	of all kinds [18]	T	
sve	everything [7]	tačan, -čna	accurate, exact [7]
svega i svačega	all sorts [14]	taj (m.)	that [5]
svejedno	all the same [8]	tako	so [2]
svet	world, people [5]		

takođe	also, likewise [4]	U	
tamo	there [1]	u (+L or A)	to, into [1]
tanjir	plate [6]	u inostranstvu	abroad [19]
tapete (f. pl.)	wallpaper [6]	u međuvremenu	in the meantime [14]
teget	navy blue [14]	u pravu	in the right [3]
tek	only, just [13]	u redu	OK [16]
telefon	telephone [6]	u svakom slučaju	in any case [14]
televizor	television set [6]	učestvovati (imp.)	to participate [10]
tepih	carpet [6]	učestvujem	
tetka	aunt [10]	učiniti uslugu (pf.)	to do (someone) a favour [20]
teškoća	difficulty [18]	učiti (imp.)	to learn, study [1]
težak (f. teška)	difficult [10]	učtivost	politeness [14]
tiraž	print-run, edition [14]	ući (pf. uđem)	to enter [12]
tokom (+G)	during [11]	udaljen	distant [12]
topao, -pla	warm [8]	udoban, -na	comfortable [6]
torba	bag, handbag [3]	ugao (G ugla)	corner [6]
trag	trace [20]	ugasiti (se) (pf.)	to extinguish [18]
trajati	to last [7]	uglavnom	on the whole [11]
(imp. trajem)		ugledan, -dna	respected [14]
tražiti (imp.)	to seek, ask for, look for [6]	ugurati	to push into [18]
trčati	to run [12]	ujak	uncle (mother's brother) [10]
(imp. trčim)		ujedno	at the same time [14]
treba (impers.)	(one etc.) should [2]; need [7]	ujutru	in the morning [15]
trenutak	moment [17]	uključiti (pf.)	to plug in [6]
(G trenutka)		uklopiti se (pf.)	to be included, integrate [13]
trenutno	at the moment [11]	ukusan, -sna	tasty, delicious [8]
trg	square [4]	ulazna vrata	front door [6];
trosoban, -na	three-room [6]	ulaz	entrance
trošak	expense [19]	ulica	street [4]
(pl. troškovi)		uloga	role [7]
trpezarija	dining room [3]		
truditi se (imp.)	to try, make an effort [9]		
tu	here [3]		
tuga	sadness [16]		
turski	Turkish [5]		
tvorevina	creation [18]		
tvrd	hard [7]		
tvrđava	fortress [5]		

umesiti (pf.)	to bake (cake, bread) [6]	uvesti (pf. uvedem)	to bring into [9]
umetnički	artistic [6]	uvrediti (pf.)	to hurt, offend [19]
umetnik	artist [13]	uz (+A)	together with, alongside [8]
umoran, -na	tired [1]	uzak, uska	narrow [16]
unuk	grandson (grand-daughter unuka) [11]	uzbudljiv	exciting [19]
unutra	inside [16]	uzbuđen	excited [15]
uočiti (pf.)	to catch sight of [15]	uzeti (pf. uzmem)	to take [8]
uopšte	in general, at all [14]	uzgajan	raised [16]
upečatljiv	indelible [20]	uzgred budi rečeno	incidentally [20]
upoznati (pf.)	to get to know [2]	uzimati (imp.)	to take [10]
upozoriti (pf.)	to warn, point out [14]	uživanje	enjoyment [12]
uputstvo	instruction [15]	uživati (imp.)	to enjoy (+u+L) [7]
uskoro	soon [3]	V	
uslov	condition [19]	valjda	presumably [12]
usluga	favour, service [8]	vazduh	air [8]
uspeh	success [10]	važan, -na	important [6]
uspeti (pf.)	to succeed [12]	važi	OK, agreed [1]
uspešan, -na	successful [18]	važnost (f.)	importance [16]
uspeti (pf.)	to succeed [12]	veče	evening [3]
uspomena	memory, memento [20]	večera	dinner [3]
usput	on the way [5]	večeras	this evening [15]
ušće	confluence [5]	večerati (imp.)	to have dinner [3]
ustanak	uprising [18]	već	already [17]
ustanoviti (f.)	to ascertain, establish [17]	većina	majority [19]
ustati (pf. ustanem)	to get up [6]	vedar, vedra	bright [18]
usvojiti (pf.)	to adopt [10]	vek	century [15]
utisak	impression [7]	velik	large [6]
utorak	Tuesday [13]	veoma	very [4]
uvažen	respected [15]	veran, -na	faithful [7]
uveče	in the evening [9]	verovatan, -tna	probably [16]
uvek	always [11]	verovati (imp. verujem +D)	to believe [5]
uverljiv	convincing [9]	veseo, vesela	cheerful [6]; fun [14]
		veza	connection [11]; relationship [13]

videti	to see [2]	vrlo	very [2]
(imp. vidim)		vruć	hot [8]
vikendica	holiday home [16]	vuneni	woollen [10]
viknuti	to shout [20]	Z	
(pf. viknem)		za (+A)	for [3]
viljuška	fork [6]	za svaki slučaj	just in case [14]
vino	wine [3]	za vreme (+G)	during [15]
vinska karta	wine list [8]	zabeležiti (pf.)	to note, make a note [19]
više voleti	to prefer [3]	zaboraviti	to forget [13]
više	more [5]; several [6]	(pf.; zaboravljati)	
vladavina	rule [18]	zadovoljan, -ljna	pleased [2]
 vlasnik	owner [16]	zadovoljstvo	pleasure [13]
vlast (f.)	power, government [18]	zadržati se	to stay [14]
		(pf. zadržim)	
voće (coll.)	fruit [7]	zadržavati se	to stay, be held up [13]
voda	water [1]	(imp.)	
vodič	guide [20]	zadužen	in charge of, responsible for [20]
voditi (imp.)	to lead, take [1]; also wage [18]	zagrliti (pf.)	to embrace, hug [20]
voditi računa	to take account of somebody/ something [13]	zahvaliti se (pf.)	to thank [20]
(o nekome, nečemu) (imp.)		zaista	really [17]
voditi razgovor	to carry on a conversation	zajednički	common, shared [11]
voda	leader [18]	zajedno	together [4]
voz	train [3]	zamisliti (pf.)	to imagine [16]
vozilo	vehicle [4]	zamoliti (pf.)	to ask (a favour etc.), request [8]
voziti (se) (imp.)	to drive [2]	zanimati (imp.)	to interest [7]
vožnja	drive [18]	zanimanje	job, occupation [1]
vrata (n. pl.)	door [6]	zanimljiv	interesting [5]
vraćati (se) (imp.)	to return [7]	zapad	west [12]
vratiti (se) (pf.)	[13] <i>see vraćati (se)</i>	zapanjen	astonished [15]
vredeti	to be worth [16]	zaposlen	employed [7]
(imp. vredim)		zapravo	in fact, actually [14]
vredi	it is worth [5]	zar	(introduces negative question) [1]
vrednost (f.)	value [17]		
vreme	time [9]		
(G vremena)			
vrh	top, tip [19]		
vrhunac	height [15]		

- zar ne?** aren't you, isn't it? etc. [1]
- zaraditi** (pf.) to earn [19]
- zarađivati** to earn [19]
(imp. **zarađujem**)
- zaslužiti** (pf.) to deserve [17]
- zatim** then, next [8]
- zato** for that reason [10]
- zatvarati** (se) to shut [18]
(imp.; **zatvoriti**)
- zaustaviti** (se) to stop [16]
(pf.; **zaustavljati**)
- zauzet** busy, occupied [7]
- zavesa** curtain [6]
- završiti** (pf.) to finish [17]
- zašto** why [1]
- zbog** (+G) because of [13]
- zbuniti se** (pf.) to be confused, embarrassed [11]
- zbunjen** confused, embarrassed [14]
- zhunjivati se** to be confused
(imp. **zhunjujem**) [15]
- zdrav** healthy [12]
- zdravo** hello [1]
- zelen** green [8]
- zemlja** country, ground, soil [11]
- zet** son-in-law, brother-in-law [10]
- zgodan, -dna** convenient [2]; also good-looking
- zgrada** building [5]
- zid** wall [7]
- zidina** wall (of city) [18]
- zima** winter [5]
- zimi** in winter [13]
- značiti** (imp.) to mean [11]
- znamenitost** (f.) sight, thing of interest [4]
- znatan, -na** significant, considerable [12]
- znati** (imp.) to know [2]
- zub** tooth [14]
- zvati** (se) (imp. **zovem**) (se) to call, be called [1]
- zvezda** star [14]
- zvučati** to sound [2]
(imp. **zvučim**)
- zvuk** sound [16]
- Ž**
- žaliti se** to complain, regret [17]
- žao mi je** I'm sorry [7]
- želeti** to want [2]
(imp. **želim**)
- železnička stanica** railway station [19]
- železnički** railway (adj.) [9]
- željan, -ljna** eager for [12]
- žena** wife [1]
- ženski** women's [13]
- žestok** cruel, vicious [18]
- žica** string, wire [13]
- živ** alive, lively [9]
- živahan** lively [9]
- živahnost** liveliness [7]
- živeo, -la, -li!** cheers! (lit. 'long live') [5]
- živeti** (imp. **živim**) to live [2]
- živopisan, -sna** picturesque [20]
- život** life [1]
- životinja** animal [12]
- žurka** party [13]
- žuriti** (se) to hurry [13]
(imp.; **požuriti**)
- žustro** briskly [15]
- žut** yellow [14]

English–Serbian glossary

A

to be able
abroad
to accept

moći (imp. and pf.)
inostranstvo
primati (imp.),
primiti

accident
aeroplane
after
afternoon

nesreća
avion
posle (+G)
posle podne
(G **poslepodneva**)

although
always
and

mada, iako
uvek
i (sometimes **a** if
there is a slight
element of
contrast)

arrival
to arrive

dolazak
dolaziti (imp.),
doći (**dođem**;
došao)

to ask
(a question)
(a favour)

pitati (imp.);
moliti (imp.),
zamoliti

B

bag

torba; handbag
tašna

to bathe

kupati se
(imp.), **okupati**
se

bathroom
beautiful

kupatilo
lep, prekrasan

because
bed
bed linen
beer
before

to begin

behind

to believe

big
bill
birthday
black
boat

bonnet
(of car)

book
bread
breakfast

to bring

zato što, jer
krevet
posteljina
pivo
pre (+G);
ranije
počinjati (imp.
počinjem; **početi**
(pf. **počnem**)
za (+I), **iza**
(+G); **pozadi**
(adv.)

verovati (imp.
verujem+D)
veliki
račun
rodendan
crn
brod; **čamac**
(small motor or
rowing boat)

hauba

knjiga
hleb

doručak
(**doručkovati**.
doručkujem:
to have
breakfast)
(carry) **donositi**
(imp. **doneti**;
dovoditi (imp.),
dovesti

bus	autobus	daughter	ćerka
busy	zauzet, u poslu	day	dan
C		dear	drag; mio, mila
café	kafana, also kafić	to decide	odlučiti (se) (pf.) odlučivati (se)
to call	zvati (zovem); be called zvati se (imp. zovem se)	I'm delighted	drago mi je
car	automobil, kola (n. pl.)	to depart	odlaziti (imp.), otići (odem)
to be careful	paziti (imp.)	departure	odlazak (G odlaska)
to carry	nositi (imp.)	dictionary	rečnik
to celebrate	slaviti (imp.)	difficult	težak, teška
certain	siguran, sigurna	dinner	večera
chair	stolica	direction	pravac (G pravca)
cheap	jeftin	dirty	prljav
cheese	sir	divorced	razveden
chemist	apoteka	doctor	lekar, lekarka
child	dete (G deteta; pl. deca , f. sing. takes pl. verb)	dog	pas (G psa)
choice	izbor	door	vrata (n. pl.)
cinema	bioskop	double	dvokrevetna soba
clean	čist	room	
clear	jasan, jasna	dress	haljina
clinic	ambulanta	drink	piće
clothes	odeća: (underwear, washing) rublje (both coll. nouns)	to drink	piti (imp. pijem), popiti
coast	obala	dry	suv; to dry sušiti (imp.)
coffee	kafa	early	rani
cold	hladan, hladna; I am cold hladno mi je	East	istok, istočni (adj.)
to come	dolaziti (imp.), doći (dođem)	easy	lak
comfortable	udoban, -bna	to eat	jesti (imp. jedem; pojesti)
completely	potpuno	end	kraj
crossroads	raskrsnica	engine	motor
D		England	Engleska
dangerous	opasan, -sna	English	engleski
date	datum	English	Englez, Engleskinja
		person	
		enough	dosta
		entrance hall	predsoblje
		envelope	koverat
		evening	veče (n.)
		excellent	odličan, -čna

excuse me	oprostite	to greet	pozdravljati (imp.), pozdraviti
expensive	skup		gost
to explain	objašnjavati (imp.), objasniti	guest	
F			
family	porodica (f.)	hair	kosa
far	dalek	happy	srećan, srećna
father	otac (G <i>oca</i> ; pl. <i>očevi</i>)	to have	imati (imp.)
fast	brz	to have to	morati (imp.)
to find	nalaziti (imp.) naći, nadem	he	on
to finish	završiti (pf.)	head	glava
first	prvi	to hear	čuti (imp. čujem)
floor (storey)	sprat	help	pomoć (f.)
food	hrana, jelo (prepared dish)	to help	pomagati (imp. pomažem; pomoći, pomognem) +D
football	fudbal	her	njen
foreigner	stranac, strankinja	here	ovde, tu
to forget	zaboravljati (imp.), zaboraviti	to hide	kriti (se) (imp. krijem; sakriti (se))
friend	prijatelj, prijateljica	hill	brdo
in front of	pred (+I), ispred (+G)	to hire	iznajmljivati (imp. iznajmiti (pf.))
fruit	voće (n. coll.)	his	njegov
G			
garden	bašta	holiday	odmor
to get on (well)	slagati se (imp. slažem se)	to hope	nadati se (imp.)
girl	devojka	hospital	bolnica
to give	davati (imp. dajem), dati (dam)	house	kuća
to go	ići (imp. and pf. idem)	hot	vruć; topao, topla; toplo mi je
gladly	rado	I am hot	koliko
good	dobar, dobra	how much	gladan, gladna
good-looking	zgodan, zgodna	hungry	boleti (imp. bolim ; usually used in the 3rd pers.: holi me)
grammar	gramatika	to hurt	glava I have a headache)
book		husband	suprug, muž
grapes	grožđe (n. coll.)	I	
		I	ja
		ice cream	sladoled
		if	ako
		immediately	odmah

impossible	nemoguć	local	domaći
in	u (+L), into u +A	to look	gledati (imp.);
injured	povređen	look for	tražiti (imp.),
inside	unutra		potražiti;
to interest	zanimati (imp.);	look after	čuvati (imp.)
that interests	to me zanima		sačuvati
me		to lose	gubiti (imp.),
international	međunarodni		izgubiti
to invite	pozivati (imp.),	to love	voleti (imp. volim)
	pozvati	to be in	biti zaljubljen
		love	
J		lucky you!	blago vama/tebi!
jewellery	nakit	luggage	prtljag
journey	put, putovanje		
jumper	džemper	M	
		to marry	ženiti se (imp.),
K			oženiti se
key	ključ		(of man); udavati
kind	ljubazan		se (imp. udajem
kitchen	kuhinja		se), udati se
to know	znati (imp.)		(of woman)
		meat	meso
L		to meet	sresti (se)
language	jezik (tongue)		(pf. sretnem);
last	poslednji	menu	naći se (pf.)
last year	prošla godina	moment	jelovnik
late	kasni (to be late:		čas, časak,
	kasniti, imp.	month	trenutak
	zakasniti)	more	mesec
to laugh	smejati se	morning	više
	(imp. smejem)	mother	jutro
lavatory	WC, toalet	much	majka
to leave	ostaviti (pf.),	my	mnogo (+G)
(abandon)	ostavljati;		moj
(depart)	odlaziti, otići	N	
left (hand)	levi	near	blizu, prep.+G
letter	pismo	never	nikad
life	život	new	nov
to like	voleti (imp. volim);	newspaper	novine (pl.)
	svidati se nekome	next	sledeći
to live	živeti (imp. živim)	night	noć (f.)
living room	dnevna soba	no	ne
little	malen, mali	north	sever; adj. severni

to notice	primećivati (imp. primećujem; primetiti	to read	čitati (imp.) pročitati
now	sad	ready	gotov; spreman. spremna
O		relation	rođak, rođakinja
of course	naravno	to remain	ostajati (imp.), ostati (ostanem)
often	često	to remember	sećati se, setiti se (imp. +G of thing remembered)
old	star	rest	odmor
on	na+L;	to rest	odmarati se (imp.), odmoriti se
onto	na+A	to return	vraćati (se) (imp.), vratiti (se)
our	naš	right-hand	desni
outside	napolje	river	reka
P		road	put, ulica
parent	roditelj	room	soba
to park	parkirati se (imp.)	round	iza (ugla) (a corner)
to pay	plaćati (imp.), platiti	S	
peach	breskva	stamp	marka
perhaps	možda	to say	reći (pf. past part.: rekao, rekla), kazati (imp. kazem)
piece	komad (also play, drama)	school	škola
pillow	jastuk	sea	more
place	mesto	second	drugi
to play	igrati se (imp.)	to see	videti (imp., pf. vidim)
pleasant	prijatan, -tna	to sell	prodavati (imp. prodajem), prodati
please	molim (lit.: 'I pray')	to send	slati (imp. šaljem), poslati
to prefer	više voleti	to set off	polaziti (imp.), poći (podem)
possible	moguć	shade	hlad
postcard	razglednica	she	ona
(picture)		shirt	košulja
post office	pošta		
probably	verovatno		
to put	stavljati (imp.) staviti		
Q			
quiet	tih		
R			
rain	kiša;		
to rain	padati kiša		

shop	radnja, prodavnica	to talk	govoriti, razgovarati (imp.), razgovoriti
shop window	izlog		
to sing	pevati (imp.)		
sister	sestra	tea	čaj
to sit (down)	sesti	teacher	nastavnik (primary); profesor
to be sitting)	sednem (pf.) sediti (imp.)		
slacks	pantalone (f. pl.)	thank you	hvala
small	malen, mali	theatre	pozorište
to sleep	spavati (imp.)	their	njihov
to smoke	pušiti (imp.), popušiti	there	tamo
some	neki	they	oni (m.), one (f.), ona (n.)
someone	neko		stvar (f.)
something	nešto	thing	misliti (imp.), pomisliti
somewhere	negde	to think	kroz (+A)
son	sin	through	konzerva
song	pesma (<i>also</i> poem)	tin (of food)	danas
soon	uskoro ; as soon as čim	today	sutra
to speak	govoriti (imp.)	tomorrow	grad
spring	proleće	town	voz
to stand	stajati (imp. stajem), stati (stanem)	train	putovati (imp. putujem) n. putovanje
	stanica	to travel	probati (imp., pf.); pokušavati (imp.), pokušati
station	stanica	to try	
to stay	boraviti (imp.)		
(sojourn)			
stop	stanica	U	
(bus etc.)		to understand	razumevati (imp.), razumeti (razumem, oni razumeju)
storm	oluja		nažalost
straight	prav; ravan, ravna	unfortunately	obično
soup	supa; čorba	usually	
thick soup	jug, južni (adj.)		
south	kofer	V	
suitcase	leto	vegetables	povrće (coll.)
summer	sunce	very	jako, vrlo, veoma
sun			pogled
T		view	poseta
table	sto (G stola)	visit	
to take	uzimati (imp.), uzeti (uzmem)		

W

to walk	hodati (imp.); šetati (to go for a walk) (imp.) prošetati
to want	želeći (imp. želim)
to wash	prati (imp. perem), oprati
washbasin	lavabo
way	način : direction put
we	mi
weather	vreme (G vremena)
week	nedelja
welcome	dobro došao (došla, došli etc.)
west	zapad, zapadni (adj.)
wet	mokar, mokra
when	kad
where	gde; kuda, kamo (with movement)
white	beo, bela
who	ko

why
wife
wind
window
wine
winter
with
without
woman
work
to work
world
to write

Y

year
yes
yesterday
you
young
your

zašto
supruga, žena
vetar (G vetra)
prozor
vino
zima
s, sa (+I)
bez (+G)
žena
posao (G posla)
raditi (imp.)
svet
pisati (imp. pišem), napisati
godina
da
juče
ti (familiar), vi (formal, pl.)
mlad
tvoj (sing. familiar), vaš (pl. formal)

Subject index

The numbers given against each entry refer to the unit(s) where the relevant information is given.

- accusative case 4
- accusative with prepositions 4
- adjectives 6
 - accusative, genitive 8
 - comparative 14
 - dative, instrumental 9
 - nominative 6
 - phrases expressed by verbs 18
- adjectives from proper nouns 3
 - possessive, from proper nouns 15
- adverbs 2
 - comparative 14
- apologies 3
- articles, absence of 1
- aspect 2, 17, 18, 19

- being mistaken 3
- belonging (possession) 4
- biti** 1
- body, parts of 18
- breakdown on the road 16

- cars, preparing for journey 15
 - parts of a car 16
- climate 19
- clothes 14
- colours 14
- coming and going 3

- commands 18
- comparative 14
 - structures with the comparative 14
- conditional 19
- countries, names of 5

- daily routine 19
- dates 13
- dative 5
- days of the week 13
- demonstrative pronouns 15
- doctor, visit 18
- driving 15

- enclitics 1

- family relationships 11
- finding your way 9
- flats and furniture 6
- food and drink 8
 - shopping for 17
- future tense 12
 - long form of the auxiliary 12
 - structures with the future 12

- genitive 4
- greetings 1

hypotheses 19

imperative 18

instrumental 5

interrogative pronouns 17

introductions 1

itineraries 4

letters 3, 20

living costs 19

location 5

locative case 5

lost items 17

negative, double 3

nationalities 1

nema 4

nominative 3

nouns 3

numbers
 cardinal 7
 ordinal 13

ordering meals 8

participles 20

past tense 10
 negative 10
 questions 10

personal pronouns 1
 declensions 11
 emphatic use 10
 use of dative to express
 possession 11

places
 going to, coming from 4
 in front, behind etc. 8

police station 17

possessive adjectives 15

Subject index

possessive pronouns 16

prepositions 4, 9
 with accusative 4
 with instrumental 9

pronouns

 demonstrative 15
 interrogative 17
 personal 1
 possessive 16
 relative 17

questions 1

reflexive verbs 2, 9
 reflexive phrases 19
relative pronouns 17

shopping

 for food 17

street directions 9

superlative 14

telephone conversations 4, 5, 7

tenses

 future 12

 other: future perfect, pluperfect,
 aorist 20

 past 10

time 13

verbal nouns 20

verbs 2, 'Grammar summary',
 section 4

 use of verbs with numbers
 7, 10

vocative 3

weather 19

word families 1

word order 1, 10, 11, 20

C O L L O Q U I A L S E R B I A N

COLLOQUIAL SERBIAN is easy to use and completely up to date!

Specially written by an experienced teacher for self-study or class use, the course offers you a step-by-step approach to written and spoken Serbian. No prior knowledge of the language is required.

What makes **COLLOQUIAL SERBIAN** your best choice in personal language learning?

- Interactive: it has lots of exercises to help you grow in confidence
- Includes clear and concise grammar notes
- Provides a progressive introduction of the Cyrillic alphabet
- Complete with Serbian–English and English–Serbian glossaries, grammar summary and translations of main texts

By the end of this rewarding course you will be able to communicate confidently and effectively in Serbian in a broad range of everyday situations.

Two 60-minute cassettes and CDs are available to complement **COLLOQUIAL SERBIAN**. Recorded by native speakers, they will help you develop your pronunciation, listening and speaking skills.

Cover photograph: glass office building, Belgrade, Serbia. Courtesy of Diomedia/Alamy Images.

 Routledge
Taylor & Francis Group

www.routledge.com PRINTED IN GREAT BRITAIN

ISBN 0-415-34892-7

9 780415 348928